

MOMO

Michael Ende

« KABALCI

MOMO

Michael Ende

Momo karşısındakileri, aptal insanların bile aklına parlak düşünceler getirecek şekilde dinlerdi... Momo'nun yanında oynanan oyunlar başka hiçbir yerde oynanamazdı.

Yaşanılan gün içinde çok büyük bir sır vardır. Bu büyük sır zamandır. Onu ölçmek için saatler ve takvimler yapılmıştır, ama bunlar hiçbir şey ifade etmez. Herkes çok iyi bilir ki, bazen bir saatlik süre insana ömür kadar uzun gelirken, bazen de göz açıp kapayıncaya kadar geçip gider. Çünkü zaman, yaşamın kendisidir. Ve yaşamın yeri yürektir.

Bu gerçeği hiç kimse duman adamlardan daha iyi bilemezdi. Bir saatlik, bir dakikalık, hatta bir saniyelik yaşamın değerini hiç kimse onlar kadar iyi ölçemezdi. İnsanların zamanı üzerine planlar kuruyorlar. İnce hesaplarla hazırlanmış planlar.

Yaptıklarından kimsenin haberdar olmaması onlar için çok önemliydi. Büyük kente yerleşip halkın arasına karışırken hiç dikkat çekmemişlerdi. Hiç kimse farkına bile varmadan adım adım ilerliyor ve insanlara egemen oluyorlardı.

Zamanınızı çalıyorlar sevgili dostlar, kendi istekleri uğruna sizi kandırıyor ve zamanınızı çalıyorlar... ama Momo ve çocuklar sizi uyarıyor...

Ey insanlık, dinle ve anla!... Onikiye beş kaldı...

Aç gözünü, tetikte ol... Hırsız çaldı zamanı.

Okuyun ve anlayın... zamanınızı çalıyorlar

Bitmeyecek Öykü ile çok sevilen Michael Ende'den
efsaneleşmiş bir eser daha...

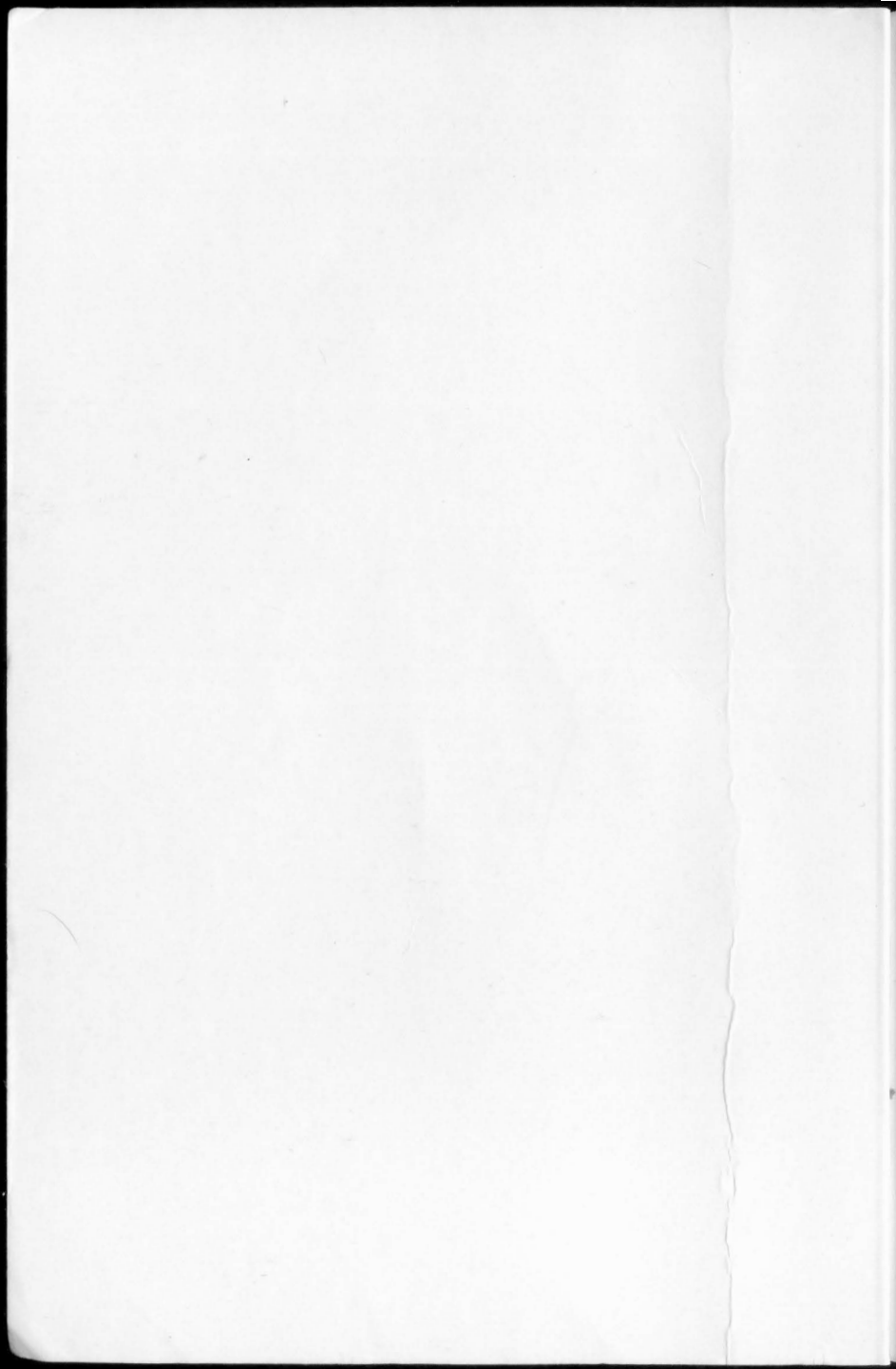
Üstelik yine hem çocuklara
hem de çocuk kalmaya uğraşan büyüklere...

ISBN 975-8240-72-2

9 789758 240722

MICHAEL ENDE

MOMO

KABALCI YAYINEVİ: 232

Michael Ende Dizisi: 5

Michael Ende
Momo © K. Thienemanns Verlag in Stuttgart-Wien, 1973
(Onk Ajans Aracılığıyla)

Momo
© Kabalcı Yayınevi, 2004

Kabalcı Yayınevi'nde Birinci Basım: Aralık 2004
İkinci Basım: Ekim 2005

Kapak Düzeni: Gökmen Ekincioglu
Teknik Hazırlık: Zeliha Güler
Yayıma Hazırlayan: Çetin Şan

KABALCI YAYINEVİ
Himaye-i Etfal Sok. 8-B Cağaloğlu 34110 İSTANBUL
Tel: (0212) 526 85 86 Faks: (0212) 513 63 05
www.kabalcı.com.tr yayinevi@kabalcı.com.tr

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Cataloging-in-Publication Data (CIP)
Ende, Michael
Momo

ISBN 975-8240-72-2

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaası (0212 567-8003)
Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203 Topkapı

MICHAEL ENDE

MOMO

ya da zaman hırsızlarının
ve çalınmış zamanı insanlara
geri getiren çocuğun tuhaf öyküsü

Çeviren:
Leman Çalışkan

**Avrupa Gençlik Kitap Ödülü Şeref Listesine girmiş olan
Momo aşağıdaki dillere çevrilmiştir:**

**Afrikans, Arapça, Bask dili, Bulgarca, Çekçe, Çince, Danca,
İngilizce, Est dili, Faro dili, Fince, Fransızca, Galiçya dili,
Gürcü dili, Hollandaca, İbranice, İspanyolca, İtalyanca,
İsveççe, İzlandaca, Japonca, Katalonca, Korece, Letonca,
Litvanca, Lehçe, Macarca, Norveççe, Portekizce, Rumence,
Rusça, Sırpça, Sinhala dili, Slovakça, Taylandça, Türkçe,
Ukranca, Yunanca.**

*Karanlıkta ışığın parlıyor.
Nereden geliyor, bilmiyorum.
Çok yakındaymış gibi görünüyor,
Oysa o kadar uzak ki.
Ne olursan ol;
Parla, parla küçük yıldız!*

(eski bir İrlanda çocuk şarkısından)

BİRİNCİ KISIM

MOMO VE ARKADAŞLARI

1. Bölüm: büyük bir kent ve küçük bir kız11
2. Bölüm: sıradışı bir özellik ve sıradan bir tartışma19
3. Bölüm: bir fırtına oyunu ve gerçek bir tayfun28
4. Bölüm: suskun bir ihtiyar ve konuşkan bir genç40
5. Bölüm: çok kişiye anlatılan öyküler ve tek bir kişiye anlatılan öyküler49

İKİNCİ KISIM

DUMAN ADAMLAR

6. Bölüm: hesap yanlış, ama geçerli65
7. Bölüm: momo arkadaşlarını, düşman momo'yu arıyor83

8. Bölüm: bir yığın hayal ve birkaç düşünce	112
9. Bölüm: iyiler toplanamadı, ama kötüler toplandı.....	125
10. Bölüm: vahşi bir kovalama ve rahat bir kaçış	136
11. Bölüm: kötüler, kötülüklerden kötülük seçerken	151
12. Bölüm: momo zamanın kaynağına ulaşıyor.....	161

ÜÇÜNCÜ KISIM

SAAT-ÇİÇEKLERİ

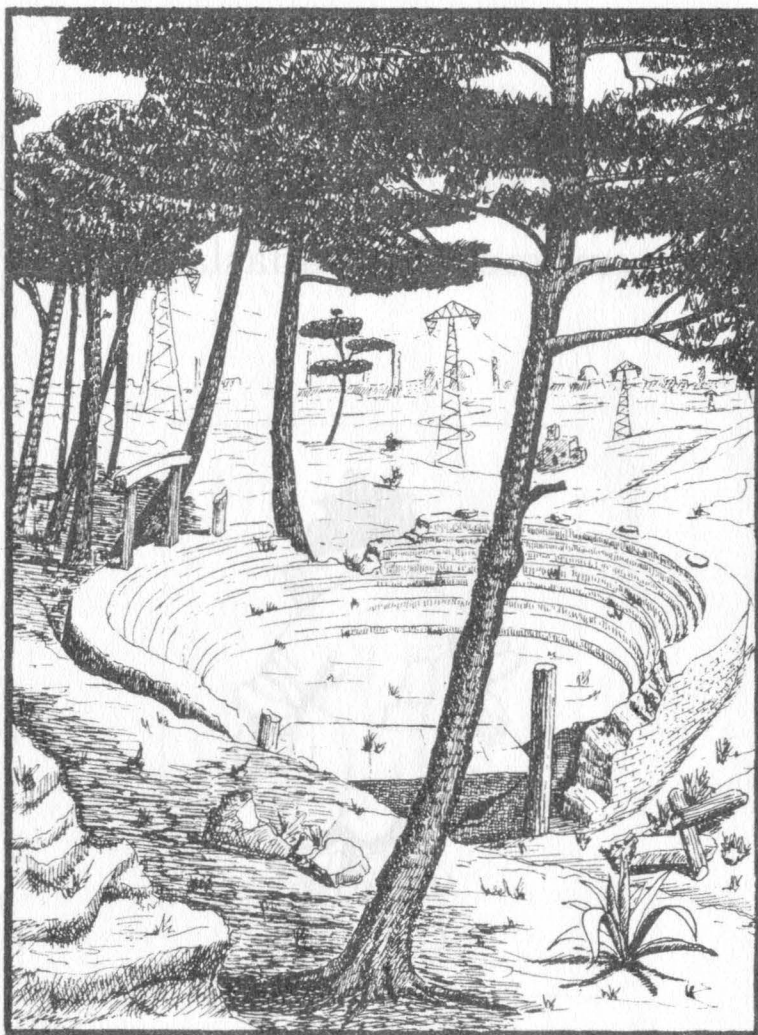
13. Bölüm: orada bir gün, burada bir yıl	189
14. Bölüm: çok ye, az konuş.....	214
15. Bölüm: bulmak ve kaybetmek.....	224
16. Bölüm: varlık içinde yokluk	235
17. Bölüm: korku büyük, ama cesaret daha büyük	245
18. Bölüm: gelecek geriye bakmadan görülebilirse.....	256
19. Bölüm: kuşatılanlar karar vermek zorunda.....	264
20. Bölüm: takip edenlerin takip edilişi	278
21. Bölüm: yeniliklerin başlangıcı olan bir son	288
yazarın gerekli gördüğü kısa bir son söz	302

BİRİNCİ KISIM

momo ve arkadaşları

BİRİNCİ BÖLÜM

büyük bir kent ve küçük bir kız

İnsanların bugün kullanılmayan pek çok farklı dilde konuştukları, çok çok eski zamanlarda, sıcak ülkelerde, kocaman ve görkemli kentler vardı. Bu kentlerde krallara, imparatorlara ait muhteşem saraylar bulunur; geniş caddelerin yanı sıra daracık, dolambaçlı yollar dikkati çekerken bir yandan da altın yaldızlı mermer heykellerle süslü tapınaklar göz kamaştırırdı. Farklı ülkelere ait eşyaların satıldığı rengârenk pazar yerleri kurulur, insanlar günün önemli olaylarını karşılıklı konuşup tartışmak ve anlatılanları dinlemek için geniş alanlarda bir araya gelirlerdi. Hepsinden önemlisi, oralarda büyük tiyatrolar vardı.

Bu tiyatrolar tıpkı günümüzdeki sirkelere benziyordu; tek farkları bunlar taştan yapılmışlardı. Seyirciler için olan oturma yerleri dev bir huni gibi basamak basamak yükselirdi. Yukardan bakıldığında bazıları çember gibi yuvarlak, bazıları yumurta biçiminde, bazıları da yarım

daire görünümündeydiler. Bu tiyatrolara amfiteatro denirdi.

Bir futbol stadyumu kadar büyük olanları da vardı, yalnızca birkaç yüz seyirciyi alacak kadar küçük olanları da. Bazıları heykeller ve sütunlarla süslenmişken bazıları da sade ve süssüzdü. Üstlerinde dam bulunmadığı için gösteriler açık havada yapılırdı. Bu yüzden büyük tiyatrolarda, insanları ani bir sağanağa veya güneşin kavurucu ısıcağına karşı korumak için sıraların üstlerine simlerle işlenmiş halılar tente gibi gerilirdi. Basit tiyatrolardaysa aynı işi saz ve samandan örülmüş hasırlar görürdü. Sözün kısası tiyatrolar insanların gücüne göre çeşit çeşitti. Ama zengin veya yoksul, herkesin istediği şey aynıydı: Tiyatro izlemek; çünkü hepsi tutkulu birer izleyici ve dinleyiciydi. İzleyiciler heyecanlı olsun, komik olsun sahne de oynananları kendi günlük hayatlarından daha gerçekmiş gibi görüyor ve başka bir gerçeği izlemeyi seviyorlardı.

O günlerin üzerinden binlerce yıl geçti. O çağların büyük kentleri göçüp gitti, o görkemli saraylar ve tapınaklar da yıkılıp çöktüler. Bir yandan şiddetli yağmur ve rüzgârlar, bir yandan da aşırı sıcak ve soğuk havalar taşları oyup aşındırdıkça, o kocaman tiyatrolardan geriye bugün sadece birer yıkıntı kaldı. Artık o kırık dökük taşların arasında ağustosböceklerinin, adeta toprağın soluk alıp vermesini andıran tekdüze vızıltısından başka bir ses duyulmuyor.

Ne var ki, o günün büyük kentlerinden bazıları günü-

müze dek büyük birer kent olarak kaldılar. İçlerindeki yaşam biçimi değişti elbette. Şimdi insanlar otomobil, otobüs gibi araçlarla dolaşüyor, telefonla konuşup elektrikle aydınlanıyorlar. Ama hâlâ orada burada bir iki eski sütuna, dikilitaşa, bir kemere veya kale kapısına, hatta o günlerden arta kalmış bir amfityatroya rastlamak mümkündür.

Ve işte bizim Momo'nun başından geçen olaylar da böyle bir kentte yaşandı.

Bu büyük kentin güney kıyısında, çok fazla tarlanın olduğu, evlerin ve kulübelerin giderek yoksullaştığı yerde, küçük bir çam ormanında gizlenmiş bir amfityatro kalıntısı vardı. O eski zamanlarda bile pek öyle görkemli olmadığı, daha çok yoksul insanlara hitap eden bir tiyatro olduğu belliydi. Momo'nun öyküsünün başladığı günlerde bu yıkıntı hemen hemen unutulmuş gibiydi. Birkaç arkeoloji profesörü bu yıkıntıyla ilgilenmişse de uğraşmaya değer bir şey bulamayıp vazgeçmişlerdi. Üstelik büyük kentte bulunan diğer kalıntılarla kıyaslandığında görülmeye değer hiçbir yanı da yoktu. Ara sıra yolunu şaşırmış birkaç turist otlarla kaplanmış taş basamakların en üstüne kadar tırmanıp biraz gürültü eder, birkaç hatıra fotoğrafı çeker, sonra çekip giderdi. İşte o zaman bu taş yığını tekrar eski sessizliğine bürünür ve ağustosböcekleri sonu gelmeyen vızıltılarına bıraktıkları yerden devam ederlerdi.

Bu garip yuvarlak taş yığını en iyi tanıyanlar yalnızca yakın çevrede yaşayan insanlardı. Orada keçilerini ot-

latırlar, ortadaki yuvarlak alanda çocuklar top oynar ve bazen de sevdalı çiftler akşamları orada buluşurdu.

Günlerden bir gün çevre halkı arasında, bu taş yıkıntısına son zamanlarda birinin yerleştiği söylentisi yayıldı. Onun bir kız çocuğu olduğu tahmin ediliyor, ama biraz garip giyindiği için kimse tam olarak emin olamıyordu. Adının da Momo ya da buna benzer bir şey olduğu söyleniyordu.

Momo'nun dış görünüşü gerçekten biraz garipti, hatta temiz pak insanlar için biraz korkunçtu bile denebilir. Ufak tefek, cılız yapısı yüzünden yaşının sekiz mi yoksa oniki mi olduğuna karar verilemezdi. Ne tarak ne de makas görmüş hissini veren, simsiyah kıvrırcık saçları vardı. Gözleri kocamandı, simsiyahtı ve çok güzeldi. Hep çıplak gezdiği için ayakları kapkaraydı. Yalnızca kışın, o da biri başka öbürü başka olan ve ayağına büyük gelen ayakka-bılar giyerdi. Çünkü Momo'nun orada burada bulduğu ya da birilerinin verdiği eşyalardan başka bir şeyi yoktu.

Üzerine rengârenk yamalı ve topuklarına kadar uzanan bir etek geçirmiş, sırtındaki bol ve eski erkek ceketinin uzun gelen kol uçlarını tersine kıvrırmıştı. Büyüyünce de giyeceğini düşünerek ceketin kollarını kesip kısaltmamıştı. Hem böyle bir sürü cebi olan kullanışlı bir ceket bir daha bulabilecek miydi bakalım?

Tiyatro yıkıntısının tam sahne altına gelen yerinde duvardaki deliklerden içlerine girilebilen birkaç yıkık oda vardı. Momo işte buraya yerleşmişti. Bir öğle üzeri çevreden birkaç kadın ve erkek gelip Momo'ya sorular sordular. Momo kendisini oradan kovarlar korkusuyla onla-

ra öylece durup baktı. Ama az sonra bunların iyi niyetli insanlar olduğunu anladı. Onlar da yoksuldular ve böyle bir hayatın nasıl olduğunu gayet iyi biliyorlardı.

“Demek burası hoşuna gitti?” diye sordu adamlardan biri.

“Evet,” diye yanıtladı Momo.

“Burada hep kalmak mı istiyorsun?”

“Evet öyle.”

“Peki, seni bir bekleyen yok mu?”

“Hayır.”

“Yani evine dönmeyecek misin?”

“Benim evim burası,” diye cevapladı Momo.

“Buraya nereden geldin?”

Momo eliyle uzaklardan anlamına gelen bir işaret yaptı.

“Annen baban kim senin?” diye sormaya devam etti adam.

Çocuk oradakilerin yüzlerine baktıktan sonra bilmem anlamında omuzlarını silktiler. İnsanlar birbirlerine bakıp iç çektiler.

“Sakın korkma, seni kovmayacağız,” diye yeniden konuştu adam, “sana yardım edeceğiz.”

Momo pek inanmış görünmüyordu, ama yine de başını salladı.

“Adın Momo’ydu, değil mi?”

“Evet.”

“Güzel bir ad. Şimdiye kadar hiç duymadım. Sana bu

adı kim taktı?"

"Ben, kendim," dedi Momo.

"Sen kendin mi taktın?"

"Evet."

"Ne zaman doğdun?"

Momo biraz düşündü ve sonra dedi ki: "Hatırladığım kadarıyla ben hep vardım."

"Peki senin hiç teyzen, amcan, dayın, büyükannen, yani yanlarına gideceğin bir akraban yok mu?"

Momo, adamın yüzüne bakarak bir süre sustu. Sonra mırıldandı: "Benim evim burası."

"Tamam" dedi adam, "ama sen daha çocuksun. Kaç yaşındasın bakayım?"

"Yüz," dedi Momo, çekinerek.

Herkes bunu şaka zannederek güldü.

"Peki, şimdi doğru söyle, kaç yaşındasın?"

"Yüz iki," dedi Momo, daha da çekingen bir tavırla.

Bir süre sonra Momo'nun kimse ona öğretmediği için sayıları tanımadığını ve kulaktan dolma birkaç sayının dışında hiçbir şey bilmediğini anladılar.

"Dinle," dedi adam, diğerleriyle biraz konuştuktan sonra Momo'ya dönerek, "burada bulunduğunu polise bildirsek de seni bir yuvaya yerleştirseler iyi olmaz mı? Orada yatacak yerin, yemeğin olur. Okumayı, yazmayı, sayı saymayı öğrenirsin. Ne dersin, ha?"

Momo adama korkuyla baktı.

"Hayır," dedi, "oraya gitmem. Daha önce gitmiştim.

Başka çocuklar da vardı orada. Pencerelerde hep demirler vardı. Her gün dayak yerdik. Hem de haksız yere. Ben de bir gece duvardan atlayıp kaçtım. Bir daha asla oraya dönmem."

"Anlıyorum" dedi adamlardan yaşlı olanı, başını sallayarak. Diğerleri de aynı şeyi yaptılar.

"Pekâlâ," dedi kadının biri, "ama sen daha küçüksün. Birinin sana bakması gerekir."

"Ben kendime bakarım," dedi Momo.

"Yapabilecek misin?" diye sordu kadın.

Momo bir süre sustu ve sonra yavaşça konuştu: "Fazla bir şeye ihtiyacım yok ki!"

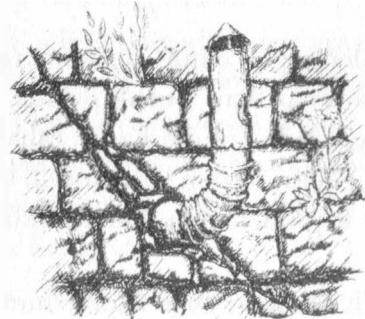
İnsanlar bir kez daha başlarını sıkıntıyla sallayıp içlerini çektiler. "Bak Momo," tekrar söze başladı ilk konuşan adam, "içimizden biri belki seni yanına alabilir. Gerçi hepimizin yeri dar ve bakılacak bir sürü çocuğu var, ama bir kişi daha olmuş olmamış fark etmez. Eee, ne dersin, bakalım?"

"Teşekkür ederim, çok teşekkür ederim" dedi Momo, ilk defa biraz yüzü gülerek. "Ama beni burada bıraksanız olmaz mı?"

Etrafındakiler uzun uzun düşünüp taşındılar ve sonunda bir karara vardılar. Çocuk pekâlâ, burada da herhangi birinin yanında olduğu kadar rahat olabilirdi. Üstelik onunla hepsinin birden ilgilenmesi, kızın sorumluluğunun tek bir kişinin üstüne kalmasından daha iyi olacaktı.

Hemen işe başladılar, önce Momo'nun oturduğu yarı-

sı yıkık taş odacığı ellerinden geldiğı kadar düzeltip onardılar. İçlerinden duvarcı olan birisi, odanın içine küçük bir de taş ocak yaptı. Paslı bir soba borusu da bulununca ocak tamamlanmıştı. Yaşlı bir marangoz birkaç eski sandık parçasından bir masayla iki sandalye yapıverdi. Ve sonunda kadınlar da bir demir karyolayla az yıpranmış bir yatak ve iki yorgan getirdiler. Böylece eski yıkıntının sahne altına rastlayan bu küçük taş kovuk, artık rahat bir odacığa dönüşmüştü. Sanatçı bir ruha sahip olan duvarcı ustası en son duvarlardan birini güzel bir çiçek resmiyle süsledi. Hatta resmin çerçevesini ve asılı olduğı çiviye bile boyamıştı. Bir süre sonra bu insanların çocukları da geldiler. Hepsi kendi yiyeceğinden artırabildiğı ne varsa; biri bir parça peynir, öteki bir parça ekmek, diğeri biraz meyve ve öbürleri de başka şeyler getirmişlerdi. Çocukların sayısı çok fazla olduğı için o akşam ortada öyle çok şey birikti ki Momo'nun amfitiyatroya yerleşmesi şerefine adeta küçük bir şölen verildi. Bu yalnızca yoksul insanlara has candan ve samimi bir şölen oldu. İşte küçük Momo ve çevre halkı arasındaki dostluk böyle başladı.

İKİNCİ BÖLÜM

sıradışı bir özellik ve sıradan bir tartışma

Artık Momo'nun keyfine diyecek yoktu, en azından öyle düşünüyordu. Hemen her zaman yiyecek bir şeyler buluyordu; insanların ayırabildiği kadar, kimi zaman çok, kimi zaman az. Başının üzerinde bir damı, yatacak bir yeri, hava soğuduğunda yakacağı bir ocağı vardı. Ve en önemlisi, bir sürü iyi dostu vardı.

Momo'nun bu kadar iyi niyetli insanlarla karşılaşmış olmasının büyük bir şans olduğu düşünülebilir ve Momo da zaten bunun farkındaydı. Ama çok geçmeden o insanların da en az Momo kadar şanslı oldukları ortaya çıktı. Momo onlar için vazgeçilmez biri olmuş ve daha önce on-suz nasıl yaşadıklarına şaşırmağa başlamışlardı. Zamanla ona öylesine çok alıştılar ki, günün birinde oradan gidi-verecek diye korkar oldular. Momo'nun misafiri hiç eksik olmuyordu. Dostları sürekli ona uğrar, ne yaptığına bakarlar ve geldiklerinde de mutlaka ona bir şeyler anlatırlardı. Gelemeyenler ve onu görmek isteyenler de haber yollayıp çağırırlardı. O gün onunla konuşmamış biri o-

lursa, diğlerleri ona "Git bir Momo'ya uğra," derlerdi.

Bu cümle zamanla yakın çevredeki insanlar arasında kalıplaşmış bir deyim olup çıktı. Tıpkı "Her şey gönlünüzce olsun!" ya da "Tanrı bilir!" der gibi birbirlerine "Git bir Momo'ya uğra!" diyorlardı.

Peki ama neden? Momo herkese akıl verecek kadar zeki bir kız mıydı? Teselliye gereksinimi olanları yatıştıracak sözler mi buluyordu? Bilgece kararlar mı verebiliyordu?

Hayır, Momo da diğ çocuklar gibi böyle şeyler yapamazdı.

Öyleyse Momo, insanları neşelendirip eğlendirecek şeyler mi biliyordu? Örneğin sesi güzeldi de şarkı mı söylledi, çalgı mı çalardı? Ya da oturduğu yer bir sirk alanına benzediğine göre dans edip cambazlık mı yapardı?

Hayır, hiçbirini değildi.

Yoksa büyücülüğü mü vardı? İnsanların dertlerini, sıkıntılarını giderecek tılsımlı bir söz mü biliyordu? El falına bakıp da geleceği mi okuyabiliyordu?

Bunların hiçbirini yapmıyordu.

Momo'nun hiç kimsenin yapamayacağı şekilde başardığı şey şuydu: dinlemek. Belki şimdi pek çok kimse, bu da bir şey mi, herkes dinlemesini bilir diyecektir.

Oysa hiç de öyle değil. Çok az kimse gerçekten iyi bir dinleyicidir. Dinlemek konusunda Momo'nun eşi benzeri yoktur.

Momo karşısındakileri, aptal insanların bile aklına parlak düşünceler getirecek şekilde dinlerdi. Bunun için

karşı tarafı düşünmeye iten bazı şeyler söylüyor ya da zekice sorular soruyor da değildi; aksine yalnızca sessizce oturur ve anlatılanları pür dikkat dinlerdi. Karşısındaki ne kocaman, simsiyah gözlerini açarak bakar ve o kimse, o ana kadar fark etmediği, bilinçaltında gizli kalmış düşüncelerini ona rahatça açıklar, sonra buna kendisi de şaşırdı. Kararsız kimseler bile ona dertlerini anlatırken ne yapacaklarına birdenbire karar verirlerdi. Ya da çekingen biri aniden kendisini rahat ve konuşkan hissederti. Mutsuzlar, dertliler onun karşısından ferahlamış, rahatlamış olarak ayrılırlardı. Hatta kendi yaşamını anlamsız bularak, kendisinin önemsiz bir kişi olduğuna inanan biri bile, bütün bunları Momo'ya anlatırken nasıldır bilinmez daha konuşması sona ermeden söylediklerinin gerçek olmadığını, insanlar arasında onun da bir yeri olduğunu ve dünyada kendisinin de bir önemi bulunduğunu kavrardı.

Momo işte böyle usta bir dinleyiciydi!

Günlerden bir gün amfiteyatroya komşu oldukları halde birbirleriyle ölesiye kavgalı olan iki adam geldi. Komşularının dargın kalmasını istemeyenler onları Momo'ya gitmeleri için kandırmışlardı. Adamlar önce biraz diretmiş, sonra da istemeye istemeye razı olmuşlardı.

Amfiteyatronun taş basamaklarında şimdi biri bir tarafta, diğeri karşı tarafta oturmuş, kara kara düşünüyorlardı.

Birisi, Momo'nun odasına ocağı ve duvardaki çiçek

resmini yapan duvarcı ustasıydı; iriyarı, kıvrık siyah bıyıklı Nicola. Diğer, yani Nino biraz cılız yapılı ve bezgin tavırlıydı; kentin kıyısındaki bir meyhanenin sahibiydi. Müşterileri, bütün bir akşam ellerinde bir kadeh içkiyle oturup eski anılarını anlatan yaşlı kişilerdi. Nino'nun karısı da Momo'nun dostuydu. Ona sık sık yiyecek bir şeyler getirirdi.

Momo adamların kavgalı olduklarını anlayınca, önce hangisinin yanına gideceğine karar veremedi. Ne onu ne de diğerini kırmak istemediği için sahnenin önündeki taş basamaklara, ikisine de eşit uzaklıkta bir yere oturdu ve olacakları beklemeye başladı. Bir ona, bir ötekine bakıyordu. Bazı şeyler zaman ister, eh, Momo'nun da zamandan bol bir şeyi yoktu.

Uzunca bir süre öylece oturduktan sonra Nicola ayağa fırladı ve dedi ki: "Ben gidiyorum. Buraya gelmekle iyi niyetimi gösterdim. Ama, bak işte Momo, o susup duruyor. Daha fazla ne bekleyeceğim?"

Ve gitmeye davrandı.

"Evet, kaç bakalım sen!" diye hemen peşinden bağırdı Nino. "Gelmene gerek yoktu, zaten ben de bir dolandırıcıyla barışacak değilim!"

Nicola döndü. Yüzü öfkeden kıpkırmızı olmuştu.

"Kimmiş dolandırıcı?" diyerek ve yüzünde tehditkâr bir ifadeyle geri döndü.

"Bir daha şöyle bakayım!"

"İstediğin kadar söylerim!" diye bağırdı Nino. "Kaba gücüne güvenip kimsenin senin yüzüne karşı gerçeği söy-

lemeye cesaret edemeyeceğini mi sanıyorsun? Ama ben söylerim! Sana da, herkese de! Haydi gel, ne duruyorsun? Daha önce yapmak istediğin gibi öldür beni!”

“Yapsaydım keşke!” diye homurdanarak yumruklarını sıkıktı Nicola. “Görüyorsun, değil mi Momo? Nasıl yalan söylüyor! Ben sadece yakasından tutup meyhanenin arkasındaki bulaşık çukuruna fırlattım onu. Fare bile orada boğulmaz.” Nino’ya dönerek tekrar haykırdı: “Ne yazık ki, işte sen de hâlâ yaşıyorsun!”

Bir süre karşılıklı olarak en ağır hakaretleri yağdırdılar. Momo konunun ne olduğunu, neden böyle birbirlerine karşı acımasızca davrandıklarını bir türlü anlayamamıştı. Fakat işin aslı yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlamıştı: Nino birkaç müşterinin önünde Nicola’ya bir tokat atmış, Nicola da bunun için Nino’yu çukura atmıştı. Daha önce de Nicola, Nino’nun bütün kap kacağını kırma-ya kalkmıştı.

“Bu doğru değil!” diye kendini savunuyordu Nicola. “Ben yalnızca bir kadehi duvara fırlattım, ki o da zaten çatıyordu!”

“Ama kadeh *benimdi*, anladın mı?” diye karşılık verdi Nino. “Ve böyle bir şey yapmaya da hakkın yoktu!”

Nicola’ysa haklı olduğu görüşündeydi, çünkü Nino onun duvarcı ustalığına hakaret etmişti.

“Biliyor musun, bana ne dedi?” diyerek Momo’ya döndü. “Ben gece gündüz sarhoş olduğum için bir duvarı bile düzgün öremezmişim. Hatta büyükbabam da öyleymiş. Piza’daki eğri kuleyi o yapmış!”

“Yapma Nicola” diye karıştı Nino, “bunun bir şaka olduğu belli!”

“Aman ne güzel şaka!” diye homurdandı Nicola. “Bunun nesine gülünür.”

Tabii bu şakanın da bir sebebi vardı. Meğer Nino bunu Nicola’nın kendisine yönelik alaycı bir davranışına karşılık olarak yapmıştı. Bir sabah Nino meyhanesinin kapısının üstünde kıpkırmızı bir boyayla şunların yazılı olduğunu görmüştü: “Hiçbir şey olamayan, meyhaneci olur!” Ve Nino da bunu hiç komik bulmamıştı elbette.

Bir süre daha hangisinin şakası daha iyiydi diye kavga etmeyi sürdürdükten sonra ikisi de sustu.

Momo gözlerini açmış onlara bakıyordu. İkisi de bakışlarındaki anlamı çözememişti. İçinden onlarla alay mı ediyordu? Yoksa onlar için üzülüyor muydu? Yüzünden hiçbir şey anlaşılmıyordu. Fakat adamlar kendilerini bir an için aynada görür gibi olup utanç duydular.

“Pekâlâ, ” dedi Nicola, “kapının üzerine o yazıyı yazmam belki doğru değildi. Bana bir bardak içki vermeyi reddetmeseydin yazmazdım. Biliyorsun, bu usule aykırı, değil mi? Ben içtiğim içkinin parasını hep ödedim, bana böyle davranmana hiç sebep yoktu.”

“Sebep o değildi ki!” dedi Nino. “Aziz Antonius olayını unuttun mu? Yaa, şimdi rengin atacak! Sen beni tam anlamıyla kandırdın, ben böyle şeye gelemem.”

“Ben mi seni kandırdım?” dedi Nicola. “Tam tersi! Sen bana oyun oynayacaktın, ama olmadı!”

Olay şuydu: Nino’nun küçük meyhanesinde bir Aziz

Antonius tablosu vardı. Nino bunu renkli bir dergiden kesip çerçeveleterek duvara asmıştı.

Bir gün Nicola, çok hoşlandığını söyleyerek Nino'dan resmi almak istemişti. Nino da Nicola'ya, resmi onun radyosuna karşılık verebileceğini söylemişti. Nino içinden gülüyordu, çünkü bu işte Nicola zarardaydı. Alışveriş yapıldı.

Fakat sonradan anlaşıldı ki tablonun çerçevesinin arkasındaki kartonun altında Nino'nun farkında olmadığı bir kâğıt para saklıydı. Bu durumda kaybeden Nino oldu ve buna fena halde içerledi. Değiş tokuşta parayı geri istedi. Nicola razı olmayınca Nino da ona içki vermemeye başladı. Böylece kavga koptu.

Olayların başlangıcına varan bu uzun konuşmanın sonunda her ikisi de bir süre sustular.

Sonra Nino sordu: "Şimdi doğrusunu söyle Nicola. Değiş tokuştan önce, orada para olduğunu biliyor muydun?"

"Bilmez olur muyum, yoksa tabloyu almazdım."

"O halde beni aldattığını kabul ediyorsun!"

"Neden? Sen paranın orada olduğunu bilmiyor muydun sanki?"

"Hayır! Yemin ederim!"

"Demek öyle! O zaman sen beni aldattın. Nasıl oldu da değersiz bir dergi parçasına karşılık benden radyomu alabildin, ha?"

"Peki, sen paranın orada olduğunu nereden biliyordun?"

“İki akşam önce bir müşterinin Aziz Antonius’a bağış olsun diye parayı oraya koyduğunu gördüm.”

Nino dişlerini sıktı. “Çok muydu?”

“Radyonun değerinden ne eksik ne fazla” diye karşılık verdi Nicola.

“Öyleyse bütün kavgamız,” dedi Nino düşünceli bir yüzle, “benim dergiden kestiğim Aziz Antonius resmi yüzünden çıktı.”

Nicola başını kaşıdı.

“Evet, doğru,” dedi, “istersen tabloyu geri alabilirsin, Nino.”

“Yok canım!” dedi Nino, birdenbire soylu bir tavır takınarak. “Takas takastır! Şerefli insanlar bir kere el sıkışır!”

Birden ikisi de gülmeye başladılar. Oturdıkları yerden kalkıp taş basamakları koşarak indiler, orta yerde otlarla kaplı alanda kucaklaşıp birbirlerinin sırtlarını sıvazladılar. Sonra dönüp Momo’yu kucakladılar ve ona teşekkür ettiler.

Onlar uzaklaşıp giderlerken, Momo hâlâ arkalarından el sallıyordu. İki dostunun barışmış olmasına çok sevinmişti.

Başka bir gün bir çocuk ona artık hiç ötmeyen kanaryasını getirmişti. Bu, Momo için güç bir görevdi. Bir hafta boyunca, kanarya yeniden ötmeye başlayıncaya kadar sabırla çocuğu dinlemek zorunda kaldı.

Momo herkesi, her şeyi dinlerdi. Böcekleri, otları, yağmuru, hatta ağaçlar arasında dolaşan rüzgârı bile.

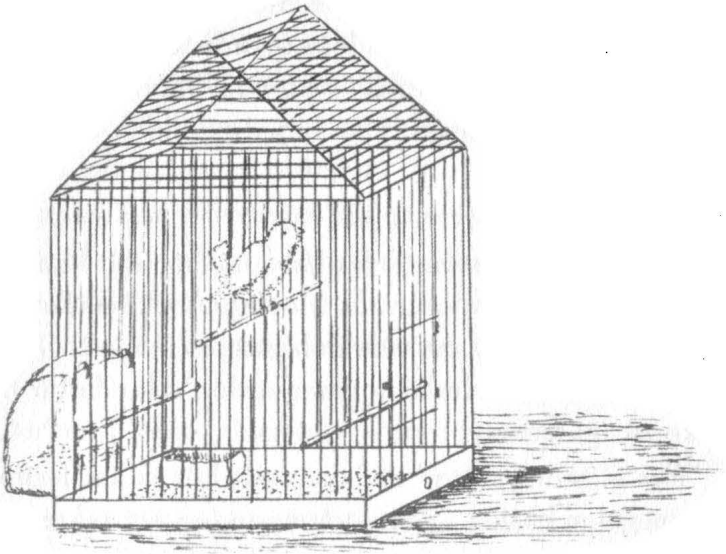
Her biri ona kendi dilince bir şeyler anlatırdı.

Bazı akşamlar, bütün arkadaşları evlerine döndüğü zaman, o tek başına yıldızlı gökkubbenin altında taş basamaklara oturur ve o görkemli sessizliği dinlerdi.

Bazen de kocaman, dev bir istiridyenin içinde oturup yıldızlar âlemini dinliyormuş gibi olurdu. İşte o zaman hafif, ama gizemli bir müzik yüreğine dolardı sanki.

Özellikle böyle gecelerde çok güzel rüyalar görürdü.

Eğer hâlâ dinlemek büyük bir marifet değil diyenler varsa, Momo'nun dinlediği gibi dinlemeyi bir denesinler bakalım.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

bir fırtına oyunu ve gerçek bir tayfun

Kuşkusuz Momo, dinledikleri arasında büyük küçük diye bir ayırım yapmıyordu. Ama çocukların bu tiyatro kalıntısına sevinçle gelmelerinin başka bir nedeni daha vardı. Artık can sıkıntısı diye bir şey kalmamıştı. Momo geldiğinden beri, eskiden olmadığı kadar güzel oyunlar oynuyorlardı. Bunun nedeni Momo'nun önerdiği oyunları oynamaları değildi. O sadece oyunlara katılıyor, o katılınca da çocukların aklına –nedendir bilinmez– çok değişik oyunlar geliyordu. Her biri diğerinden değişik ve güzel oyunlar.

Bir gün, ağır ve sıkıntılı bir havada, on onbir kadar çocuk taş basamaklara oturmuş Momo'yu bekliyorlardı. O, ara sıra yaptığı gibi çevrede dolaşmaya çıkmıştı. Gökyüzünde kara kara bulutlar toplanıyordu. Yakında bir fırtına kopacağa benziyordu.

“Eve gitsem iyi olur,” dedi yanında küçük kardeşini de getirmiş olan bir kız, “gök gürlemesinden, şimşekten korkarım ben.”

“Ya evde?” diye sordu, gözlüklü bir oğlan. “Evde ol-
san da onlardan korkmayacak mısın?”

“Yine korkarım,” dedi kız.

“Öyleyse burada kalabilirsin,” dedi bunun üzerine oğ-
lan.

Kız omuzlarını silkti ve başını salladı. “Momo belki de
hiç gelmez” dedi az sonra.

“Ne olmuş yani” dedi, üstü başı bakımsız olan bir oğ-
lan. “Momo’suz da bir oyun oynayabiliriz elbet.”

“İyi ama, ne?”

“Bilmem, ne olursa.”

“Ne olursa denmez. Bir önerisi olan var mı?”

“Ben biliyorum,” dedi, sesi kız sesini andıran tombul
bir oğlan. “Bu tiyatro kocaman bir gemi olsun, biz de bi-
linmeyen denizlere açılıp maceralar yaşayalım. Ben kap-
tanım, sen birinci dümencisin, sen doğa bilimcisi bir pro-
fesörsün; bu bir bilimsel araştırma gezisiymiş, tamam mı?
Ötekiler de tayfa olur.”

“Peki, biz kızlar ne olacağız?”

“Kız tayfalar olursunuz. Bu gelecek çağın gemisi.”

Bu güzel bir plandı! Oynamayı deniyorlar, anlaşıma-
dıkları için oyun rayına oturmuyordu. Bir süre sonra
hepsi tekrar taş basamaklara oturup beklemeye başladı-
lar.

Derken Momo çıkageldi.

Dalgalar kabarıyordu. Araştırma gemisi *Argo* büyük
sallantılar yüzünden iki yana savrularak güneydeki Mer-

can Denizine doğru tam yol ilerlemekteydi. İçinde sayısız girdabın, mercan kayalıklarının ve görülmemiş canavarların kaynaştığı bu sulara başka bir geminin girebildiğini kimse hatırlamıyordu. Üstelik bu denizde "Bitmeyen Tayfun" dedikleri, durup dinlenmek bilmeyen bir bela vardı. Sulara devamlı dolaşır; sanki canlı ve kurnaz bir yaratılmış gibi yutacak bir av arardı. Ne yapacağı hiç belli olmazdı. Ve bu tayfun, dev pençesine düşürdüklerini un ufak etmeden bırakmazdı.

Araştırma gemisi *Argo* bu "Gezgin Hortum"la karşılaşma olasılığına karşı elbette ki özel olarak donanmıştı. Bükülen, ama kırılmayan bir kılıç gibi yekpare mavi çelikten yapılmıştı. Üstelik özel bir döküm tekniğiyle, kaynak yapılmaksızın tek parça olarak dökülmüştü.

Ama gene de başka bir kaptan ve başka bir tayfa olsa tehlikelerle dolu böyle bir yolculuğu kabul etmezlerdi. Ama Kaptan Gordon bambaşkaydı. Hepsi de deneyimli birer uzman olan ve görev yerlerinde tetikte bekleyen kız ve erkek tayfasını kaptan köşkünden gururla seyrediyordu.

Kaptanın yanında başdümencisi duruyordu. Don Melú o güne kadar tam yüz yirmiyedi tayfun atlatmış eski bir deniz kurduydı.

Arkaplandaki güneş güvertesinde araştırma grubunun şefi Profesör Eisenstein ve son derece kuvvetli bellekleriyle bir kütüphaneye bedel olan asistan kızlar Maurin ile Sara görülüyordu. Üçü de bilim araçlarının üzerine eğilmişler, anlaşılması güç bilimsel bir dille kendi aralarında yavaş yavaş konuşuyorlardı.

Biraz ilerilerinde güzel yerli kızı Momosan bağdaş kurmuş olarak yerde oturuyordu. Ara sıra bilgin ona bu denizin özellikleriyle ilgili bir şeyler soruyor, o da yalnızca Profesörün anladığı tatlı Hula lehçesiyle karşılıklar veriyordu.

Araştırmanın amacı “Gezgin Tayfun”un sebebini bulmak ve başka gemilerin de buralara gelebilmesi için onu yok etmektir. Ama şimdilik ortalık sakindi ve fırtınadan eser yoktu.

Birden direğin tepesindeki gözcünün haykırışının duyulmasıyla birlikte Kaptan düşüncelerinden sıyrıldı.

“Kaptan,” diye bağırıyordu, elini boru gibi yapıp ağzına dayamış olan gözcü, “eğer çıldırmadıysam önümüzde camdan bir ada görüyorum!”

Kaptan ve Don Melú hemen dürbünlerine sarıldılar. Profesör Eisenstein ve asistan kızlar da ilgilenerek koştular. Yalnızca yerli kız bulunduğu yerden kıpırdamamıştı. Halkının garip geleneklerine göre, merakını dışa vurmaması yasaktı.

Yavaşça camdan adaya yanaştılar. Profesör, geminin dışından sarkan ip merdivenden inerek cam zemine ayak bastı. Burası son derece kaygandı ve Profesör Eisenstein ayakta durmakta güçlük çekiyordu. Ada çember biçiminde ve aşağı yukarı yirmi metre çapındaydı. Ortasında bir yerde kubbe gibi bir tepesi vardı. Profesör en yüksek noktaya varınca, bu adanın derinliklerinde bir yerde bir ışığın yanıp söndüğünü gördü.

Küpeşteye dayanmış merakla ona bakanlara gördük-

lerini anlattı.

“Bu herhalde,” dedi Asistan Maurin, “bir Abacısko Bistiralıs olmalı.”

“Olabilir,” diye ekledi Asistan Sara, “ama pekâlâ bir Lestürü Tapisera da olabilir.”

Profesör Eisenstein doğruldu, gözlüğünü düzeltti ve şöyle dedi: “Bana kalırsa, biz burada Abstürü Zamaris’in değişik bir türüyle karşı karşıyayız. Ama yalnızca aşağıda yapacağımız bir araştırmadan sonra bunu kesinleştirebiliriz.”

Bunun üzerine dünyaca ünlü birer dalgıç olan üç kız tayfa dalgıç giysilerini çabucak giydiler ve hemen denize atlayıp gözden kayboldular.

Bir süre denizin yüzeyinde hava kabarcıkları oluştu, sonra birden Sandra isimli kız görüldü ve nefes nefese bağırdı: “Dev gibi bir denizanası! İkisini de yakalayıp sardı, kurtulamıyorlar. Geç kalmadan yardım etmeliyiz.”

Ve hemen yine daldı.

Şefleri olan uzman Franco’nun –ona “Yunus” derlerdi– yönetiminde yüz kurbağa-adam derhal dalgaların arasına atladılar. Denizin üstünü köpüklere boğan korkunç bir savaş yaşandı dipte. Ama bu dev yaratık öylesine güçlüydü ki, kurbağa-adamlar bile iki kızı korkunç kısaçtan kurtaramadılar.

“Bu denizde bir şey var,” dedi Profesör, alnını kırıştı-rarak asistanlarına dönmüştü, “her şeyin dev gibi büyümesini sağlayan bir şey. Çok ilginç!”

Bu sırada Kaptan Gordon ve Başdümenci Don Melú

aralarında konuşup bir karara varmışlardı.

“Çabuk,” diye emretti Don Melú, “herkes güverteye dönsün. Canavarı ikiye böleceğiz, yoksa kızları kurtarmayız.”

“Yunus” ve kurbağa-adamları gemiye tırmandılar. *Argo* önce biraz tornistan yaptı, sonra bütün gücüyle canavarın üzerine yüklendi. Geminin burnu jilet gibi keskindi. Öyle ki canavarı ikiye bölerken hiç ses çıkmadı.

Gerçi bu, canavarın kolları arasında tutsak kalmış olan iki kız için biraz tehlikeliydi ama, başdümenci Don Melú ince bir hesap yaparak gemiyi ikisinin tam ortasından geçirmeyi başarmıştı. Böylece denizanasının kolları gevşeyip çözüldü ve kızlar kurtuldular.

Gemidekiler kızları sevinçle karşıladılar. Profesör Einstein iki kıza doğru gelerek şöyle dedi: “Bu benim suçumdu. Sizleri aşağı göndermemeliydim. Sizi tehlikeye attığım için beni bağışlayın.”

“Özür dilenecek bir şey yok Profesör” diye konuştu, kızlardan biri. “Biz bu iş için buradayız.”

“Tehlike bizim görevimiz,” diye ekledi öteki kız.

Uzun konuşmaya vakit yoktu. Kurtarma çalışmalarına dalan Kaptan ve gemi personeli denizi gözetlemeyi unutmışlardı. “Gezgin Hortum’un ufukta belirdiğini ve büyük bir hızla *Argo*’nun üstüne geldiğini son anda fark ettiler.

İlk kuvvetli dalga çelikten gemiyi kapıldığı gibi havaya kaldırdı ve neredeyse elli metreyi bulan bir dalga çukuru-na fırlatıp attı. Daha bu ilk çarpışta *Argo*’nun denizcileri

kadar deneyimli ve yürekli olmayan denizcilerin yarısı güverteden aşağı sürüklenmiş, diğer yarısı da bayılmış olurdu. Kaptan Gordon kaptan köşkündeydi ve hiçbir şey olmamış gibi bacaklarını germiş dimdik duruyordu. Tayfanın tamamı da aynı şekildeydi. Güzel yerli kız Momosan dışında, o deniz yolculuğuna alışık olmadığından bir kurtarma sandalının içine girmişti.

Birkaç saniye içinde gökyüzü kapkara kesildi. Dev hortum, homurtular çıkararak gemiyi önce dağlar kadar yükseklerle çıkarıyor, ardından uçurum gibi derinlere indiriyordu. Ve çelikten yapılmış *Argo*'ya bir şey yapamadıkça hırsı adeta giderek artıyordu.

Kaptanın sakın bir sesle verdiği emirleri başdümenci yüksek sesle tekrarlıyordu. Herkes yerli yerindeydi. Profesör Eisenstein ile asistanları bilimsel araçlarının başından ayrılmıyor ve hortumun ana çekirdeğinin nerede olduğunu hesaplamaya çalışıyorlardı; çünkü asıl ulaşmak istedikleri yer orasıydı. Kaptan Gordon kendisi ve adamları gibi denizi çok iyi tanımıyor olmalarına rağmen son derece soğukkanlı davranan bu bilim adamlarını hayranlıkla izliyordu.

İlk şimşek düştüğünde çelik gemi çok kötü sarsıldı ve birden elektrik yüklendi. Neresine dokunulsa çarpıyordu, ama *Argo*'dakilerin hepsi aylarca bununla ilgili eğitim görmüş ve bu durumdan etkilenmemeyi öğrenmişlerdi.

Yine de bir süre sonra geminin ince kısımları, parmaklıkları ve çubukları kızışmaya başlayıp tıpkı ampul içindeki tellere benzedi. Herkesin elinde asbest eldiven olmasına rağmen personelin işi güçleşiyordu. Neyse ki, çok

geçmeden yağmur yağmaya başladı. Böyle bir yağmuru Don Melú'nun dışında kimse görmemişti. Hava almakta zorluk çeken personel, hemen dalgıç başlıklarını ve oksijen tüplerini taktı.

Yıldırım yıldırım üstüne, şimşek şimşek üstüne! Kuldurmuş bir fırtına! Dağ gibi dalgalar ve bembeyaz köpükler!

Argo bütün teknik aksamı çalışır durumda tam yol ilerliyor, bu müthiş tayfuna karşı bütün gücüyle direniyordu. Makinistler ve kazan dairesindeki ateşçiler insanüstü bir güçle çalıştılar. Gemi sarsıldıkça kocaman kazanın açık kapısından içeri savrulmamak için kendilerini halatlarla sıkıca bağlamışlardı.

Sonunda hortumun ana çekirdeğine ulaştılar. O an duydukları heyecanı anlatmak mümkün değildi!

Fırtına dinip de dalgalar yatışınca denizin üstünde kocaman bir şeyin kımıldadığını gördüler. Tek ayak üstünde duran biri gibi yukarı doğru genişliyor ve tıpkı bir dağ andıran büyük bir topaca benziyordu. Öyle hızlı dönüyordu ki, ayrıntılar görünmüyordu.

"Bu bir Hop-Hopus-Topulastikus!" diye haykıran Profesör, bir yandan da yağmurun burnunun üstünden kaydıracağı gözlüğünü tekrar yerleştirdi.

"Bize bunu biraz daha açıkla mısın?" diye homurdandı Don Melú. "Biz cahil gemicileriz..."

"Bırakın da Profesör rahat rahat araştırmasını yap-sın!" diyerek Don Melú'nun sözünü kesti Asistan Sara. "Bu fırsat her zaman ele geçmez. Bu topaç gibi şey belki

de dünyanın yaratıldığı günlerden kalmadır. Aşağı yukarı bir milyar yıldan daha yaşlı olmalı. Bugün bunların mikroskobik türlerine bazen domates salçasında, bazen de –az sayıda olmak üzere– yeşil mürekkepte rastlanıyor. Herhalde bugün var olanlar içinde en büyüğü budur.”

“Fakat biz buraya ‘Sonsuz Tayfun’ un sebebini ortadan kaldırmak için geldik,” diye haykıran Kaptanın sesi fırtınanın uğultusu arasında duyuldu. “Profesör bize bu şeyi nasıl durduracağımızı söylesin artık!”

“Doğrusu,” dedi Profesör, “bunu ben de bilmiyorum. Bilim bunu araştırabilecek imkâna henüz sahip değil.”

“Pekâlâ,” diye konuşmasını sürdürdü Kaptan, “öyleyse biz de ona ateş açarız. Bakalım ne olacak?”

“Ne yazık” diye söylendi Profesör. “Bir Hop-Hopus-Topulastikus’un tek örneğine ateş açmak!”

Fakat döner top çoktan topacın üzerine çevrilmişti.

“Ateş!” diye emretti Kaptan.

Çifte namludan bir kilometreye ulaşan mavi bir alev parladı. Hiçbir ses duyulmaması doğaldı; çünkü bu top protein bombardımanı yapıyordu.

Toptan çıkan ışık kümesi Hop-Hopus’a doğru uçuştu, ama onun tarafından yakalanıp yana doğru savruldu, onunla beraber birkaç hızlı dönüş yaptı ve sonra göğe doğru yükselerek kapkara bulutlar arasında kayboldu.

“Yararı yok!” dedi Kaptan Gordon. “Ona daha çok yaklaşmalıyız.”

“Daha fazla yaklaşamayız!” diye bağırdı Don Melú. “Geminin makineleri tam yol çalışıyor. Bu da yalnızca fır-

tının bizi geri atmamasına yetiyor.”

“Bir öneriniz var mı profesör?” diye sordu Kaptan. Ama Profesör Eisenstein yalnızca omuzlarını silktiler ve asistanları da bir çare bulamıyorlardı. Görünen o ki bu araştırma gezisini başarısızlıkla ve yarıda kesmeleri gerekecek gibiydi.

Tam bu sırada birisi Profesörü kolundan çekti. Güzel yerli kızdı bu.

“Malumba!” diye hoş bir edayla konuşuyordu. “Malumba oisutu sono! Erveini samba insaltu lolobindra. Kramuna heu beni beni sadogau.”

“Babalu?” diye şaşkınlıkla sordu Profesör. “Didi maha feinosi intu ge doinen malumba?”

Güzel yerli kız başını sallayarak heyecanla karşılık verdi: “Dodo um aufu şulamat vavada.”

“Oi-Oi” diyerek çenesini sıvazlamaya koyuldu Profesör.

“Ne söylüyor?” diye sordu Başdümenci.

“Dediğine göre,” diye anlatmaya başladı Profesör, “halkının bildiği eski bir şarkı varmış. Cesur biri bu şarkıyı ‘Gezgin Tayfun’un önünde söyleyebilirse onu yatıştırabilirmiş.”

“Güleyim bari” diye homurdandı, Don Melú. “Tayfuna karşı ninni söylemek ha!”

“Peki, siz ne diyorsunuz profesör?” diye atıldı Asistan Sara. “Böyle bir şey olabilir mi?”

“Önyargılı olmayalım” diye konuştu Profesör Eisenstein. “Yerlilerin inançlarında genellikle bir gerçek payı

vardır. Belki de Hop-Hopus-Topulastikus'u yatıştırarak belli bir ses tonu vardır. Onunla ilgili çok az şey biliyoruz."

"Bize bir zararı olmaz ya" dedi Kaptan. "Bir kere deneyelim. Söyleyin ona, şarkıya başlasın!"

Profesör güzel yerli kıza döndü ve dedi ki: "Malumba didi oisafal huna-huna, vavadu?"

Mamosan başını eğerek hemen şarkıya başladı. Bu, monoton ve hep aynı sözlerin tekrarlandığı kendine özgü bir şarkıydı:

"Eni meni allubeni

Vanna tai susura teni!"

Bir yandan da ellerini çırparak ve tempoyla zıplayarak dönüyordu. Melodisi ve sözleri basit olan şarkıyı diğerleri de yavaş yavaş mırıldanmaya başladılar, sonunda bütün gemi personeli hep birlikte el çırpıp zıplamaya ve şarkıyı söylemeye koyuldular. Doğrusu görülecek şeydi. İhtiyar deniz kurdu Don Melú, Profesör Eisenstein ve diğerleri çocuklar gibi oynayıp sıçıyorlardı.

Ve sonunda gerçekten, belki de hiçbirinin inanmadığı şey oluverdi! O dev gibi topaç yavaşladı, yavaşladı, sonunda durulup battı gitti. Dalgalar uğultuyla üzerini örttüler. Deniz duruldu, fırtına geçti, yağmur dindi, bulutlar açıldı ve gökyüzü masmavi oldu. *Argo* sakın suların üzerinde ortalık sütlümanmış ve hiçbir şey olmamış gibi duruyordu.

"Başardık çocuklar!" dedi Kaptan Gordon, her birinin yüzüne tek tek bakarak. Çok konuşmayı sevmezdi ve bu-

nu herkes bilirdi. Fakat bu defa şunu da ekledi: “Sizlerle gurur duyuyorum!”

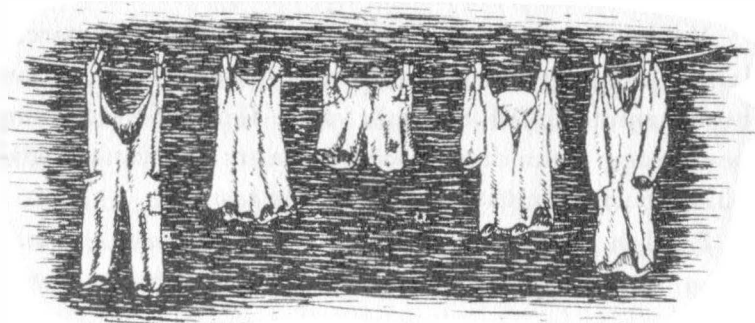
“Sanırım gerçekten yağmur yağdı,” dedi küçük kardeşini de yanında getirmiş olan kız, “ben iyice ıslanmışım.”

Gerçekten de fırtına kopmuştu. Küçük kardeşiyle gelen kız gökgürültüsü ve şimşekten nasıl olup da korkmadığına şaşır kalmıştı. Çelik yapılmış bir gemide olmak ona korkuyu unutturmuştu.

Bir süre daha yaşadıkları serüven ve kendi açılarından önemli olan ayrıntılar hakkında konuştular. Sonra da kurulanmak üzere evlerine gittiler.

Oyundan memnun olmayan tek kişi gözlüklü oğlandı. Ayrılırken Momo’ya yakındı: “Hop-Hopus-Topulastikus’u batırmamız yazık oldu! Türünün son örneği! Doğrusu onu biraz daha incelemek isterdim.”

Hepsi bir noktada anlaşıyorlardı: Burada, Momo’nun yanında oynanan oyunlar başka hiçbir yerde oynanamazdı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

suskun bir ihtiyar ve konuşkan bir genç

Bir insanın çok dostu olabilir, ama insan, onların içinden bazılarını kendine daha yakın bulur ve onları daha çok sever. Momo için de böyleydi.

En çok sevdiği iki dostu vardı. Ona her gün uğrar ve varlarını yoklarını onunla paylaşırlardı. Biri yaşlı, diğeri gençti. Momo hangisini daha çok sevdiğini bilemezdi.

İhtiyarın adı Beppo'ydu ve çöpçülük yapardı. Aslında bir soyadı da vardı, ama o da herkes gibi kendisine Çöpçü Beppo derdi.

Yıkık tiyatronun yakınında taş, teneke ve çinko parçalarından yaptığı bir kulübede otururdu. Boyu Momo'dan biraz uzundu. Hafif kamburu vardı. Tepesinde bir tutam beyaz saçın bulunduğu kocaman başını hep yana doğru bükerek, burnunun üstünde bir gözlük taşırdı.

Bazıları Çöpçü Beppo'nun aklının pek yerinde olmadığını söylerlerdi. Bunun sebebi, sorulan sorulara karşı-

lık vermeyip sadece gülümsemekle yetinmesiydi. Önce düşünür ve sonra da cevap vermeye gerek görmezse susardı. Cevap vermesi gerektiğine inanırsa, daha da uzun düşünürdü. Bazen bir soruya cevap vermesi için iki saat, bazen de bütün bir gün geçerdi. Bu arada, elbette, soruyu soran kişi de ne sorduğunu unuttur ve Beppo'nun söylediklerini şaşkınlıkla dinlerdi.

Yalnızca Momo, Beppo'dan cevap alabilmek için uzun süre beklemesi gerektiğini bilir ve onun sözlerini rahatlıkla anlardı. Beppo'nun sorulara yanlış bir karşılık vermemek için bu kadar düşündüğünü bilirdi, çünkü Beppo'ya göre, dünyadaki bütün anlaşmazlıklar kasıtlı ya da kasıtsız, aceleye getirilerek söylenmiş birtakım yalan yanlış sözlerden kaynaklanıyordu.

Beppo, daha gün doğmadan kalkar, gıcırdayan eski bisikletine atlar ve kentin bir ucuna kadar uzun bir yol alır. Orada öteki arkadaşlarıyla beraber, kendisine bir süpürge verilip temizleyeceği sokağın ismi söyleninceye kadar beklerdi. Beppo, kentin uykuda olduğu bu sabah saatlerini çok severdi. Görevini severek ve eksiksizce yerine getirirdi. Yaptığı işin çok önemli bir iş olduğunu bilirdi.

Sokağı süpürürken yavaş, ama belli bir tempoyla çalışırdı. Her adımda bir nefes alır, her nefeste bir süpürge sallardı.

Bir adım – bir nefes – bir süpürge. Bir adım – bir nefes – bir süpürge. Böyle sürüp giderdi. Arada bir durur ve önüne bakarak düşünürdü. Sonra tekrar bir adım – bir nefes – bir süpürge.

Böylece önünde kirli, arkasında tertemiz bir yol uzanırken yürümeye devam eder ve aklına binbir türlü düşünce gelirdi. Ama bunlar, rüyadaki renkler ya da anlatılması güç özel kokular gibi şekilsiz ve sözsüz düşüncelerdi.

İşi bittikten sonra Momo'ya gider ve oturlurlarken aklından geçenleri ona anlatırdı. Momo kendine özgü tarzıyla onu dinlerken Beppo'nun da dili çözülür ve sözcükler yerli yerine otururdu.

"Bak Momo," derdi, "ne oluyor, biliyor musun? Bazen önüme upuzun bir cadde çıkıyor. Öyle uzun ki, insan bunun sonu gelmez sanıyor."

Beppo bu kadarcık laftan sonra bile önüne bakarak bir süre susar, sonra devam ederdi: "O zaman acele etmeye başlıyorsun. Gittikçe daha çok acele ediyor insan. Her önüne baktığında yolun hiç de kısalmamış olduğunu fark ediyorsun. Daha hızlı ve daha gayretli çalışıyorsun; sonunda nefesin kesilip güçsüz kalıyorsun. Ve cadde hâlâ upuzun bir şekilde seni bekliyor."

Susup biraz daha düşündükten sonra sürdürdü konuşmasını: "İnsan caddenin tamamına bakıp hemen bir karara varmamalı. Her zaman adım adım ilerlemeli. Sürekli olarak bir adım sonrasını düşünmeli, bir adım, sonra derin bir nefes, sonra bir süpürge. İşte o zaman hayat zevkli olur. Önemli olan işini iyi yapmaktır. Öyle de olmalı."

Uzun bir süre susup yeniden konuşmaya başladı: "Bir de bakarsın ki, adım adım bütün yolu bitirmişsin. Nasıl

olduğunu anlamadan ve yorulmadan.”

Başını önüne eğip sözünü noktaladı: “Önemli olan da budur.”

Bir başka gün gelip hiç konuşmadan Momo’nun yanına oturdu. Momo düşündüğü bir şey olduğunu ve çok özel bir şey söyleyeceğini hemen anladı.

Beppo durdu durdu ve birden Momo’nun gözlerinin içine bakarak konuşmaya başladı: “Bazı şeyleri fark ettim.” Biraz susup sonra devam etti: “Bazen böyle oluyor. Öğle vakti, sıcakta herkes uykuya dalmışken, tüm dünya berraklaşıyor. Tıpkı bir nehir gibi, anlıyor musun? Bakıtığında dibini görebiliyorsun.”

Başını eğip sustuktan sonra çok hafif bir sesle anlatmaya devam etti: “Orada dipte, başka çağlar var.”

Yine düşünceye daldı ve uzun süre söze nasıl başlayacağını bilemedi. Sonra birden her zamanki ses tonuyla konuşmaya başladı: “Bir gün eski kentin oradaki kaleyi temizliyordum. Duvarda beş değişik renkli taş gördüm. Nasıl taşlardı, biliyor musun?”

Elleriyle yerdeki tozun içine kocaman bir T harfi çizdi. Sonra aniden fısıldayıp şöyle dedi: “Taşları fark ettim.”

Uzun bir aradan sonra dura dura anlatmaya devam etti: “Onlar başka çağlardı, vaktiyle duvarın örüldüğü çağlar. Pek çok kişi çalışmıştı orada. Ama o taşları oraya ikisi ördü. Bu bir işaretti, anlıyor musun? Ben bunu da fark ettim.”

Elini gözlerinin üzerinden geçirip söyleyeceklerini

güçlükle toparlıyor ve zorlanarak konuşuyordu: "O zamanlar o ikisinin bambaşka bir görünümü vardı. Ama yine de ben onları fark ettim. Yani seni ve beni. Bizi fark ettim!"

Çöpçü Beppo'nun bu konuştuklarını duyup da onunla alay eden ve anlattıklarına kahkahalarla gülen çok fazla insan oluyordu. Oysa Momo onu seviyor, onun sözlerine değ r veriyordu.

Momo'nun diğ r yakın dostuysa, Çöpçü Beppo'nun her açıdan tam tersiydi. Oldukça genç, dalgın bakışlı, konuşkan ve yakışıklı bir delikanlıydı. İnanılmaz bir konuşma yeteneğ  vardı. Şakalar, taklitler yapar ve daima gülerdi. Öyle güzel gülerdi ki, insan doğal olarak onunla beraber gülmeye başlardı. İsmi Girolamo idi, ama onu yalnızca Gigi diye çağırırlardı.

Madem Beppo'yu mesleğ yle beraber andık, Gigi için de aynı şeyi yapalım; her ne kadar onun doğru dürüst bir mesleğ  olmasa da, ona Turist Rehberi Gigi diyelim. Ama dediğ miz gibi, rehberlik onun mesleğ  değ l, fırsat d ş t k e yaptığı bir sürü i ten biriydi.

Bu işi yaparken kasketini mutlaka giyerdi. Özellikle o çevreye yolu d ş m ş birkaç turist görmeyiversin; hemen kasketini giyer, gayet ciddi bir yüzle yanlarına yaklaşır, onları gezdirip açıklamalar yapmayı önerirdi. Yabancılar kabul edince de artık çenesi açılır, anlatır da anlatırdı. Kendi uydurduğ  olayları, isimleri, tarihleri sıralar, zavallı dinleyicilerin kafasını karmakarışık ederdi. Bazıları

bunu fark edip kızarak çeker giderler, bazıları da maden bulmuş gibi sevinir ve Gigi'nin uzattığı kasketin içine bozuk paralar doldururlardı.

Çevre halkı Gigi'nin yaptıklarına güler, ara sıra da sert bir yüzle, böyle uydurma hikâyelerle milletin parasını almasının doğru olmadığını söylerlerdi.

"Ama bütün şairlerin yaptığı da bu," derdi Gigi. "Ben onların parasını hiçbir şey vermeden almıyorum ki. Ne istiyorlarsa onu alıyorlar. Hem ister bir tarih kitabından olsun, ister başka yerden, ne fark eder? Tarih kitaplarında yazılanların hepsinin doğru olduğu ne malum, belki de uydurmadır, ne biliyoruz?"

Ya da şöyle derdi: "Ne demek canım, doğrudu, değil-di? Hem bin veya iki bin yıl önce neler olduğunu kim bilebilir? Sizler biliyor musunuz?"

"Hayır," derdi ötekiler ve ona hak verirlerdi.

"Eh, o halde" derdi Gigi. "Benim anlattıklarımın doğru olmadığını nasıl iddia edebilirsiniz? Belki de aynen böyle olmuştur ve ben gerçeği söylüyorumdur."

Bunlara karşı çıkmak güçtü. Evet, kimse çenebazlıkta Gigi'yle yarışamazdı.

Ama ne yazık ki bu eski tiyatroyu görmeye gelen turistler gün geçtikçe azalıyor ve Gigi sık sık başka işler yapmak zorunda kalıyordu. Fırsat buldukça yaptığı işler arasında park bekçiliği, nikâh şahitliği, köpek gezdiriciliği, aşk mektubu taşıyıcılığı, cenaze levazımatçılığı, hatıra eşya satıcılığı, kedi maması dağıtıcılığı ve daha bir sürü iş sayılabilirdi.

Gigi günün birinde zengin ve ünlü biri olmanın hayali içindeydi. Bir parkın ortasında masallardaki kadar güzel bir evde oturacak, altın yaldızlı tabaklarda yemek yiyecek ve kuştüyü yastıklarda yatacaktı. Gelecekteki şöhretin güneş gibi onu aydınlattığını ve uzaktan vuran ışıkların bu yoksul halinde bile onu ısıttığını daha şimdiden hissediyordu.

“Yapacağım, göreceksiniz, başaracağım!” diye bağırırdı başkaları onun hayallerine gülerken. “Hepiniz bu sözlerimi hatırlayacaksınız!”

Ama bütün bunları nasıl yapacağınıysa aslında kendisi de bilmiyordu. Çünkü sıkı çalışmaya pek fazla katlanamazdı.

“Zengin olmak marifet değil,” derdi Momo’ya, “her isteyen zengin olabilir. Birazcık zenginlik için hayatlarını ve ruhlarını satanlara bir baksana, ne hale gelmişler! Yok. Ben onlar gibi olmak istemem. Varsın bazen cebimde bir kahve param olmasın; yeter ki hep aynı Gigi kalayım!”

Aslında Çöpçü Beppo ile Turist Rehberi Gigi gibi, dünya görüşleri ve düşünceleri bambaşka olan apayrı iki insanın dostluk kuracağına kimse inanmaz. Ama böyleydi işte. Ne gariptir ki, Gigi’nin hafifliklerini hoş karşılayan tek insan Beppo’ydu. Ve yine şaşılacak şeydir ki, ihtiyar Beppo’nun saçmalıklarıyla alay etmeyen tek kişi de o çenebaz Gigi’ydi.

Bu belki de Küçük Momo’nun her ikisini de dinleyiş tarzından kaynaklanıyordu.

Ama üçü de yakında dostluklarının üzerine bir gölge düşeceğinden habersizdiler. Üstelik yalnızca onların dostluklarına değil, bütün çevreye düşecekti bu gölge. Büyüyor, büyüyor ve giderek bütün kentin üzerine yayılıyordu. Kapkara ve buz gibiydi. Bu, kimse farkında olmadığı için karşı konulamayan, günden güne sokularak gelen bir işgal kuvveti gibiydi. Ya işgalciler, onlar kimlerdi?

Başkalarının göremediği bazı şeyleri görebilen ihtiyar Beppo bile son zamanlarda kentin içinde çoğalmaya başlayan ve durup dinlenmeden birtakım dolaplar çeviren duman renkli adamları fark edememişti. Gerçi bunlar büsbütün görünmez kişiler değillerdi. Hem görünür hem de görünmezlerdi. Göze çarpmamayı iyi beceriyorlardı. Görenler bile onların varlığını fark etmeden geçip giderler, böylece onlar da saklanmadıkları halde gizli çalışmalarını sürdürürlerdi. Tabii, kimse göremediği için nereden geldiklerini, kim olduklarını, sayılarının durmadan neden arttığını soran da çıkmıyordu.

Bu duman renkli adamlar duman renkli şık otomobillerle geziyor, her yere girip çıkıyor, her lokantada oturuyor ve ellerindeki küçük not defterlerine sık sık bir şeyler yazıyorlardı.

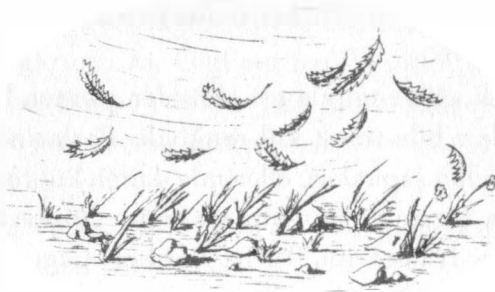
Örümcek ağı rengine gri elbiseler giyinen bu adamların suratları bile soluk kül rengiydi. Başlarında daima yuvarlak melon şapkaları, ellerinde daima kül renkli sigaraları vardı. Hepsi de kurşuni gri renkte bir evrak çantası taşıyordu. İşin garibi, Turist Rehberi Gigi de bir şey fark etmemişti. Oysa bu adamlar tiyatrunun çevresinde

birkaç kez dolanmış, defterlerine notlar alıp durmuşlardı.

Bir akşamüstü, tiyatronun en üst basamaklarında karanlık gölgeleri belirince Momo onları fark etti. Birbirleriyle işaretleştikten sonra kafa kafaya verip bir şeyler konuşmuşlardı. Bir şey duyulmuyordu, ama Momo birdenbire donmuş gibi ürperdiğini hissetti. Üzerindeki bol ceketle sıkıca sarınması fayda etmedi. Alışılmış bir soğuk değildi bu.

Duman adamlar bir süre sonra çekip gittiler. Bir daha da görünmediler.

O akşam Momo, daha önceleri duyduğu o tatlı müziği duyamadı. Sabah yaşam gene normale döndü ve Momo bu garip ziyaretçileri bir daha düşünmedi. Gördüğü şeyler aklından uçup gitmişti bile.

BEŞİNCİ BÖLÜM

*çok kişiye anlatılan öyküler ve
tek bir kişiye anlatılan öyküler*

Turist Rehberi Gigi zamanla Momo'dan vazgeçemez olmuştu. Bu ele avuca sığmaz, uçarı delikanlı, karmakarışık saçlı bu küçük kıza kendisinden umulmayacak şekilde bağlanmıştı ve onu hiç yanından ayırmak istemiyordu.

Dediğimiz gibi, öyküler anlatmak onun başlıca tutkusuydu. Ve son zamanlarda kendisinin de fark ettiği gibi, bu konuda büyük bir değişim yaşıyordu. Önceleri anlattığı şeyler sınırlıydı. Bazen aklına doğru dürüst bir şey gelmeyince, gazetede okuduğu bir romandan ya da eskiden gördüğü bir filmde aklında kalanları sıralardı. Sözün kısası, eski öyküleri, Momo'yla tanıştıktan sonra anlatmaya başladığı, kanatlanmış uçan öykülerin yanında hiç kalırdı. Özellikle Momo yanında olup onu dinlediği zamanlar, hayal gücü ilkbahar çiçekleri gibi açılıyor, büyük küçük herkes çevresini sarıyordu. Günlerce, hafta-

larca süren, ardı arkası kesilmeyen öyküler anlatıyor, aklına son derece ilgi çekici şeyler geliyordu. Üstelik hayallerinin onu nereye kadar götüreceğini bilemediği için kendisi de şaşkınlık ve heyecan içindeydi.

Derken günlerden bir gün eski tiyatroyu gezmeye gelen turistlere anlatmaya başladı. Momo da az ötedeki taş basamaklarda oturuyordu: “Çok sayın bayanlar ve baylar! Hepinizin öğrenmiş olacağı gibi, İmparatoriçe Strapazia Augüstina ülkesini Titreklerle Çekişirlerin saldırılarına karşı korumak uğruna sayısız savaş yapmış ve kendisini uzun süre uğraştırmalarına öyle kızmıştı ki, bunları yendikten sonra hepsinin kökünü kurutmaya karar vermişti. Ama bir süre sonra onları bağışlayabileceğini söylemiş ve karşılığında Sasatraksolus’un altınbalığını istemişti.

“O çağlarda, sayın bayanlar ve baylar, altınbalıklar buralarda bilinmiyordu. İmparatoriçe Strapazia bir gezginden, Kral Sasatraksolus’un, büyür büyümez som altına dönüşen bir balığı olduğunu duymuştu. İmparatoriçe işte bu eşsiz balığa sahip olmak istiyordu.

“Haber alan Kral Sasatraksolus bıyık altından güldü ve altınbalığını yatağının altına sakladı. İmparatoriçeye bunun yerine, kıymetli taşlarla süslü bir çorba kâsesi içinde bir balina yavrusu gönderdi.

“Altınbalığının küçücük bir şey olduğunu düşünen İmparatoriçe balığın büyüklüğüne pek şaşırdı, ama büyük bir balığın daha çok altın vereceğini düşünerek sesini çıkarmadı. Balığın hiç de altına benzer bir parlaklığının olmaması canını sıkıyordu, ama sonunda altına dönüşe-

ceği düşüncesi onu rahatlatmıştı. Kralın elçisi, balık büyümeden kesinlikle ona dokunmamalarını, yoksa altına dönüşmeyeceğini, bir kez daha sıkı sıkı tembih ederek gitti.

“Yavru balık, sayın bayanlar ve baylar, günden güne büyüyor ve inanılmayacak kadar çok yiyordu. İmparatoriçe zengin olduğu için balığa bol bol yem veriliyor, o da semirip yağlanıyordu. Kısa zamanda kâse ona dar gelmeye başladı.

“ ‘Ne kadar büyürse, o kadar iyi’ diyen İmparatoriçe, onu kendi banyo küvetinin içine yerleştirdi. Çok geçmeden küvet de dar gelmeye başladı. Balık büyüdükçe büyüyordu. Bu kez onu İmparatorluk havuzuna koydular. Bir sığır kadar ağır olduğu için taşımak çok zor olmuştu. Taşıyan esirlerden birinin ayağı kayınca, İmparatoriçe onu hemen aslanlara attırdı. Çünkü balık onun için çok kıymetliydi.

“Lüks içinde yaşadığı halde sahip olduğu altınlarıyla yetinmeyen İmparatoriçe, her gün havuzun kenarında oturup balığın büyümesini seyrediyor, elde edeceği altını düşünerek tatlı hayaller kuruyordu.

“Kendi kendine sürekli olarak ‘Ne kadar büyürse, o kadar iyi’ deyip durduğu için bu cümle bir slogan olarak ilan edilmiş ve bütün kamu binalarının duvarlarına tunçtan harflerle yazılmıştı.

“Fakat sonunda havuz da dar gelmeye başladı balığa. İşte o zaman İmparatoriçe şimdi burada yıkıntılarını gördüğünüz binayı yaptırdı. Sayın bayanlar ve baylar, bura-

sı bir zamanlar ağzına kadar suyla doldurulmuş koskocaman bir akvaryumdu ve balık ancak burada rahatça yüzebilirdi.

"Artık İmparatoriçe şu gördüğünüz köşede gece gündüz oturuyor ve dev balığın altına dönüşmesini bekliyordu. Balığı çalarlar diye ödü kopuyor, ne akrabalarına ne de esirlerine, hiç kimseye güven duymuyordu. Orada oturma oturma bir süre sonra merak ve korkuyla yemeden içmeden kesildi. Zayıfladı, zayıfladı, iğne ipliğe döndü, ama gözünü kırpmadan balığa bakmaktan da vazgeçmedi. Koca balınaysa inadına semiriyordu ve görünüşe göre altına dönüşmeye hiç niyeti yok gibiydi. Strapazia artık devlet işlerine de boş vermeye başlamıştı.

"Titrekler ve Çekişirler de bunu bekliyorlardı. Kralları Sasatraksolus'un kumandasındaki bir orduyla saldırıya geçip bütün ülkeyi kısa sürede ele geçirdiler. Tek bir askerle bile karşılaşmadılar. Halk için zaten hükümdarın şu veya bu olması pek fark etmiyordu.

"İmparatoriçe Strapazia en sonunda işi öğrendiği zaman hepinizin bildiği şu ünlü sözlerini söylemişti: 'Yazıklar olsun! Keşke ben ...' Sonunu ne yazık ki, biz de bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey, kendisini bu akvaryuma, balığın yanına attığı ve bütün umutlarına mezar olan bu yerde boğulduğudur. Kral Sasatraksolus ise zaferini kutlamak için balınayı kestirmiş ve halkına bir hafta boyunca kızarmış balık yedirmişti. Sayın bayanlar ve baylar, görüyorsunuz ya, her şeye inanmak insanın başına ne işler açıyor."

Gigi bu cümleyle açıklamalarını bitirmişti. Sözlerin-

den çok etkilenen turistler, korkulu gözlerle yıkıntıya bakıyor ve o da zafer kazanmış komutan edasıyla dinleyicilerini izliyordu. Tam o anda içlerinden biri biraz alaylı bir tavırla şöyle sordu: “Bütün bunlar ne zaman olmuş acaba?”

Gigi hiç laf altında kalır mı? Hemen yapıştırdı cevabı: “Bilindiği üzere İmparatoriçe Strapazia ünlü filozof Noiosius’un çağdaşıydı.”

Bu kuşkucu turist, elbette ki ünlü filozof Noiosius’un hangi çağda yaşadığını bilmediğini açığa vurmadı ve “Ha, evet, çok teşekkürler,” deyip sustu.

Dinleyenlerin hepsi de memnundu. Şimdiye kadar kimsenin eskiçağları kendilerine böyle güzel anlatmadığını söylüyorlardı. Bu nedenle Gigi kasketini çıkarıp uzattınca, onlar da cömertliklerini gösterdiler. Kuşkucu adam bile birkaç kuruş attı. Üstelik Gigi, Momo buraya geldiğinden beri, tekrarlamayı can sıkıcı bulduğu için aynı öyküyü bir daha anlatmıyordu. Eğer Momo dinleyiciler arasındaysa Gigi’nin içinde sanki bir havuz oluşuyor, yeni yeni buluşlar çağlaya çağlaya akıyor, kendini hiç zorlamadığı halde aklına gelen yeni düşünceler durmaksızın yukarılara fişkırıyordu.

Sık sık kendini frenlemeye çalışıyor ve pek fazla ileri gitmekten çekiniyordu. Aslında bu çekingenlik üzerine, bir seferinde Amerika’dan gelmiş olan iki yaşlı ve kibar hanımefendiye aşağıdaki öyküyü anlattıktan sonra gelmişti:

“Çok sayın hanımefendilerim, özellikle sizin güzel ve

özgür ülkeniz Amerika'da, dünyayı kendi görüşleri doğrultusunda değiştirmek isteyen ve 'Kızıl' diye anılan acımasız zalim Despot Marksentius Kommunos'u bilmeyen yoktur. Ama o ne yaparsa yapsın, insanlar oldukları gibi kaldılar, değişmediler. O zaman Marksentius Kommunos son günlerinde çıldırdı. Bildiğiniz gibi sayın hanımefendiler, o zamanlar ruh doktorları yoktu. Onun için despotu kendi haline bıraktılar. Çılgınlık bu ya, Marksentius Kommunos'un da aklına dünyayı kendi haline bırakıp yepyeni bir dünya kurmak fikri takıldı.

"Dünya büyüklüğünde; evleri, ağaçları, akarsuları yerli yerine konulmuş ve eski dünyanın tıpkısı olacak bir küre yapılmasını emretti. Ölüm cezasıyla korkutularak o çağın bütün insanları bunun yapımında çalıştırıldılar. Elbette ki bu dünyayı üzerine oturtacak bir destek gerekiyordu. Ve işte gördüğünüz bu yıkıntı, o destekten başka bir şey değildir.

"Önce destek yapıldı, sonra dünya büyüklüğünde kocaman küre. Kürenin yapımı bittiğinde eski dünyanın üstünde ne varsa özenle taklit edildi.

"Elbette bunun için pek çok malzeme gerekliydi ve bunu dünyadan almaktan başka çare yoktu. Böylece yeni dünya büyüdükçe, eski dünya küçüldü.

"En sonunda, bitmesi için dünyadaki son taş da alınınca, yeni dünya eskisinin tıpkısı oldu. Tabii insanlar da oraya taşındılar. Fakat Marksentius Kommunos bütün uğraşlara karşın her şeyin eskisi gibi kaldığını görünce, harmanisini başına örttü ve çekti gitti. Nereye mi? İşte bunu kimse öğrenemedi.

“Bakın, hanımefendiler, bu huni şeklindeki çukur ve şu yıkık yerler, eski dünyanın yüzeyinin oturduğu temeldir.”

İki kibar Amerikalı hanımefendiden birisi soracak oldu: “Peki küreye ne oldu?”

“İşte, onun üstünde duruyorsunuz!” diye cevap verdi Gigi. “Bugünkü dünya, sayın hanımefendi, yeni küredir.”

Bunu duyan iki yaşlı ve kibar hanım çılgılık atarak oradan öyle bir kaçtılar ki, Gigi elinde kasketiyle oracıkta kalakaldı.

Gigi en çok Momo’yla yalnızken, başka dinleyen olmadığı zaman ona bir şeyler anlatmaktan hoşlanıyordu. Bunlar daha çok masal türündeydi. İçlerinde Gigi’nin ve Momo’nun da bulunduğu bu masalları Momo çok seviyor ve yalnız ikisi için anlatılan bu masallar Gigi’nin önceki öykülerinden bambaşka oluyordu.

Güzel ve ılık bir akşamüstü, ikisi de taş basamakların en üstünde oturuyorlardı. Gümüş renkli yusuvarlak ay ve pırıl pırıl titreşen yıldızlar gökyüzünü aydınlatırken çevrelerindeki çamların siluetlerini daha da belirginleştiriyorlardı.

“Bana bir masal anlatır mısın?” diye yavaşça bir dilekte bulundu Momo.

“Peki,” dedi Gigi, “bu masal kimi anlatsın?”

“Momo ile Girolamo’yı,” diye karşılık verdi Momo.

Gigi biraz düşündükten sonra sordu: “Adı ne olsun?”

“Sihirli Aynanın Masalı olabilir mi?”

Gigi başını sallayarak olur dedi. “Kulağa hoş geliyor.

Bakalım nasıl bir şey olacak?"

Bir kolunu Momo'nun omuzuna atarak anlatmaya başladı: "Bir varmış, bir yokmuş. Vaktiyle Momo adında güzel bir prenses varmış. İpekler, kadifeler giyinir ve karlarla kaplı bir dağın tepesinde inşa edilmiş rengârenk bir sarayda yaşarmış. En lezzetli yemekleri yer, en güzel içeceklerden içermiş. Hiçbir noksanı yokmuş. İskemleleri fildişinden, yastıkları ipektenmiş. Her şeyi varmış, ama yapayalnızmış.

"Çevresindekiler; uşakları, hizmetçileri, köpekleri, kedileri, hatta kuşları ve çiçekleri bile birer hayalmiş; tıpkı aynanın içindeki gibi.

"Prenses Momo'nun kocaman, yuvarlak ve som gümüştan bir sihirli aynası varmış. Onu her gün, her gece dünyanın üzerinde gezmeye gönderirmiş. Ayna ülkelerin, denizlerin, kentlerin, tarlaların üzerinde uçup durduğu halde onu görenler hiç şaşırmas, yalnızca 'İşte Ay!' derlermiş.

"Ayna geri geldiği zaman, güzel, çirkin, ilginç, sıkıcı, artık önüne ne geldiyse hepsini Prensesin önüne döker, o da hoşuna gidenleri alır, gitmeyenleri dereye atıverirmiş. Hayaller de yeryüzünün akarsularında yüzerken geldikleri yerlere dönerlermiş hemen. İşte bu yüzden ne zaman bir suyun yüzüne baksak, orada kendi hayalimizi görürüz.

"Prenses Momo'nun ölmez olduğunu, sonsuz yaşama sahip olduğunu söylemeyi unuttum galiba. Aynanın içinde kendini görenler ölümlü oldukları için Prenses Momo

hiç bakmazmış aynaya. Böylece hayaller arasında mutlu mesut yaşayıp gidermiş.

“Ama bir gün gelmiş ki, ayna ona eşi benzeri bulunmayan değerli bir hayal getirmiş. Genç bir prensin görüntüsüyümüş bu. Daha görür görmez Prenses ona kavuşmak için büyük bir özlem duymuş. Fakat bunu nasıl yapacaktı? Ne onun nerede oturduğunu, ne kim olduğunu ne de adını biliyormuş.

“Elinde başka bir çare olmadığı için kendi görüntüsünü Prense ulaştırabilsin diye aynaya bakmaya karar vermiş. Ayna tam üstünden geçerken, Prens belki başını kaldırıp bakar ve hayalimi görür de aynanın yolunu izleyerek gelip beni bulur diye geçirmiş içinden.

“Aynaya uzun uzun baktıktan sonra tekrar dünyayı dolaşması için salıvermiş onu. Fakat tabii kendisi de artık bir ölümlü olmuştu.

“Şimdi sana biraz da Prensi anlatayım.

“Bu prensin adı Girolamo’ymuş ve kendi yarattığı bir ülkede oturuyormuş. Ülkesinin nerede olduğuna gelince: Ne dünde ne de bugündeymiş bu ülke; gelecek bir zamandaymış. Bunun için adı Yarın Ülkesiymiş. Orada yaşayan herkes Prensi severmiş. Günün birinde Yarın Ülkesinin bakanları ona şöyle demişler: ‘Efendimiz, artık evlenmeniz gerekir. Çünkü gelenek böyledir.’

“Prens Girolamo’nun buna karşı diyecek sözü olmamış ve Yarın Ülkesi’ndeki bütün genç, güzel kızlar, Prens içlerinden birini beğensin diye saraya çağırılmış. Hepsi de süslenip püslenmiş ve her biri Prensın kendisini seçmesi-

ni istiyormuş.

“Bu sırada kötü bir peri, kızların arasına karışarak saraya girmiş. Bu kötü perinin damarlarında kırmızı ve sıcak kan yerine, yeşil ve soğuk bir kan dolaşmış. Ama öyle ustaca bir makyaj yapmış ki, kimse onu fark edememiş.

“Yarın Ülkesi’nin Prensi Girolamo altın tahtın bulunduğu büyük salona adım atar atmaz, peri birkaç sihirli söz mırıldanmış ve Prensın gözü ondan başkasını görmez olmuş. Peri ona öyle eşsiz bir güzel gibi görünmüş ki, hemen oracıkta ona kendisiyle evlenmek isteyip istemediğini sormuş.

“ ‘Memnuniyetle,’ diye karşılık vermiş kötü peri, “ama bir şartım var.’

“ ‘Kabul ediyorum,’ demiş Prens hiç düşünmeden.

“ ‘İyi,’ demiş kötü peri ve zavallı Prensın başını döndüren bir gülüşle devam etmiş: ‘Bir yıl süreyle gökte dolaşan hayal aynasına bakmayacaksın. Eğer bakarsan da sahip olduğun her şeyi o anda unutacaksın. Kim olduğunu unutup seni kimsenin tanımadığı Bugün Ülkesi’ne gidecek, orada yoksul ve perişan bir kişi olarak yaşacaksın. Buna razı mısın?

“ ‘Şartın buysa çok kolay,’ demiş Prens Girolamo.

“Peki, bu arada Prens Momo ne olmuş?

“Prens beklemiş, beklemiş, ama Prens bir türlü gelmiyormuş. O zaman dünyayı dolaşmaya ve Prensi bulmaya karar vermiş. Çevresindeki bütün hayallere özgürlüklerini geri vererek onları yollamış. Sonra renkli cam-

lardan yapılmış sarayından ayrılmış, ayağında şık ve zarif terliklerle karlı dağlar arasından yürüyerek tek başına dünyanın ortasına doğru inmiş. Birçok ülkeden geçip Bugün Ülkesi'ne gelmiş. Bu arada ayağındaki terlikler parçalandığı için yalınayak kalmış. Sihirli aynaysa, içinde onun resmini taşıyarak dünyanın üzerinde dönüp duruyormuş.

"Bir gece Prens Girolamo, altın sarayının terasında, soğuk ve yeşil kanlı periyle oturmuş dama oynuyormuş. Birdenbire Prens'in elinin üzerine küçük bir damla düşmüş.

" 'Yağmur başlayacak,' demiş yeşil kanlı peri.

" 'Hayır,' diye cevap vermiş Prens, 'olamaz, çünkü gökte hiç bulut yok.'

"Ve tam o sırada başını yukarı kaldırıp oradan geçmekte olan sihirli aynaya bakmış. Bir de ne görsün, Prenses Momo ağlamıyor mu? Meğer Prens'in eline düşen de onun gözyaşı değil miymiş? Bir anda Prens, kötü perinin kendisini aldattığını, onun hiç de güzel olmadığını, yeşil ve soğuk kan taşıyan biri olduğunu fark edivermiş. Gerçekten sevdiği kişiye aynada gördüğü Prenses Momo'ymuş.

" 'İşte şimdi yeminini bozdun,' diyen peri, yılanı benzeyen suratını asmış, 'bunu pahalıya ödeyeceksin!'

"Uzun ve yeşil parmaklarıyla Prens Girolamo'ya uzanmış ve donup kalmış olan Prens'in göğsüne elini daldırıp kalbine bir düğüm atmış. Aynı anda Prens, kendisinin Yarın Ülkesinin prensi olduğunu unutmuş. Gecenin bir

vakti, hırsız gibi sarayını ve ülkesini bırakıp gitmiş. Dünyayı gezip dolaştıktan sonra Bugün Ülkesi'ne gelmiş ve hiç kimsenin tanımadığı yoksul bir serseri gibi yaşamaya başlamış. Adı da artık Gigi'ymiş. Yanında yalnız sihirli aynadan aldığı resim varmış. Aynaysa artık boş kalmış.

"Bu arada Prenses Momo'nun ipekli ve kadife elbise-leri de eskiyip yırtılmış. Sırtında renk renk yamalı bir etek ve eski, bol bir erkek ceketi varmış. Bir yıkıntıda oturuyormuş. Derken ikisi, güzel bir günde burada karşılaşmışlar. Prenses Momo Yarın Ülkesi'nin prensini tanımamış, çünkü o artık bir dilenci gibi görünüyormuş. Gigi de Prensesi tanıyamamış, çünkü onun da Prenses'e benzer bir yanı kalmamış. Ama yine de iki dertli insan olarak birbirleriyle dost olmuş ve birbirlerini avutmaya başlamışlar.

"Bir gece, sihirli ayna boş olarak gökte dolaşırken, Gigi hayal resmi çıkarıp Prenses Momo'ya göstermiş. Biraz buruşmuş ve solmuş olmasına rağmen Prenses onun kendi gönderdiği resim olduğunu hemen anlamış, tabii bu yoksul gencin de Prens Girolamo olduğunu. Onu aradığını, onu bulmak için ölümlü olmaya nasıl razı olduğunu, her şeyi, her şeyi ona anlatmış.

"Fakat Gigi üzüntüyle başını iki yana sallamış ve şöyle demiş: 'Anlattıklarından bir şey anlayamıyorum. Yüreğimde bir düğüm var ve ben hiçbir şey hatırlayamıyorum.'

"Prenses Momo elini onun göğsüne sokarak yavaşça düğümü çözmüş. Prens Girolamo da bir anda kim olduğunu ve yerinin neresi olduğunu hatırlayıvermiş. Pren-

sesle el ele tutuşarak uzaklara, taa Yarın Ülkesi'nin bulunduğu yerlere gitmişler."

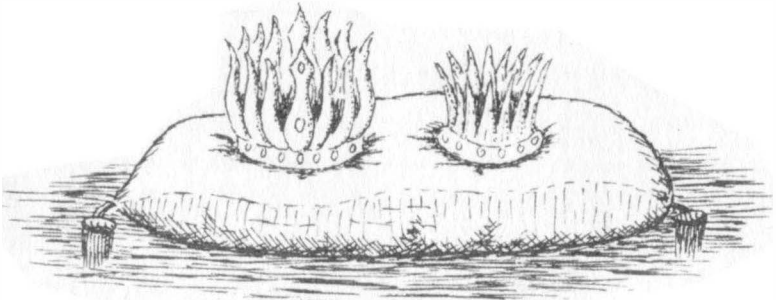
Gigi masalı bitirince bir süre susup oturdular ve sonra Momo sordu: "Peki, ikisi sonradan evlendiler mi?"

"Sanırım öyle," dedi Gigi.

"Şimdi ölmüşler midir?"

"Hayır," dedi Gigi, "bak bunu iyi biliyorum. Sihirli ayna ona bir kere bakını ölümlü kılıyordu, ama uzun uzun bakanlar tekrar ölümsüz olabiliyordu. Onlar da öyle yapmışlardı."

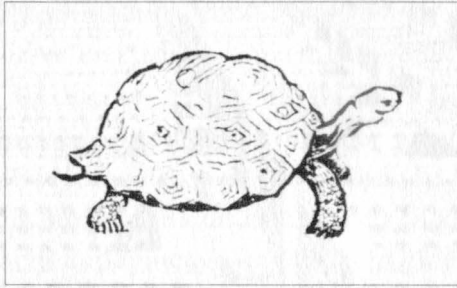
Siyah çamların üzerinden yükselen gümüş renkli ay, yıkıntının eski taşlarını pırıl pırıl aydınlatıyordu. Momo ile Gigi sessiz sessiz oturdular ve gözlerini ayırmadan aya baktılar. O an için kendilerini gerçekten ölümsüz gibi hissediyorlardı.

İKİNCİ KISIM

duman adamlar

ALTINCI BÖLÜM

hesap yanlış, ama geçerli

Günlük yaşam içinde çok büyük bir sır vardır. Herkesin bunda bir payı bulunur ve herkes onu bilir, ama pek az kimse bu konuya kafa yorar. Çoğu kimse onu olduğu gibi benimser ve ona asla şaşmaz. Bu büyük sır zamandır.

Onu ölçmek için saatler ve takvimler yapılmıştır, ama bunlar hiçbir şey ifade etmez. Herkes çok iyi bilir ki, bazen bir saatlik süre insana ömür kadar uzun gelirken, bazen de göz açıp kapayıncaya kadar geçip gider. Zamanın bu garip kısalığı uzunluğu, o saat içinde yaşanan olaylara bağlıdır. Çünkü zaman, yaşamın kendisidir. Ve yaşamın yeri yürektir.

Bu gerçeği hiç kimse duman adamlardan daha iyi bilemezdi. Bir saatlik, bir dakikalık, hatta bir saniyelik yaşamın değerini hiç kimse onlar kadar iyi ölçemezdi. Onların kendilerine özgü anlayışlarının ve kendilerine göre davranışlarının olduğu apaçıktı.

İnsanların zamanı üzerine planlar kuruyorlardı. İnce hesaplarla hazırlanmış planlar.

Yaptıklarından kimsenin haberdar olmaması onlar için çok önemliydi. Büyük kente yerleşip halkın arasına karışırken hiç dikkat çekmemişlerdi. Hiç kimse farkına bile varmadan adım adım ilerliyor ve insanlara egemen oluyorlardı.

Gözlerine kestirdikleri kişi hiçbir şeyin farkında bile olmadan, onun hakkındaki her şeyi öğreniyorlardı. Yaptıkları tek şey onu yakalayacakları uygun anı beklemektir ve bu anın gelmesi için de ellerinden geleni yapıyorlardı.

Örneğin, berberlik yapan Bay Fusi olayı. Bay Fusi öyle pek ünlü bir usta değildi, ama mahallesinde iyi tanınırdı. Ne zengin ne de yoksuldu. Kentin ortasındaki küçük dükkânında yalnızca tek bir çırak çalıştırdı.

Günlerden bir gün Bay Fusi dükkân kapısına dayanmış, müşteri bekliyordu. Çırak izni olduğu için yalnızdı. Yağan yağmurun caddede çıkardığı sesi dinliyordu. Kurşun renkli bir hava vardı ve herkes gibi Bay Fusi'nin de içini karartıyordu.

"Hayatım böyle geçip gidiyor," diye düşüncelere dalmıştı. "Makas şakırtısı, sabun köpüğü ve gevezelik. Varlığımdan ne anlıyorum? Bir gün gelecek ve sanki hiç yaşamamış gibi ölüp gideceğim."

Aslında Bay Fusi'nin gevezelikten hoşlanmadığı doğru değildi. Aksine konuşmayı çok severdi, müşterilerine hiç durmaksızın kendi görüşlerini anlatır ve onların ne diyeceklerini merak ederdi. Aslına bakarsanız, makas şa-

kırtısı ve sabun köpüğü de canını sıkan şeyler değildi. İşini severek yapıyor ve bu konuda başarılı olduğunu da biliyordu. Özellikle çene altı tıraşını çiziksiz ve kolayca başarmasıyla ünlüydü. Ama bazen öyle anlar olur ki, hiçbir şeyin değeri kalmaz. Bu duyguyu herkes bilir.

“Hayatım baştan sona yanlış” diye düşünüyordu Bay Fusi. “Kimim ben? Küçük bir berber. Ola ola bunu oldum. Doğru dürüst bir yaşamım olsaydı, bambaşka bir insan olurdum!”

Bu doğru dürüst hayatın nasıl olacağına gelince; bunu Bay Fusi’nin kendisi de bilmiyordu. Resimli dergilerde görülen, biraz lüks ve biraz da görkemli bir şeyler hayal ediyordu yalnızca.

“Ama,” diyordu, “böyle şeylere işimden vakit kalmaz ki ... Adam gibi yaşamak için biraz bol zaman lazım. İnsan arada boş kalmalı. Bense bütün ömrümce makas şakırtısı, sabun köpüğü ve gevezeliğe esir olmuş bir insanım.”

O sırada, gri renkli şık bir araba Bay Fusi’nin berber dükkânının önünde durdu. Duman renkli bir adam indi ve dükkâna girdi. Kurşun renkli evrak çantasını aynanın önündeki masanın üstüne koydu, melon şapkasını askıya astı, berber koltuğuna oturdu ve cebinden bir not defteri çıkararak sayfalarını karıştırmaya başladı. Bir yandan da ağzındaki küçük sigarayı tütürüyordu.

Bay Fusi, birdenbire üşümüş gibi hissetti kendini ve dükkânının kapısını kapattı.

“Ne emredersiniz?” diye şaşkın şaşkın sordu. “Saç mı,

sakal mı?" Ve hemen patavatsızlığından dolayı pişman oldu. Adamın kafası keldi çünkü.

"Hiçbirini," diye tuhaf ve buz gibi bir sesle cevap verdi duman adam. "Ben Zaman Tasarruf Şirketinden geliyorum. Temsilci numaram ise XYQ/384/b. Bizde bir tasarruf hesabı açtırmak istediğinizi öğrendik."

"Hiç habercim yoktu," dedi Bay Fusi, daha da çok şaşırmıştı. "Açık söyleyeyim ki, şimdiye kadar böyle bir kuruluştan bile haberim yoktu."

"İşte şimdi öğrendiniz" diye kısaca cevapladı Temsilci. Sonra not defterini karıştırdı ve konuşmasına devam etti: "Siz Bay Fusi değil misiniz? Berber?"

"Evet doğru, benim" dedi berber.

"Öyleyse doğru yere geldim," diyerek defterini kapattı duman renkli adam. "Bize başvuruda bulundunuz."

"Nasıl olur?" diye sordu şaşkınlığını üzerinden bir türlü atamayan Bay Fusi.

"Bakın, Bay Fusi" dedi Temsilci, "siz hayatınızı makas şakırtısı, sabun köpüğü ve gevezelikle ziyan ediyorsunuz. Öldüğünüz zaman, hiç yaşamamış gibi olacaksınız. İyi bir yaşam sürmeye vaktiniz olsaydı, bambaşka bir insan olacaktınız. Demek ki, bütün aradığınız zaman. Doğru mu?"

"Az önce bütün bunları aklımdan geçirmiştım" diye mırıldandı Bay Fusi ve tüylerinin ürperdiğini hissetti; kapı kapalı olduğu halde üşüyordu.

"İşte gördünüz mü?" dedi duman adam ve sigarasından keyifle bir nefes daha çekti. "Zaman nereden bulu-

nur? Tasarruf edilerek! Siz, Bay Fusi, zamanınızı sorumsuzca harcıyorsunuz. Küçük bir hespla bunu size ispat edeceğim. Bir dakika altmış saniyedir. Bir saat altmış dakikadır. Söylediklerimi takip edebiliyor musunuz?”

“Elbette,” dedi Bay Fusi.

XYQ/384/b numaralı temsilci, bu sayıları aynanın üzerine gri renkli bir kalemle yazmaya başladı.

“Altmış kere altmış, üçbin altıyüz eder. Yani bir saatte üçbin altıyüz saniye vardır.

“Bir gün yirmidört saattir. O halde, bir günde üçbin altıyüz kere yirmidört, seksenaltı bin dörtyüz saniye vardır. Bir yıl içindeyse bilindiği gibi üçyüz altmışbeş gün bulunur. Bu da yılda otuzbir milyon beşyüz otuzaltı bin saniye yapar.

“Yani on yıl içinde bu süre üçyüz onbeş milyon üçyüz altmışbin saniye eder.

“Peki, siz ne kadar yaşayacağınızı tahmin ediyorsunuz Bay Fusi?”

“Şimdi,” dedi ve durakladı Bay Fusi, “umarım yetmiş veya seksen yaşına kadar yaşarım”

“Peki,” diye devam etti duman adam. “Biz, ne olur ne olmaz deyip yetmiş olarak kabul edelim.

“Bu üçyüz onbeş milyon üçyüz altmış bin kere yedi eder. Yani bu da iki milyar ikiyüz yedi milyon beşyüz yirmi bin saniye demektir.”

Ve bu sayıyı aynanın üzerine yazdı:

2 207 520 000 saniye

Sonra, altını birkaç kere çizerek açıkladı: “İşte Bay

Fusi, sizin elinizdeki bütün sermaye bundan ibaret.”

Bay Fusi yutkundu, alnını kaşıdı. Bu sayı başını döndürmüştü. Bu kadar zengin olduğunu hiç düşünmemişti.

“Evet,” dedi Temsilci, gri renkli küçük sigarasını içerken başını salladı, “etkileyici bir sayı değil mi? Devam edelim bakalım. Kaç yaşındasınız, Bay Fusi?”

“Kırk iki,” diye cevaplarırken sanki sorguya çekiliyormuş ve suçluymuş gibi bir hisse kapıldı.

“Geceleri ortalama kaç saat uyursunuz?” diye sorgusunu sürdürdü duman renkli adam.

“Sekiz saat kadar,” dedi Bay Fusi.

Temsilci çabucak bir hesap yaptı. Kalem, aynanın üzerinde kayarak gıcırdadıkça Bay Fusi’nin tüyleri ürperiyordu.

“Kırk iki yıl – her gün sekiz saat – bu da eder dört yüz kırkbir milyon beş yüz dört bin. Bu sayıyı haklı olarak kayıp sayacağız. Her gün kaç saat çalışıyorsunuz, Bay Fusi?”

“Aşağı yukarı sekiz saat kadar” dedi Bay Fusi yavaşça.

“O halde biz bir o kadar süreyi daha eksi tarafa yazalım” diye acımasızca konuştu Temsilci. “Beslenmeniz için gereken belli bir zaman da kayıplarınız arasında. Gün içinde yemeklerinize ne kadar zaman ayırırsınız?”

“Tam bilemiyorum, ama” diye korkuyla konuştu Bay Fusi, “belki iki saattir.”

“Bu bana çok az göründü,” dedi Temsilci, “ama kabul edelim. O zaman kırkiki yılda yüzon milyon üç yüz yetmi-

şaltı bin eder. Devam edelim! Öğrendiğimize göre yaşlı annenizle birlikte yaşıyorsunuz. Her gün bir saatinizi ona ayırıyorsunuz. Yani, o sağır olduğu ve sizi duymadığı halde yanında oturup onunla konuşuyorsunuz. Bu boşa harcanmış bir zamandır. Ellibeş milyon yüzseksensekiz bin eder. Üstelik bir de muhabbet kuşu besliyorsunuz ve her gün onun bakımına çeyrek saat ayırıyorsunuz. Bu da eder onüç milyon yediyüz doksanyedi bin.”

“Ama,” diye sözü yalvarırcasına kesecek oldu Bay Fusi.

“Sözümü kesmeyin!” diye onu payladı Temsilci. Gittikçe daha hızlı hesaplıyordu. “Ve anneniz sakat olduğu için evde bazı işleri siz yapmak zorundasınız. Alışveriş, ayakkabıların temizliği, buna benzer can sıkıcı işler. Bütün bunlar her gün ne kadar vaktinizi alıyor?”

“Belki bir saat, ama...”

“Ellibeş milyon yüzseksen sekiz binlik bir kayıp daha Bay Fusi. Öğrendiğimize göre haftada bir gün sinemaya gidiyorsunuz, bir gün bir şan topluluğuna katılıyorsunuz, haftada iki defa uğradığınız bir derneğiniz de var. Bazen geceleri arkadaşlarınızla buluşuyor, hatta bazen kitap bile okuyorsunuz. Kısacası vaktinizi yararsız şeylerle öldürüyorsunuz. Hem de günde üç saat. Bu eder, yüz altmışbeş milyon beşyüz altmışdört bin. Rahatsız mısınız Bay Fusi?”

“Hayır,” diyecek oldu Bay Fusi, “özür dilerim ama...”

“Şimdi bitiyor,” diye sürdürdü konuşmasını duman adam. “Artık yaşamınızın özel bir konusuna sıra geldi. Bu

küçük sırrı siz pekâlâ biliyorsunuz.”

Bay Fusi öyle üşüyordu ki, dişleri birbirine vurmaya başlamıştı.

“Onu da mı biliyorsunuz?” diye gücü tükenmişçesine mırıldandı. “Sanıyordum ki, benden ve Bayan Daria’dan başka...”

“Modern dünyamızda artık sırlar gizli kalmıyor,” diye onun sözünü kesti XYQ/384/b numaralı Temsilci. “Olayları tarafsız ve gerçekçi bir gözle görün Bay Fusi. Şu soruma cevap verin: Bayan Daria ile evlenmek istiyor musunuz?”

“Hayır,” dedi Bay Fusi, “bu olacak şey değil ...”

“Haklısınız,” diye konuştu duman adam, “çünkü Bayan Daria kötürüm bacakları yüzünden ömür boyu bir tekerlekli sandalyede yaşamak zorunda. Buna rağmen her gün ona uğrayıp bir çiçek götürüyor ve yarım saat boyunca yanında kalıyorsunuz. Neden?”

“Her zaman öyle seviniyor ki,” dedi gözlerine yaşlar dolmak üzere olan Bay Fusi.

“Eğer akıllıca düşünülürse,” diye konuşmayı sürdürdü Temsilci, “bu sizin için zaman kaybıdır. Ve sayıya vurulduğunda yirmiyedi milyon yüz doksandört bin saniye eder. Bu sayıya bir de her akşam yatmadan önce pencere önünde oturup biten günün olaylarını düşünmek huyunuz yüzünden kaybettiğiniz bir saati eklersek, evet, onüç milyon yüz doksanyedi bin saniye de bu eder. Pekâlâ, şimdi görelim bakalım, size gerçekte ne kalıyor Bay Fusi?”

Hesap aynanın üzerinde duruyordu:

Uyku	441 504 000	Saniye
Çalışma	441 504 000	"
Beslenme	110 376 000	"
Anne	55 188 000	"
Kuş	13 797 000	"
Alışveriş	55 188 000	"
Arkadaş, şan vs.	165 564 000	"
Gizli sır	27 594 000	"
Pencere	13 797 000	"
Toplam	1 324 512 000	saniye

"İşte bu toplam," diye konuştu duman adam, elindeki kalemi silah patlatır gibi defalarca aynanın üzerine vurarak. "Yani bu kadar zaman, sizin şimdiye kadar kaybetmiş olduğunuz zamandır. Buna ne diyorsunuz, Bay Fusi?"

Bay Fusi hiçbir şey demedi. Köşedeki bir sandalyeye oturdu ve mendiliyle alnındaki terleri sildi, çünkü buz gibi soğuğa rağmen terliyordu.

Duman adam başını salladı.

"Evet, görüyorsunuz ki," dedi, "bu sizin bütün varlığınızın neredeyse yarısı Bay Fusi. Şimdi gelin bir de, kırk iki yılınızdan size ne kalmış, ona bakalım. Bir yıl, bildiğiniz gibi otuzbir milyon beşyüz otuzaltı bin saniyedir. Bunu kırkikiyle çarparsak, bir milyar üçyüz yirmidört milyon beşyüz oniki bin eder."

Bunları da aynadaki kayıp zamanlar toplamının altına

yazdı:

1 324 512 000	Saniye
– 1 324 512 000	"
0 000 000 000	Saniye

Kalemini cebine koydu ve ardından uzun bir sessizlik oluştu. Bir sürü sıfır rakamının Bay Fusi'yi derinden etkileyeceğini umarak bekledi.

Gerçekten de öyle oldu.

"Demek benim bütün yaşamımın bilançosu bu!" diye perişan bir halde mırıldandı Bay Fusi.

Böyle ucu ucuna doğru çıkan bir hesaptan etkilenmemek ve onu kabullenmemek olanaksızdı. Hesap doğrudu. Bu, duman adamların insanları her fırsatta kandırmak için başvurdukları bir kurnazlıktı.

"Yaşamınıza," diyerek yumuşak bir sesle tekrar söze başladı XYQ/384/b Numaralı Temsilci, "herhalde bu şekilde devam etmeyeceksiniz, öyle değil mi Bay Fusi? Hemen tasarrufa başlamak istersiniz herhalde?"

Bay Fusi morarmış dudaklarıyla suskun bir şekilde başını önüne eğmişti.

"Örneğin, yirmi yıl önce," diyen Temsilcinin soğuk sesi kulaklarında çınliyordu, "her gün bir saat zamanı tasarruf etmeye başlasaydınız, bugün elinizde yirmialtı milyon ikiyüz seksenbin saniyelik bir birikiminiz olurdu. Her gün iki saatlik bir tasarruflaysa elbette bunun iki katına ulaşırdınız, elliiki milyon beşyüz altmışbin saniye. Rica ederim düşünün Bay Fusi, bu sayının karşısında iki pespaye saatin ne kıymeti olur?"

“Hiç!” diye bağırdı Bay Fusi, “önemsiz bir kırıntı!”

“Bunu görmenize sevindim,” dedi Temsilci. “Şimdi, aynı şartlarla bundan böyle yirmi yıl boyunca tasarruf yapacak olsanız, ne buluruz hesaplayalım. Görüyoruz ki bu, yüzbeş milyon yüzyirmi bin saniye edecektir. Bu birikim sizin altmışıkinici yaşınızda emrinizde olacak.”

“Harika!” diye gözlerini açarak yerinden fırladı Bay Fusi.

“Acele etmeyin, daha güzeli var” diye konuştu Temsilci. “Biz, yani Zaman Tasarruf Şirketi, tasarruf ettiğiniz zamanı sizin için saklamakla kalmıyor, ayrıca size bunun yanında faiz de veriyoruz. Demek ki, aslında daha fazla alacağınız olacak.”

“Ne kadar daha fazla?” diye nefesini tutarak sordu Bay Fusi.

“Bu tamamen size bağlı” diye açıkladı Temsilci. “Ne kadar çok biriktirebilirseniz ve ne kadar süre bizde kalırsa.”

“Sizde kalırsa mı?” diye şaşırdı Bay Fusi. “Bu ne demek?”

“Çok kolay” dedi duman adam. “Tasarruf ettiğiniz zamanı beş yıldan önce bizden geri almazsanız, sonunda size bir kat fazlasını veriyoruz. Sermayeniz her beş yılda iki katına çıkıyor. On yıl sonunda ilk sayısının dört katı, onbeş yıl sonraysa sekiz katı oluyor. Siz eğer yirmi yıl önce zaman tasarrufuna başlamış olsaydınız, altmışiki yaşındayken, yani kırk yıl sonra birikiminiz ikiyüz elli altı kere o kadar zaman edecekti. Günde iki saatten hesaplar-

sak; yirmialtı milyar dokuzyüz on milyon yediyüz yirmi-bin saniye eder.”

Kalemini bir kez daha çıkarıp bu sayıyı aynaya yazdı: 26 910 720 000 Saniye.

“Siz de görüyorsunuz işte Bay Fusi,” dedi ilk defa hafifçe gülümseyerek. “Demin hesapladığımız tüm yaşam sürenizin on katı. Hem de bu, günde yalnız iki saatlik tasarrufla. Düşünün bir kere, zahmete değmez mi?”

“Değer!” dedi Bay Fusi heyecanla. “Hiç şüphe yok ki öyle! Ben çok şanssız bir insanım. Keşke daha önceden tasarrufa başlasaydım. Şimdi iyice anladım ve açıkça söylüyorum ki umutsuzluğa düştüm.”

“Fakat,” dedi gayet yumuşak bir sesle duman adam, “buna hiç gerek yok. Geç kalmış değilsiniz. İsterseniz hemen bugün başlarsınız. Göreceksiniz ki buna değecek.”

“İstemez olur muyum?” diye konuştu Bay Fusi. “Ne yapmam gerekiyor?”

“Bakın dostum,” diye kaşlarını kaldırarak cevap verdi Temsilci, “önce zaman nasıl tasarruf edilir, bunu bilmeniz gerekiyor! Örneğin biraz daha hızlı çalışıp gereksiz şeyleri bırakırsınız. Bir müşteriye yarım saat yerine on beş dakika ayırırsınız. Zaman alan sohbetlere dalmazsınız. Annenizin yanında bir saat yerine yarım saat otursunuz. En iyisi siz onu mutlaka bir huzur evine yatırın, söyle ucuzca ve iyi bakılacağı bir yere. O zaman bütün bir saatinizi tasarruf etmiş olursunuz. Şu yararsız kuşu da defedin gitsin. İlle de gerekiyorsa, Bayan Daria’yı iki haftada bir görün. Çeyrek saatinizi alan güne bakıştan vaz-

geçin; hele değerli zamanınızı öyle şarkı söylemek, okumak ve sözde dostlarınızla konuşmak gibi şeylerle ziyan etmeyin. Yeri gelmişken size başka bir öneride daha bulunayım: Dükkânınıza doğru dürüst işleyen ve şaşmaz bir saat asın, ki çırağınızı daha iyi denetleyebilesiniz.”

“İyi de,” dedi Bay Fusi, “bütün bunları yaptıktan sonra, geri kalan zamanımda ne yapacağım? Zamanımı nereye harcayacağım? Ya da nasıl saklayacağım? Bütün bunlar nasıl olacak?”

“Siz bunları dert etmeyin,” dedi duman adam ikinci defa gülümseyerek, “her şeyi bize bırakın. Tasarruf ettiğiniz zamanın bir anını bile kaybetmeyeceğinizden emin olabilirsiniz. Zaten size hiç de fazla bir şey kalmayacaktır.”

“İyi öyleyse” diye konuştu Bay Fusi, “bu işe güveniyorum.”

“Gönül rahatlığıyla güvenebilirsiniz dostum” dedi Temsilci ayağa kalkarken. “Artık sizi Zaman Tasarruf Şirketi’nin yeni bir üyesi olarak selamlarım! Şimdi siz de gerçekten modern ve gelişmiş bir insansınız. Sizi kutlarım Bay Fusi!”

Duman adam şapkasını ve çantasını alıp çıkmaya hazırlandı.

“Bir dakika bekleyin,” diye seslendi Bay Fusi. “Bir anlaşma imzalamayacak mıyız? Bana herhangi bir belge vermeyecek misiniz?”

XYQ/384/b Numaralı Temsilci kapının ağzından döndü ve isteksiz bir bakışla Bay Fusi’yi süzdü. “Ne için?”

diye sordu. "Zaman tasarruf etmenin başka tasarruflarla bir ilgisi yoktur. Her iki taraf için de karşılıklı güvene dayalı bir anlaşmadır bu. Bize sizin sözünüz yeter. Artık değiştiremezsiniz. Biz de sizin tasarruflarınızla ilgileneceğiz. Artık ne kadar zaman biriktirebilirsiniz, o sizin bileceğiniz şey. Biz sizi zorlayacak değiliz. Hoşça kalın Bay Fusi!"

Temsilci bunları söyledi ve gri renkli şık arabasına binip hızla uzaklaştı.

Bay Fusi arkasından baktı ve alnını ovuşturdu. Yavaş yavaş ısınmaya başlamıştı. Fakat kendini perişan ve hasta gibi hissediyordu. Temsilcinin küçük sigarasından odaya yayılan mavi duman hâlâ dağılmamış ve tüm odayı kaplamıştı.

Neden sonra, duman dağıldığında Bay Fusi kendini daha iyi hissetti. Bu arada aynanın üzerindeki sayılar da yavaşça uçup kayboldular ve onların oradan silinmesiyle birlikte duman adamın gelişi de Bay Fusi'nin aklından tamamen çıktı. Unutmadığı tek şey yalnızca verdiği karardı. Buna kendi fikri gibi sarılmıştı. O andan başlayarak ve ileride başka bir yaşam için kullanmak üzere zamandan tasarruf etmek düşüncesi adamın yüreğinde silinmez bir kural olarak işlenmişti.

Sonra o günkü ilk müşteri geldi. Bay Fusi onu asık bir yüzle karşıladı, gereksiz ayrıntıları bir yana bıraktı, hiç konuşmadı ve gerçekten de yarım saat yerine tıraşı yirmi dakikada bitirdi.

O andan sonra bütün müşterilerine böyle davranmaya

başladı. İşini bu şekilde yapması gerçi ona hiç zevk vermez olmuştu, ama bunu o kadar da önemsemiyordu. Çırağının yanına iki çırak daha kattı, bir saniye bile boş kalmamalarını kolluyordu. Bütün işler planlanmış zamanlarında bitmeliydi. Bay Fusi'nin dükkânında, şimdi, üstünde şunlar yazılı bir levha vardı: KAZANILMIŞ ZAMAN İKİ MİSLİ ARTAR!

Bayan Daria'ya kısa ve kuru bir mektup yazdı. Bundan böyle vakit bulamadığı için gelemeyeceğini bildirdi. Kuşu bir kuşçuya sattı. Annesini ucuz, ama iyi bir huzurevine yerleştirdi ve onu görmeye artık ayda bir gidiyordu. Kendi kararı zannederek, duman adamın bütün önerilerini yerine getirmekteydi.

Gittikçe daha sinirli ve huzursuz oluyordu ve ne gariptir, tasarruf ettiği zamandan kendisine bir şey kalmıyordu. Her nasılsa zaman kaybolup gidiyor ve ele geçmiyordu. Günler önceleri farkında olmadan, sonra hissedilir şekilde kısaltmaya başladı. Göz açıp kapayınca kadar bir hafta, bir ay, bir yıl, bir yıl daha, sonra bir yıl daha geçip gitti. Duman adamın kendisine geldiğini hatırlamadığı için zamanın ne olduğunu merak etmesi gerekirdi. Ama zaman tasarrufu yapan herkes gibi, o da bu soruyu aklına hiç getirmiyordu. Üzerine bir tür delilik çökmüş gibiydi. Ara sıra günlerin ne kadar çabuk geçtiğini korkuyla fark ettiği de oluyordu ve o anlarda tasarruf için dişini daha çok sıkıyordu.

Bay Fusi'nin başına gelenler, büyük kentteki pek çok kişinin başına geldi. "Zaman tasarrufu" denilen şeye katılanlar çoğaldı. Sayıları arttıkça da bundan hoşlanma-

yanlar bile ister istemez onlara uymak zorunda kaldılar.

Her gün radyoda, televizyonda, gazetelerde zamandan tasarruf etmeye yarayacak alet edevatın reklamı yapılıyor, bunlar insanlara gerçek yaşam için özgürlük getirecek şeylermiş gibi tanıtılıyordu. Evlerin duvarlarında, reklam sütunlarında mutluluk sergileyen resimlerin altında şöyle yazılar görülüyordu:

ZAMAN TASARRUFU HER ZAMAN İŞE YARAR!

veya

GELECEK, ZAMAN TASARRUFUNA BAĞLIDIR!

veya:

YAŞAMINI UZAT – ZAMANDAN TASARRUF ET!

Ama gerçek başka türlüydü. Gerçi zaman tasarrufu yapanlar, eski tiyatronun oralarda oturanlardan daha iyi giyiniyorlardı. Daha çok para kazanıp daha çok harcıyorlardı. Ama yüzleri asıktı, yorgun ve keyifsizdiler, gözleri dostça bakmıyordu. Elbette onlar, "Git bir Momo'ya uğra!" deyiminden bile habersizdiler. Onların akıllarını başlarına getirecek, birbirleriyle barıştıracak, onları neşelendirecek, dertlerini dinleyecek kimseleri yoktu. Hem zaten böyle biri bulunsa ve mesele beş dakika içinde çözülecek olsa bile gene de ona gidecekleri şüpheliydi. Bunu zaman kaybı sayarlardı. Boş zamanlarını olabildiğince çok eğlenip rahatlamak için kullanmalıydılar.

Oysa bayramları bile içlerinden geldiği gibi kutlayamıyorlardı. Hayal kurmak, suç işlemekten farksızdı. En dayanamadıkları şeyse sessizlikti. Çünkü sessizlikte gerçek yaşantılarının nasıl olduğunun farkına varıp korkuya

kapılıyor ve hemen gürültüye başlıyorlardı. Tabii, öyle çocuk bahçesinden gelen neşeli bir gürültü değildi bu. Büyük kenti günden güne dolduran, sinir bozan ve huzursuz eden bir gürültüydü.

İnsanın işini severek ve isteyerek yapmasının bir önemi yoktu. Aksine önemli olan şey, ne kadar kısa sürede ne kadar çok işin yapıldığıydı.

Bütün çalışma yerlerinde, büyük fabrikalarda, bürolarda, üzerinde şöyle yazılar bulunan levhalar asılıydı:

ZAMAN DEĞERLİDİR – ONU YİTİRME!

veya: VAKİT NAKİTTİR – BOŞA HARCAMA!

Buna benzer yazılar şeflerin masalarının arkasında, müdürlerin koltuklarının üstünde, doktorların muayene odalarında, mağazalarda, lokantalarda, marketlerde, hatta okullarda ve çocuk bahçelerinde bile görülüyordu. Artık herkes buna uymak zorundaydı.

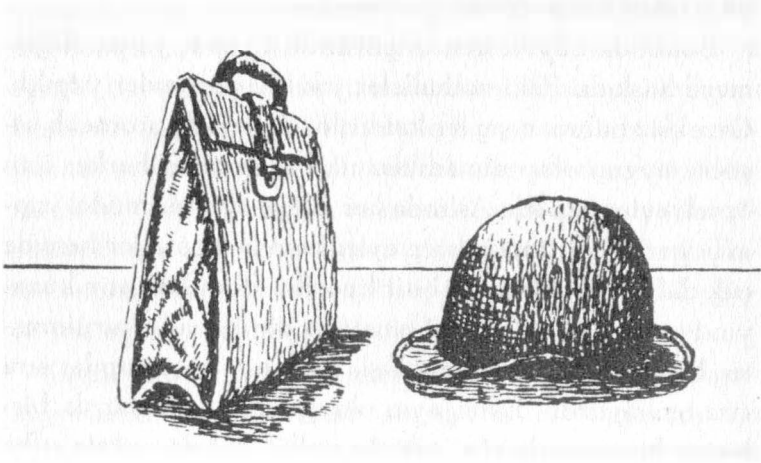
Sonunda büyük kentin görüntüsü yavaş yavaş değişmeye başladı. Eski mahalleler yıkıldı, yeni evler yapıldı. Gereksiz bulunan şeyler kaldırıldı. İçlerinde oturacak kişilere uygun olup olmadıklarına bakılmadan herkes için örnek evler yapıldı. Aslında her aileye ayrı bir model yapmak gerekirdi, ama tek tip evler hem ucuz oluyor hem de çok daha kısa zamanda bitiriliyordu. Büyük kentin kuzeyinde şimdi dev gibi yeni binalarla bir mahalle kurulmuştu. Birbirinin tıpkısı olan, kışla gibi dört köşe yapılar sıra sıra uzanıyordu. Evler aynı olduğu için sokaklar da birbirine benziyordu. Bu tek tip yollar çoğala çoğala ufka kadar dayandılar. Tıpkı düzgün bir çöl gibi! Burada ya-

şayan insanların hayatları da aynı şekilde son derece düzgündü. Çünkü burada her şey hesaplı, her şey planlıydı. Her santim ve her an.

Zaman tasarruf edeyim derken aslında başka şeylerden tasarruf ettiğinin kimse farkında değildi. Yaşamlarının gittikçe daha zavallı, daha tekdüze ve daha soğuk geçtiğini kavramak istemiyorlardı. Bu gerçeği sadece çocuklar, taa yüreklerinde hissettiler. Çünkü artık kimsenin onlara ayıracak zamanı yoktu.

Oysa zaman yaşamın kendisiydi. Ve yaşamın yeri yürekli.

İnsanlar zamandan tasarruf ettikçe, zaman azalıyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

momo arkadaşlarını, düşman momo'yu arıyor

“Bilmem bana mı öyle geliyor,” dedi Momo, günlerden bir gün, “ama galiba dostlarımız buraya artık eskisi kadar sık uğramıyorlar. Bazılarını uzun zamandır hiç görmedim.”

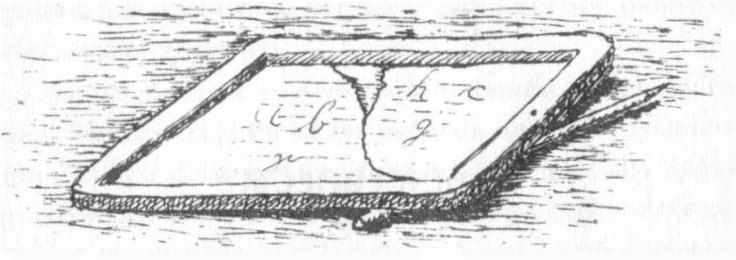
Turist Rehberi Gigi ile Çöpçü Beppo, otlarla kaplı taş basamaklarda Momo'nun yanına oturmuş, birlikte güneşin batışını izliyorlardı.

“Evet,” dedi Gigi düşünceli bir sesle, “bana da öyle geliyor. Öykülerimi dinleyenler gittikçe azaldı. Artık eskisi gibi değil. Bunda bir iş var.”

“Ama ne?” diye sordu Momo.

Gigi omuzlarını silkti ve elinde tuttuğu yazboz tahtasındaki bazı harfleri tükürükle sildi. Tahtayı Çöpçü Beppo birkaç gün önce bir çöp bidonunun içinde bulup Momo'ya getirmişti. Yeni değildi, ama ortasındaki çatlağı saymazsanız pekâlâ da işe yarardı.

O günden beri, Gigi Momo'ya harflerin nasıl yazıldı-

ğını gösteriyordu. Momo'nun belleği çok kuvvetliydi ve okumayı çabuk öğreniyordu. Yazmaktaysa biraz güçlük çekiyordu.

Çöpçü Beppo, Momo'nun sorusu üzerine bir süre düşündükten sonra başını sallayarak konuştu: "Evet, bu doğru. Yaklaşıyorlar. Kentin içine yayıldılar. Çoktan beri farkındayım."

"Ne diyorsun sen?" diye sordu Momo.

Beppo yine biraz düşündükten sonra konuştu: "İyi şeyler değil."

Bir süre sustu ve ardından ekledi: "Ortalık çok soğuyacak!"

"Yok canım!" diye kolunu Momo'nun omuzuna atarak onu yatıştırdı Gigi. "Onun için her gün gelen çocukların sayısı artıyor."

"Evet, evet... Onun için" dedi Beppo.

"Sen ne demek istiyorsun?" diye sordu Momo.

Beppo uzunca bir süre düşünmesinin ardından yeniden konuştu: "Bizim için gelmiyorlar. Sığınacak bir yer

arıyorlar.”

Üçü de aşağıda, tiyatronun orta yerindeki meydanlıkta, bugün icat ettikleri bir top oyununa dalmış olan çocuklara baktılar. Aralarında Momo’nun eski arkadaşları da vardı. Gözlüklü oğlan Paolo, küçük kardeşi Dedé ile beraber Maria, kalın sesli şişman oğlan Massimo, adı Franco olan üstü başı bakımsız delikanlı. Onların dışında son birkaç gündür görülen diğer çocuklar ve ilk defa bugün öğleden sonra gelen küçük bir çocuk vardı. Gigi’nin söylediği doğrudu: Günden güne sayıları artıyordu çocukların.

Aslında Momo buna sevinecekti. Ama bu çocukların çoğu oyun oynamasını bilmiyorlardı. Somurtup orada oturuyor ve Momo’yla arkadaşlarına bakıyorlardı. Bazen de oynanan oyunu kasıtlı bir şekilde bozup her şeyi alt üst ediyorlardı. Kavgaya, gürültüye eksik olmuyordu. Fakat bu böyle sürmedi. Momo’nun varlığı bu çocuklar üzerinde de etkisini gösterdi. Bir süre sonra onlar da güzel öneriler ortaya atarak yeni oyunlar kurmaya ve hevesle oynamaya alıştılar. Ama her gün yabancı çocuklar geliyordu. Hatta kentin öbür yakasındaki mahallelerden gelenler vardı. O zaman –bir oyunbozanın bulunması oyunun tadını kaçırmaya yettiği için– kimse oyunlardan eskisi gibi zevk almıyordu.

Bunun dışında, Momo’nun pek de iyi anlayamadığı, yeni yeni baş gösteren bir şey daha vardı. Tiyatro yıkıntısına gelen çocuklar yanlarında bir sürü oyuncak getiriyorlardı, ama bunların hiçbirisi de oynamaya elverişli değildi. Örneğin, kendi ekseni etrafında dönüp duran ve

başka hiçbir şeye yaramayan uzaktan kumandalı bir tank. Ya da bir çubuğun ucunda çember gibi dönüp durmaktan başka marifeti olmayan bir uzay roketi. Veya gözlerinde ışıklar yanarak paytak paytak dolanıp başını iki yana sallayan küçük bir robot bebek, bunlarla nasıl oynanırdı ki?

Bunlar elbette, Momo'nun arkadaşlarının, hele kendisinin hiç sahip olmadığı çok pahalı oyuncaklardı. Bunlar en küçük ayrıntılarına kadar öyle ince düşünülerek yapılmışlardı ki, çocukların hayal kurmalarını gerektiren bir yanları kalmamıştı. Böylece çocuklar, genellikle saatlerce oturdukları yerden onların dönmelerini, dolaşmalarını, gezinmelerini seyrederek sıkılıyor ve akıllarına başka bir oyun da gelmiyordu. Sonunda hepsi eski oyunlarını özleyorlardı. Birkaç tahta parçası, kutular, yırtık bir masa örtüsü ve belki bir avuç taş birazcık da hayal karıştı mı, ah, ne oyunlar oynanırdı.

Bu akşam da oyunun başarılı olmasını engelleyen bir şeyler vardı ki, çocuklar birer birer oyundan ayrılıyorlardı. Sonunda hepsi Momo, Gigi ve Beppo'nun çevresine sokulup oturdular. Gigi bir şeyler anlatsın diye beklediler, ama olmadı. İlk defa o gün gelen çocuğun yanında bir el radyosu vardı. Çocuklardan biraz ötede oturmuş ve radyoyu sonuna kadar açmıştı. Radyoda bir reklam yayını vardı.

"Şu aptal kutunun sesini daha az açamaz mısınız?" diye sert bir tavırla çıkıştı Franco adlı delikanlı.

"Seni duyamıyorum," diye sırtarak karşılık verdi yabancı çocuk, "radyomun sesi çok çıkıyor."

“Çabuk kıs onu!” diye bağırdı Franco ayağa kalkarak.

Yabancı oğlanın rengi kaçtı ama, inatla cevap verdi: “Bana ne sen ne de başkası, hiç kimse karışamaz. Radyomu istediğim kadar açarım.”

“Hakkı var,” dedi ihtiyar Beppo, “biz ona hiçbir şeyi yasaklayamayız. Olsa olsa rica edebiliriz.”

Franco yerine oturdu.

“Başka yere gitsin,” diye söylendi suratını asarak, “öğlenden beri yapmadığı kalmadı.”

“Herhalde bir sebebi olmalı,” diyen Beppo, yabancı çocuğa doğru gözlüklerinin altından dostça ve dikkatle baktı. “Mutlaka olmalı,” dedi.

Yabancı çocuk susuyordu. Bir süre sonra radyonun sesini kısıtı ve başını başka tarafa çevirdi.

Momo kalkıp onun yanına oturdu. Radyoyu susturdu. Bir sessizlik oldu.

“Bize bir şeyler anlatır mısın Gigi?” diye rica ettiler yeni gelen çocuklardan bir kısmı. “Haydi, lütfen” diye bağırdı ötekiler de. “Neşeli bir öykü olsun! – Hayır, heyecanlı! – Hayır, bir masal! – Hayır, serüven!”

Gigi’nin canı anlatmak istemiyor ve bu da ilk defa başına geliyordu.

“En iyisi bugün sizler bana bir şeyler anlatın,” dedi, “evlerinizden, kendinizden, buraya niçin geldiğinizden ve neler yaptığınızdan bahsedin.”

Çocuklar konuşmuyorlardı. Yüzlerine büyük bir keder çökmüştü.

Sonunda içlerinden birinin sesi çıktı: “Bizim çok güzel

bir otomobilimiz var. Pazar günü, annemle babamın vakti olursa onu yıkayacaklar. Uslu durursam ben de onlara yardım edebilirim. İleride benim de bir tane arabam olacak.”

“Benim canım isterse,” diye konuştu küçük bir kız çocuğu, “her gün sinemaya gidebilirim. Annemle babamın vakitleri olmadığı için böylece beni başlarından savmış oluyorlar.”

Biraz sustuktan sonraysa şöyle devam etti: “Ama ben baştan savılmak istemiyorum. Onun için gizlice buraya gelip paramı saklıyorum. Birikince, onunla bilet alıp Yedi Cüceler’in yanına gideceğim.”

“Sen ne aptalsın!” diye bağırdı başka bir çocuk. “Onlar gerçekten yok ki!”

“Varlar işte!” diye diretti inatçı kız, “onları bir gezi broşüründe gördüm.”

“Benim onbir tane masal plağım var” diye başladı küçük bir oğlan, “ve onları istediğim kadar dinleyebiliyorum. Eskiden, akşamları işten döndüğünde babam bana bir şeyler anlatırdı. Çok hoşuma giderdi. Ama şimdi ortada görünmüyor bile. Ya da yorgun olduğundan canı konuşmak istemiyor.”

“Ya annen?” diye sordu Maria.

“O da bütün gün evde yok.”

“Evet,” dedi Maria, “bizim evde de aynı. Şanslıyım ki kardeşim Dedé var.” Kucağında oturan kardeşini öptükten sonra devam etti: “Ben okuldan dönünce, yemeğimizi ısıtırım. Sonra ödevlerimi yaparım. Sonra da...” omuz-

larını silkti. "İşte öyle, akşama kadar ortalıkta dolaşır dururuz. Çoğu zaman da buraya geliriz."

Bütün çocuklar evet der gibi başlarını salladılar; aşağı yukarı hepsinin durumu aynıydı.

"Bizim ihtiyarların benimle uğraşacak vakit bulamalarına seviniyorum," dedi yüzünden hiç de memnun olmadığı anlaşılan Franco. "Yoksa hemen kavga ve arkadan da dayak gelirdi."

El radyosu taşıyan çocuk birdenbire onlara dönerek şöyle dedi: "Ama ben eskisinden daha fazla harçlık alıyorum."

"Elbette," diye konuştu Franco, "bizden kurtulmak için veriyorlar. Artık bizi sevmiyorlar. Ama kendilerini de sevmiyorlar. Hatta hiçbir şeyi sevmiyorlar. Bence işin doğrusu bu."

"Bu doğru değil!" diye hırsla bağırdı yabancı çocuk. "Annem ve babam beni çok severler. Vakitleri olmuyorsa ne yapsınlar. Bu iş böyle! Bana çok pahalı olduğu halde bu radyoyu bile aldılar. Bu, beni çok sevdiklerinin ispatı değil mi?"

Herkes susuyordu.

Sonra, bütün gün oyunbozanlık etmiş olan çocuk aniden ağlamaya başladı. Kendini tutmaya gayret ediyor ve kirli ellerinin tersiyle gözlerini ovuşturuyordu, ama gözyaşları yanaklarından süzülüp pis yüzünde izler bırakıyordu.

Öteki çocuklar anlayışla ona doğru bakıyor ya da gözlerini yere dikiyorlardı. Onu çok iyi anlıyorlardı. Hepsi

de aynı duygu içindeydi. Kendilerini terk edilmiş hissediyorlardı.

“Evet,” dedi ihtiyar Beppo bir süre sonra, “ortalık soğuyacak”.

“Ben belki bir daha hiç gelemem” dedi Paolo adlı gözlüklü oğlan.

“Nedenmiş o?” diye sordu Momo.

“Annem ve babam diyorlar ki,” diye anlatmaya başladı Paolo, “sizler boş gezenin boş kalfasıymışsınız. Tanrının verdiği zamanı zıyan ediyormuşsunuz, onun için de zamanınız bolmuş. Sizin gibiler yüzünden öteki insanlara zaman kalmıyormuş. Size benzemeyeyim diye bana buraya gelmeyi yasakladılar.”

Aynı sözleri işitmiş olan diğer çocuklar da başlarını sallayarak onayladılar.

Gigi sırayla çocukların yüzüne baktı. “Siz bizim gerçekten böyle olduğumuza inanıyor musunuz? Eğer inanıyorsanız, niye geliyorsunuz?”

Kısa bir suskunluk oldu ve ardından Franco konuştu: “Benim için fark etmez. Babam bana hep sen ileride sokak eşkıyası olacaksın der durur zaten. Ben sizden yanayım.”

“Yaa, öyle mi?” diye Gigi kaşlarını kaldırdı, “demek sizler bizi serseri sayıyorsunuz?”

Çocuklar, bakışlarını şaşkın şaşkın yere çevirdiler. En sonunda Paolo, ihtiyar Beppo’nun yüzüne dikkatle baktı.

“Annem ve babam yalan söylemezler,” dedi yavaşça.

“Öyle değil misiniz?” diye de hafifçe ekledi.

İhtiyar çöpçü, pek de heybetli olmayan gövdesini dikleştirerek yerinden kalktı. Elini yukarı kaldırarak konuştu: “Şimdiye kadar ne yüce Tanrının ne de başka insanların zamanını çalıp ziyan etmedim. Buna yemin ederim, Tanrı şahidimdir!”

“Ben de,” dedi Momo.

“Ben de,” diye ekledi Gigi.

Çocuklar susup kaldılar. Hiçbiri üç arkadaşın sözlerinden şüphe etmiyordu.

“Şimdi size söylemek istediğim bir şey var,” diye söze başladı Gigi. “Önceleri insanlar Momo’ya gelip dertlerini anlatmaktan hoşlanırlardı. Bu şekilde kendilerini tanımış olurlardı, bilmem anlıyor musunuz? Şimdi buna aldırış etmez oldular. Yine eskiden, beni dinlemeye gelirlerdi. Buna da aldındıkları yok artık. Böyle şeylere vakit bulamıyorlarmış. Sizlere de ayıracak zamanları yok. Bir şeyi fark ediyor musunuz? Çok garip, ama bütün bunlar için artık zamanları yok!”

Gözlerini kısarak etrafına baktı. Sonra devam etti: “Geçenlerde, eski bir tanıdığıma rastladım. Berber Fusi’ye. Uzun zamandır görmemiştim onu. Neredeyse tanıyamayacaktım. O kadar değişmiş ki. Sinirli, somurtkan ve neşesiz biri olmuş. Eskiden çok sevimli bir adamdı. Güzel şarkı söylerdi. Değişik şeyler anlatırdı. Şimdi hiçbirine vakti yokmuş. Adam, hortlak gibi bir şey olmuş, hiç eski Fusi değil. Anlıyor musunuz? Yalnız o olsaydı, aklını kaçırmış galiba diye düşünecektim. Ama nereye

baksanız, ona benzeyen insanlar görüyorsunuz. Gittikçe de çoğalıyorlar. Şimdi de bizim eski dostlar! Acaba ortalıkta bulaşıcı bir delilik mi var dersiniz?”

İhtiyar Beppo başını sallayarak onayladı. “Evet, kesinlikle,” dedi, “bir tür salgın olmalı bu!”

“Ama öyleyse” diye atıldı Momo, “dostlarımıza yardım etmemiz gerekiyor!”

O gece hep beraber uzun uzun ne yapabileceklerini konuştular. Fakat duman adamlardan ve onların uğraşlarından hiç haberleri yoktu.

Bu olaydan sonraki günlerde Momo eski dostlarını aramaya koyuldu. Neden artık kendisini aramadıklarını, neler olduğunu öğrenecekti.

İlk önce duvarcı ustası Nicola’ya gitti. Bir dam altında tek odası olan evin yerini biliyordu. Fakat usta orada yoktu. Evde oturan yabancı insanlar, onun artık kentin diğer yakasında yeni kurulan mahallede çalıştığını ve çok para kazandığını söylediler. Evine pek seyrek olarak ve o da çok geç saatlerde uğrarmış. Artık ayık gezdiğini gören yokmuş ve kendisiyle konuşabilmek de mümkün değilmiş.

Momo onu beklemeye karar verdi. Kapının önündeki merdivene oturdu ve hava kararınca da uykuya daldı.

Bir ara sarhoş olduğu anlaşılan birinin yüksek sesle şarkı söylediğini duyarak uyandı ve bir gölgenin sendeleyerek kendisine doğru yaklaştığını fark etti. Merdivenlerden sallanarak çıkan Nicola’ydı. Çocuğu görünce irki-

lerek durdu.

“Hey, Momo,” diye şaşkınlıkla homurdandı onu tanıyınca. “Sen hâlâ yaşıyor musun? Ne arıyorsun burarlarda?”

“Seni,” diye cevapladı utangaç bir sesle Momo.

“Belki de tek kişi sensin,” diye gülümseyerek başını salladı Nicola, “gecenin bu geç saatinde, ihtiyar dostu Nicola’yı görmeye gelen. Evet, ben de seni çoktan aramalıydım. Ama işte, bu gibi ... özel işlere vaktim olmuyor.”

Elini havada şöyle bir sallayarak Momo’nun yanına, merdivene oturdu.

“Bana ne oldu dersin, yavrum? Artık eskisi gibi değilim. Ötede, şimdi olduğum yerde başka bir yaşam var. Şeytanca işler dönüyor. Her gün bir bina bloğu dikeyiyoruz. Peş peşe. Bu iş eskisinden başka! Her şey önceden hesaplı, planlı, sonuna kadar ...”

O anlatıyor, Momo da onu dinliyordu. Momo onu dinledikçe Nicola’nın sesi giderek daha hoşnutsuz bir tonda çıkmaya başlıyordu. Birden susup avucuyla yüzünü sildi. “Anlattıklarımın hepsi saçma şeyler Momo.” Sonra kederli bir sesle ekledi. “Görüyorsun ya, yine çok içtim. Kabul ediyorum, şimdilerde çok fazla içiyorum. Yaptığımız işe başka türlü dayanmam. Dürüst bir duvarcı ustasının vicdanı sızlar. Harcın içine haddinden fazla kum katmak ne demektir bilir misin? Böyle bir bina dört beş yıl dayanır. Sonra biri öksürse, yıkılır. Hepsi aldatmaca, haine aldatmaca, hile! En kötüsü bu da değil, asıl yaptığımız evler! Bunlar aslında ev bile değil, bunlar, bunlar –

Ruh ambarları bunlar! İnsanın midesi bulanır! Amaaan, bana ne bundan canım? Ben paramı alıyorum ya, ona bakarım! Evet, devir değişiyor! Evvelce başka türlüydüm. Yaptığım işle gurur duyardım. Hele bakılmaya değer bir şey yaptığımızda. Ama şimdi... Bir gün yeterince param olduğunda, zaten bu mesleği bırakıp başka işler yapacağım."

Başını eğerek üzgün üzgün önüne bakmaya başladı. Momo onu dinliyor, ama hiç konuşmuyordu.

"Belki de sana daha önce gelip her şeyi anlatmalıydım," dedi Nicola bir süre sonra. "Evet, bunu yapmalıydım. Hemen yarın diyelim, olur mu? Yoksa daha iyisi öbür gün mü? Bakayım, nasıl ayarlayabilirsem. Ama mutlaka gelirim. Anlaştık mı?"

"Anlaştık," dedi Momo sevinerek. Sonra ayrıldılar. İkisi de çok yorgundu.

Fakat Nicola ne ertesi gün ne de daha ertesi gün geldi. Hiç gelmedi. Belki de gerçekten artık hiç zamanı yoktu.

Momo ikinci olarak Meyhaneci Nino ile karısına gitti: Yağmurdan leke leke olmuş kapısının önünde bir asma bulunan küçük evleri, kentin kıyısında bir yerdeydi. Momo, eskiden olduğu gibi, arka tarafa dolaşp mutfak kapısına gitti. Kapı açıktı. Momo uzaktan, içerde Nino ile karısı Liliana'nın şiddetli bir ağız kavgası yaptıklarını duydu. Liliana ocağın başında tencereler ve tavalarla uğraşıp duruyordu, yüzü terden parlamıştı. Nino karısına bağır-

maktaydı. Bir köşedeysse küçük bebekleri sepetinin içinde ağlıyordu.

Momo yavaşça bebeğin yanına oturdu. Onu kucağına aldı ve susturuncaya kadar yavaş yavaş salladı. Karıkoca kavgayı kesip o tarafa baktılar.

“Ah, Momo sen misin?” diyen Nino kaçamak bir şekilde gülümsedi. “Seni yeniden görmek ne hoş!”

“Yiyecek bir şey mi istiyorsun?” diye biraz sertçe sordu Liliana.

Başını hayır anlamında salladı Momo.

“Öyleyse ne istiyorsun?” diye sinirli bir sesle çıktı Nino. “şu anda seninle uğraşacak vaktimiz yok!”

“Çoktan beri beni niye aramadığınızı soracaktım” dedi yavaşça Momo.

“Ben de bilmiyorum!” dedi Nino sinirlenerek. “Şimdi başka dertlerimiz var.”

“Evet, onun şimdi derdi başka,” diye tencereleri tangererek söylendi Liliana, “örneğin eski müşterileri kapı dışarı etmeyi dert edindi. Bizim ihtiyaçları hatırlıyor musun Momo, hani hep şu köşedeki masada otururlardı? Kovdu onları! Kapı dışarı attı!”

“Hayır, öyle yapmadım ben!” diye kendini savundu Nino. “Onlardan başka bir meyhaneye gitmelerini rica ettim. Meyhaneci olarak buna hakkım var!”

“Hak, hak!” diye öfkeyle karşılık verdi Liliana. “Böyle şey yapılmaz! Bu bayağılıktır, insanlığa sığmaz. Başka meyhane bulamayacaklarını sen de biliyorsun. Onların burada hiç kimseye bir zararları yoktu ki!”

"Elbette kimseye zararları yoktu!" diye bağırdı Nino. "Çünkü bu pis, sakallı herifler buralarda dolaştıkça, kibar ve saygın kişiler buraya gelmezdi de ondan. Böyle şeyler insanların hoşuna gider mi sanıyorsun? Hem onların akşamları içeceği bir bardak içki bize ne kazandıracak? Böyle giderek bir yere varamayız!"

"Şimdiye kadar geçinip gidiyorduk," diye karşılık verdi Liliانا.

"Şimdiye kadar, evet!" diye cevapladı Nino. "Sen de biliyorsun ki, artık bu böyle gitmez. Ev sahibi kirayı artırdı. Eskisinin üçte bir fazlasını vermem gerek. Her şey pahalılaştı. Ben, meyhanemi tirit olmuş ihtiyarların barınağı yaparsam, parayı nereden bulacağım? Ne diye başkalarını koruyayım? Beni kimse korumuyor!"

Şişman Liliانا elindeki tavayı hırsıyla ocağın üzerine indirince güm diye bir ses çıktı.

"Bak sana ne diyeceğim," diye bağırdı kadın, iki elini geniş kalçalarına dayayarak. "Senin deyiminle, bu ihtiyar tiritlerin arasında galiba benim amcam Ettore de var! Ben aileme küfür ettirmem! Senin zengin müşterilerin gibi çok parası olmayabilir belki, ama o şerefli ve dürüst bir insandır!"

"Ettore isterse yine gelebilir!" dedi Nino büyük bir jest yapıyormuş pozlarıyla. "Ben ona kalabileceğini söyledim. O istemedi."

"Arkadaşları olmadan elbette istemez! Sen ne zannediyorsun? Yalnız başına, dışarıda bir köşede oturup duracağını mı?"

“Öyleyse benim yapacağım bir şey yok!” diye bağırdı Nino. “Senin Ettore amcanın hatırı için ömrümü küçük bir meyhaneci olarak tüketmeye hiç niyetim yok. Bir şeyler yapmak istiyorum! Bu suç mu? Bu dükkânı geliştireceğim! Dükkânımı büyüteceğim! Bunu yalnız kendim için yapmıyorum. Hem senin hem de çocuğumuz için yapıyorum. Bunu anlayamıyor musun, Liliana?”

“Hayır,” dedi Liliana, kızgındı, “kalpsizlikle olacaksa, böyle başlarsa ben yokum! Günün birinde çıkar giderim buradan. Sen ne istersen yap!”

Bu sözlerden sonra kadın, tekrar ağlamaya başlamış olan bebeği Momo’nun kucağından alıp mutfaktan çıktı.

Nino uzun süre konuşmadı. Bir sigara yaktı ve parmaklarının arasında çevirmeye başladı. Momo onu seyrediyordu.

“Evet,” diye sonunda konuştu adam, “doğrusu hoş adamlardı. Ben de onları severdim. Biliyor musun Momo, böyle olduğuna ben de üzülüyorum... Ama ne yapayım. Devir değişiyor. Belki de Liliana haklı.” Bir süre sustu ve sonra konuşmayı sürdürdü. “İhtiyarlar gittiğinden beri meyhane artık bana yabancı gelmeye başladı. Soğudum, biliyor musun? Ben de dayanamıyorum artık. Gerçekten ne yapacağımı şaşırdım. Ama şimdi herkes böyle yapıyor. Ne diye ben tek başıma başka türlü yapayım ki? Ne dersin? Öyle mi?”

Momo başını belli belirsiz salladı. Nino da ona bakarak aynı şeyi yaptı. Birbirlerine gülümsediler.

“İyi ki geldin Momo,” dedi Nino. “Eskiden hepimiz

'Git bir Momo'ya uğra!' derdik. Bu sözü unutmuştum. Ama artık Liliana ile beraber geliriz yine. Öbür gün dinlenme günümüz, o zaman geliriz. Anlaştık mı?"

"Anlaştık," diye cevap verdi Momo.

Nino'nun ona bir kesekâğıdı dolusu elma ve portakal vermesinin ardından Momo evine döndü.

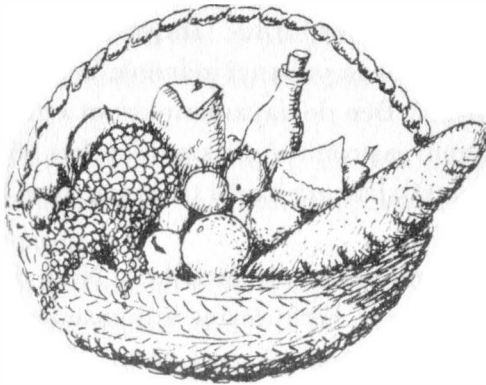
Ve Nino ile karısı gerçekten geldiler. Bebekleri ve bir sepet dolusu yiyeceklerle birlikte.

"Düşün Momo," dedi Liliana sevinçten uçuyordu, "Nino, Ettore amcaya ve öteki ihtiyarlara gidip özür dile-di, onları tekrar çağırdı."

"Evet," diye kulağının arkasını kaşıyarak ekledi Nino, "hepsi yine geldiler. Benim meyhanenin gelişme işi de suya düştü elbette. Ama umurumda bile değil."

Karısı konuşmaya katıldı: "Yaşamaya devam edeceğiz Nino."

Güzel bir öğleden sonra geçirdiler. Akşama ayrılırlar-

ken de yakında yine geleceklerine söz verdiler.

Momo böylece eski dostlarını birer birer dolaştı. Vakitiyle ona tahta parçalarından masa ve sandalye yapmış olan marangoza gitti. Yatak ve yorgan vermiş olan kadınlara gitti. Sözün kısası, eskiden kendisine gelip konuşarak huzur ve neşe bulan kim varsa hepsini bir bir aradı. Hepsi de tekrar gelmeye söz verdiler. İçlerinden bir bölümü sözlerinde durmadı, bir bölümü vakit bulamadıkları için gelemedi, ama eski dostların çoğu geldi, tıpkı ilk günlerdeki gibi.

Ama Momo böyle yaparak, farkında olmadan duman adamların yoluna çıkmış oluyordu. Onlar buna dayanamazdı.

Kısa bir süre sonra —çok sıcak bir öğle üzeri— yıkık tiyatronun taş basamakları üzerinde bir oyuncak bebek buldu Momo.

Genellikle çocuklar oyuna elverişli olmayan bazı pahalı oyuncaklarını unuttur giderlerdi. Fakat Momo bu bebeği herhangi birinde gördüğünü hatırlamıyordu. Yoksa mutlaka gözüne çarpardı, çünkü bu çok başka bir bebekti. Momo'yla aynı boydaydı. Öyle doğal bir görünüşü vardı ki, canlı bir çocuk sanırdınız. Ama bebek yüzlü değildi. Şık bir genç hanım veya bir vitrin mankeni gibiydi. Kısa etekli kırmızı bir elbisesi ve yüksek topuklu atkılı iskarpinleri vardı.

Momo ona büyülenmiş gibi bakakaldı.

Bir süre sonra eliyle bebeğe dokundu. Hemen bebeğin göz kapakları açılıp kapanmaya başladı ve telefonda gelir gibi değişik bir sesle konuştu bebek: “Günaydın. Ben harika bebek Bibikız’ım.”

Momo önce irkilerek geri çekildi ve sonra düşünmeden cevap verdi: “Günaydın. Benim adım da Momo.”

Bebeğin dudakları yeniden kıpırdadı: “Ben seninim. Benim yüzümden herkes seni kıskanacak.”

“Benim olduğumu sanmıyorum,” dedi Momo. “Seni birisi burada unutmuş olmalı.”

Bebeği tutup ayağa kaldırdı. Bebeğin dudakları bir kez daha kıpırdadı ve konuştu: “Ben daha başka şeyler istiyorum.”

“Öyle mi?” dedi Momo. “Sana uyacak bir şeylerim var mı, bilemem. Ama dur sana eşyalarımı göstereyim. Hoşuna giden olursa söyle!”

Bebeği alıp merdivenleri çıktı taşların arasındaki odasına girdi. Yatağın altından çıkardığı bir kutunun içindekileri Bibikız’ın önüne döktü.

“İşte,” dedi, “hepsi bu, beğendiğin bir şey varsa söyle!”

Bebeğe güzel ve renkli bir kuş tüyü, benekleri olan güzel bir taş, altın gibi bir düğme, renkli bir cam parçası gösterdi. Ama bebek hiç konuşmayınca, Momo ona dokundu.

“Günaydın,” dedi bebek hemen, “ben harika bebek Bibikız’ım.”

“Evet, biliyorum” dedi Momo, “ama haydi artık bir

şey seç, Bibikız. Bak, burada güzel pembe bir istiridye kabuğu var, ister misin?”

“Ben seninim,” dedi oyuncak bebek. “Benim yüzümden herkes seni kıskanacak.”

“Evet, bunu daha önce de söyledin ya,” dedi Momo. “Eğer eşyalarımı beğenmedinse, istersen oyun oynayalım, olur mu?”

“Ben daha başka şeyler istiyorum,” dedi bebek.

“Başka bir şeyim yok,” diyen Momo, bebeği alıp tekrar dışarı çıktı. Harika bebek Bibikız’ı bir yere oturttu, kendisi de karşısına oturdu.

“Misafircilik oynayalım, sen bana gelmiş ol.”

“Günaydın,” dedi bebek, “ben harika bebek Bibikız’ım.”

“Beni ziyarete gelmekle ne iyi ettiniz!” diye oyuna girdi Momo. “Nereden geliyorsunuz hanımefendi?”

“Ben seninim,” dedi yine bebek. “Benim yüzümden herkes seni kıskanacak.”

“Bana baksana sen,” diye çıkıştı bu kez Momo, “sen böyle hep aynı sözleri tekrarlıyorsan oynayamayız”.

“Ben daha başka şeyler istiyorum,” diyerek kirpiklerini oynattı bebek.

Momo başka bir oyun denedi; bu da olmayınca bir başkasını, sonra daha başkasını ve böyle böyle çeşitli oyunlar denedi. Fakat çabaları boşunaydı. Onunla hiçbir şey oynanmıyordu. Bebek konuşmasaydı, iş daha kolaydı. Onun yerine Momo karşılık verecek ve güzel bir konuşma sürdürülecekti. Fakat Bibikız konuşmasıyla her

konuyu bozuyordu.

Bir süre sonra Momo daha önce hiç bilmediği bir duyguya kapıldı. Böyle bir şey ilk defa başına geldiği için bunun can sıkıntısı olduğunu çok geç anladı.

Momo çaresiz kalmıştı. Bu harika bebeği bırakıp başka bir oyun oynamak en iyisiydi, ama nedense ondan da bir türlü ayrılamıyordu.

Sonuçta orada öyle oturup bebeğe bakmaya başladı. Bebek de ona candan yapılmış masmavi gözlerini dikmişti. Hipnotize olmuş gibi birbirlerine bakıyorlardı.

Sonunda Momo kendini zorlayarak gözlerini başka tarafa çevirdi, biraz ürkmüştü. Çok yakınında gri renkli şık bir araba duruyordu. Momo onun geldiğini duymamıştı bile. Arabanın içinde örümcek ağı gibi bir elbise giymiş, başında gri renkli melon şapka ve ağzında küçük gri bir sigara olan bir adam oturuyordu. Yüzü bile kül rengiydi.

Adam herhalde bir süredir onu gözlüyor olmalıydı ki, Momo'ya gülümseyerek başıyla selam verdi. O gün havanın çok sıcak, güneş ışınlarının yakıcı olmasına rağmen Momo birdenbire ürperdiğini hissetti.

Şimdi, adam arabanın kapısını açarak inmiş, ona doğru geliyordu. Elinde kurşuni renkli bir evrak çantası vardı.

"Ne kadar güzel bir bebeğin var!" dedi, tuhaf bir sesle konuşarak. "Onun için bütün arkadaşların seni kısıkacak."

Momo omuzlarını silkerek sustu.

“Herhalde bu çok pahalı olmalı” dedi adam.

“Bilmiyorum, onu buldum” diye karşılık verdi Momo.

“Yok canım, deme! Öyleyse sen gerçekten çok şanslısın,” dedi adam.

Momo yine sustu ve üstündeki cekete sıkıca sarıldı. Üşümesi artıyordu.

“Bakıyorum, hiç de sevinmişe benzemiyorsun küçüğüm!” dedi hafif bir gülümsemeyle, duman renkli adam.

Momo başını hayır anlamında iki yana salladı. Sanki mutluluk veren her şey yeryüzünden uçup gitmiş, hatta hiç var olmamışlar gibi geldi ona. Sanki her şey onun kendi kuruntusuymuş gibiydi. Ama aynı anda, onu uyarıcı bir şeyin varlığını da hissediyordu.

“Bir süredir seni gözlüyordum,” dedi duman adam. “Gördüğüme göre sen böyle şahane bir bebekle nasıl oynayacağını bilmiyorsun. Sana göstereyim mi?”

Momo adama şaşkınlıkla bakıp başını sallayarak evet dedi.

“Ben daha başka şeyler istiyorum,” diye tam da o sırada yine konuştu bebek.

“Gördün mü bak küçük,” dedi duman adam, “sana kendisi söylüyor. Böyle bir bebekle şüphesiz başkalarıyla olduğu gibi oynanmaz. O buraya bunun için gelmedi! Onunla canın sıkılmadan oynamak için ona bir şeyler vermelisin. Bak şimdi küçüğüm!”

Arabasının yanına gidip bagajı açtı.

“Önce onun çok, çok elbisesi olmalı,” diye konuştu. “İşte, örneğin şahane bir gece elbisesi.”

Elbiseyi çekip çıkardı ve Momo'ya doğru attı.

"İşte gerçek bir kürk manto. Ve al sana ipek bir sabahlık. Bir tenis kıyafeti. Bir kayak elbisesi. Bir mayo, bir binici takımı, bir pijama, bir gecelik, bir elbise, bir elbise daha, işte başka bir tane daha, bir tane daha, bir tane daha..."

Bütün eşyaları Momo ile bebeğin arasına attı ve elbiseler orada kocaman bir yığın oluşturdu.

"Ya, işte," diyerek yeniden gülümsedi, "artık bunlarla bir süre sıkılmadan oynarsın, değil mi küçüğüm? Ama birkaç gün sonra onlardan da bıkılır mı diyorsun? Peki öyleyse, o zaman bebeğe başka şeyler verelim."

Yeniden bagaja eğildi ve Momo'ya doğru yeni şeyler atmaya başladı.

"İşte gerçek yılan derisinden bir el çantası. İçinde gerçek bir küçük ruj ile pudralığı da var. Bir fotoğraf makinesi. Tenis raketi. İşleyen bir televizyon. Bilezik, kolye, küpeler, oyuncak tabanca, ipek çoraplar, fötr şapkalar, hasır şapkalar, golf sopaları, küçük bir çek defteri, esans şişeleri, banyo sabunları, kokulu spreyleler..." Bir an sustu ve bütün bu şeylerin arasında, hareketsiz oturan Momo'ya dikkatle baktı.

"Görüyorsun ya," diye konuştu yine, "çok kolay. İnsan hep yeni bir şeyler alırsa, canı sıkılmaz. Ama bu harika bebek Bibikız günün birinde her şeye sahip olursa yine canı sıkılır diye düşünme sakın! Hayır küçüğüm, sakın üzülme! İşte burada Bibikız'a uygun bir arkadaş var."

Bagajdan başka bir bebek çıkardı. Bu da Bibikız ka-

dardı ve onun gibi harikaydı, ama bu genç bir delikanlıydı. Duman adam, onu harika bebek Bibikız'ın yanına oturttu, anlatmaya başladı: "Bunun adı Bubioglan! Onun da bir yığın eşyası var. Eğer bir gün bunların hepsinden bıcarsan, o zaman Bibikız'ın kız arkadaşı gelir. Onun da kendine uygun bir sürü giyeceği vardır. Bubioglan'ın da başka arkadaşları, onların da kız ve erkek birçok arkadaşı var. Görüyorsun ya, can sıkıntısı diye bir şey kalmıyor! Sen yalnız iste, bunun arkası gelir."

Adam bunları anlatırken bir yandan da bagajdan birbiri ardından bebekler ve öteberiler çıkarıp duruyor, çıkardıklarının arkası kesilmeyecekmiş gibi görünüyordu. Momo çevresinde biriken eşyalar arasında hâlâ kıpırdamadan oturuyor ve korkuyla adama bakıyordu.

"Eh, artık böyle bir bebekle nasıl oynanması gerektiğini anladın mı?" diyerek, sonunda sigarasının dumanlarını savurarak durdu adam.

"Anlaşıldı," diye karşılık verdi Momo. Şimdi soğuktan titremeye başlamıştı. Duman adam sigarasının dumanlarını sevinçle savurdu.

"Şimdi, bütün bu güzel şeylerin sende kalmasını istersin değil mi? Güzel çocuğum, onları sana hediye ediyorum! Elbette hepsini birden bırakacak değilim. Yavaş yavaş, sırayla alacaksın, daha sonra başka şeyler de – senin bu konuda bir şey yapman gerekmiyor. Bu oyuncaklarıyla benim sana öğrettiğim gibi oyna, yeter. Eee, ne diyorsun bu işe?"

Duman adam Momo'nun ne diyeceğini gülümseyerek

bekledi. Ama o hiç konuşmadan inatla adamın yüzüne bakmayı sürdürüyordu. "Artık arkadaşlarına gerek yok, anlıyor musun?" diye hırsla söylendi adam. "Bütün bu güzel şeyler senin olduktan sonra. Üstelik başkaları da gelecek, vaktin nasıl geçtiğini anlamayacaksın, değil mi? Bunları istiyorsun herhalde. Bu harika bebeği istersin, değil mi? Senin olsun mu? Ne dersin?"

Momo önünde bir savaşın açıldığını, hatta onun tam içinde bulunduğunu sezinliyordu. Fakat bu savaşın nedenini, niçinini ve kime karşı olduğunu bilemiyordu. Bu yabancı sesini dinledikçe tıpkı bebeği dinlerken olduğu gibi bir ses duyuyor, ama asıl konuşanı görmüyordu. Başını hayır anlamında iki yana salladı.

"Ne? Ne? Hâlâ memnun değil misin?" dedi duman adam kaşlarını kaldırarak. "Zamane çocukları ne kadar zor beğenir oldular! Söyler misin sen bana, bu harika bebeğin nesi eksik?"

Momo yere bakarak düşündü.

"İnsan onu," dedi yavaş bir sesle, "sevemez ki!"

Duman adam uzun bir süre konuşmadı. Bebeklerinki gibi camdan yapılmışa benzeyen gözlerini önüne dikti. Sonra birden silkindi.

"Sebeup bu olamaz!" dedi buz gibi bir sesle.

Momo onun gözünün içine bakıyordu. Adamın gözlelerinden yayılan soğukluk onu korkutuyor ve neden olduğunu kestiremediği bir acı da duyuyordu.

"Ama ben," dedi, "arkadaşlarımı seviyorum."

Adam, birden sanki dişi ağrıyormuş gibi yüzünü bu-

ruşturdu. Hemen kendini topladı ve yüzüne bıçak gibi bir gülümseme yayıldı.

“Sanırım,” dedi ve ardından yumuşak bir sesle devam etti, “meselenin ne olduğunu anlamam için seninle daha ciddi konuşmamız gerekecek küçüğüm!”

Cebinden küçük bir not defteri çıkarıp karıştırdı ve aradığını buldu.

“Adın Momo, değil mi?”

Momo başını sallayarak onayladı. Adam defteri kapadı, cebine koydu. Yere, Momo’nun karşısına biraz zorlanarak oturdu. Bir süre sigarasını içip sustu.

“Bak Momo – şimdi beni iyi dinle!” diye konuşmaya başladı sonunda.

Momo’nun baştan beri yaptığı da buydu zaten. Ama bu adamı, şimdiye kadar dinlediği insanları anladığı gibi anlaması olanaksızdı. Öteki insanların sanki ruhlarına sızıyor, onları anlardı. Bu misafirle bu iş olmuyordu. Her denemeye kalkıştığında, bir karanlığa, bir boşluğa dalıyor gibi oluyordu. Sanki aslında karşısında hiç kimse yokmuş gibi. Böyle bir şey başına hiç gelmemişti.

“Yaşamda esas önemli olan,” diye konuşmasına devam etti adam, “insanların bir yerlere gelmeleri, yükselmeleri, bir şeylere sahip olmalarıdır. Kim ötekilerden daha öndeysen, daha iyi yerdeysen ve daha çok şeye sahipsen başka şeyler de kendiliğinden gelir: Dostluk, arkadaşlık, sevgi, şeref gibi. Sen arkadaşlarını sevdiğini söylüyorsun. Bunu bir araştıralım bakalım.”

Duman adam sigarasından havaya halkalar üfledi.

Momo, çıplak ayaklarını ceketinin altına saklamaya çalıştı.

“Önce şu soruyu soralım,” diye yeniden konuşmaya başladı duman adam. “Senin var olmandan, arkadaşlarına ne? Onlara bunun bir yararı var mı? Hayır. Bir yere gelmelerine, yaşamlarını geliştirmelerine, daha çok kazanmalarına bir yardımın oluyor mu? Kuşkusuz, hayır. Zaman tasarrufu yapmalarına yardımcı oluyor musun? Tam aksine. Sen her şeylerini engelliyorsun, onlara ayak bağı oluyorsun, gelişmelerini bozuyorsun! Belki şimdiye kadar sen bunun farkına varmadın, ama Momo, sen burada olmakla arkadaşlarına zarar veriyorsun. Evet, gerçekte sen, istemesen de onların düşmanısın! Sen buna sevmek mi diyorsun?”

Momo ne cevap vereceğini bilemedi. Olayları hiç böyle yorumlamıyordu. Bir an için duman adamın haklı olabileceğini aklından geçirdi.

“İşte bu yüzden” diye konuşmayı sürdürdü duman adam, “sana karşı arkadaşlarını koruyacağız. Onları gerçekten seviyorsan, sen de bize yardımcı olursun. Onların bir şeyler olmasını istiyoruz. Biz onların gerçek dostuyuz. Onlar için önemli birçok şeyi engellemeği susup seyredebeyiz. Onları rahat bırakmanı sağlayacağız. Biz, onun için sana bütün bu güzel şeyleri hediye ettik.”

“Kim bu biz?” diye sordu Momo dudaklarını titreterek.

“Biz, yani Zaman Tasarruf Şirketi,” diye cevap verdi duman adam. “Ben BLW/553/c Numaralı Temsilciyim.

Ben sana iyi davranıyorum, ama Zaman Tasarruf Şirketi şakaya gelmez.”

O anda Momo, Beppo ve Gigi'nin zaman tasarrufu ve salgın konusundaki sözlerini hatırladı. Duman adamın bu işle bir ilişkisi olduğunu sezdi. İki dostunun da şimdi yanında olmamalarına üzüldü. Kendini hiç bu kadar yalnız hissetmemişti, ama yine de korkmamaya karar verdi içinden. Bütün gücünü topladı ve duman adamın sığındığı o karanlık boşluğa sızmaya uğraştı. Adam onu göz ucuyla süzüyordu. Momo'nun yüzündeki değişiklik gözünden kaçmamıştı. Alaylı bir gülüşle, biten sigarasının ucundan yeni bir sigara yaktı.

“Boşuna zahmet etme,” dedi, “bizimle başa çıkamazsın!”

Momo diretti.

“Seni hiç kimse sevmemi mi?” diye fısıldayarak sordu.

Duman adam kıvrılıp büküldü, sanki içine çöktü. Sonra soğuk bir sesle şöyle dedi: “Açık konuşmalıyım ki, senin gibi birine rastlamadım şimdiye kadar hiç rastlamadım. Pek çok insan tanıtım. Senin gibiler çoğunlukta olsaydı, bizim Tasarruf Şirketi'ni kapatmamız gerekirdi. Kendimiz de hiç olup giderdik, var olamazdık.”

Temsilci susup Momo'ya bakmaya başladı. Sanki kavrayamadığı ve karşı koyamadığı bir güçle savaşıyor gibiydi. Yüzünün kül rengi biraz daha soldu. Yeniden konuşmaya başladığında, engelleyemediği sözcükler kendiliğinden ağzından dökülüyor gibiydi. İçinde bulunduğu durumun verdiği korkuyla yüzü giderek daha çok buruşuyor-

du. Sonunda Momo onun gerçek sesini duydu. "Bizi kimse tanımamalı," diyordu ses uzaklardan yankılanırcasına, "Bizim varlığımızı hiç kimse bilmemeli ... Ve ne yaptığımızı ... Kimsenin bizi hatırlamamasına çalışıyoruz ... Bizi kimse bilmedikçe işimizi yürütebiliriz ... Çok güç bir iş, insanların yaşamlarından saatler, dakikalar, saniyeler aşmak ... Çünkü onların tasarruf ettikleri her an, onlar için bir kayıp ... Bizim içinse kazanç ... Onları biriktiriyoruz ... Onlara muhtacız ... Zamana doymak bilmeyiz ... Ah, zamanınızın ne değerli olduğunu sizler bilmezsiniz ... Ama biz ... Biz iyi biliriz ... Sizleri kemiklerinize kadar sömürürüz ... Hep daha fazlasını ... Daha, daha fazlasını ... Çünkü biz de çoğalıyoruz ... Daha çok ... Gittikçe daha çok..."

Bu son sözler duman adamın ağzından bir hırıltı gibi çıkmıştı. Şimdi ağzını iki eliyle sımsıkı tutmuş kapatıyordu. Gözleri yuvalarından dışarı uğramış, Momo'ya bakakalmıştı. Bir süre sonra bir baygınlıktan uyanır gibi kendine geldi.

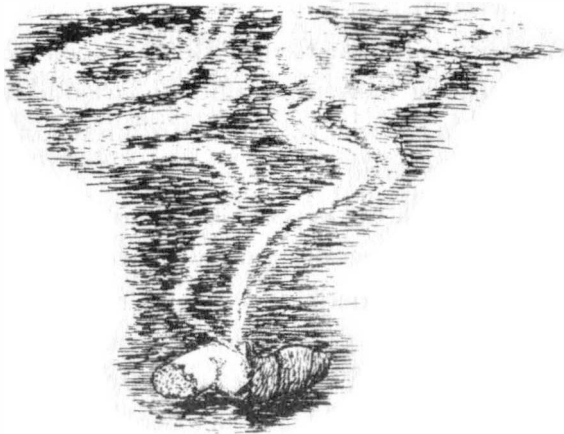
"Ne oldu? Neydi bu?" diye kekeledi. "Sen benim içimi okudun! Ben hastayım! Sen beni hasta ettin, sen!" Sonra neredeyse yalvaran bir sesle ekledi: "Ben bir sürü şey saçmaladım, yavrucuğum. Unut onları! Beni unutmalsın! Tıpkı ötekilerin unuttuğu gibi! Unutman gerek! Unut! Unut!"

Momo'yu yakalamış sarsıyordu. Momo dudaklarını kıpırdatıyor, ama bir şey söyleyemiyordu.

Duman adam birden yerinden fırladı, ürkerek çevresine baktı ve kurşuni renkli çantasını kapıldığı gibi arabası-

na koştı. O zaman çok acayip bir şey oldu. Bir hava akımı onları çekiyormuş gibi bütün bebekler ve çevreye yayılmış olan eşyalar uçarak arabanın bagajına doldular, bagaj gürültüyle kapandı. Araba son hızla, yerdeki taşları etrafa savurarak çekti gitti.

Momo uzun süre oturduğu yerde kaldı. Neler olup bittiğini kavramaya çalıştı. Yavaş yavaş üşüme hissi geçiyor ve ısındıkça her şeyi daha açık görebiliyordu. Hiçbir şeyi unutmamıştı. Çünkü duman adamın gerçek sesini duymuş ve içyüzünü görmüştü. Önündeki kuru otların arasında hafif bir duman tütüyordu. Gri renkli sigaranın izmariti orada yavaş yavaş kül oluyordu.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

bir yığın hayal ve birkaç düşünce

Öğleden sonra geç bir vakit Gigi ile Beppo geldiler. Momo'yu taş duvarın gölgesinde hâlâ biraz solgun ve tedirgin oturur buldular. Yanına oturup ne olduğunu anlamak istediler.

Momo olup bitenleri duraklaya duraklaya anlattı. Sonunda da duman adamla yaptığı konuşmayı, kelimesi kelimesine aktardı.

O anlatırken ihtiyar Beppo Momo'ya çok ciddi ve dikkatli bir şekilde bakıyor, alnındaki kırışıklıklar gittikçe derinleşiyordu. Momo sözünü bitirdikten sonra da Beppo susmayı sürdürdü.

Gigi ise büyük bir heyecanla dinlemişti. Gözleri, kendisi bir şey anlatırken olduğu gibi parlıyordu.

"Şimdi Momo," dedi, elini Momo'nun omzuna koyarak, "bizim sıramız geldi! Sen, kimsenin bilemediği bir şeyi keşfettin! Artık biz yalnız eski dostlarımızı değil, bütün kenti kurtaracağız! Üçümüz, Beppo, sen ve ben, Momo!"

Ayağa fırlamış ve iki elini havaya kaldırmıştı. Hayalinde kurtarıcılarını alkışlayan bir yığın insan canlanmıştı.

“Tamam,” dedi Momo biraz şaşkınca, “ama bunu nasıl yapacağız?”

“Ne demek istiyorsun?” diye Gigi şaşırarak sordu.

“Demek istediğim şu,” dedi Momo, “yani duman adamları yenmek için ne yapacağız?”

“Haa, evet” dedi Gigi, “şu anda tam olarak ben de bilmiyorum. Önce bunu düşünmeli. Ama açık olan bir şey var: Madem artık onların var olduklarını ve ne yaptıklarını biliyoruz, onlara savaş açacağız. Yoksa korkuyor musun?”

Momo dalgın dalgın başını sallayarak onayladı. “Sanırım bunlar bildiğimiz adamlardan değil. Bana gelenin değişik bir hali vardı. Hele yaydığı soğuk çok kötü. Eğer bunların sayısı çoksa, mutlaka çok tehlikelidirler. Korkuyorum.”

“Haydi canım!” dedi Gigi. “Mesele çok basit! Bu duman adamlar tanınmadıkları için karanlık işlerini yürütüyorlar. Sana gelen adam kendisi söylemiş. O halde? Biz onların tanınmaları için çaba harcayacağız. Çünkü onu bir kere tanıyan, aklında tutacak. Onu tekrar gördüğünde hatırlayacak, hemen tanıyacak. Onlar bize bir şey yapamazlar. Bizi ele geçiremezler!”

“Öyle mi dersin?” diye şüpheyle sordu Momo.

“Elbette!” diye gözleri parlayarak konuştu Gigi. “Yoksa senin misafir öyle apar topar kaçır mıydı? Bizden ödleri kopuyor!”

“Ama o zaman, belki de onları hiç bulamayız,” dedi Momo. “Belki de bizden saklanırlar.”

“Onun da kolayı var,” diye karşılık verdi Gigi. “Biz de onları saklandıkları yerden çıkmaya zorlarız.”

“Peki nasıl?” diye sordu Momo. “Sanırım onlar çok kurnaz.”

“Bundan kolay ne var?” diye güldü Gigi. “Biz de onları kendi avlarıyla avlarız. Fare peynirle avlanır, zaman hırsızları da zamanla. Bizde zamandan bol ne var. Sen burada oturup bir av gibi onları beklersin. Onlar gelince biz Beppo’yla saklandığımız yerden çıkar ve kısıkvrak yakalarız.”

“Ama artık beni tanıyorlar” dedi Momo. “Bu tuzağa düşeceklerini sanmıyorum.”

“İyi,” diye karşılık verdi Gigi; aklında yine bir sürü şey esmeye başlamıştı. “O halde başka bir şey yaparız. Duman adam, Zaman Tasarruf Şirketi’nden söz etti, değil mi? Bunun herhalde bir binası olmalı. Kentin içinde bir yerdedir. Onu bulalım. Bulacağımıza eminim. Kendine özgü bir şekli olmalı. Kurşuni renkli, penceresiz, sevimsiz ve betondan yapılmış dev bir ambar geliyor gözümün önüne. Onu bulunca içeri gireriz. Her birimizin elinde birer tabanca. Çabuk, çaldığınız zamanları geri verin! derim ben...”

“Bizim tabancamız yok ki,” diye üzüntülü bir sesle sözünü kesti Momo.

“Biz de tabancasız yaparız,” dedi Gigi, kendinden emin bir tavırla. “Hem bu onları daha çok korkutur. Bizi

görür görmez paniğe kapılacaklardır.”

“Biz üçümüz yerine,” dedi Momo, “biraz daha kalabalık olsak, daha iyi olur herhalde. Hem Zaman Tasarruf Şirketi’ni ararken başkaları da olursa daha çabuk buluruz.”

“Bu çok güzel bir fikir,” diye cevapladı Gigi. “Bütün eski arkadaşlarımızı toplayalım. Buraya gelen bütün çocukları da. Bir önerim var: Hemen üçümüz gidip kimi görürsek haber verelim. Onlar da başkalarına haber versin. Her gün öğleden sonra üçte burada toplanalım!”

Hemen kalkıp yola düştüler. Momo bir yöne, Gigi ile Beppo başka yöne.

İki adam biraz gittikten sonra, o zamana kadar hiç konuşmamış olan Beppo birdenbire durdu. “Bana bak Gigi,” dedi, “içim hiç rahat değil.”

Gigi ona doğru döndü. “Neden?”

Beppo arkadaşına bir süre bakıp şöyle dedi: “Momo yüzünden.”

“Neden?” diye şaşkınlıkla ve tekrar sordu Gigi.

“Diyorum ki,” dedi Beppo, “Momo’nun anlattıkları galiba doğruydu.”

“Eee, yani ne olmuş?” diye sordu Gigi. Beppo’nun ne demek istediğini anlamamıştı.

“Biliyor musun,” diye açıkladı. Beppo, “eğer Momo’nun anlattıkları doğruysa, ne yapacağımızı daha iyi düşünmeliyiz. Eğer söz konusu olan gerçek bir hırsız çetesiyse, bu işe böyle paldır küldür girişilmez, anlıyor musun? Biz bunlara doğrudan meydan okumaya kalkarsak,

Momo güç bir duruma düşebilir. Kendimizi düşünmüyorum, ama şimdi çocukları da bu işe bulaştırırsak, belki hepsini tehlikeye atmış oluruz. Yapacağımız şeyi gerçekten iyi düşünmeliyiz.”

“Aman sen de!” diye gülerek bağırdı Gigi. “Her şeyi büyütürsün zaten! Ne kadar çok olursak o kadar iyi.”

“Bana öyle geliyor ki,” diye düşünceli halini bozmadan cevap verdi Beppo, “Momo’nun anlattıklarının doğru olduğuna sen inanmıyorsun.”

“Doğru ne demek!” diye karşılık verdi Gigi. “Sen hayali olmayan bir insansın, Beppo. Bütün yaşam bir hikâ-yedir ve biz de onun içindeyiz. Haydi Beppo, haydi, Momo’nun anlattıklarının hepsine aynen senin gibi inanıyorum!”

Beppo buna verecek karşılık bulamadı, ama Gigi’nin cevabı korkusunu azaltmıştı.

Sonra ayrıldılar ve her biri ayrı bir yöne gitti. Arkadaşlarını ve çocukları bulup yarınki toplantıyı haber vereceklerdi. Gigi rahat, Beppo ise kuşkuluydu.

O gece Gigi rüyasında, kentin kurtarıcısı olarak üne kavuştuğunu gördü. Kendisi frak, Beppo siyah bir takım ve Momo beyaz ipek bir elbise giymişti. Sonra üçünün de boynuna altın madalyalar taktılar, başlarına defne dallarından taçlar oturttular. Bando mızıka çaldı, kent kurtarıcılarının şerefine fener alayı düzenlendi. Daha önce görülmemiş sayıda insanın toplandığı uzun ve muhteşem bir fener alayı.

Aynı saatlerde ihtiyar Beppo yatağında yatıyor, gözü-

ne uyku girmiyordu. Düşündükçe, içinde bulundukları durumun tehlikesini daha iyi kavıyordu. Gigi ile Momo'nun zarar görmesine elbette izin veremezdi. Sonunda ne olursa olsun, onlarla beraberdi. Ama hiç değilse onları caydırmayı denemeliydi.

Ertesi gün, öğleden sonra saat üçte, eski tiyatro yıkıntısında bağırış çağırış kıyamet kopuyordu. Beppo ile Gigi hariç, eski dostlar arasındaki büyükler ne yazık ki gelmemişlerdi. Fakat uzaktan yakından, yoksul zengin, iyi giyimli perişan, büyük küçük, elli altmış kadar çocuk toplanmıştı. Maria gibi bazıları kardeşlerini de yanlarında getirmişlerdi; kimini elinden tutuyor, kimini de kucakta taşıyorlardı. Bunlar parmaklarını emerek, gözlerini kocaman kocaman açarak alışmadıkları kalabalığa bakıyorlardı. Franco, Paolo ve Massimo da oradaydı. Diğerlerinin çoğu son günlerde sık sık tiyatroya uğrayan çocuklardı. Burada olacak şeyler onları çok ilgilendiriyordu. Üstelik el radyosu olan çocuk, bu kez radyosunu getirmeden gelmişti ve Momo'nun yanında oturuyordu. İlk defa bugün, adının Claudio olduğunu ve toplantıya katılmaktan zevk duyduğunu söyledi.

Çocukların tiyatroya gelişi sona erince, Turist Rehberi Gigi ayağa kalktı ve ciddi bir tavır takınarak herkesi susmaları için uyardı. Artık sesler kesilmişti ve taş duvarların arasında meraklı bir bekleyiş vardı. "Sevgili arkadaşlar," diye bağırarak söze başladı Gigi, "konuyu aşağı yukarı hepiniz biliyorsunuz. Sizi bu gizli toplantıya çağırırken kısaca söylemiştik. Bugüne kadar pek çok sayıda

insan sürekli zaman tasarrufu yaptıkları halde, zaman sıkıntısı çektiklerinden yakınır oldular. Oysa, insanların tasarruf ettiklerini sandıkları bu zamanlar, onlardan çalınmaktadır. Bunun sebebi nedir? Bunu Momo açığa çıkardı! Bu zamanlar, açıkçası, Zaman Hırsızları Çetesi tarafından çalınmaktadır! İşte, bu haydutlara karşı koymak için sizlerden yardım istiyoruz. Eğer bu işe evet dersiniz, insanlığın başına bela olan bu çeteyi bir vuruşta söker atarız. Bu savaşa katılmaya değmez mi?"

Biraz sustu ve çocuklar onu alkışladılar.

"Ne yapacağımızı sonra görüşeceğiz," diye devam etti Gigi, "ama şimdi Momo size bu adamlardan biriyle nasıl karşılaştığını ve onun içini nasıl okuduğunu anlatsın!"

"Bir dakika," diye tam da bu sırada ayağa kalktı ihtiyar Beppo, "beni dinleyin çocuklar! Momo'nun konuşmasına karşıyım. Böyle olmaz. Konuşursa kendisini de sizi de büyük bir tehlikeye atar ..."

"Olmaz," diye bağıştı çocuklar, "Momo anlatsın!"

Ardından hepsi birden koro halinde tempo tutmaya başladılar: "Momo! Momo! Momo!"

İhtiyar Beppo yerine oturdu, gözlüğünü çıkardı ve yumruğunun tersiyle gözlerini ovuşturdu.

Momo şaşkın bir şekilde ayağa kalktı. Beppo'nun mu yoksa çocukların mı sözünü dinlesin, bilmiyordu. Sonunda anlatmaya başladı. Çocuklar heyecanla dinliyorlardı. Momo sözünü bitirdiğinde uzun bir sessizlik oldu.

Momo konuşurken üzerlerine bir sıkıntı çökmüştü. Zaman hırsızlarının bu kadar korkunç olacağını umma-

mışlardı. Küçük kardeşlerden biri yüksek sesle ağlamaya başladı. Onu çabucak susturdular.

“Eee,” diye sessizliği bozdu Gigi. “Duman adamlarla savaşmak için bizimle beraber olmaya gönüllü kim var?”

“Momo’nun olayı anlatmasını Beppo neden istemedi?” diye sordu Franco.

“Beppo sanıyor ki,” diye gülerek ve yatıştırıcı bir sesle karşılık verdi Gigi, “duman adamlar kendilerini tanıyan herkesi tehlikeli görüp takip edecekler. Fakat ben bunun tam tersi olacağına eminim. Sırlarını öğrenmiş birine karşı bunlar hiçbir şey yapamazlar. Bu açık bir şey! Kabul et Beppo!”

Fakat Beppo sadece baş salladı. Çocuklar susuyorlardı.

“Kesin olan bir şey var!” diyerek yeniden söz aldı Gigi, “biz burada tek vücut olup birleşmeliyiz! Dikkatli olmamız gerekli, ama korkuya asla yer vermeyeceğiz! Ve işte bunun için sizlere tekrar soruyorum: Kim katılmak istiyor?”

“Ben!” diye ayağa kalktı Claudio. Rengi biraz sararmıştı.

Ardından diğer çocukların hepsi, önce çekinerek, sonra daha kararlı bir şekilde birer birer ayağa kalkıp katılacaklarını bildirdiler.

“Eee, Beppo!” dedi Gigi, eliyle çocukları işaret ederek, “ne dersin buna?”

“Tamam,” dedi Beppo kederli bir sesle ve başını öne eğerek, “elbette ben de katılıyorum.”

“O halde,” diyerek yeniden çocuklara döndü Gigi, “şimdi ne yapacağımızı kararlaştıralım. Bir önerisi olan var mı?”

Hepsi düşünmeye başladı.

Sonunda gözlüklü oğlan Paolo sordu: “Ama bunlar bu işi nasıl yapıyor? Demek istiyorum ki, zaman nasıl çalışır? Gerçekten bu nasıl olur?”

“Evet,” diye bağırdı Claudio, “aslında zaman nedir?”

Kimse cevap veremedi.

Taş duvarların beri yakasında oturan Maria, kucagında kardeşi Dedé ile birlikte ayağa kalktı: “Belki atom gibi bir şeydir. İnsanların yalnızca kafalarından geçirdikleri düşünceleri bile bir makineyle kaydedebiliyorlar. Ben bunu televizyonda gördüm. Bugün her şeyin uzmanı var.”

“Benim bir fikrim var!” dedi şişko Massimo, kız gibi ince sesiyle konuşarak. “Filme çekilirken her şey film şeridine kaydoluyor. Ses alırken de ses bantlarına kaydoluyor. Belki bunların zamanı yakalayan bir araçları vardır. Bunun yerini bulsak, onu tersine çeviririz, hepsi geri gelir!”

“Her neyse,” dedi Paolo gözlüğünü düzelterek, sonra da “biz önce bir uzman bilgin bulmalıyız. O bize yardım etmezse bir şey yapamayız,” diye kestirip attı.

“Sen de bilginsiz bir şey yapamazsın!” diye kızdı Franco. “Onlara güvenilmez! Birini bulduk diyelim. Zaman hırsızlarıyla ortak çalışmadığını nereden bileceksin? İşte o zaman bütün işimiz alt üst olur!”

Bu olmayacak şey değildi.

Bu defa da her halinden iyi eğitilmiş olduğu belli olan bir kız ayağa kalktı: "Bence en iyisi bütün olup biteni polise bildirmektir!"

"Bir bu eksikti!" diye karşı çıktı Franco. "Polis ne yapabilir ki! Bunlar sıradan haydutlar değil! Ki polis bu işi çoktan biliyordur, ama gücü yetmiyordur ya da bu domuzların farkında bile değillerdir. Her iki halde de ümit yok demektir! Benim düşüncem bu!" Uzun bir sessizlik oldu. Belli ki herkes kararsızdı.

"Ama herhalde bir şey yapmak zorundayız," dedi sonunda Paolo. "Hem de çok çabuk. Zaman hırsızları aldığımız kararları öğrenmeden!"

Turist Rehberi Gigi yine ayağa kalktı.

"Sevgili arkadaşlar," diye başladı, "durumu etraflıca düşündüm. Yüzlerce plan yaptım ve ardından hepsini bir kenara attım. Sonunda bizi hedefe ulaştıracak bir tane buldum. Sizlere de belki daha iyi bir öneri gelir diye danıştım. Ve şimdi sizlere planımızı açıklıyorum."

Sustu ve çevresine baktı. Elliden fazla çocuğun yüzü ona dönmüştü. Çoktan beri bu kadar dinleyicisi olmamıştı.

"Bu duman adamların bütün gücü," diye gururla sürdürdü konuşmasını, "kimsenin onları tanımamasından ve gizli çalışmalarından kaynaklanıyor. O halde onları zararsız kılmanın en kolay ve en emin yolu, bütün halka bunlar hakkındaki gerçeği anlatmaktır. Bunu nasıl yapacağımıza gelince. Büyük bir Çocuk Gösteri Yürüyüşü

tertipteyeceğiz! Pankartlar ve flamalar hazırlayıp caddelerde dolaşacağız. Herkesin dikkatini çekeceğiz. Ve herkesi, olayları anlatmak üzere buraya, bir tiyatroya çağıracağız. Halkın arasında büyük bir heyecan uyanacak! Binlerce insan koşup gelecek! Yığınlar buraya dolunca korkunç gerçeği onlara açıklayacağız. O zaman, o zaman bir anda her şey değişecek! Kimsenin zamanı çalınmayacak! Herkesin istediği kadar zamanı olacak! Ve bütün bunları, dostlarım, hep birlikte yapacağız. Eğer istersek tabii. İstiyor muyuz?”

Hep bir ağızdan sevinç çığlıkları yükseldi.

“Demek ki, karara vardık,” diye bitirdi sözlerini Gigi, “o halde bütün kenti gelecek hafta pazar günü öğleden sonra eski tiyatroda toplanmaya çağıracağız. Ama o güne kadar planımız hakkında kimse tek söz etmeyecek! Anlaşıldı mı? Şimdi arkadaşlar, haydi iş başına!”

O gün ve sonraki günlerde, yıkık tiyatroda oldukça hararetli çalışmalar yapıldı. Kâğıtlar, kartonlar, boya kutuları, fırçalar, zamlar, çitalar ve daha ne gerekiyorsa; çocuklar hepsini bulup getirmişlerdi, nereden ve nasıl olduğunu hiç karıştırmayalım daha iyi. Bazı çocuklar kartonları ve levhaları çitalara tutturup çakarken diğerleri de en etkili sözleri bulup düzgün yazısı olanlara yazdırıyorlardı.

Bütün sloganların altında ayrıca toplantı yeri ve saati de yazılıydı.

Her şey tamam olunca, çocuklar tiyatronun ortasında sıraya dizildiler; Momo, Gigi ve Beppo en baştaydı. Elle-

rinde pankartlar ve flamalar, kente doğru uygun adım yürüyüşe geçtiler. Teneke kapaklar ve düdüklü çalarak, sloganlar atarak, Gigi'nin bugün için yazdığı marşı söylüyorlardı:

Ey insanlık, dinle ve anla!

On ikiye beş kaldı.

Aç gözünü, tetikte ol,

Hırsız çaldı zamanı.

Ey insanlık, dinle ve anla!

Sıkıntıdan patlama.

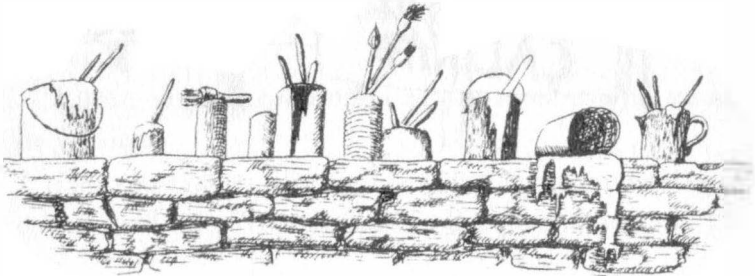
Gel, Pazar günü saat üçte,

Öğren de kurtar canını.

Şiir aslında çok uzun, tam yirmi sekiz mısraydı, ama hepsini burada yazmaya gerek yok.

Trafik aksayınca, polis olaya el koyup çocukları dağıttı, ama çocuklar yılmadı. Başka köşelerde toplanıp yürüyüşü sürdürdüler. Başlarına başka hiçbir şey gelmedi. Ama bütün dikkatlerine rağmen duman adamları görmediler.

Onları gören başka çocuklar da önceden konuyu bilmedikleri halde aralarına katıldılar ve katile, yüzleri derken binleri buldu. Büyük kentin sokaklarını çocuklardan oluşan uzun alaylar doldurmuştu. Büyükleri, dünyayı değiştirmeyi amaçlayan toplantıya çağırıyorlardı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

iyiler toplanamadı, ama kötüler toplandı

Toplantı saati geçmişti.

Saat geçmiş ve çağrılanların hiçbirisi gelmemişti. Olayla en yakından ilgili olması gereken büyüklerin çoğunun, çocukların gösteri yürüyüşünden haberleri bile olmamıştı.

Her şey boşa gitmişti.

Artık akşam oluyordu ve erguvan renkli bulutlar arasında kırmızı bir top gibi ufka yaklaşmakta olan güneş yüzlerce çocuğun saatlerdir ses çıkarmadan oturdukları taş basamakların ancak en üst sırasını aydınlatabiliyordu. Ne konuşan vardı ne de gülen. Herkes sessiz ve üzüntülü bir şekilde oturuyordu.

Gölgeler gittikçe uzadı, neredeyse karanlık basacaktı. Hava serinledi ve çocuklar titremeye başladı. Uzaklarda bir kilise çanı sekizi vurdu. Artık hiç şüphe kalmamıştı; başaramamışlardı.

Önce birkaç çocuk kalkıp gitti, onları diğerleri izledi.

Kimse konuşmuyordu. Hayal kırıklığı çok acıydı.

Sonunda Paolo, Momo'nun yanına gelerek şöyle dedi: "Daha fazla beklemenin anlamı yok, Momo. Artık kimse gelmez. İyi geceler, Momo."

Ve gitti.

Sonra Franco geldi ve dedi ki: "Yapacak bir şey yok. Bundan sonra büyüklerden medet ummayalım, gördük işte! Benim zaten onlara hiç güvenim yoktu, ama bundan sonra onlarla hiçbir işe girişmem." Bunları söyledi ve o da gitti. Öteki çocuklar da onun ardından uzaklaştı. Ortalık iyice kararınca son kalanlar da umutsuzluk içinde ayrıldılar.

Momo, Gigi ve Beppo yalnız kaldı.

Bir süre sonra ihtiyar çöpçü de ayağa kalktı.

"Sen de gidiyor musun?" diye sordu Momo.

"Gitmem gerek," diye karşılık verdi Beppo, "fazla mesaim var."

"Gece mi?"

"Evet, bizi olağandışı çöp vardiyasına vermişler. Oraya gidiyorum."

"Ama bugün pazar! Sen pazarları hiç çalışmazdın ki!"

"Öyleydi. Şimdi bizi buraya ayırdılar. Olağandışı diyorlar. İşler bitmiyormuş. Personel azlığı, falan filan."

"Yazık," dedi Momo, "bu gece burada kalsan sevinirdim."

"Evet, ama şimdi gitmek zorunda olmak benim de hoşuma gitmiyor," dedi Beppo.

"O halde, yarına kadar güle güle!"

Beppo gıcırtılı bisikletine atlayıp karanlıkta kayboldu.

Gigi ıslıkla melankolik bir şarkı tutturmış çalıyordu. Çok güzel ıslık çalardı ve Momo onu dinliyordu. Birden-bire ıslığı kesti.

“Artık ben de gitmeyelim!” diye konuştu. “Bugün pazar ve gece bekçiliği yapacaktım. Bunun benim yeni görevim olduğunu sana söylemiş miydim? Neredeyse unuttuyordum.”

Momo gözlerini açarak ona baktı, ama bir şey söylemedi.

“Üzülme!” dedi Gigi, “planımız düşündüğümüz gibi gerçekleşmedi diye dert etme! Kafamda başka türlü canlandırmıştım. Ama buna rağmen aslında eğleneliydi! Muhteşemdi.”

Momo susmakta inat ediyordu ve Gigi onu yatıştırmak için saçlarını okşayarak konuştu: “Bu kadar büyütme Momo! Yarın sabah her şey değişir. Biz de başka bir hikâye düşünürüz olur biter, değil mi?”

“Bu bir hikâye değildi,” dedi Momo yavaşça.

Gigi ayağa kalktı: “Anlıyorum, ama bunu yarın yine konuşuruz, tamam mı? Şimdi gideyim artık, zaten geç bile kaldım. Sen de yat uyu!”

Ve Gigi melankolik melodisini ıslıkla çalarak uzaklaştı.

Momo, o kocaman, yusuvarlak taş çemberin içinde tek başına kaldı. Yıldızsız bir geceydi. Gökyüzünü bulutlar kaplamıştı. Garip bir rüzgâr esiyordu. Sert değil ama sürekli ve insanı üşüten bir rüzgâr. Kül soğukluğunda bir

rüzgâr.

Büyük kentin dışında, uzaklarda dağ gibi çöplükler yükseliyordu. Teneke kutuların, cam kırıklarının, küllerin, plastik artıklarının, karton kutuların ve büyük kenttekilerin her gün çöpe attığı bir sürü öteberinin oluşturduğu tepeleme yığınlar ... hepsi burada, çöp fırınlarında yakılma sıralarını bekliyordu.

Beppo ve arkadaşları ellerinde küreklerle, sıra sıra dizilmiş çöp kamyonlarından, geceyarılarına kadar projektor ışıkları altında çöp boşalttılar. Boşalan kamyonların ardından doluları geliyordu durmadan.

"Çabuk olun!" diye bağııyordu bir adam. "Haydi! Haydi! Yoksa bitiremeyeceğiz!"

Durmadan, hiç durmadan kürek sallayan Beppo'nun gömleği terden sıırsıklam olup üstüne yapışmıştı. Geceyarısı iş bitti.

Beppo hem yaşlı hem de çelimsiz olduğu için iyice yorulmuştu. Biraz soluklanıp dinlenmek için delik deşik bir plastik bidonu ters çevirip üstüne oturdu.

"Hey Beppo," diye seslendi arkadaşlarından biri, "haydi artık dönüyoruz, geliyor musun?"

"Bir dakika" dedi Beppo ve eliyle, ağrıyan göğsünü bastırdı.

"İyi değil misin ihtiyar?" diye sordu bir başkası.

"Geçti, geçti," dedi Beppo, "siz gidin. Ben biraz daha dinleneceğim."

"Peki öyleyse, iyi geceler!" diye seslenerek uzaklaştı

arkadaşları.

Ortalık sessizdi. Sadece çöplerin arasında cirit atan farelerin çıtırtısı duyuluyordu ara sıra. Beppo başını kollarına dayayarak uyuya kaldı. Bir ara sert bir rüzgârla uyandı. Ne kadar uyuduğunun farkında değildi. Başını kaldırdı ve gözleri fal taşı gibi açıldı.

Çöp yığınlarının üstünde bir sürü insan vardı. Şık giyimli, melon şapkalı, ellerinde kurşun renkli evrak çantaları ve dudaklarında küçük gri sigaralar olan duman adamlar. Hepsi susmuş, çöp yığınlarının en yüksek yerine kurulmuş olan hâkim kürsüsü gibi yere bakıyorlardı. Burada diğerlerinin benzeri olan üç duman adam oturuyordu.

Beppo'yu önce bir korku aldı. Onu görecekler diye korktu. Hiç kuşkusuz, onu burada istemezlerdi.

Ama hepsinin kürsüye dönük olduğunu fark etti. Belki onu hiç görmezlerdi, belki de atılmış bir çöp sanırlardı. Hiç kıpırdamadan olduğu yere sinmeye karar verdi.

"BLW/553/c numaralı Temsilci mahkeme önüne çıksın!" Kürsünün ortasında oturan adamın konuşması sessizliği bozmuştu.

Çağrı aşağıdan tekrarlandı ve uzaklarda yankılandı. Sonra kalabalık arasından yol açıldı ve bir duman adam tepeye doğru ilerledi. Diğerlerinden farkı, yüzünün kül renginin beyaza dönmüş olmasıydı.

Kürsünün önünde durdu.

"BLW/553/c numaralı Temsilci siz misiniz?" diye sordu ortada oturan.

“Evet.”

“Ne zamandan beri Zaman Tasarruf Şirketinde çalışıyorsunuz?”

“Var olduğumdan beri.”

“Ona şüphe yok. Gereksiz konuşmayı bırakın! Ne zaman var oldunuz?”

“Onbir yıl, üç ay, altı gün, sekiz saat, otuziki dakika ve şu anla beraber onsekiz saniye önce var oldum.”

Bu konuşmalar oldukça uzakta ve ağır geçtiği halde, ne acayıptır ki Beppo hepsini duyabiliyordu.

“Bugün kentte bir sürü çocuğun,” diye sordu, ortada oturup sorgulamayı yapan adam, “ellerinde pankartlarla, flamarla dolaşp halka çağrıda bulunduklarından ve bizim hakkımızda açıklama yaptıklarından haberiniz var mı?”

“Evet, var” dedi Temsilci.

“Bu çocukların,” diye sert bir sesle sordu, “bizi ve yaptıklarımızı nasıl olup da öğrendiklerini açıklayabilir misiniz?”

“Bunu kendim de açıklayamıyorum” diye cevapladı Temsilci. “Ama lütfen burada bir noktayı belirtmemeye izin verin. Bence Yüce Mahkeme’nin olup bitenleri olduğundan fazla ciddiye almaması gerekir. Çocukça bir hareketten başka bir şey değil bu! Üstelik, Mahkeme’nin şunu da düşünmesini rica ederim: Biz insanlara zaman bırakmayarak toplantılarını kolayca önledik. Bunu başaramasaydık bile çocuklar halka basit bir haydut masalından başka bir şey anlatamayacaklardı. Hatta bana kalırsa

keşke toplantının yapılmasına izin verseydik de, böylece...”

“Sanık!” diye Temsilcinin sözünü kesti ortada oturan. “Nerede bulunduğunuzun bilincinde misiniz?”

Temsilci irkilerek büzüldü. “Evet,” dedi yavaşça.

“Şu anda insanların mahkemesi önünde değilsiniz. Burada sizin gibilerin karşısındasınız. Bize yalan söylemeyeceğinizi iyi bilirsiniz. Niye bunu denemeye kalktınız?”

“Meslek alışkanlığı herhalde,” diye mırıldandı Temsilci.

“Çocukların hareketinin ne kadar ciddi bir şey olduğuna,” dedi Hâkim, “bırakın da mahkeme karar versin. Fakat siz, sanık! Çocukların bizim işimizde ne kadar tehlikeli olduğunu kendiniz daha iyi bilirsiniz.”

“Biliyorum,” dedi Sanık, alçak bir sesle.

“Çocuklar,” diye konuştu Hâkim, “bizim doğal düşmanlarımızdır. Onlar olmasaydı insanlık çoktan bizim pençemize düşmüş olacaktı. Çocukları zaman tasarrufuna alıştırmak büyük insanları alıştırmaktan çok daha güçtür. Bu yüzden en sert yasalarımızdan biri şudur: Er geç sıra çocuklara gelir. Bu yasadan haberiniz var mıydı?”

“Pek tabii ki efendim.”

“Buna rağmen elimizde deliller var. İçimizden biri, tekrar ediyorum, içimizden biri bir çocukla konuşmuş ve ona bizim gerçek yüzümüzü açıklamış. Sanık! Sen bu, ‘içimizden biri’nin kim olduğunu biliyor musun?”

"Bendim," diye perişan bir sesle cevap verdi, BLW/553/c numaralı Temsilci.

"Neden en önemli yasamıza bu şekilde karşı çıktınız?" diye sordu Hâkim.

"Bu çocuk," diyerek kendini savunmaya çalıştı Sanık, "diğer insanları etkileyerek bizim işimize engel oluyor. Bu yüzden Zaman Tasarruf Şirketi için en iyisinin bu olacağını düşündüm."

"Sizin düşünceleriniz bizi ilgilendirmez," diye buz gibi bir sesle bağırdı Hâkim. "Biz sonuca bakarız. Bu durumda sizin hareketiniz bize zaman kaybettirmekle kalmadı, üstelik siz bu çocuğa en önemli sırlarımızı da açtık. Bunu itiraf ediyor musunuz sanık?"

"İtiraf ediyorum" dedi yavaşça Temsilci, başını önüne eğerek.

"Demek suçunuzu kabul ediyorsunuz?"

"Evet. Ama Yüce Mahkemenin hafifletici sebepleri dikkate almasını rica ederim. Tam anlamıyla büyülenmiştim. Bu çocuğun dinleyiş tarzında ne varsa bilmiyorum, ama ağzımdan laflar birden dökülüyordu. Duruma ben kendim de çok şaşırdım. Ama yemin ederim ki nasıl olduğunu bilemiyorum."

"Özürleriniz bizi ilgilendirmez. Hafifletici sebepleri uygulayamayız. Yasamız kesindir, ayrıcalık tanımaz. Bununla birlikte şu garip çocuk hakkında biraz bilgi edinelim. Adı nedir?"

"Momo."

"Oğlan mı, kız mı?"

“Küçük bir kız.”

“Yeri belli mi?”

“Bir amfiteatro harabesinde oturuyor.”

“İyi” diye konuştu not defterine her şeyi yazan Hâkim, “bu kızın bize artık bir daha zarar veremeyeceğine emin olabilirsiniz sanık. Bunun için bütün olanaklarımızı kullanacağız. Hemen kararın infazına geçeceğimiz için bu size bir teselli olsun.”

Sanık titremeye başladı.

“Karar nedir?” diye sordu.

Kürsünün arkasında oturan üç adam başlarını birbirine yaklaştırarak biraz fısıldaşılar ve ardından başlarını salladılar.

Sonra ortada oturan adam bir kez daha sanığa dönerek kararı bildirdi: “BLW/553/c numaralı Temsilci hakkında oybirliğiyle alınan karar: Sanığın ihanet suçu sabit görülmüş ve kendisi de bunu itiraf etmiştir. Yasamız bu durumda ceza olarak kendisinin tüm zamanının geri alınmasını emreder.”

“Merhamet, merhamet!” diye feryat etti Sanık. Ama yanında duran iki duman adam onun sigarasını ve kurşun renkli evrak çantasını çabucak çekip aldı.

Ve işte o anda inanılmaz bir şey oldu. Suçlu şeffaflaşmaya başlarken çılgınlığı da gittikçe hafifleyip uzaklaşıyordu. Elleriyle yüzünü örtmüş orada dururken, birdenbire görünmez olup kayboluverdi. Durduğu yerde rüzgârla sağa sola biraz kül savruldu ve ardından bunlar da yok oldu.

Mahkemeyi yapan ve seyredenler de sessiz sedasız uzaklaştılar. Karanlık onları yuttu. Çevrede soğuk bir rüzgâr esti.

Çöpçü Beppo hâlâ oturuyor ve duman adamın kaybolduğu noktaya bakıyordu. Sanki soğuktan buz kesilmiş de şimdi yeniden çözülüyormuş gibi bir hal vardı üzerinde. Şimdi o da kesinlikle biliyordu ki, duman adamlar gerçekten vardı.

Neredeyse aynı saatlerde, saat kulesinin çanı uzaklarda gece yarısını vururken, küçük Momo hâlâ harabenin taş merdivenlerinde oturup bekliyordu. Neyi beklediğini kendisi de bilmiyordu, ama bir şeyleri beklemesi gerekiyormuş gibi hissediyordu. Onun için de bir türlü gidip yataamıyordu. Birdenbire çıplak ayaklarına bir şeyin sürtündüğünü fark etti. Ortalık karanlık olduğu için görmek üzere eğildi. Bu bir kaplumbağaydı. Başını ona doğru uzatmış, ağzı da sanki gülüyormuş gibi yayılmış, öylece bakıyordu. Gözlerinde öyle dostça bir anlam vardı ki, neredeyse konuşacaktı. Momo ona doğru iyice eğilerek parmak uçlarıyla çenesinin altını okşadı.

“Ah, sen de kimsin bakayım?” diye sordu. “Hiç değilse senin beni araman ne iyi şey kaplumbağacık. Ne istiyorsun benden bakalım?”

Kaplumbağanın sert kabuğu üzerindeki kare şekiller arasında birdenbire çeşitli harfler belirdi. Momo bu harfler önceden beri orada var mıydı, yoksa birdenbire mi oluşmuştu anlayamadı, ama şu iki sözcük okunuyordu:

“BENİ İZLE!”

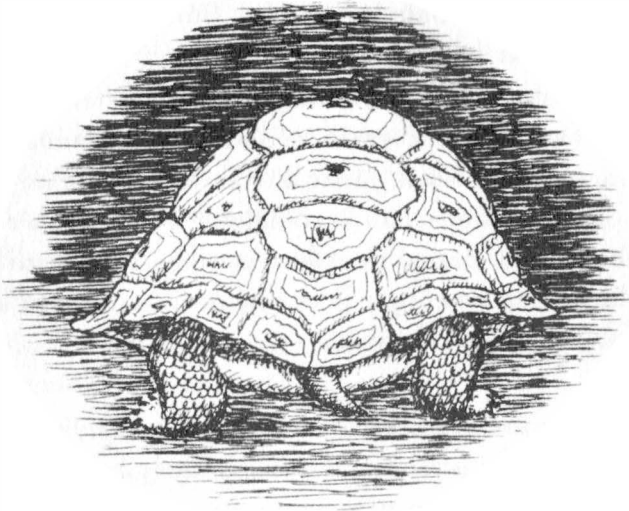
Momo şaşkınlıkla sordu. “Bana mı söylüyorsun?”

Fakat kaplumbağa yürümeye başlamıştı bile. Birkaç adım sonra durup Momo’ya baktı.

“Herhalde beni bekliyor,” dedi kendi kendine Momo. Sonra ayağa kalkıp kaplumbağanın arkasından yürüdü.

“Sen yürü,” dedi. “Ben peşinden geliyorum.”

Böylece kaplumbağanın adımlarına uyarak, yavaş yavaş koca taş çemberin dışına çıktılar ve büyük kente doğru yol almaya başladılar.

ONUNCU BÖLÜM

vahşi bir kovalama ve rahat bir kaçış

İhtiyar Beppo'nun gıcırtılı bisikletinin sesi gecenin sessizliğinde yankılanıyordu. Olanca gücüyle pedal çeviriyordu. Duman hâkimin sözleri sürekli bir şekilde kulaklarında çınlıyordu: "Şu garip çocuk hakkında biraz bilgi edinelim... bu kızın bize artık bir daha zarar veremeyeceğine emin olabilirsiniz sanık... Bunun için bütün olanaklarımızı kullanacağız..."

Hiç kuşku yoktu ki Momo'yu büyük bir tehlike bekliyordu! Hemen ona koşmalı ve onu duman adamlara karşı uyarmalıydı. Nasıl yapacaktı kendisi de bilmiyordu, ama onu bu adamlardan korumalıydı. Herhalde bir çaresini bulacaktı. Beppo pedallara gittikçe daha hızlı basıyor, beyaz saçları rüzgârda uçuşuyordu. Tiyatroya kadar önünde uzun bir yol vardı.

Harabenin çevresine dizilmiş bir yığın gri renkli şık arabanın farları ortalığı gündüz gibi aydınlatmıştı. Düzinelerce duman adam tiyatronun taş merdivenlerinde bir

aşağı bir yukarı koşuşup köşe bucağı didik didik araştırıyorlardı. Sonunda Momo'nun odasına inen duvardaki deliği buldular. Birkaç kişi hemen içeri girip yatağın altını, üstünü, hatta ocağın içini bile aradı.

Sonra dışarı çıktılar, üstlerini başlarını silkelediler ve omuzlarını silkerek birbirlerine baktılar.

"Kuş uçmuş" dedi birisi.

"Gece yarısı," diye konuştu bir diğeri, "yatağında olması gerekirken çocukların ortalıkta dolaşmaları ne can sıkıcı bir şey."

"Bu durum benim hiç hoşuma gitmedi, diye düşüncesini belirtti üçüncüsü. "Sanki birisi ona vakitlice haber vermiş."

"Olacak şey değil!" dedi ilk konuşan. "O birisinin bunu yapabilmesi için bizim kararımızı, bizden önce biliyor olması gerekiyor!"

Duman adamlar birbirlerini korkuyla süzdüler.

"Eğer birisi ona haber vermişse, artık buralarda durmayacağı kesin," diye tekrar konuştu üçüncüsü. "Burada onu arayacağız diye, fazla oylanmamalıyız."

"Başka bir öneriniz mi var?"

"Bana kalırsa, hemen merkeze haber verelim. Büyük kuşatma emri çıkarsınlar."

"Merkez haklı olarak, önce çevreyi iyice araştırıp araştırmadığımızı soracaktır."

"Pekâlâ, öyleyse çevreyi araştıralım. Ama eğer kız birinden yardım görüyorsa, büyük bir hata yapmış olacağız."

“Gülünç! Bu durumda merkez nasıl olsa büyük kuşatma kararını uygulayabilir. O zaman da bütün temsilciler araştırmaya katılır. Çocuğun elimizden kurtulma şansı yok. Haydi, şimdi iş başına beyler! Oyunun kuralını biliyorsunuz!”

O gece çevre halkı durmaksızın ortalıkta dolaşan arabalara bir anlam veremedi. En dar yollara, en taşlı sokaklara kadar dalıp çıkan arabaların gürültüsü gün ağarınca ya kadar sürdü. Kimse gözünü kırpmadı.

Aynı saatlerde Momo, kaplumbağanın peşinde büyük kentin caddelerinde yürüyordu. Geceyarısı olmasına rağmen herkes ayaktaydı.

Kalabalık sokaklarda insanlar akın akın gidip geliyorlardı. Bir itiş kakıştı sürüyordu. Caddeler araba doluydu, otobüsler tıklım tıklımdı. Binaların duvarlarında ışıklı reklam panoları bir yanıp bir sönerek etrafa çeşit çeşit renkler saçıyordu.

Bütün bunları daha önce hiç görmemiş olan Momo, gözlerini kocaman açmış, kaplumbağanın arkasından rüyadaymış gibi yürüyordu. Geniş meydanlardan ve ışıltılı yollardan kimseye çarpmadan geçerek ilerliyorlardı. Önlerinden ve arkalarından arabalar akıp gidiyor, çevrelerinde yayalar yürüyor, ama hiç kimse ne kaplumbağaya ne de Momo'ya aldırış bile etmiyordu. Onların yüzünden ne tek bir araba fren yaptı ne de bir yaya yolunu değiştirdi.

Kaplumbağa nereden araba bulunmadığını, nerede yayalara rastlamayacağını önceden sezerek yürüyordu san-

ki. Böylece ne koşmaları ne de durup beklemeleri gerekmeden yol alıyorlardı. Yavaş, ama hep aynı tempoda. Momo böylesine yavaş yürüyüp de bu kadar ilerleyebilmelerine şaşıtı kaldı.

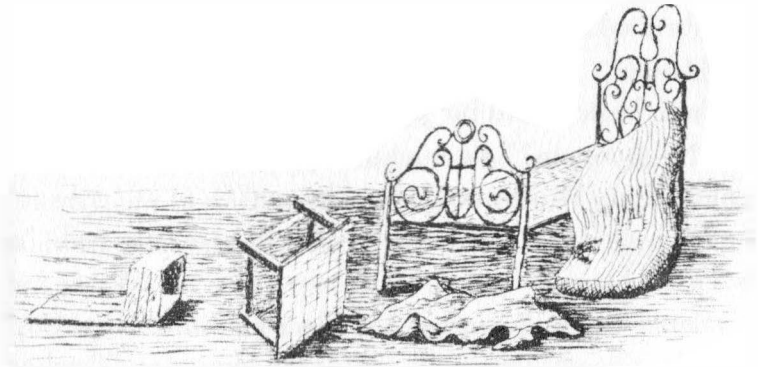
İhtiyar çöpçü Beppo tiyatroya ulaştığında bisiklet farının zayıf ışığına rağmen bir şeyler olduğunu hemen fark etti. Harabenin etrafında bir sürü tekerlek izi vardı. Bisikletini çimenlerin üzerine fırlattığı gibi Momo'nun odasına koştu.

"Momo!" diye seslendi yavaşça ve sonra da daha hızlı: "Momo!"

Cevap yoktu.

Beppo yutkundü, boğazı kupkuruydu. Karanlıkta ayağı takıldı, sendeledi ve bileği burkuldu. Titreyen parmaklarıyla bir kibrit çıkarıp yaktı, etrafına bakındı.

Masa ve iki sandalye devrilmiş, yatak alt üst olmuştu. Momo ortalıkta yoktu.

Beppo, bir anda yüreğinde duyduğu acıdan hıçkırımamak için dudaklarını ısırdı.

“Tanrım, tanrım, onu götürmüşler. Benim küçük kızımı almışlar. Çok geç kaldım. Ben şimdi ne yapacağım? Ben artık ne yapabilirim?” Eli yanınca, kibriti söndürüp attı. Karanlıkta kalmıştı.

Aceleyle delikten geçip yukarı çıktı. Burkulan bileğine aldırış etmeden bisikletine atladı.

“Gigi’ye,” diyordu durmadan. “Gigi’ye haber vermeliyim. Gigi koşsun! Umarım kaldığı barakada bulurum onu.”

Gigi bir süredir pazar geceleri bir barakada bekçilik yaparak birkaç kuruş fazla kazanmaya çalışıyordu. Burada, eski arabalar parçalanıp satılıyordu. Birkaç kere hırsızlık olduğu için bekçi tutmaları gerekmişti.

Beppo barakanın kapısını yumrukladı. Gigi belki araba hırsızlarıdır diye önce hiç ses etmedi. Sonra Beppo’nun sesini tanıdı ve kapıyı açtı.

“Ne oluyor yahu?” diye çıkıştı. “Böyle gürültüyle uyandırılmaktan hiç hoşlanmam.”

“Momo ...!” diyebildi Beppo, nefes nefeseydi. “Momo’nun başına kötü bir şey geldi!”

“Ne diyorsun?” diye uykulu uykulu yatağının üzerine çöktü Gigi. “Momo mu? Ne oldu ona?”

“Ben de daha bilmiyorum,” dedi Beppo soluyarak, “ama kötü bir şey.”

Sonra bütün başından geçenleri bir bir anlattı: Çöplükteki Yüce Mahkemeyi, yıkıntının çevresindeki teker-

lek izlerini ve Momo'nun yerinde olmadığını. Bütün gayretine ve Momo'nun söz konusu olmasına rağmen yavaş konuşma huyu yüzünden olayları anlatması epeyce zaman aldı.

"Baştan beri seziyordum zaten," dedi sonunda. "Bu işin iyi olmayacağını biliyordum. İşte intikamlarını aldılar. Momo'yu kaçırdılar! Tanrım, Gigi, ona yardım etmeliyiz! Ama nasıl? Ama nasıl?"

Beppo konuştuğu Gigi'nin yüzünde renk kalmamıştı. Sanki dünya ayaklarının altından kayıp gitmiş gibiydi. O ana kadar her şey ona şaka gibi gelmişti. Bu da, sonunu düşünmeden başladığı öyküler gibi bir oyundu sanki. Yaşamında ilk defa, onun hayal gücünün dışında, kendi başına bir öykü oluşuyor ve o seyirci kalıyordu! Felç olmuş gibiydi.

"Bak ne diyorum Beppo," diye bir süre sonra konuşabildi, "belki de Momo dolaşmaya çıkmıştır. Bunu sık sık yapar, bilirsin. Bir defasında üç gün üç gece ortalıkta görünmemişti. Belki de şimdilik bu kadar korkacak bir şey yoktur."

"Ya tekerlek izleri?" diye sordu Beppo. "Ya yatağın yorganın karıştırılması?"

"Tamam, evet" diye yatıştırmaya çalıştı onu Gigi, "varsayalım ki, biri oraya geldi. Momo'yu bulabildiği ne malum? Belki de Momo daha önceden gitmiştir. Yoksa her şeyi alt üst edip aramazlardı."

"Ya onu buldularsa," diye bağırdı Beppo, "ne olur o zaman?" İki eliyle genç arkadaşının yakasına yapışıp

sarsmaya başladı. "Ama Gigi, inan bana! Duman adamlar gerçekten var! Bir şeyler yapmalıyız, hem de çok çabuk!"

"Biraz sakın ol Beppo, dur" diye korkuyla kekeleydi Gigi. "Elbette bir şeyler yapacağız. Ama önce iyice düşünelim. Daha Momo'yu nerede arayacağımızı bile bilmiyoruz."

Beppo Gigi'nin yakasını bıraktı. "Ben polise gidiyorum!" dedi.

"Aklına başına topla!" diye atıldı Gigi. "Bunu yapamazsın! Harekete geçtiler ve Momo'yu buldular diyelim. O zaman ona ne yaparlar biliyor musun? Ondan haberin var mı senin? Kimsesiz çocukları nereye götürdüklerini biliyor musun Beppo? Pencereleri demir parmaklıklı bir yuvaya tıkacaklar onu. Momo'yu oraya mı göndermek istiyorsun sen?"

"Hayır," dedi Beppo, çaresiz bir tavırla önüne bakarak, "böyle bir şey olmasını istemiyorum. Ama ya başı dertteyse."

"Ama düşün bir kere," diye sözünü sürdürdü Gigi, "ya öyle değilse? Belki dediğim gibi bir yerlere dolaşmaya gitmiştir; sen de polisleri başına sardıracaksın. Bu durumda Momo'nun sana nasıl bakacağını düşünmek istemiyorum."

Beppo masanın önündeki bir sandalyeye çöktü ve başını kollarının üstüne indirdi.

"Doğrusu bilmiyorum," diye inledi, "ne yapacağımı hiç bilmiyorum."

"Bence," dedi Gigi, "en iyisi biz yarına ya da öbür güne kadar bekleyelim. Eğer Momo'dan bir ses çıkmazsa durumu polise bildiririz. Ama umarım o zamana kadar her şey yoluna girer de üçümüz daha sonra bu halimize güleriz."

"Öyle mi dersin?" diye mırıldandı Beppo, üzerine bir yorgunluk çökmüştü. Bugünkü olaylar yaşlı adama çok fazla gelmişti.

"Elbette" diyerek Beppo'nun ayakkabılarını çıkardı Gigi, sonra onu yavaşça yatağa yatırdı ve ayaklarına ıslak bir bez sardı.

"Hepsi geçecek," diyerek bir yandan da onu yatıştır-maya çalışıyordu, "her şey düzelecek."

Beppo'nun uykuya daldığını anlayınca kendisi de yere uzanıp ceketini başının altına koydu. Fakat uyuyamıyordu. Bütün gece duman adamları düşündü ve tasasız geçirdiği ömründe ilk defa olarak korktu.

Zaman Tasarruf Şirketi merkezinden büyük kuşatma emri verilmişti. Büyük kentte görevli bütün temsilciler işlerini bırakıp Momo adlı kızın aranışına katılma emri almışlardı. Sokaklar duman adamlar kaynıyordu; damların üzeri, kanalizasyon çıkış kapakları, havaalanları, istasyonlar, otobüs durakları, her yer onlarla doluydu. Her şeyi, her yeri kontrol ettiler.

Fakat Momo adlı kızı bulamadılar.

"Hey, kaplumbağa, sen beni nereye götürüyorsun?"

diye nihayet sordu Momo. O sırada loş bir avludan geçiyorlardı.

"KORKMA!" sözcüğü belirdi kaplumbağanın sırtında.

"Korktuğum falan yok!" diye söylendi, yazıyı okuyan Momo, biraz da kendi kendine cesaret vermek istiyordu. Ne de olsa biraz ürküyordu.

Kaplumbağanın izlediği yol gittikçe daha dolambaçlı ve karışık bir hal alıyordu. Bahçelerden, köprülerden, tünellerden, geniş kapılardan, evlerin avlularından, hatta bir iki kez de kilerlerden geçmişlerdi. Koskoca bir duman adamlar ordusunun kendisini aradığını bilseydi, Momo kim bilir nasıl korkardı. Bunu aklına bile getirmedeği için kaplumbağanın tuttuğu dolambaçlı yolda onu izlemeyi rahatlıkla sürdürüyordu. İyi ki böyle gidiyorlardı. Kaplumbağa, nasıl trafik durumunu önceden sezerek yaya-lardan ve arabalardan etkilenmeden geçmeyi başarıyor-sa, duman adamların da hangi köşede ve ne zaman karşı-larına çıkacağını önceden seziyordu sanki. Zira ara sıra bir köşeden geçtikten az sonra duman adamlar orada be-liriyor, ama bizimkiler oradan uzaklaşmış oluyordu. Böy-lece hiçbirisiyle karşılaşmadılar.

"İyi ki okumayı önceden öğrenmişim, değil mi?" diye farkında olmadan konuştu Momo.

Kaplumbağanın sırtında sanki uyarı işaretiymiş gibi tek bir sözcük belirdi: "SUS!"

Momo bunun sebebini anlayamadı, ama onun sözünü dinledi. Hemen ardından da çok yakınlarından üç karanlık gölge geçti.

Şu anda bulundukları mahalle berbat bir yerdi. Sıvaları dökülmüş bir yığın bina ve su birikintileriyle dolu pis sokaklar. Her yer karanlık ve ıssızdı.

Zaman Tasarruf Şirketi merkezine, Momo'nun görüldüğü haberi geldi.

"İyi, yakalandı mı?"

"Hayır, sanki yer yarıldı, içine girdi. İzini kaybettik."

"Nasıl olur?"

"Biz de anlayamadık. Bunda bir iş var herhalde."

"Onu gördüğünüz zaman neredeydi?"

"Sorun da burada. Bizim hiç bilmediğimiz bir mahalleydi."

"Böyle bir mahalle yok!"

"Durum açık. Öyle bir şey ki – nasıl söylemeli? Sanki bu mahalle, zamanın bittiği yerde. Ve kız bu sınırı geçti."

"Ne?" Merkez çılgına dönmüştü. "İzlemeye devam! Ne pahasına olursa olsun, kız yakalanmalı! Anlaşıldı mı?"

"Anlaşıldı!"

Momo önce şafak söküyor sandı; bu garip ışık birdenbire çıkmıştı. Köşeyi dönüp şimdi bulundukları caddeye saptıkları zaman artık gece değildi, ama gündüz de değildi. Bu aydınlık, ne şafak ne de gurup vaktine benziyordu. Bütün şekilleri olağanüstü bir netlikle ortaya çıkartan bir ışıktı bu. Nereden geldiği belli olmuyordu, sanki her yönden geliyor gibiydi. Sokak taşlarının üstüne düşen gölge-

ler başka başka yönlerdeydi. Şuradaki ağaç sanki sol taraftan ışık alıyordu, onun yanındaki ev sağdan, ilerideki anıtsa önden aydınlanıyor gibiydi. Üstelik bu anıt gerçekten de çok garipti. Küp şeklinde kocaman siyah bir taşın üzerinde dev gibi bir yumurta duruyordu. İşte bu kadar.

Evler de Momo'nun o güne kadar gördüklerine benzemiyordu. Göz kamaştıran bir beyazlıktaydılar. Pencerelemin ardı siyah gölgelerle kaplı olduğundan, evlerin içinde birilerinin olup olmadığı anlaşılmıyordu. Fakat Momo'ya öyle geldi ki, sanki bu evler içinde oturulmak için değil de bambaşka bir amaçla yapılmışlardı.

Yollar bomboştu. Ne bir insan ne bir araba, hatta ne bir köpek ne bir kuş. Her şey cam bir küreye hapsolmuş gibiydi, kıpırtısızdı. Bir esinti bile yoktu.

Kaplumbağa şimdi daha da yavaş yürüdüğü halde buradan nasıl bu kadar çabuk geçtiklerine şaşıtı kaldı Momo.

Bu garip mahallenin hemen dışında, gecenin sürdüğü yerde, üç şık araba farların aydınlattığı toprak yolda ilerliyordu. İçlerinde bir sürü duman adam vardı. En öndeki arabada oturanlardan biri, Momo'yu tam da o beyaz evlerin ve garip ışığın başladığı sokağa dönerken gören adamdı.

Fakat o köşeye geldiklerinde garip bir şeyle karşılaştılar. Arabalar oldukları yerde çakılıp kaldı. Şoförler gaza basıyor ve tekerlekler dönüyor, ama arabalar sanki geri-

ye doğru kayan bir bant üzerindelermiş gibi ilerleyemeden duruyorlardı. Ne yaptılarsa olmadı. Bunun üzerine duman adamlar arabalarından indiler. İleride bir yerlerde hâlâ görünen Momo'yu yaya izlemeye koyuldular. Ama on metre kadar gittiler gitmediler, yorgunluktan bitkin bir halde oldukları yerde kalakaldılar. Momo denilen kız uzakta, kar gibi beyaz evlerin arasında kaybolup gitmişti.

"Bitti," dedi içlerinden biri, "artık bitti! Onu bir daha yakalayamayız."

"Neden olduğumuz yerden ileri gidemedik?" diye sordu bir başkası.

"Ben de bu işi anlayamıyorum," dedi birincisi. "Asıl önemli olan şimdi bizim bu durumumuz hafifletici sebep olarak kabul edilebilir mi?"

"Yani bizi mahkemeye verirler mi, demek istiyorsunuz?"

"Ne yani, ödül verecek değiller herhalde!"

Aramaya katılan bütün duman adamlar başları önlerine eğik bir şekilde arabaların tamponlarına oturdular. Artık acele etmiyorlardı.

Uzakta, çok uzakta bir yerde bembeyaz caddeler ve meydanlarda Momo hâlâ kaplumbağanın peşinde yürüyüp duruyordu. Böylesine yavaş yürüdükleri için sanki binalar yanlarından, caddeyse ayaklarının altından kayıyormuş gibiydi. Kaplumbağa bir köşeyi daha döndü, Momo da arkasından yürüdü ve şaşkınlıkla durakladı.

Bu sokak diğerklerinin hiçbirine benzemeyen bambaşka bir sokaktı.

Aslında daracık bir sokaktı bu. Sağında ve solunda kuleler ve balkonlarla süslenmiş camdan saraylar vardı. Sanki yıllarca deniz dibinde kalmışlar da üstleri yosunlar, mercanlar ve çeşit çeşit denizkabuğuyla bezenmiş olarak birdenbire su yüzüne çıkmışlar gibi pırıl pırıl parlıyorlardı.

Sokağın sonunda tek bir ev vardı ve sokak tam o evin önüne çıkıyordu. Evin ortasında üstü oymalarla süslenmiş kocaman yeşil bir kapı vardı.

Momo duvarda, başının üzerinde, mermer bir sokak levhası gördü. Üstünde altın harflerle şu yazılıydı:

HİÇBİR ZAMAN SOKAĞI

Momo yazıyı göz açıp kapayıncaya kadar okudu belki. ama bu sırada kaplumbağa uzaklaşmış ve sokağın dibindeki evin kapısına varmıştı bile.

“Bekle beni, kaplumbağa!” diye seslendi Momo, ama ne gariptir ki, kendi sesini duyamadı.

Oysa kaplumbağa onu duymuş olmalıydı ki durup geriye baktı. Momo ona ulaşmak istiyordu, ama Hiçbir Zaman Sokağı’na girdiklerinden beri sanki su altında hızlı bir ters akıntıyla karşılaşmış ya da şiddetli bir rüzgârı göğüslermiş gibi zorlukla ilerleyebiliyordu. Momo anlayamadığı bu güce karşı direnmek için evlerin çıkıntılarına sığınıyor, bazen de dört ayak olup emekliyordu. Sonunda sokağın öbür ucunda durduğunu gördüğü kaplumbağaya doğru bağırdı: “İlerleyemiyorum! Yardım et bana!”

Kaplumbağa ağır ağır geri geldi. Momo'nun önünde durduğunda üzerinde şu yazılar belirmişti: "GERİ GERİ YÜRÜ!"

Momo da bunu denedi. Geri geri yürümeye başladı. Gerçekten kolay oluyordu, ama kendisine de bir haller olduğunu fark etti. Böyle geriye doğru yürürken, düşünceleri de geriye doğru kayıyordu ve nefes alış da tersten-di. Kısacası geriye doğru yaşıyordu! Sonunda sert bir şeye çarptı. Döndü ve kendini sokağın sonundaki evin önünde buldu. Birden içini bir korku kapladı. Yeşil metalden yapılmış kabartmalı kapı yakından çok büyük görünüyordu.

"Acaba içeri girecek miyim?" diye düşünürken, kapının iki kanadı birden kendiliğinden açılıverdi. Momo, kapının üzerinde bir levha bulunduğunu o zaman gördü ve bir an durup okudu:

HİÇBİR YERDE EVİ

Fakat okuması çok hızlı olmadığı için kapının iki kanadı da yavaşça kapanmak üzereyken son anda içeri süzüldü.

O girer girmez de kapı arkasından gürültüyle kapandı.

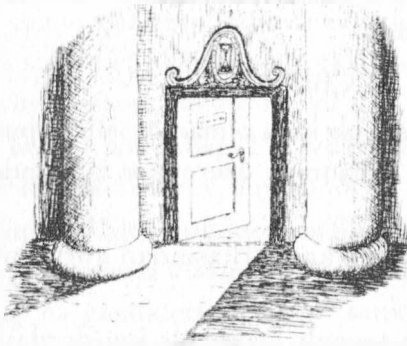
Şimdi yüksek tavanlı, uzun bir koridordaydı. Sağda solda çıplak kadın ve erkek heykelleri vardı. Tavanı bunlar tutuyordu. Burada artık aksi yönden gelen bir direniş hissi yoktu. Momo, yine kaplumbağanın ardından koridor boyunca yürümeye başladı. Kaplumbağa dipte küçük bir kapının önünde durdu. Kapı öyle ufaktı ki, Mo-

mo ancak eğilerek geçebilirdi. Kaplumbağanın sırtında yeniden bazı harfler belirdi.

“GELDİK!” sözcüğünü okudu Momo. Sonra çömele-
rek kapının üzerinde burnunun hizasına gelen levhadaki
yazıyı okudu:

SECUNDUS MINUTİUS HORA* USTA

Momo derin bir nefes aldı ve kapının küçük tokmağı-
nı çevirdi. Kapı açılınca içerden karmakarışık tik tak,
çingirak ve zil sesleri bir müzik gibi aksetmeye başladı.
Momo kaplumbağayı izledi ve küçük kapı arkalarından
yavaşça kapandı.

* Bu üç Latince sözcük sırayla “Saniye Dakika Saat” anlamına gelmektedir. Bu arada meraklı okurlarımızı için şunu da ekleyelim ki: Yunan mitolojisine göre, doğada düzeni simgeleyen üç tanrıçaya Hora’lar denir, eğer bu konuda daha ayrıntılı bilgilere ulaşmak isterseniz mitoloji sözlüklerine bakabilirsiniz. -cd.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

kötüler, kötülüklerden kötülük seçerken ...

Zaman Tasarruf Şirketi'nin temsilcileri uzayıp giden dehlizler ve koridorlarda koşuşup birbirlerine en son haberi fısıldıyorlardı: Yönetim Kurulunun bütün üyeleri olağanüstü toplantıya çağırılmıştı!

Bir kısmına göre bu, büyük bir tehlike karşısında bulunduklarına işaretti.

Diğer bir kısım ise bu durumdan, henüz bilmedikleri yepyeni bir zaman kazanma imkânının doğmuş olacağı sonucunu çıkarıyordu. Geniş toplantı salonunda duman adamların Yönetim Kurulu üyeleri hazırды. Upuzun bir masanın etrafında yan yana sıralanmış oturuyorlardı. Her zamanki gibi, hepsinin kurşun rengi çantaları yanlarında ve küçük gri sigaraları da ağızlarındaydı. Yalnız melon şapkalarını çıkardıkları için kabak kafaları pırıldıyordu.

Deyim yerindeyse, atmosfer bozuktu.

Uzun masanın baş tarafında oturan başkan ayağa kalktı. Fısıldaşmalar kesildi ve iki sıra halinde dizilmiş kül rengi suratlar ona doğru döndü.

“Baylar,” diye başladı konuşmasına, “durumumuz çok ciddi. Sizlere acı, ama değiştirilemez gerçeği bildirmek zorundayım.

“Momo denilen kızın yakalanması için neredeyse bütün işe yarar temsilcilerimizi kullandık. Bu kovalama altı saat, otuz dakika, sekiz saniye sürdü. Bu araştırmaya katılan temsilcilerimiz bütün bu süre boyunca asıl görevleri olan zaman kazanma işlerini yapamadılar. Bu kayba bir de onu kovalamak için sarf ettikleri zamanı ekleyin. Sonuçta, kaybettiğimiz zaman tam tamına üç milyar yedi yüz otuzsekiz milyon iki yüz ellidokuz bin yüz ondört saniyedir.

“Baylar, bu bir insanın ömründen daha fazladır! Artık bunun bizim için ne anlama geldiğini açıklamaya gerek duymuyorum.”

Bir süre sustu. Salonun baş tarafındaki duvarda dev gibi metal bir kapı vardı. Üzerinde birtakım sayıların olduğu birkaç kilit göze çarpıyordu. Başkan kolunu görkemli bir hareketle kapıya doğru kaldırıp sesini yükseltti.

“Baylar, zaman hazinemiz tükenmez değildir! Aradığımıza değseydi bari! Sadece boşuna kaybedilmiş bir zaman! Momo denilen kız elimizden kaçtı.

“Baylar, böylesine bir şey ikinci bir defa olmamalı. Bizze böylesine pahalıya patlayacak her türlü girişime karşı-

yım. Bizler tasarruf etmek zorundayız, baylar, savurmak değil! Sizden dileğim, bütün planlarınızı bu anlamda yapmanızdır. Şu anda başka bir sözüm yok. Teşekkür ederim.”

Yerine oturup sigarasından dumanlar savurdu. Sıralar arasında heyecanlı fısıltılar dolaştı.

Bu sefer masanın diğer başından bir konuşmacı kalktı ve bütün başlar ona döndü.

“Baylar,” diye başladı, “Zaman Tasarruf Şirketimizin sağlam kalması hepimizin gönülden dileğidir. Ama bana öyle geliyor ki, olayı bu kadar büyütüp tedirginlik yaratmak ve bir felaket haline getirmek gereksiz. Durum böyle değil. Hepimiz biliyoruz ki, zaman hazinemizin yedek deposu, söz konusu kaybın birkaç katını bile karşılayacak kadar doludur. Bir insan ömrü bizim için nedir ki? Önemsiz bir ayrıntı!

“Bununla beraber, bu gibi şeylerin tekrarlanmaması konusunda sayın başkanımızla aynı görüşteyim. Fakat Momo adlı kızın olayı zaten tektir. Şimdiye kadar bir benzerine rastlanmadığı gibi, ikinci defa olacağını da sanmıyorum.

“Sayın Başkanımız, Momo adlı kızın elimizden kaçırılmasını kınamakta haklıdır. Fakat biz zaten bu kızı zararsız hale getirmek istemiyor muyduk? İşte bu isteğimiz en iyi şekilde gerçekleşti! Kız ortadan kayboldu! Zamanın ötesine geçti. Kurtulduk! Samırım bu sonuca sevinmeliyiz.”

Konuşmacı, söylediklerinden memnun bir tavırla gü-

lümseyerek yerine oturdu. Birkaç yerden zayıf bir iki alkış duyuldu.

Şimdi de, uzun masanın ortalarından bir konuşmacı doğruldu. "Kısa konuşacağım," diyerek sözüne asık bir suratla başladı. "Şimdi dinlediğimiz yatıştırıcı konuşmayı son derece sorumsuzca buluyorum. Bu çocuk sıradan bir çocuk değil. Biliyoruz ki, bize ve işimize zarar verecek son derece tehlikeli bazı yetenekleri var. Bu olayın şimdiye kadar tek olması bundan sonra olmayacağı anlamına gelmez. Uyanık olmalıyız! Bu çocuğu denetim altına almadan rahat edemeyiz. Yalnızca o zaman, bize artık zarar veremeyeceğine emin olabiliriz. Zamanın ötesine geçmesini nasıl başardıysa, geri dönmeyi de her an başarabilir. Ve dönecektir!"

Yerine oturdu. Kurulun diğer üyeleri başlarını omuzlarının içine çekip oldukları yerde sindiler.

"Baylar," diye üçüncü konuşmacının karşı sırasında oturan biri söz aldı, "özür dilerim, ama biraz açık konuşmak zorundayım: Gerçeklerden kaçmayalım. Bu işe yabancı bir gücün karıştığını kabul edelim. Ben bütün olasılıkları düşündüm. Bir insan yavrusunun canlı olarak ve kendi gücünü kullanarak zamanın ötesine geçme olasılığı kırkiki milyonda birdir. Başka bir deyişle, pratik olarak olanaksızdır."

Yönetim kurulu üyeleri arasında heyecanlı bir uğultu yükseldi.

"Bütün bunlar gösteriyor ki," diye ortalık yatışınca devam etti konuşmacı, "Momo adlı kıza bizim elimizden

kurtulması için yardım edilmiştir. Kimden söz ettiğimi sanırım hepiniz biliyorsunuz. Söz konusu kişi Hora Usta'dır."

Bu isim duyulur duyulmaz, duman adamların bir bölümü tokat yemiş gibi titremeye, bir bölümü de yerlerinden fırlayıp yüksek sesle birbirlerine bağıarak protesto etmeye başladılar.

"Lütfen, baylar," diye gürültüyü önlemeye çalıştı dördüncü konuşmacı, kollarını iki yana açmıştı. "Kendinizi toplayın efendiler! Bu ismin, bir kere bile olsa, anılması'nın yakışık almadığını ben de biliyorum. Bunu söylemem kolay olmadı, ama her şeyi açıkça görmek zorundayız! Söz konusu kişi Momo adlı kıza yardım etmişse eğer, bunun bir nedeni var demektir. Ve çok açıktır ki, bu neden bize karşıdır. Kısacası baylar, şunu iyice bilmeliyiz ki, söz konusu kişi bu çocuğu yalnızca geri göndermekle kalmayacak, onu bize karşı silahlandırarak gönderecektir. O zaman da bizim için ölüm tehlikesi var demektir. O halde biz burada bir insan ömrünü ikinci defa gözden çıkarmak mıyız diye düşünmeyi bir kenara bırakmalı ve gerekirse bu yola her şeyimizi, tekrar ediyorum, her şeyimizi koymalıyız. Çünkü böyle bir durumda tasarruflarımız bize çok pahalıya mal olacaktır. Ne demek istediğimi anlamışsınızdır, umarım."

Duman adamlar arasındaki heyecan daha da arttı, herkes birbiriyle konuşuyordu. Bu sırada beşinci konuşmacı sandalyesinin üzerine fırlayıp sesini duyurmaya çalıştı.

"Susalım, susalım!" diye haykırdı. "Konuşmacı arka-

daşımız bütün tehlikeleri sayıp döktü. Fakat anlaşıldığı kadarıyla, bu duruma karşı ne yapmamız gerektiğini kendisi de bilmiyor! Her türlü özveriyi göstermeliymişiz. İyi! Hazinemizi esirgememeliymişiz. Bu da iyi! Ama bunların hepsi boş sözler! Asıl ne yapacağımızı söylesin bize! Hiç kimse o söz konusu kişinin Momo adlı kızı bize karşı neyle silahlandıracağını bilmiyor! Bilinmeyen bir tehlikeyle karşı karşıyayız. Çözülmesi gereken asıl sorun budur!”

Salondaki gürültü ayyuka çıkmıştı. Her tarafta bağırانlar, masaları yumruklayanlar, ellerini yüzlerine vuranlar vardı. Herkes panik içindeydi.

Altıncı konuşmacı gürültü arasında güçlükle sesini duyurmaya çalışıyordu.

“Fakat baylar, baylar, lütfen, lütfen sakın olalım, rica ederim!” diye üst üste birkaç kere tekrarladıktan sonra sözünü dinletebildi. “Soğukkanlılığı elden bırakmayalım. şu anda en önemli şey budur. Diyelim ki, Momo adlı kız geri geldi. Elinde ne tür bir silah varsa artık, bilmiyoruz; herhalde onunla teke tek savaşacak değiliz. Bizim böyle bir karşılaşma için uygun bir yapımız yok. BLW/553/c numaralı Temsilcinin durumunu göz önüne getirin. Aslında buna da gerek yok. İnsanlar arasında yeterince yardımcıımız var! Eğer bunları kurnazlık ve gizlilikle kullanabilirsek, Momo adlı kızıdan da, ondan gelecek tehlikeden de kendimizi ortaya çıkarmadan kurtulabiliriz. Üstelik bu hem ucuz ve tehlikesiz hem de en etkin yol olacaktır.”

Yönetim Kurulu  yeleri derin bir soluk aldılar. Bu

öneri hepsine uygun görünmüştü. Hemen kabul etmek üzereydiler ki, masanın öteki ucundan yedinci bir konuşmacı söz aldı.

“Baylar,” diye başladı, “burada hep Momo adlı kızdan nasıl kurtulacağımızı düşünüp duruyoruz. Açıkça söyleyelim, bu tamamen korkudan ileri geliyor. Oysa korku insanın aklını başından alır. Bana kalırsa, biz büyük bir fırsat kaçııyoruz. Bir atasözünü hatırlayalım: Yenemediğin kişiyle dost ol! Öyleyse neden Momo adlı kızı kendi tarafımıza çekmeye çalışmıyoruz?”

“Bir dakika!” diye seslendi birkaç kişi. “Söylemek istediğinizi biraz daha açıklar mısınız?”

“Öteden beri arayıp durduğumuz o söz konusu kişiye giden yolu bu çocuk bulmuş!” diye anlattı konuşmacı. “Demek ki, her zaman oraya yine gidebilir ve bizi de götürebilir! O zaman kendi yöntemimizle söz konusu kişiyle hesaplaşırız. Onun işini çok çabuk bitireceğimizden eminim. Hem bir kere o noktaya geldik mi, artık binbir zahmete katlanıp saatleri, dakikaları, saniyeleri toplamamıza gerek kalmayacak. Bütün insanlığın tüm zamanını bir vuruşta ele geçireceğiz! İnsanların zamanına hükmedenin gücü sınırsız olur. Baylar, iyi düşünün, amaca ulaşıyoruz! Ve bize bunu, hepinizin yok etmeye çalıştığı Momo adlı kız sağlayacak!”

Salona ölüm sessizliği çökmüştü.

“Fakat biliyorsunuz değil mi,” diye bir süre sonra konuştu içlerinden biri, “Momo adlı kıza yalan söylenemiyor. BLW/553/c numaralı Temsilcinin başına gelenleri

unutmayın! Aynı şey hepimizin başına gelebilir!"

"Yalandan söz eden kim?" dedi Konuşmacı. "Elbette ona planlarımızı açıkça anlatacağız."

"Ama," diye biri hemen karşı çıktı, "o zaman buna asla yanaşmaz! Bu, olacak şey değil."

"Ben bundan pek emin değilim," diyerek tartışmaya katıldı dokuzuncu konuşmacı, "elbette, ona çekici gelecek bir şeyler sunacağız. Örneğin ona istediği kadar bol zaman için söz verebiliriz ..."

"Tutmayacağımız bir söz!" diye atıldı öteki duman adam.

"Elbette tutacağız," diye soğuk bir tavırla güldü dokuzuncu konuşmacı. "Yoksa dürüst davranmadığımızı hemen anlar."

"Hayır, hayır!" diye elini masaya vurarak bağırdı bu sırada Başkan, "ben buna dayanmam! Eğer ona istediği kadar zaman verecek olursak, bu bize bir hazineye mal olur!"

"Hiç de değil," dedi konuşmacı, "bir tek çocuk ne kadar zaman harcayabilir? Şüphesiz devamlı bir kayıp olacak, ama buna karşı bir de kazancımızı düşünün! Bütün insanların zamanı! Momo'nun bundan kullanacağı kadarını gider defterinde masraf olarak gösteririz. Elde edeceğimiz kârı düşünün, baylar!"

Konuşmacı yerine oturdu, herkes kazanılacak kârı düşünüyordu.

"Gene de bu iş olmaz!" dedi en sonunda altıncı konuşmacı.

“Neden?”

“Nedeni çok basit; bu kızın zaten istediği kadar zamanı var. Ona fazlasıyla sahip olduğu bir şeyi vererek kandırmaya kalkmak anlamsız.”

“Öyleyse ilk önce ondan zamanını alırız,” dedi dokuzuncu konuşmacı.

“Ah, dostlarım,” diye yorgun bir sesle konuştu Başkan, “bir çemberin içinde dönüp duruyoruz. Bu çocuğa yaklaşıyoruz bir türlü. Sorun da bu!”

Hayal kırıklığının yol açtığı bir iç çekiş tüm salonu dolaydı.

“İzninizle, bir önerim var,” diye el kaldırdı onuncu konuşmacı.

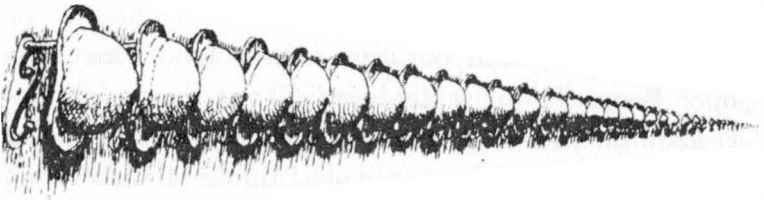
“Söz sizin, konuşun,” dedi Başkan.

Duman adam başını ona doğru eğerek Başkanı selamladı ve konuşmaya başladı: “Bu kız, arkadaşlarına çok bağlı. Zamanını başkalarına ayırmayı seviyor. Ama düşünün bir kere; zamanını paylaşacağı kimse bulamazsa ne yapar? Planımızı gönül rızasıyla uygulamak istemezse, biz de arkadaşlarına yöneliriz.”

Evrak çantasından bir liste çıkarıp açtı: “Öncelikle Çöpçü Beppo ve Turist Rehberi Gigi var. Sonra da isimleri uzun bir liste tutan çocuklar geliyor. Görüyorsunuz baylar, ortada büyük bir sorun yok! Bütün bu kişileri ondan öylesine çekip uzaklaştıracamız ki, onlara bir daha erişemeyecek. O zaman zavallı küçük Momo, yalnız kalacak. Bol bol vakti olmuş, neye yarar? Zaman onun için bir yük olacak, hatta bir bela! Er ya da geç buna dayana-

mayacak hale gelecek. İşte o zaman biz ortaya çıkıp koşullarımızı öne süreceğiz. Saniyenin onda birine karşı bin yıl ile bahse girerim ki, arkadaşlarını geri alabilmek için o kişiye giden yolu bize gösterecektir."

Başları umutsuzluk içinde önlerine düşmüş olan duman adamların oturdukları yerde dikildikleri görüldü. Dudaklarında bıçak gibi keskin gülüşler belirdi. Alkış sesleri uçsuz bucaksız koridorlar ve dehlizler boyunca yankılar uyandırdı.

ONİKİNCİ BÖLÜM

momo zamanın kaynağına ulaşıyor

Momo şimdi o büyük salonun içindeydi. Burası en büyük kiliselerden bile daha görkemli, en büyük istasyonların salonlarından bile daha genişti. Güçlü sütunların üstünde yükselen tavan neredeyse görünmüyordu. Etrafta hiç pencere yoktu. Kocaman salonu aydınlatan altın renkli ışık çevrede yanan sayısız mumdan kaynaklanıyordu. Mumların alevleri öyle hareketsizdiler ki sanki parlak boyalarla çizilmişlerdi ve ışık vermek için balmumuna hiç ihtiyaçları yokmuş gibiydi.

Binbir çeşit çınlama, tik-tak ve din-dan sesleri, boy boy dizilmiş sayılamayacak kadar çeşit çeşit saatten geliyordu. Bu saatler uzun masaların üzerinde, camlı vitrinlerin içinde, konsolların üstünde ve duvarlardaki raflarda sıralanmışlardı.

Aralarında minicik kıymetli taşlarla süslü kol ve cep saatleri, çalar saatler, kum saatleri, üzerlerinde oyuncakların döndüğü kurgulu saatler, güneş saatleri, tahtadan taştan ya da camdan yapılmış çeşit çeşit saat ve akan bir

suyun şırıltısıyla çalışan saatler göze çarpıyordu. Duvarlarda guguklu saatlerin her türlüşünden asılıydı. Duvarlara dayalı duran dolaplı ve sarkaçlı saatlerin bir bölümü ağır bir tempoyla dan-dan-dan diye, bir bölümü de daha hızlı bir tempoyla din-dan diye işliyordu. Döner merdivenle çıkılan ve salonun çevresini tamamen kaplayan bir asma kat vardı, bunun da üzerinde aynı şekilde balkon gibi asma katlar birbirlerine döner merdivenlerle bağlanmış olarak göz alabildiğince sıralanmıştı. Buralar da hep saatlerle doluydu. Dünyanın her yerinde saatin kaç olduğunu gösteren küre saatler, çevrelerinde güneşin, ayın ve gezegenlerin dolandığı saatler. Salonun ortasındaysa kelimenin tam anlamıyla bir saat ormanı yükseliyordu; evlerde kullanılan küçük ve orta boy ayaklı saatlerden kule saatlerine kadar her boydan saat vardı.

Salonu sonu gelmeyen bir tıkırtı ve çınlama sesi doldurmaktaydı, çünkü saatlerin her biri ayrı bir zamanı gösteriyordu. Ama çıkan ses hiç rahatsız edici değildi. Aksine, yazın bir ormanda kuşların ve böceklerin çıkardığı vızıltıyı ve tatlı tatlı esen rüzgârın salladığı ağaçların yapraklardan çıkan hışırtıyı andırıyordu.

Momo etrafa göz gezdirerek dolaşıyordu. Şimdi tam önünde oldukça süslü bir saat vardı. Üzerinde küçük bir erkek ve bir kadın dans eder gibi el ele tutuşmuş duruyorlardı. Momo acaba hareket ederler mi diye parmağını uzatıp dokununca çok yumuşak bir ses duydu: "Ah, döndün mü Kassiopeia? Küçük Momo'yu bana getirmedin mi yoksa?"

Momo arkasına döndüğünde dolaplı saatlerin oluşturu-

duğu bir koridorda gümüş gibi beyaz saçlı, ufak tefek ve yaşlı bir adam gördü. Adam yerde duran kaplumbağanın üzerine doğru eğilmişti. Üstünde sırma işlemeli uzun bir ceket, dize kadar gelen ipekten mavi bir pantolonla dizine kadar uzayan beyaz çoraplar vardı ve üstleri kocaman altın tokalı ayakkabılar giymişti. Ceketinin altından göründüğü kadarıyla gömleğinin boyun ve kol ağzlarında dantel işlemler vardı; gümüş renkli saçlarını da ensesinde küçük bir örgü yapıp bir kurdeleyle bağlamıştı. Momo böyle bir kıyafeti daha önce hiç görmemişti, ama ondan daha bilgili biri bunun iki yüzyıl önce moda olan bir giysi biçimi olduğunu hemen anladı.

“Ne diyorsun?” Yaşlı adam kaplumbağaya eğilmiş olarak konuşuyordu: “Geldi demek? Nerede öyleyse?”

Tıpkı yaşlı Beppo’nunki gibi küçük bir gözlük çıkardı, yalnız bu gözlük altından yapılmıştı. Gözlüğü taktı ve çevresine bakındı.

“Buradayım!” diye seslendi Momo.

Yaşlı adam ellerini ona doğru uzatarak içten bir gülüşle yaklaşmaya başladı.

Kendisine doğru adım adım yaklaşırken, Momo onun her adımda biraz daha gençleştğini fark etti. Sonunda, önünde durup da ellerini tuttuğunda Momo’dan daha büyük görünmüyordu.

“Hoş geldin,” dedi sevinçle. “Hiçbir Yerde Evi’ne hoş geldin. Şimdi izin verirsen küçük Momo, sana kendimi tanıtayım. Ben Hora Ustayım – Secundus Minutius Hora.”

“Sahiden beni bekliyor muydun?” diye şaşkınlıkla sordu Momo.

“Elbette bekliyordum! Seni getirmesi için kaplumbağam Kassiopeia’yı ben kendim gönderdim.”

Yelek cebinden elmaslarla süslü bir saat çıkarıp kapağını açtı.

“Üstelik de tam zamanında geldin,” diyerek saati çocuğa doğru uzattı.

Momo kadranın üzerinde ne bir sayı ne de bir gösterge görebildi. Yalnızca birbiri üzerinde duran ve ters yönlerde dönen iki küçük, zarif helezon vardı. Çizgilerin keştiği yerlerdeyse ara sıra minik bir pırıltı yanıp sönüyordu.

“Bu,” dedi Hora Usta, “yıldız zamanını gösteren bir saattir. Ender olarak rastlanan yıldız zamanını gösterir. işte şimdi böyle bir zaman başladı.”

“Yıldız zamanı ne demek?” diye sordu Momo.

“Dünyada zamanın akışı içinde bazen önemli anlar vardır,” dedi Hora Usta. “Bu anlarda en uzak yıldıza kadar evrendeki her şey, yalnızca tek bir defaya özgü olmak üzere tek bir konum alırlar. Ne daha öncesinde ne de daha sonrasında bu konum bir daha asla meydana gelmez. Ama ne yazık ki, insanlar bundan yararlanmasını bilmiyorlar ve yıldız zamanları belirsizce kayıp gidiyor. Ama bunu bilen biri oldu mu, dünyada çok büyük olaylar olur.”

“Belki de,” dedi Momo, “bunun için böyle bir saat gereklidir.”

Hora Usta gülerek başını salladı. "Saatin kimseye yararı olmaz. Onu okumasını bilmeli."

Saatini kapatıp cebine koydu. Momo'nun kendisini biraz şaşkınlıkla süzdüğünü görünce o da kendi üstüne başına baktı ve alnını kırıstırarak şöyle dedi: "Ooo, sanırım ben biraz geri kaldım. Şey, yani moda anlamında demek istiyorum. Ne dikkatsizlik! Hemen düzeltmeliyim."

Parmağını şıklattı ve bir anda üzerinde dik, kolalı yakalı bir gömlek ve redingotla göründü.

"Böyle daha iyi mi?" diye sordu. Fakat Momo'nun hâlâ aynı şaşkınlıkla baktığını görünce, "Değil elbette! Aklim nerede benim?" diye söylenerek bir daha parmak şıklattı.

Şimdi de değil Momo'nun, belki hiç kimsenin görmediği, yüz yıl öncesinin modasına uygun bir kılığa girmişti.

"Bu da mı olmadı?" dedi Momo'ya bakarak. "Yıldızlar aşkına, uygun olanını bulmalıyım! Bir daha deneyelim!"

Bir şıklatma daha ve şimdi çocuğun önünde, günümüzde sokakta gördüğümüz kişilerinkine benzer bir giysi içinde duruyordu.

"Şimdi doğru oldu, değil mi?" diye konuştu, Momo'ya göz kırparak. "Umarım seni korkutmadım Momo. Sadece küçük bir şaka yapmak istedim. Ama sevgili kızım, önce seni sofraya davet edebilir miyim? Kahvaltı hazır! Uzun bir yoldan geldin, umarım beğenirsin." Momo'yu elinden tuttu ve saat ormanı boyunca yürüdü. Kaplumbağa geriden onları izliyordu. Dolaplı saatlerin arasından

kıvrılarak ilerlediler ve sonunda bu dolapların arka duvarlarıyla çevrili bir odacığa geldiler. Bir köşede ayakları süslü bir masa, bir divan ve ona uygun minderli koltuklar vardı. Burası da mumlardan gelen hareketsiz ve altın rengi ışıklarla aydınlanmıştı.

Masanın üzerinde büyük bir altın güğüm, iki altın tabak, çatal, kaşık ve bıçak bulunuyordu. Bir sepet içinde taze pişmiş çıtır çıtır sandviç ekmekleri, bir kâsede altın renkli bir tereyağı ve başka bir kâsede sıvı altın gibi duran bal vardı. Hora Usta geniş karınlı güğümünden iki fincana da sıcak çikolata döktü ve eliyle zarif bir çağrı işareti yaparak masayı gösterdi: "Lütfen, küçük misafirim, buyurunuz!"

Momo ikinci defa söyletmeden masaya yanaştı. Çikolatanın içilebilir bir şekli olduğunu hiç bilmiyordu. Hele üzerine tereyağı ve bal sürülmüş sandviç ise hiç tatmadığı bir şeydi. Burada yedikleri kadar lezzetli bir şey yediğini hatırlamıyordu.

Bu yüzden de hiçbir şey düşünmeden yiyip içmeye koyuldu. Bütün gece gözünü kırpmadığı halde yedikçe dinlenip dinleştiğini hissediyordu. Ne kadar yavaş yerse, o kadar çok tat alacağını ve bu şekilde günler boyunca yemek yese bile usanmayacağını düşünüyordu.

Hora Usta onu sevgiyle seyrediyor ve konuşarak rahatsız etmekten kaçınıyordu. Misafirinin yılların birikimi olan açlığını doyurduğunun farkındaydı. Ve belki de bu yüzden ona bakarken, yavaş yavaş yeniden yaşlı bir adam haline dönüştü. Momo'nun bıçağı pek rahat tutamadığını gördüğündeyse dilimleri kendi sürüp onun ta-

bağına bırakmaya başladı. Kendisi pek bir şey yemiyor ve yalnızca ona arkadaşlık etmek için masada oturuyordu.

Momo sonunda doyduğunu anladı. Bardağında kalan çikolatayı içip bitirirken, gözlerini kaldırıp altın kupanın üst tarafından bakarak ev sahibinin kim olduğunu ve nasıl biri olduğunu kestirmeye çalıştı. Sıradan biri olmadığı belliydi, ama şimdilik adından başka bir şey öğrenememişti.

“Neden kaplumbağayı gönderip beni çağırttın?” diye sordu fincanını masaya bırakırken.

“Seni duman adamlardan korumak için,” diye ciddi bir sesle konuştu Hora Usta. “Her yerde seni arıyorlar, ama burada emniyette olabilirsin.”

“Bana bir şey mi yapmak istiyorlar?” diye korkuyla sordu Momo.

“Evet, çocuğum,” dedi Hora Usta, “öyle de diyebiliriz.”

“Ama niçin?”

“Senden korktukları için. Onlara yapılabilecek en büyük kötülüğü yaptın.”

“Ben onlara hiçbir şey yapmadım ki,” dedi Momo.

“Yaptın. İçlerinden birinin kendisini ele vermesine neden oldun. Sonra da bunu arkadaşlarına anlattın. Hatta duman adamlar hakkındaki gerçeği herkese anlatmaya çalıştınız. Seni can düşmanları bellemeleri için bu yetmez mi?”

“Fakat biz kentin ortasından yürüyüp geldik,” diye

belirtti Momo. “Eğer beni arasalardı kolayca yakalarlardı. Üstelik kaplumbağayla birlikte çok yavaş yürüyorduk.”

Hora Usta, ayaklarının dibinde duran kaplumbağayı kucağına alarak çenesinin altını okşadı. “Sen ne dersin Kassiopeia?” diye gülerek sordu. “Sizi yakalayabilirler miydi?”

Kaplumbağanın sırtında şu harfler belirdi: “ASLA!” Harfler öyle bir titreşiyorlardı ki, sanki neşeyle gülüp kırdıyor gibiydiler.

“Kassiopeia,” diye açıkladı Hora Usta, “geleceği bilir biraz. Öyle pek uzak bir geleceği değil, ama aşağı yukarı yarım saat sonra olacakları önceden sezebilir.”

“TAM OLARAK!” sözcükleri belirdi kaplumbağanın sırtında.

“Özür dilerim,” diye düzeltti Hora Usta, “tam olarak yarım saat önce. Evet, Kassiopeia yarım saat önceden ne olacağını bildiğine göre, duman adamların ne zaman nerede olacaklarını da biliyor ve ona göre yolunu değiştiriyordu.”

“Haa,” dedi Momo şaşırarak, “yani onların nerede olduğunu bildiği için öyle dolaştık durduk demek. Amma kolay iş!”

“Hayır, bu o kadar da kolay değil,” dedi Hora Usta, “çünkü ne olacağını bilir, ama olacakları değiştiremez. Eğer duman adamlarla bir yerde gerçekte karşılaşmanız gerekseydi, karşılaştırdınız. Kassiopeia bunu değiştiremezdi.”

“Anlamıyorum,” dedi Momo, biraz hayal kırıklığına uğramıştı, “o zaman bir şeyi önceden bilmenin hiçbir faydası yok!”

“Bazen var,” diye cevap verdi Hora Usta, “örneğin senin durumunda şu veya bu yoldan gidince duman adamlarla karşılaşmayacağınızı biliyordu. Bunun bir değeri yok mu sence?”

Momo sustu. Kafası karmakarışık olmuştu.

“Şimdi gelelim sana ve arkadaşlarına” diye yeniden konuşmaya başladı Hora Usta. “Biraz kompliman yapayım. Doğrusu pankartlarınız ve üzerlerindeki yazılar beni çok etkiledi.”

“Onları okudun mu?” diye sevindi Momo.

“Hepsini,” diye karşılık verdi Hora Usta, “kelimesi kelimesine!”

“Ne yazık,” dedi Momo, “başka hiç kimse okumadı galiba!”

Hora Usta üzüntüyle başını salladı. “Evet, ne yazık ki. Duman adamlar bunu başardılar.”

“Onları iyi tanır mısın?” diye sordu Momo.

Hora Usta başıyla evet derken derin bir iç geçirdi: “Ben onları tanırım, onlar da beni.”

Momo, bu cevaba ne anlam vereceğini bilemedi.

“Onları sık sık görür müsün?”

“Hayır, hiç görmem. Ben Hiçbir Yerde Evinden dışarı çıkmam.”

“Ama duman adamlar, yani onlar mı sana gelirler?”

Hora Usta gülümsedi. “Korkma küçük Momo. Onlar

buraya giremezler. Hiçbir Zaman Sokağını öğrenmiş olsalar bile. Zaten burayı bilmezler.”

Momo biraz düşündü. Hora Usta’nın açıklamaları onu yatıştırmıştı, ama onun hakkında daha çok şey öğrenmek istiyordu.

“Sen bütün bunları nereden biliyorsun,” diye sorguya başladı, “yani bizim pankartları, duman adamları falan?”

“Ben onları devamlı gözetlerim,” diye açıkladı Hora Usta. “Onlarla ilgili her şeyi. Seni ve arkadaşlarını da onun için gözetledim.”

“Ama evden hiç dışarı çıkmıyorsun.”

“Buna gerek yok ki,” diye karşılık veren Hora Usta, yeniden gençleşmeye başladı, “benim her şeyi gören bir gözlüğüm var.” Küçük altın gözlüğünü eline alıp Momo’ya uzattı.

“Bakmak ister misin?”

Momo gözlüğü taktı, gözlerini önce kıstı, sonra da açtı. “Ben bir şey göremiyorum,” dedi. Çünkü gözlerinin önünde birtakım renkler, ışıklar, gölgeler karmakarışık oynuyor ve başını döndürüyordu.

“Evet,” diyen Hora Ustanın sesini duydu, “başlangıçta öyle gelir. Her şeyi gören gözlükle bakmak kolay değildir, ama şimdi alışırsın.”

Ayağa kalktı, Momo’nun arkasına geçti, ellerini Momo’nun burnunun üstünde duran gözlüğün saplarına koydu. Görüntü hemen düzeldi.

Momo, önce üç arabayla onları izlemiş olan duman adamlar grubunu gördü. O garip ışıklı sokağın başınday-

dılar. Arabalarını geri çekmeye çalışıyorlardı.

Sonra daha uzaklara baktı. Kentin sokaklarında başka gruplar da vardı. Birbirleriyle tartışıyor ve sanki bir yere haber ulaştırmaya çalışıyorlardı.

“Seni konuşuyorlar,” diye açıkladı Hora Usta, “ellerinden nasıl kurtulduğunu anlayamıyorlar.”

“Neden yüzlerinin rengi öyle kül gibi soluk?” diye sordu Momo, bakmaya devam ederken.

“Varlıklarını ölü bir şeyden kazandıkları için” diye karşılık verdi Hora Usta. “Biliyorsun, onlar varlıklarını, insanların ömrünü tüketerek sürdürüyorlar. Fakat zaman, gerçek sahiplerinden alınınca ölüyor. Her insanın kendisine ait belli bir zamanı vardır. Ve bu zaman da yalnızca onda kaldıkça canlıdır, yaşar.”

“Öyleyse bu duman adamlar insan değiller mi?”

“Hayır, sadece insan şeklinde görünüyorlar.”

“O halde ne bunlar?”

“Aslında birer hiç!”

“Nereden gelmişler?”

“İnsanlar onların oluşmasına olanak tanıdıkları için var oldular. Bu da yetmedi. Şimdi insanlar onların kendilerine hükmetmesine de olanak sağlıyorlar.”

“Peki, zamanı çalamazlarsa ne olur?”

“Geldikleri gibi, hiç olup giderler.”

Hora Usta gözlüğü aldı ve cebine koydu.

“Ama ne yazık ki,” dedi biraz durduktan sonra, “insanlar arasında çok yardımcıları var. Kötü olan da bu.”

“Ben,” dedi Momo, kararlı bir sesle, “zamanımı kimseye kaptırmam!”

“Umarım,” dedi Hora Usta ve ardından ekledi, “gel Momo, sana koleksiyonumu göstereyim.”

Şimdi yeniden yaşlı bir dede olmuştu.

Momo’yu elinden tutarak büyük salona çıkardı.

Orada çeşitli saatlerin nasıl çalıştığını, gezegenlerin dönüşünü, oyuncaklı saatlerin marifetlerini bir bir gösterdi Momo’ya. Çocuğun yüzünde, gördüğü yeniliklerin yarattığı sevinci fark ettikçe Hora Usta yeniden gençleşiyordu.

“Bilmece sormayı sever misin?” diye söz arasında sordu Momo’ya, birlikte dolaşırken.

“Aa, evet. Çok severim!” dedi Momo. “Bir tane sorsana?”

“Peki,” diye ona gülerek baktı Hora Usta, “ama bu çok zor. Çok az kişi çözebilir.”

“Daha iyi,” dedi Momo, “ben de onu öğrenir ve sonra da arkadaşlarıma sorarım.”

“Bakalım bulabilecek misin,” dedi Hora Usta, “çok merak ediyorum. Şimdi iyi dinle:

Üç kardeşler, otururlar bir evde

Hiç benzemez birbirine üçü de.

Sen onları ayırt edeyim derken,

Dönüşürler çabucak birbirlerine.

Birincisi evde yoktur, gelecek.

İkincisi çıkmış gitmiş, dönmeyecek.

Üçünden en küçüğü evdedir.
 O olmazsa her ikisi ne edecek?
 Bildiğimiz sadece üçüncüdür.
 Çünkü birinci ikinciye dönüşmüştür.
 Sen tam onu görüyorum derken,
 Bakarsın ki, kardeşi görünmüştür.
 Söyle şimdi: Üçü tek bir kişi mi?
 Yoksa iki veya hiçbir kişi mi?
 Adlarını bana sayabilirsin.
 Üç kudretli hükümdarı bilirsin,
 Bir ülkeye üçü birden hükmeder.
 Ülkeyle bütünleşip bir eder.”

Momo'nun yüzüne bakan Hora Usta, haydi bakalım der gibi başıyla işaret edip destek verdi. Her zamanki gibi, dikkatle dinleyen Momo, belleği çok güçlü olduğundan bilmeceyi içinden olduğu gibi tekrarlıyordu. “Üfff!” diye içini çekti sonra, “bu gerçekten çok zormuş. Ne olabileceğini çıkaramadım. Neresinden başlayacağımı da kestiremiyorum.”

“Dene bir kere,” dedi Hora Usta.

Momo, bilmeceyi mırıldanarak bir kez daha tekrarladı. Sonra başını iki yana salladı.

“Bilemiyorum,” dedi.

Bu arada kaplumbağa yanlarına gelmiş ve Hora Usta'nın yanına oturmuş, Momo'ya bakıyordu.

“Hey Kassiopeia,” dedi Hora Usta, “sen her şeyi yarım saat önceden bilirsin. Söyle bakalım, Momo bu bilmece-

yi çözebilecek mi?"

"ÇÖZECEK!" sözcüğü belirdi kaplumbağanın sırtında.

"Gördün mü?" dedi Hora Usta, Momo'ya dönerek, "çözecekmişsin, Kassiopeia yanılmaz."

Momo kaşlarını çatıp alnını kırıstırarak yeniden derin derin düşünmeye koyuldu. Hepsi bir evde oturan ne biçim kardeşlerdi bunlar acaba? İnsanların söz konusu olmadığı açıktı. Bilmeceelerde kardeşler hep elma çekirdeği ya da diş gibi birbirine benzer şeyler anlamında kullanılırdı. Ama buradaki üç kardeş birbirine dönüşüyordu. Birbirine dönüşebilen ne olurdu? Momo çevresine baktı. Alevleri kıpırtısız yanan mumlar gözüne çarptı. Örneğin, mum yanarak ışığa dönüşüyordu. Evet, bunlar üç kardeş olabilirdi Ama olamazdı, çünkü üçü de bir arada oradaydılar. Halbuki ikisinin olmaması gerekiyordu. Yoksa bunlar çiçek, meyve ya da tohum gibi bir şey olmasın? Evet, buna uyan çok şey vardı. Tohum en küçükleriydi. Onun bulunduğu sırada diğer ikisi yoktu. O olmadan diğer ikisi hiç olamazdı. Ama yok, yine olmuyordu! İnsan bir tohumu iyice görebilir. Oysa bilmece de en küçük görülmek istendiğinde öteki kardeşlerden birinin görüldüğü söyleniyor.

Momo'nun aklına çeşit çeşit şeyler geliyor, ama bir türlü çözüme gidecek yol açılmıyordu. Oysa Kassiopeia bilmeceyi çözeceğini haber vermişti. Yeni baştan bilmece nin sözlerini mırıldanarak düşünmeye başladı. Tam şu, "Birincisi evde *yoktur*, gelecek" dizesine sıra gelince, kaplumbağanın sırtında ışıklı harflerin yanıp söndüğünü

fark etti: "BENİM BİLDİĞİM ŞEY!" Kassiopeia ona göz kırpyordu. Sonra gene söndü.

"Sus Kassiopeia!" diye çıkıştı Hora Usta. "Kopya vermek yok! Momo kendisi bulabilir."

Momo, kaplumbağanın sırtında yazılan sözcükleri görmüştü ve ne anlama gelebileceğini düşündü. Kassiopeia'nın bildiği şey neydi? Momo'nun bilmeceyi çözeceğini bilmişti.

Ama bundan bir anlam çıkmıyordu. Daha başka ne biliyordu o? Evet, tamam, olacakları olmadan evvel biliyordu. Öyleyse, yani...

"Gelecek!" diye bağırdı Momo. "Birincisi evde değil, gelecek. Bu gelecek zaman!"

Hora Usta başını sallayarak onayladı.

"Ve ikincisi" diye devam etti Momo, "çıkılmış *gitmiş*, gelemeyecek. Bu da geçmiş zaman!"

Hora Usta yine başını sallayarak onayladı ve gülerek sevincini belli etti.

"Ama şimdi zorlaştı," diye düşünceli düşünceli konuştu Momo, "üçüncüsü nedir? O hem en küçükleri hem de o olmazsa ötekiler de olmuyor. Üstelik evde bulunan da yalnızca o." Birden sustu ve düşündü: "Bu şimdi! İçinde olduğumuz an! Evet, geçmiş demek geçip giden anılar demektir. Gelecek ise henüz gelmemiş olan anılar. Şimdiki zaman olmazsa ne geçmiş olur ne de gelecek. Evet, öyle, doğru!"

Momo'nun heyecandan yanakları yanıyordu. Konuşmayı sürdürdü: "Fakat şu ne demek?"

Bildiğimiz sadece üçüncüdür.

Çünkü birinci ikinciye dönüşmüştür ...

Yani gelecek zaman, geçmişe dönüşür, ki onun için daima ve yalnızca şimdiki zaman vardır mı demek oluyor bu?"

Hora Usta'ya şaşkınlıkla baktı. "Ama bu elbette ki doğru! Bunu hiç düşünmemiştim. An diye bir şey kalmıyor. Ya geçmiş oluyor ya da gelecek. Örneğin şimdi, bu anda ben konuşurken an geçip gidiyor. Geçmiş oluyor! Evet, şimdi anlıyorum ne demek istediğini, 'sen tam onu görüyorum derken, bakarsın ki kardeşi görünmüştür.' Artık ötekileri de iyice anladım. Üç kardeşten daima yalnızca birisinin var olmasını. Yani, ya şimdidir, ya geçmiştir ya da gelecektir. Ya da hiçbiri. Çünkü biri olmadan diğerleri de olamaz! Bütün bunlar insanın başını döndürüyor!"

"Ama bilmece daha bitmedi," dedi Hora Usta. "Üçünün birlikte hükmettikleri ve onunla bütünleştikleri o koca ülke nedir?"

Momo ona kaygıyla baktı. Acaba bu neydi? Geçmiş, gelecek ve şimdi birlikte ne oluyorlardı?

Koca salona göz gezdirdi. Binlerce ve binlerce saat sanki hep birden ona bakıyordu. Birdenbire gözleri parladı.

"Zaman!" diye bağırdı ve sevinçle el çırpı. "Evet, bu da zaman! Zaman!" Neşesinden birkaç kez olduğu yerde sıçradı.

"Şunu da söyle öyleyse artık," dedi Hora Usta, onun

sevincini paylaşarak, "üç kardeşin oturdukları ev neresi?"

"O da dünya!" diye bağırdı Momo.

"Bravo!" dedi Hora Usta ve çocuğu alkışladı.

"Saygılarımı sunarım, Momo! Bilmece çözmesini gerçekten iyi biliyorsun! Buna çok sevindim!"

"Ben de!" diye cevap verdi Momo. Aslında, içinden Hora Usta'nın kendisinin bilmeceyi çözmesine neden bu kadar sevindiğine şaşırılmıştı.

Saatlerin bulunduğu salonda dolaşmayı sürdürüyorlardı. Hora Usta başka başka ilginç şeyler gösteriyordu, ama Momo'nun aklı hep bilmedecedydi.

"Söylesene," diye sormaktan kendini alamadı, "aslında zaman nedir?"

"Sen bunu kendin bulup çıkardın ya," diye cevap verdi Hora Usta.

"Hayır, demek istediğim," diye açıklamaya çalıştı Momo, "yani zamanın kendisi nedir? Var olduğuna göre, bir şey olması gerekir. Gerçekten nedir zaman?"

"Bu sorunun cevabını," dedi Hora Usta, "sen kendin verebilsen çok iyi olurdu!"

Momo uzun süre düşündü.

"Var olduğu kesin," diye mırıldandı sonra, düşüncelere dalmış bir şekilde, "ama ona dokunamayız. Tutamayız da onu. Sanki koku gibi bir şey. Ama durmadan ilerleyen bir şey. O halde geldiği bir yer olmalı! Belki de rüzgâr gibi bir şeydir! Ama yo, hayır! Şimdi buldum! Belki de hep var olduğu için duyulmayan bir müzik gibidir. Sanırım,

benim bunu çok derinden duyduğum oldu!”

“Biliyorum,” dedi Hora Usta, “seni bu nedenle çağır-
tabildim buraya.”

“Ama başka bir şey daha var,” diye dalgın dalgın ko-
nuştı Momo, düşüncelerinden bir türlü kopamıyordu.
“Müzik sesi çok, çok uzaktan geldiği halde, sanki taa i-
çimde duydum onu. Demek, zaman da böyle bir şey ol-
malı.”

Biraz süsüp yeniden söze başladı: “Tıpkı rüzgârın su
yüzünde dalgacıklar oluşturması gibi demek istiyorum.
Ah, belki de sözlerimin hepsi saçma!”

“Bence çok güzel konuştun,” dedi Hora Usta. “Bunun
için şimdi sana bir sır açıklayacağım. Bütün insanlara za-
manları, buradan, Hiçbir Zaman Sokağı’ndaki, Hiçbir
Yerde Evi’nden dağılır.”

Momo ona saygıyla baktı.

“Oooo,” dedi, “zamanı sen mi üretiyorsun?”

Hora Usta güldü. “Hayır çocuğum,” dedi, “ben sade-
ce yöneticiyim. Benim görevim her insana belirlenen pa-
yını vermektir.”

“Madem öyle,” diye sordu Momo, “sen de bu işi, za-
man hırsızlarının insanlardan zamanlarını alamayacağı
şekilde düzenleyemez miydin?”

“Hayır, bunu yapamam,” diye cevapladı Hora Usta,
“çünkü zamanlarını nasıl kullanacaklarına insanlar ken-
dileri karar verirler. Zamanlarını korumak da onlara dü-
şer. Ben yalnız paylaştırmayı yapabilirim.”

Momo tekrar salona bakarak sordu: “Onun için mi

burada bu kadar çok saat var? Her insan için bir tane, öyle mi?”

“Hayır, Momo,” diye karşılık verdi Hora Usta, “bu saatler sadece benim eğlencem. Bunlar her insanın göğsünde taşıdığı şeyin basit birer taklidi yalnızca. Çünkü nasıl gözleriniz görmeye, kulaklarınız duymaya yarıyorsa, insanın yüreği de zamanı algılamaya yarar. Kör bir insan için gökkuşağının renkleri ve sağır bir insan için kuş sesleri nasıl boşunaysa, bütün bir yürekle algılanmayan zaman da öyle boşa gider, kaybolur. Ama ne yazık ki, düzgün çarpmasını bildiği halde kör ve sağır olan nice yürekler vardır.”

“Ya kalbim bir gün artık çarpmazsa?” diye sordu Momo.

“O vakit, senin için zaman da biter, çocuğum” diye cevapladı Hora Usta. “Bunu şöyle de açıklayabiliriz: Zaman içinde günler, geceler, aylar ve yıllar boyunca geriye doğru giden aslında sen kendinsin. Bir gün çıkıp geldiğin o sihirli kapıya doğru yaşamın boyunca geri gidiyorsun ve sonunda da yine oradan çıkıp gideceksin.”

“Ya öbür tarafta ne var?”

“İşte orada, bazen taa içinde duyduğunu söylediğin müziği bulacaksın. Ama artık sen de o müziğin içindeki bir ses olacaksın.”

Momo’yu süzdü. “Fakat sen bunları henüz anlayamazsın, değil mi?”

“Yoo,” dedi Momo, “sanırım anlıyorum.”

“Hiçbir Zaman Sokağı’nda her şeyin nasıl da geriye

doğru hareket ettiğini hatırlamıştı ve sordu: "Sen ölüm müsün?"

Hora Usta gülümsedi, karşılık vermeden önce bir an düşündü ve şöyle yanıtladı: "İnsanlar ölümün ne olduğunu bilselerdi ondan hiç korkmazlardı. Korkmayınca da kimse onların yaşam zamanını çalamazdı."

"Öyleyse, onlara bunu söylemek gerekir," dedi Momo.

"Öyle mi dersin? Ben onlara bunu dağıttığım her saat başında söylüyorum, ama korkarım ki onlar işitmek istemiyorlar. İnsanlar kendilerini korkutan şeylere çok daha çabuk inanıyorlar. Bu da bir bilmece."

"Ben korkmam," dedi Momo.

Hora Usta başını ağır ağır sallayarak onayladı. Uzun uzun Momo'yu süzdü ve ardından şöyle sordu: "Zamanın kaynağını görmek ister misin?"

"Evet," diye fısıldadı kız.

"Seni oraya götüreceğim," dedi Hora Usta. "Ama orada konuşmak yok! Ne bir şey soracak ne de bir şey söyleyeceksin. Buna söz veriyor musun?"

Momo başını sallayarak evet dedi.

Hora Usta eğildi ve onu tutup kucağına aldı. Şimdi çok uzun boylu ve çok yaşlı görünüyordu, ama ihtiyar bir adamdan çok, asırlık bir ağaç ya da bir kaya gibiydi. Sonra bir eliyle Momo'nun gözlerini örttü. Küçük kız, yüzüne kar tanecikleri düşüyormuş gibi bir serinlik ve hafiflik hissetti.

Hora Usta'yla birlikte uzun ve karanlık bir koridorda yürüyorlarmış gibi geliyordu ona. Kendini emniyette his-

sediyor ve hiç korkmuyordu. Önceleri kalbinin atışlarını dışarıdan duyduğunu sandı, ama sonra gerçekte bunun Flora Usta'nın ayak seslerinin yankısı olduğunu düşündü.

Yol oldukça uzun sürdü. Sonunda Flora Usta onu yere bıraktı. Yüzleri birbirine çok yakındı. Hora Usta, gözlerini açarak parmağını dudaklarının üzerine koydu ve sonra doğrulup kalktı. Ortalığı altın renkli bir ışık sarmıştı.

Momo gökyüzü gibi çok geniş, kocaman ve görkemli bir kubbenin altında durduklarını yavaş yavaş anladı. Bu kubbe som altından yapılmıştı. Yukarılarda, tepede yuvarlak bir delik vardı. Oradan bir ışık, sütun gibi aşağıya doğru süzülüyor ve yerde, ayna gibi parlak, ama siyah renkli durgun suyu olan yuvarlak bir havuzu aydınlatıyordu.

Suyun hemen üstünde, ışık seli içinde yıldız gibi pırıldayan bir şey vardı. Suyun üzerinde çok yavaş bir hareketle, bir sarkaç gibi havuzun çevresine doğru gidip geliyordu. Havada hiçbir askısı olmadan duruyor ve insana hiç ağırlığı yokmuş hissini veriyordu. Bu yıldız-sarkaç havuzun iyice kıyısına yaklaşıncı, o noktada suyun içinden büyük bir çiçek goncası çıkıyordu ve sarkaç yaklaştıkça o da açılıp tam bir çiçek oluyordu.

Momo'nun o güne kadar hiç görmediği güzellikte bir çiçekti bu. Sadece göz alıcı renklerinden dolayı değil. Momo, böyle renklerin olabileceğini aklına bile getiremezdi. Yıldız-sarkaç bir süre çiçeğin üzerinde duruyor ve Momo da, her şeyi unutarak çiçeği hayran hayran seyre

dalıyordu. Çiçeğin kokusu da sanki ne olduğunu bilmediği halde hep özlemini duyduğu bir kokuydu.

Sonra sarkaç yavaşça geri geri gidiyor ve o uzaklaştıkça çiçek de yavaş yavaş solmaya başlıyordu. Yaprakları birer birer karanlık suya düşüp kayboluyordu. Momo sanki içinden bir şeyleri koparıp alıyorlarmış gibi acı duyuyordu.

Sarkaç havuzun tam ortasında durduğu sırada çiçek tamamen yok oluyor, ama bu sefer de sarkacın gittiği yönde yeniden bir gonca beliriyor, ardından yavaş yavaş açılmaya başlıyordu. Momo onu daha iyi görebilmek için havuzun çevresini dolaştı.

Bu önceki çiçekten apayrı bir güzellikteydi. Momo, bu renkleri de evvelce hiç görmemişti. Bu çiçek çok kıymetli olmalıydı. Kokusu da, bambaşka ve çok tatlıydı. Bak-tıkça bakası geliyordu.

Ama sarkaç yeniden geriye doğru gitmeye başlayınca, bu çiçek de yapraklarını tek tek döküp karanlık sulara gömüldü.

Sarkaç yavaş yavaş havuzun diğer kıyısına doğru yöneldi, ama bu kez önceki noktada durmadı, bir parça daha ileri gitti. Ve orada birinci noktanın yanı başında yaprakları açılan bir goncanın daha ortaya çıktığı görüldü.

Bu çiçek Momo'ya çiçeklerin en güzeli gibi geldi. Bu bir harikaydı, çiçeklerin kraliçesiydi!

Onun da yavaşça solduğunu ve yapraklarının karanlık suya karışmaya başladığını görmek, Momo'yu öylesine üzdü ki, neredeyse hıçkırarak ağlayacaktı. Ama Hora

Usta'ya sessiz olacağına dair verdiği sözü hatırlayıp kendini tuttu.

Üstelik bu sefer havuzun öbür kıyısında, yeniden bir gonca belirmeye başlamıştı bile.

Momo yavaş yavaş anladı ki her yeni açan çiçek bir öncekine hiç benzemiyordu, her birinin apayrı güzelliği vardı ve bu yüzden de hep “en güzeli işte budur, daha güzeli olamaz” düşüncesine saplanıp kalıyordu.

Havuzun çevresini dolaşıp her açan çiçeği yakından seyreterek ve kayboluşlarına üzülerek bir süre boyunca oyalandı. Bu sahneyi seyretmekten sonsuza kadar bıkmayacağını düşündü.

Ama daha sonra, orada önceden fark etmediği başka şeylerin de olduğunu sezdi.

Kubbenin tepesinden aşağı düşen ışık sütunu, yalnız aydınlatmakla kalmıyor, bir ses de veriyordu – Momo şimdi duyabiliyordu bunu.

Önceleri uzaklarda esen rüzgârın, ağaçların tepesinde yarattığı bir hışırtı gibiydi. Sonra bu uğultu çoğaldı, yükseldi ve dalgaların kayalıklara çarpmasını ya da bir çağlayanından hızla dökülen suların çığıltısını andıran bir sese dönüştü.

Momo gittikçe daha iyi anlıyordu ki, bu ses birbirine karışan binlerce çınlamadan oluşuyor ve değişik melodilere dönüşüyordu. Bu hem bir müzikti hem de bambaşka bir şeydi sanki. Sonra Momo birdenbire hatırladı: Yıldızlı gecelerde tek başına tiyatro yıkıntısında oturup sessiz-

liğı dinlediğı anlarda kulağına gelen müzik sesi idi bu.

Çınlamalar şimdi çok daha net ve canlıydı. Momo karanlık suların içinden çıkan çiçeklerin, daha doğrusu her biri apayrı ve tek olan o şekillerin bu müzikli ışıkla oluştuğunu sezdi. Dinlemeyi sürdürdükçe sesleri teker teker duyuyor gibiydi.

Ama bunlar insan sesi değildi, sanki altın, gümüş veya o türden bütün madenler hep birden şarkı söylüyorlarmış gibiydi. Sonra arkadan başka sesler ulaşılmaz uzaklıklardan geliyor ve anlatılmaz bir güçle araya karışıyordu. Ve öyle açık duyuluyordu ki, Momo bilmediğı bir dilde söylenen bazı sözcükleri bile anlayabiliyordu. Bunlar, kendi özel isimlerini açıklayan güneş, ay, gezegenler ve tüm yıldızlardı. Bu isimlerde saklıydı hep, onların yaptıkları, ettikleri, bu saat-çiçeklerinin her birini nasıl açtırıp nasıl soldurdukları.

Momo birden, bütün bu sözlerin kendisine söylendiğini anladı! Evren, en uzak yıldızına kadar bütünüyle kocaman, görkemli bir surat olmuş, ona bakıyor ve konuşuyordu!

Üzerine korkunun da ötesinde bir hal geldi, ürperdi.

Aynı anda Hora Usta'yı gördü, eliyle ona gel işareti yapıyordu. Hemen onun kollarına atıldı ve Hora Usta da onu kucaklayıp kaldırıverdi. Momo, yüzünü onun göğsüne sakladı. Elleri yumuşak kar taneleri gibi bir kez daha Momo'nun gözlerini örttü ve Momo karanlık, sessizlik, güven içinde yaşlı adamın kucağında o uzun yoldan geri döndü.

Saatlerin arasındaki küçük odaya döndüklerinde Hora Usta, Momo'yu küçük divana yatırdı.

"Hora Usta" diye fısıldadı Momo, "insanların zamanlarının bu kadar..." Gerekli sözcüğü arıyor, ama bulamıyordu, "bu kadar önemli olduğunu bilmiyordum," dedi sonunda.

"Senin görüp duyduğun şeyler, insanların zamanı değildi Momo," dedi Hora Usta, "bu yalnız senin kendi zamanındı. Her insanın içinde senin az önce gördüğün yer gibi bir yer vardır. Ama oraya yalnızca benim gördüklerim erişebilir. Ve bildiğimiz gözle orası görülmez."

"Fakat ben neredeydim?"

"Kendi yüreğinde," diyerek, eliyle kızın kıvrıcık saçlarını okşadı Hora Usta.

"Hora Usta," diye yine fısıldadı Momo, "arkadaşlarımı da sana getirebilir miyim?"

"Hayır," dedi o da, "şimdilik bu olmaz."

"Seninle ne zamana kadar kalacağım?"

"Yeniden arkadaşlarını özleyinceye kadar, yavrum."

"Ama onlara yıldızların söylediklerini anlatabilir miyim?"

"Anlatabilirsin, ama yapamayacaksın!"

"Niçin?"

"Çünkü bunu yapabilmen için önce sözlerin içine doğması gerekir."

"Ama ben onlara her şeyi anlatmak istiyorum, hepsine! Duyduğum melodinin şarkısını söylemek isterdim. Sanırım o zaman her şey düzelirdi."

“Bunları gerçekten istiyorsan Momo, beklemeyi bilmelisin.”

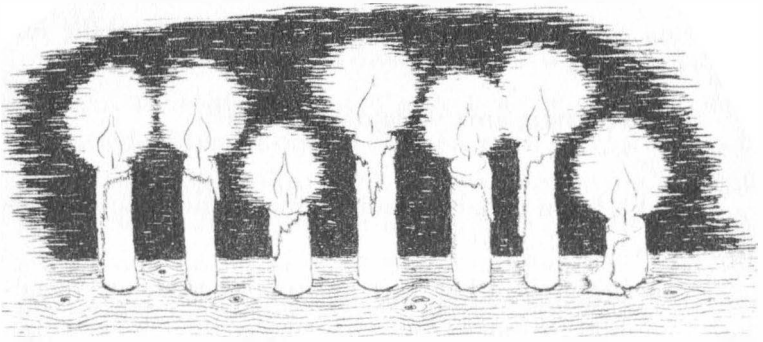
“Beklemekten sıkılmam.”

“Beklemelisin yavrum, tıpkı bir tohumun toprağın altında uyuması gibi, başını dünyaya çıkarmadan önce bir güneş dönencesi süresi beklemesi gibi. Senin içinde de sözcüklerin doğup olgunlaşması aynı sürede olur ancak. İster misin bunu?”

“Evet,” dedi Momo.

“Öyleyse uyu,” dedi Hora Usta ve elini Momo’nun göz kapaklarının üzerinde dolaştırdı, “uyu!”

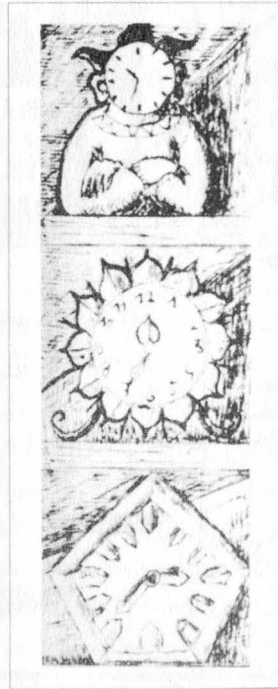
Momo, derin ve rahat soluklar alarak uykuya daldı.

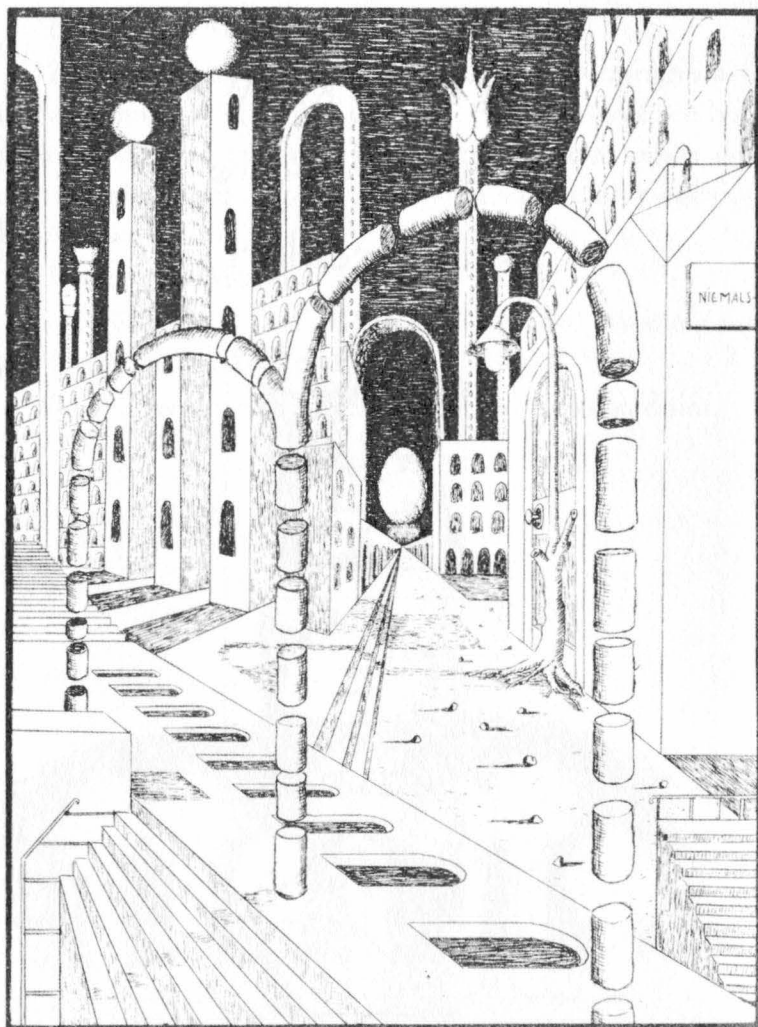

ÜÇÜNCÜ KISIM

saat-çiçekleri

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

orada bir gün, burada bir yıl

Momo uyandı ve gözlerini açtı.

Bir an nerede olduğunu düşündü. Kendisini yeniden tiyatro yıkıntısının yabani otlarla kaplı taş basamaklarında bulmak küçük kızı oldukça şaşırtmıştı. Daha birkaç dakika önce Hiçbir Yerde Evi'nde ve Hora Usta'nın yanında değil miydi? Böyle birdenbire buraya nasıl gelmişti?

Ortalık soğuk ve karanlıktı. Doğuda, ufukta şafak sökmek üzereydi. Momo titredi ve bol ceketine iyice sarındı.

Her şeyi gayet iyi hatırlıyordu. Kaplumbağanın peşinde büyük kentin sokaklarından gecenin bir yarısında geçişlerini, acayip ışıklı mahalleyi, bembeyaz evleri, Hiçbir Zaman Sokağı'nı, sayısız saatin bulunduğu salonu, içtiği çikolatayı, ballı sandviçleri, Hora Usta ile konuştuklarının her sözcüğünü ve bilmeceyi. Ama hepsinin de ötesinde altın kubbeli yerde yaşadıklarını. Daha önce hiç görmediği o harika çiçekleri, bütün renkleriyle yeniden ö-

nünde görmesi için yalnızca gözlerini kapatması yetiyordu. Güneşin, ayın, yıldızların ona seslenişleriyse hâlâ kulaklarında çınlıyor, hatta melodiyi bile mırıldanabiliyordu.

O bunu yaparken sözcükler de küçük kızın içinde şekillenmeye başlamıştı; bütün o güzelim çiçeklerin kokusunu ve görülmemiş renklerini anlatabilecek sözcükler! Bu sözcükleri dile getiren şeyse Momo'nun anımsadığı seslerdi, ama bu anımsamayla birlikte olağanüstü bir durum da ortaya çıktı. Momo, seslerin içinde yalnızca görüp duyduklarını değil, başka, çok başka şeyler de bulmaya başlamıştı. Sihirli bir kaynaktan fışkırırcasına gözlerinin önünde binlerce saat-çiçeğinin görüntüsü beliriyor ve her çiçekle beraber kulaklarında yeni bir sözcük çınlıyordu. Momo bütün dikkatiyle içindeki sesleri dinleyip onları tekrarlamaya, hatta melodisiyle birlikte mırıldanmaya gayret ediyordu. Çok garip ve gizemli şeylerden söz ediliyor, ama Momo bu sözcükleri ağızıyla tekrar ettiğinde anlamlarını kavrayabiliyordu.

Demek Hora Usta sözcüklerin ilk önce içinde doğup olgunlaşması gerekiyor derken, bunu anlatmak istemişti!

Yoksa bütün bunlar eninde sonunda bir rüya mıydı? Hiçbiri gerçekten olmamış mıydı?

Momo böyle düşünürken, aşağıda, tiyatro yıkıntısının orta boşluğunda kıpırdayan bir şey gördü. Yiyebileceği otları yavaş yavaş araştırarak kaplumbağaydı bu!

Momo, çabucak aşağıya inip onun yanına yere oturdu. Kaplumbağa başını kaldırıp yaşlı, asırlık simsiyah gözle-

riyle Momo'ya şöyle bir baktı ve sonra otları yemeye devam etti.

"Günaydın kaplumbağa" dedi Momo.

Kaplumbağanın sırtındaki kabukta hiçbir hareket olmadı.

"Bu gece beni Hora Usta'ya götüren, sen değil miydin?" diye bir kez daha sordu Momo.

Gene hiçbir cevap yok. Momo şaşkınlıkla iç çekti.

"Yazık," diye mırıldandı, "demek sen sıradan bir kaplumbağasın. Ben de şey ... neydi adı, unuttum. Ah, güzel bir isimdi, ama biraz uzun ve değişikti. Daha önce hiç duymadığım bir isimdi. Seni o sanmıştım."

"KASSİOPEİA!" sözcüğü silik bir şekilde belirdi kaplumbağanın sırtında. Momo hemen okudu.

"Evet," diye ellerini çırpı. "İsmi buydu! Demek ki sen osun. Hora Usta'nın kaplumbağası, değil mi?"

"BAŞKA KİM OLACAK?"

"Neden az önce bana cevap vermedin?"

"KAHVALTI EDİYORUM!" diye yazdı sırtında.

"Özür dilerim!" diye karşılık verdi Momo. "Seni rahatsız etmek istemedim. Yalnız nasıl olup da birdenbire buraya geldiğini öğrenmek istiyorum."

"SEN İSTEDİN!" diye geldi cevap.

"Çok garip," diye mırıldandı Momo, "bunu hiç hatırlamıyorum. Ya sen, Kassiopeia? Sen niçin Hora Usta'nın yanında kalmadın da benimle geldin?"

"BEN İSTEDİM!" sözcükleri yazıldı kabuğun üstünde.

“Çok teşekkür ederim,” dedi Momo, “iyi ki geldin.”

“BİR ŞEY DEĞİL!” diye geldi cevap. Herhalde kaplumbağa için konuşma sona ermişti, çünkü kahvaltısına devam etmek üzere ağır ağır yer değiştirdi.

Momo taş basamaklara oturup Beppo, Gigi ve diğer çocukların gelmesini beklemeye başladı. İçinde hâlâ çınlamakta olan müziği dinlemeyi sürdürüyordu. Tek başına olduğu ve onu duyan, işiten olmadığı halde içindeki sese uyarak, melodiyi sözleriyle birlikte doğan güneşe doğru var gücüyle söylüyordu. Ona öyle geliyordu ki, sanki bütün kuşlar, ağustosböcekleri, ağaçlar, hatta şu eski taşlar bile kendisini dinliyordu.

Ama henüz uzun bir süre boyunca artık kendisini dinleyecek birini bulamayacağından haberi yoktu. Arkadaşlarını boş yere beklediğini, kendisinin buradan gitmesinden bu yana aradan uzun bir zaman geçtiğini ve bu arada da dünyanın değiştiğini de henüz bilmiyordu.

Duman adamlar Turist Rehberi Gigi'nin işini nispeten kolay bir şekilde halletmişlerdi.

Olay şöyle başlamıştı: Momo'nun ortadan kaybolmasından kısa bir süre sonra gazetelerden birinde bir yazı çıkmıştı ve yazının başlığı “Gerçek Bir Hikayeci Tipi”ydi. Yazıda Gigi övülüyor, ne zaman ve nerede bulunabileceği belirtildikten sonra mutlaka görülmesi gereken harika bir gösterisi olduğu da ilave ediliyordu.

Bunun üzerine Gigi'yi merak edip görmek ve dinlemek isteyen bir sürü insan her gün eski tiyatroya akın etmeye başlamıştı. Gigi doğal olarak durumdan memnun-

du elbette.

Her zaman yaptığı gibi aklına geleni anlatıyor ve sonra kasketini uzatarak atılan paraları topluyordu. Çok geçmeden bir seyahat firması Gigi'yle bir anlaşma yaparak onu görülmeye değer şeyler arasında göstermek için hayli yüksek bir ücret bile ödedi. Artık otobüslerle turistler oraya getiriliyor ve Gigi de belirli saatlerde, bir plan içinde hikâyelerini anlatıyordu.

Bir hikâyeyi bir daha anlatmama inadını hâlâ sürdürüyor ve bir daha anlatması için iki katı para da önermeler kabul etmiyordu. Ama daha o zaman bile Momo'nun özlemine duymaya başladı, çünkü hikâyeleri eski canlılığını kaybetmişti.

Aradan birkaç ay geçince artık Gigi'nin eski tiyatro yıkıntısında gösteri yapmasına ve kasketiyle para toplamasına gerek kalmadı. Radyo idaresi onu çekip aldı ve arkasından da televizyon sahip çıktı. Şimdi haftada üç defa, hikâyelerini oradan milyonlarca dinleyiciye birden anlatabiliyor ve çok daha fazla para kazanıyordu.

Artık eski ve harap tiyatronun yakınındaki küçük yerde oturmuyordu. Kentin, varlıklı ve ünlü kişilerin oturduğu bir semtine taşınmıştı. Son derece bakımlı ve park gibi bir bahçenin ortasında, büyük, modern bir ev kiralamıştı. Artık ismi de Gigi değil, Girolamo'ydu.

Doğal olarak da eskiden olduğu gibi hep yeni hikâyeler bulma dönemi bitmişti. Buna vakti de yoktu.

Aklına gelenlerle idare ediyordu. Tek bir hikâyeden zaman zaman beş ayrı hikâye çıkardığı oluyordu.

Günün birinde, devamlı artan istekleri karşılayabilmek için aslında hiç yapmaması gereken bir şey yaptı: Yalnızca Momo'ya ait olan bir hikâyeyi anlattı.

Bu hikâyeye de hemen yenilip yutuldu ve kısa bir süre içinde unutuldu. Ondan durmadan başka hikâyeler isteniyordu. Bu sıkışıklığın verdiği bunalım içindeki Gigi, vaktiyle yalnız Momo için anlattığı bazı hikâyeleri peş peşe piyasaya sürmeye başladı. Sonuncuyu da anlatıp bitirdiği gün kendisini boşalmış ve tükenmiş hissediyordu, artık yeni bir şey bulması olanaksızdı.

Eriştiği başarıyı kaybetmek korkusuyla eski hikâyelerini bir parça değiştirip yeni isimlerle tekrar anlatmaya başladı. Ama şaşılacak şeydi ki, kimse bunu fark etmiş gibi görünmemişti. Üstelik isteklerin arkası da kesilmiyordu.

Gigi, denize düşenin yılana sarılması gibi, bu işe sıkı sıkıya yapıştı. Şimdi zengin ve ünlü biriymiş artık. Zaten hep bunu hayal edip durmamış mıydı?

Ama arada sırada, geceleri, ipek işlemeli örtülerinin altında yatağında yatarken Momo'yla, ihtiyar Beppo'yla ve çocuklarla beraber olduğu günlerin özlemini duyduğu da oluyordu. O günlerde anlattığı hikâyeleri Gigi'ye candan ve yürekten geliyordu.

Ama artık oraya dönüş yoktu ve Momo kaybolup gitmişti. Gigi ilk başlarda ciddi bir iki girişimle Momo'yu aramayı denemiş, ama sonradan buna hiç vakti olmamıştı. Şimdi birbirinden becerikli üç bayan sekreteri vardı; onun anlaşmalarını imzalıyor, hikâyelerini not ediyor,

reklam işlerini yürütüyor ve randevularını ayarlıyorlardı. Ama bütün bu işler arasında Momo'nun aranması için bir zaman bulunamıyordu.

Eski Gigi'den ortada pek bir şey kalmamıştı. Ama o yine de günün birinde geriye ne kaldıysa topladı ve kendi kendisiyle bir hesaplama yapmaya karar verdi. O artık, milyonlarca dinleyicisi bulunan ve sesinin ağırlığı olan önemli bir insandı. Gerçeği bütün insanlara o anlatmayıp da kim anlatacaktı? Evet, onlara duman adamlardan söz edecekti! Üstelik de bunun uydurulmuş bir hikâye olmadığını ve Momo'yu aramak için bütün dinleyicilerinin kendisine yardımcı olmalarını istediğini de söyleyecekti.

Bu karara eski arkadaşlarını özlediği bir gecede varmıştı. Sabah, daha şafak sökerken bu konuda bazı notlar almak için yazı masasının başına geçti. İlk kelimeyi yazdı yazmadı, telefon çaldı. Kulaklığı kaldırıp dinlediğindeyse donup kaldı.

Soğuk ve tatsız bir ses, bütün vücudunda ürpertiler yaratarak konuşuyordu.

"Bırak o işi!" diye konuştu ses. "Sana iyilikle söylüyoruz!"

"Kimsin sen?" diye sordu Gigi.

"Sen bizi çok iyi bilirsin," dedi telefondaki ses, "kendimizi tanıtmamıza hiç gerek yok. Her ne kadar henüz karşılaşmamış olsak da sen, etinle kemiğinle bizim malımsınız. Bunu yapmayacağını söyle!"

"Benden ne istiyorsunuz?"

“Yapmayı düşündüğün şey hoşumuza gitmedi. Uslu dur ve bundan vazgeç, tamam mı?”

Gigi bütün cesaretini topladı.

“Hayır,” dedi, “bu işten vazgeçmeyeceğim. Ben artık eski, önemsiz Turist Rehberi Gigi değilim. Ünlü bir adamım. Benimle uğraşabilecek misiniz bakalım!”

Telefonda buz gibi bir gülüş duyuldu. Gigi’nin dişleri birbirine vurmaya başladı.

“Sen bir hiçsin,” dedi ses. “Seni biz yarattık. Sen lastik bir balonsun. Seni biz üfleyip şişirdik. İçindeki havayı boşaltmamızı istemiyorsan bizi kızdırma. Sen yoksa bugünkü yerine gerçekten de kendi önemsiz yeteneğin sayesinde geldiğine mi inanmıştın?”

“Elbette buna inanıyorum,” diye hırsla cevap verdi Gigi.

“Zavallı, küçük Gigi,” diye alay etti ses, “sen bir hayalciden başka bir şey değilsin. Evvelce zavallı berduş Gigi maskesi altında Prens Girolamo’ydun. Ya şimdi nesin? Prens Girolamo maskesi altında berduş Gigi. Yine de bize teşekkür borçlusun. Çünkü hayallerinin gerçekleşmesini biz sağladık.”

“Bu doğru değil!” diye bağırды Gigi. “Yalan bu!”

“Hey gidi zaman hey!” diye tatsız tatsız güldü ses. “Bize doğrudan ve yalandan söz edene bakın hele. Eskiden doğru ve yalan hakkında ne cevherler yumurtlamıştın sen. Hayır, zavallı Gigi, sakın doğruculuk taslamaya kalkma. Senin için iyi olmaz. Saçmalıklarına biz yardım ettiğimiz için ünlü oldun. Gerçeğe dayanacak yanın yok.

Onun için vazgeç."

"Momo'ya ne yaptınız?" diye sordu Gigi.

"Sen o karışık kafanı bununla yorma! Ona artık bir yardımın olamaz. Hele bizim hikâyemizi ortaya dökersen, hiç! Bunu yaparsan, olsa olsa, eriştiğin güzel başarı, geldiği kadar çabuk kaybolup gider. Elbette ki karar senin! Kaybolup gitmeyi bu kadar istiyorsan, biz senin kahramanlık oyununa kalkışıp kendini mahvetmene engel olmayız. Ama bundan sonra, bu nankörlüğün karşısında sana koruyucu elimizi uzatacağımızı sanma! Zengin ve ünlü biri olmak daha hoş değil mi?"

"Evet," diye yavaş sesle yanıtladı Gigi.

"Gördün mü ya! O halde bizi oyundan çıkar, tamam mı? İnsanlara, senden duymak istedikleri şeyleri anlat, daha iyi!"

"Bunu nasıl yapabilirim?" Gigi zorlukla konuşabiliyordu. "Artık her şeyi öğrendikten sonra?"

"Sana bir akıl vereyim: Kendini fazla ciddiye alma. Söz konusu olan sen değilsin. Böyle düşünürsen, şimdiye kadar nasıl yaptınsa yine öyle devam edebilirsin."

"Evet," diyerek önüne baktı Gigi, "böyle düşünüldüğünde..."

Karşı taraf telefonu kapattı ve Gigi de kulaklığı yerine bıraktı. Kocaman yazı masasının üzerine kapanıp, yüzünü kollarının arasına sakladı. Sessiz bir hıçkırıkla sarsıldı. O günden sonra Gigi kendisine olan saygısını kaybetti. Planından vazgeçmişti ve işlerini şimdiye kadar olduğu gibi yürütüyordu, ama kendisini bir dolandırıcı gibi

hissediyordu. Üstelik sahiden de öyleydi. Eskiden hayal gücünün onu sürüklediği yollardan uçar ve topladıklarını aktarırdı. Şimdiyse insanlara düpedüz yalan söylüyordu!

Kendisini halkın karşısında maskara ediyor ve bunu biliyordu. Yaptığı işten tiksismeye başladı. Böylece hikâyeleri de yavanlaşmaya ya da melodram havasına bürünmeye başladı.

Yine de bütün bunlar onun şöhretine zarar vermedi. Aksine bunu yeni bir stil olarak kabul ettiler ve herkes onu taklit etmeye yeltendi. Yeni bir akım doğmuştu. Ama Gigi buna sevinmiyordu. Bunları kime borçlu olduğunu biliyordu artık. O bir şey kazanmamıştı. Her şeyini kaybetmişti.

Ne var ki, gene arabasıyla programdan programa koşuyor, uçaklarla yolculuk yapıyor, sekreterlerine notlar yazdırıyor, eski hikâyeleri tersyüz edip duruyor ve bütün gazetelerin yazdığına göre "Çok verimli çalışıyordu." Sonunda bir zamanların hayalci Gigi'si, yalancı bir Girolamo olup çıktı.

Duman adamların ihtiyar Çöpçü Beppo'yla başa çıkması çok daha zor olmuştu.

Momo'nun kaybolduğu geceden sonra, Beppo işi elverdiği sürece tiyatro yıkıntısına gelerek oturup bekliyordu. Korkusu ve huzursuzluğu gün geçtikçe arttı. En sonunda, Gigi'nin öne sürdüğü bahanelere aldırmayıp durumu polise bildirmeye karar verdi.

“Olsun varsın,” diyordu, “isterlerse Momo’yu demir parmaklıklı pencereleri olan bir yere koysunlar. Duman adamlara esir olmasından iyidir. Eğer yaşıyorsa tabii. Evvelce bir yuvadan kaçmış, gene kaçırılmazsa. Hem belki de ben onu yuvaya vermelerini önlerim. Ama önce onu bulmalı.”

Kentin dış mahallelerinde karşısına çıkan ilk polis karakoluna gitti. Bir süre şapkası elinde kapının önünde dolaştı durdu ve ardından da cesaretini toplayıp içeri girdi.

“Ne istediniz?” diye sordu, o sırada oldukça uzun ve karışık bir formu doldurmakta olan bir polis.

Beppo’nun sesi çıkıncaya kadar biraz zaman geçti: “Kötü bir şeyler olduğunu sanıyorum da.”

“Öyle mi?” dedi polis, bir yandan yazısına devam ediyordu. “Konu nedir?”

“Konu,” diye cevap verdi Beppo, “bizim Momo.”

“Bir çocuk mu?”

“Evet, bir kız çocuğu.”

“Sizin çocuğunuz mu?”

“Hayır,” dedi Beppo şaşkınlıkla, “yani evet, ama babası ben değilim.”

“Hayır, yani evet!” diye kızdı polis. “Kimin çocuğu bu? Anası babası kim?”

“Bunu kimse bilmiyor,” dedi Beppo.

“Çocuk nereye kayıtlı?”

“Kayıtlı mı?” diye şaşırdı Beppo. “Ha, herhalde bize. Hepimiz onu tanırız.”

“O halde *kayıtsız!*” diye hırsla soludu polis. “Bunun yasak olduğunu bilmiyor musunuz? İşe bak şimdi! Çocuk kiminle oturuyor?”

“Yalnız başına oturuyor,” diye cevap verdi Beppo, “yani eski tiyatro harabesinde. Ama artık orada değil. Yerinde yok.”

“Dur bir dakika,” dedi polis, “doğru anladıysam, şimdiye kadar tiyatro yıkıntısında başıboş bir kız çocuğu varmış. Adı ... ne demiştiniz?”

“Momo,” dedi Beppo.

Polis her şeyi not etmeye başlamıştı.

“... Adı Momo. Momo, ya sonra? Soyadıyla beraber lütfen!”

“Momo’dan başka adı yok,” dedi Beppo.

Polis çenesini kaşıyarak Beppo’ya baktı.

“Bu böyle olmaz. Size yardımcı olmak istiyorum, ama böyle ifade alamayız. Önce siz bana kendi adınızı söyleyin.”

“Beppo,” diye cevap verdi Beppo.

“Devamı ne?”

“Beppo Çöpçü.”

“İşinizi değil, soyadınızı soruyorum!”

“İkisi de aynı,” diye sabırlı bir tavırla cevapladı Beppo.

Polis kalemi elinden atıp elleriyle yüzünü kapadı.

“Hey Tanrım!” diye umutsuzca söylendi. “Ne diye benim nöbetime rastlar böyle şeyler?”

Sonra ayağa kalktı, gerindi. Yaşlı adama yüreklendirici bir şekilde gülümsedi ve bir hastabakıcı duyarlılığıyla konuştu: “Yazılı ifadeyi sonra alırız. Şimdi siz sırayı bozmadan olup biteni anlatın!” dedi.

“Hepsini mi?” diye kuşkuyla sordu Beppo.

“Hepsini, olayla ilgili ne varsa!” diye yanıtladı polis. “Gerçi zamanım hiç yok. Öğlene kadar bu dağ gibi yığılı formları bitirmem gerek. Gücümün de sabrımın da sınırına dayandım, ama siz ne anlatmak istiyorsanız, rahat rahat anlatın.”

Arkasına yaslanıp büyük bir teslimiyetle gözlerini yumdu. Beppo kendine özgü ağır anlatımıyla, taa baştan, Momo’nun gelişinden başlayıp onun özelliklerini ve kendisinin çöplükte gördüğü duman adamlar mahkemesine kadar her şeyi bir bir anlattı.

“Ve işte o gece Momo kayboldu,” diye sözünü tamamladı.

Polis ona uzun uzun acıyarak baktı.

“Başka bir deyişle,” diye konuştu, “bir zamanlar varlığı şüpheli küçük bir kız varmış ve var olamayacağını hepimizin bildiği hortlaklar onu bilinmeyen bir yere kaçırmışlar. Bu da tam kesin değil! Ve şimdi polis bu işle uğraşacak, öyle mi?”

“Evet, lütfen” dedi Beppo.

Polis öne doğru eğildi ve birden bağırdı: “Hoh, de bakayım sen bir kere!”

Beppo bundan bir şey anlayamadı, ama polisin emrine uymak için adamın yüzüne doğru hohladı.

Polis burnunu oynatarak konuştu. "Sarhoş olmadığınız belli."

"Hayır," dedi utancından kızarak Beppo. "Ömrümde sarhoş olmadım."

"Peki, bütün bu saçmalıkları bana niye anlattınız?" diye sordu polis. "Siz polisi böyle umacı masallarına kacak kadar aptal mı sanıyorsunuz?"

"Evet," sözü çıktı Beppo'nun ağzından, farkında bile olmadan.

Polis de çileden çıktı. Sandalyesinden fırlayıp önünde yığılı duran formları yumruklarken bir yandan da avazı çıktığı bağıırıyordu: "Yetti artık be. Yetti! Hemen çıkıp gitmezsen, seni memura hakaretten içeri tıkarım!"

"Affedersiniz," diye mahcup mahcüp mırıldandı Beppo, "öyle demek istemedim. Ben diyorum ki..."

"Defol!" diye haykırdı polis.

Beppo arkasını dönüp karakoldan çıktı.

Onu takip eden günlerde Beppo başka karakollara da uğradı. Oralarda da ilk karakoldakine benzer sahneler tekrarlandı. Ya dışarı atıldılar, ya nezaketle evine yolladılar ya da başlarından savmak için onu yatıştıracak bir şeyler söylediler. Ama Beppo bir seferinde diğer meslektaşları kadar şakacı olmayan yüksek rütbeli bir memura çattı. Kılı kıpırdamadan bütün hikâyeyi dinleyen bu adam en sonunda büyük bir soğukkanlılıkla, "Bu adam deli," dedi. "Topluma zararlı olup olmadığını anlamamız gerek. Gözaltına alın!"

Beppo hücrede iki gün kaldıktan sonra, iki polis onu

alıp bir otomobile bindirdi. Geniş caddelerden geçtiler ve kentin öteki ucunda bulunan, pencereleri demir parmaklıklı, büyük beyaz bir binanın önünde durdular. Beppo'nun önce sandığı gibi burası bir hapishane değil, bir akıl hastanesiydi.

Burada iyice bir muayeneden geçirildi. Profesör ve yardımcıları ona karşı çok iyi ve içtenlikle davranıyorlardı. Ne gülüyor ne de alay ediyorlardı. Küfür de etmiyorlardı. Hatta anlattığı hikâyeyi çok ilginç bulmuş olmalılar ki, boyuna tekrarlatıyorlardı. Yüzüne karşı bir şey demiyorlardı, ama Beppo onların kendisine inanmadığını hissediyordu.

Onlardan pek şikâyeti yoktu, ama oradan da çıkartmıyorlardı. Ne vakit birine ne zaman çıkacağını sorsa, "Yakında, ama şimdilik sizinle biraz daha işimiz var. Anlarsınız ya, araştırmalar daha tamamlanmadı, yakında biter," şeklinde cevaplar alıyordu.

Ve Beppo da bütün bu araştırmaların Momo'nun kaybolmasıyla ilgili olduğunu düşündüğü için sabırla bekliyordu.

Ona büyük bir yatakhane, başka hastaların yanında bir yatak vermişlerdi. Bir gece uyandığında gece lambasının hafif ışığında yatağının yanında birinin durduğunu gördü. Önce yanan bir sigaranın kırmızı ucunu, sonra melon şapkası ve kurşun renkli evrak çantasıyla fark edilen birini gördü. Onun duman adamlardan biri olduğunu anladığında tüm bedeni buz gibi oldu ve bağırarak yardım çağırmak istedi.

"Susun!" diye bağırdı duman adam. "Size bir mesaj ulaştırmakla görevliyim. Şimdi beni iyice dinleyin ve ben soru sorduğum zaman cevap verin. Gücümüzün nerelere kadar uzandığını artık anlamışsınızdır herhalde. Eğer daha fazlasını öğrenmek istiyorsanız, siz bilirsiniz. Bu hikâyeyi önünüze gelene anlatmakla bize hiçbir zarar veremezsiniz. Ama bu bizim gene de hoşumuza gitmiyor. Küçük arkadaşınız Momo'yu bizim kaçırdığımızdan şüphe etmekte haklısınız. Ama bir gün onu bulacağınız konusunda umut beslemeyin. Bu asla gerçekleşmeyecek. Üstelik bütün bu kurtarma çabalarınızla aslında onun durumunu daha da güçleştiriyorsunuz. Her girişiminizin cezasını o çekiyor. Bundan sonra sözlerinize ve yaptıklarınıza çok dikkat edin."

Duman adam, sigarasından duman halkaları salıverdi ve memnun bir tavırla söylediklerinin Beppo üzerindeki etkisini ölçtü. Sözlerinin yeterli olduğu belliydi, Beppo hepsine inanmıştı.

"Zamanım kıymetli olduğu için kısa keseceğim," diye konuşmasını sürdürdü duman adam. "Mesaj şu: Size çocuğu bir şartla geri vereceğiz; bir daha bizden ve işimizden tek bir söz bile etmeyeceksiniz. Bundan başka sizden fidye olarak yüzbin saatlik bir zaman tasarrufu istiyoruz. Bu tasarrufu bizim nasıl ele geçireceğimizle siz ilgilenmeyin. O bizim bileceğimiz şey. Sizin göreviniz, yalnızca zaman tasarrufu yapmak. Artık nasıl yaparsanız yapın! Eğer bunlara razı olursanız, birkaç güne kadar buradan çıkartılırsınız. Yoksa siz sonsuza kadar burada kalırsınız, Momo da bizimle kalır. Bunu iyi düşünün. Bu iyiliği bir

kere yaparız. Ne diyorsunuz?"

Beppo iki kere yutkunduktan sonra hırıltılı bir sesle konuştu: "Tamam."

"Akıllıca bir cevap," diyerek sevindi duman adam, "yalnız şunu düşüneceksiniz: Hiç konuşmak yok ve yüzbin saat! Biz bunu alır almaz Momo'yu size vereceğiz. Hoşça kalın dostum."

Duman adam yatakhanelen çıktı. Arkasında bıraktığı duman bulutu karanlıkta bile belli oluyordu.

O geceden sonra Beppo hikâyesini bir daha anlatmadı. Evvelce neden anlattığını sordukları zamansa sadece omuzlarını silkmekle yetindi. Birkaç gün sonra da evine gitmesi için onu taburcu ettiler.

Ama Beppo evine gitmedi. Doğrudan doğruya arkadaşlarıyla beraber işe çıkarken gidip süpürge ve çöp arabalarını aldıkları o büyük binaya gitti. Süpürgesini aldı ve büyük kentin sokaklarını süpürmeye başladı.

Fakat artık eskisi gibi bir durup bir süpürmüyordu. Söz verdiği saatleri doldurmak için işini sevmeksizin ve deliler gibi acele acele süpürüyordu. Böyle çalışmanın onun şimdiye kadarki felsefesine ters düştüğünü gayet iyi biliyor ve duyduğu nefret onu hasta ediyordu. Söz konusu olan kendisi olsaydı, böyle kendine ters düşmektense, açlıktan ölmeyi yeğ tutardı, ama işin içinde Momo'yu kurtarmak vardı. Zamandan tasarruf edebileceği başka bir işi yoktu. Hiç evine gitmeden gece gündüz çalışıyordu. Üstüne yorgunluk çöktüğündeyse ya bir bankın ya da bir taşın üstünde oturup birazcık kestiriyor ve

ardından kalkıp sokakları süpürmeyi sürdürüyordu. Yemesi de aynı şekilde alelacele ve ayak üstü bir şeyler atıştırmaktan ibaretti. Tiyatronun yakınındaki kulübesine hiç uğramıyordu. Haftalarca ve aylarca hiç durmaksızın süpürdü. Sonbahar geldi, ardından da kış geldi. Beppo süpürdü.

Derken ilkbahar geldi ve sonra yine yaz geldi. Beppo bunu hiç fark etmedi bile, yüz bin saatlik fidiyeyi biriktirmek için durmaksızın süpürdü de süpürdü.

Büyük kentin insanların bu ufak tefek yaşlı adamı fark edecek kadar zamanları yoktu. Ara sıra fark edenler ise onun süpürgesini böyle nefes nefese, aceleyle ve sanki ölüm kalım meselesiymiş gibi hırsla salladığını görünce, arkasından elleriyle kafalarına dokunarak bir tahtası eksik işareti yapıyorlardı. Ama onu deli yerine koymaları yeni bir şey olmadığı için Beppo buna aldırış etmiyordu.

Ara sıra Beppo'ya neden böyle acele ettiğini soran olursa, Beppo ona bir an durup bakıyor, sonra korku ve hüznün içerisinde parmağını dudağına koyup sus işareti yaparak işine yine aynı hızla devam ediyordu.

Duman adamlar için en zoru, Momo'nun arkadaşları olan çocukları kendi planları doğrultusunda yönlendirmek oldu. Momo ortadan kaybolduktan sonra da çocuklar sık sık eski tiyatronun içinde toplanmayı sürdürdüler. Yeni yeni oyunlar icat ediyorlardı. Birkaç parça sandık ve bir iki kutu onları bir dünya turuna çıkarmaya yetiyordu. Hatta o kutularla şatolar ve kaleler bile inşa ediyorlardı. Sanki Momo aralarındaymış gibi, değişik planlar

bulup çeşit çeşit hikâyeler anlatıyor ve böylece de onu gerçekten hep yanlarında hissediyorlardı.

Zaten çocukların Momo'nun bir gün geri döneceği konusunda hiç şüpheleri yoktu. Bu konu hiç konuşulmamış, ama buna gerek de duyulmamıştı. Açıklanmayan bir güven duygusu onları birbirine sıkıca bağlıyordu. Momo, orada olsun olmasın, onların bir parçası, akıllarını sürekli meşgul eden gizli düşünceleriydi.

Duman adamlar onlara bir türlü yaklaşmıyorlardı. Çocukları kontrolleri altına alamayınca onları Momo'dan koparmak için daha dolambaçlı bir yol seçtiler. Bu da çocuklar üzerinde baskı yapabilecek olan büyüklerdi. Elbette bütün büyükler aynı değildi, ama duman adamların yardımcısı olanların da sayısı pek az değildi. Aslında duman adamlar çocuklara karşı onların silahlarını kullandılar. Şöyle ki, birdenbire bazı kişilerin aklına çocukların yaptığı gösteri yürüyüşü, pankartlar ve üzerindeki yazılar geldi.

"Bir şeyler yapmalı," diye düşünüldü. "Çocukların böyle daima yalnız ve kendi başlarına bırakılması hoş olmuyor. Modern yaşamda, ana babaların çocuklarıyla ilgilenememesi doğal, onları kınayamayız. Ama devlet idaresi bu işi ele almalı."

"Ortalıkta başıboş dolaşan çocuklar trafiğin akışını da engelliyor," diyordu bazıları da, "bu hiç hoş değil. Onların caddelerde sebep oldukları trafik kazaları yüzünden kaybedilen paralar daha iyi bir yere sarf edilebilir."

"Çocukların denetimsiz kalması onların ahlaksız ve

ileride suça eğilimli olmalarına sebep olabilir,” diye düşüncelerini belirtiyordu bir kısmı da. “Devlet bütün çocuklara sahip çıkmalıdır. Onların toplum içinde yararlı kişiler olmasını sağlayacak kurumlar açmak devletin işidir.”

Hatta işi daha ileri götürenler de vardı ve bunlar da şöyle diyordu: “Çocuklar geleceğin insan hammaddesidir. Gelecek ise elektronik beyinlerin ve uzay araçlarının çağıdır. Bütün bu makineleri kullanmak için bir teknisyen ve uzman kadrosuna gereksinim olacaktır. Çocuklarımızı bu yarının dünyası için yetiştirecek yerde, onların yıllarca, bir sürü değerli zamanı yararsız oyunlarla ziyan etmesine göz yumuyoruz. Bu, uygarlığımız için büyük bir ayıp ve gelecek kuşaklara karşı da bir suçtur!”

Bütün bunlar Zaman Tasarruflularına ışık tutmuştu. Büyük kentte sayıları bir hayli olduğu için ihmale uğramış çocukların ele alınması gerektiğine hükümeti kısa sürede inandırdılar.

Ondan sonra büyük kentin her mahallesine -deyim yerindeyse- birer “Çocuk Deposu” kurduruldu. Bu depolar, evlerinde bakacak kimse bulunmayan çocukların bırakılıp gereğinde tekrar alındığı kocaman yapılarıydı. Çocukların sokaklarda, yeşil alanlarda veya parklarda yalnız başlarına dolaşması kesinlikle yasaklanmıştı. Herhangi bir yerde bir çocuk görüldü mü, hemen biri onu alıp en yakın depoya götürüyordu. Üstelik böyle bir durumda anne ve babaları oldukça yüksek bir para cezası ödemek zorunda kalıyorlardı.

Momo’nun arkadaşları da bu yeni uygulamadan kur-

tulamadı. Mahallelerine göre birbirlerinden ayrı depolara kapatıldılar. Artık buralarda akıllarına estiği gibi oynamalarına olanak yoktu.

Oyunları onlara bakıcıları öğretiyor ve bu oyunlar hep yararlı bir hizmet şeklinde oluyordu. Ama bu şeyler olurken de bazı şeyleri unutmaları gerekmişti. Neleri dersiniz; sevinmeyi, hayal kurmayı ve heyecanlanmayı unuttular.

Çocukların yüzleri yavaş yavaş küçük birer zaman tasarrufçusuna benzemeye başladı. Kendilerinden beklenen şeyleri asık yüzle, can sıkıntısıyla ve düşmanca tavırlarla yapıyorlardı. Kendi hallerine bırakıldıkları zamanlardaysa ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Akıllarına hiçbir şey gelmiyordu.

Bütün olanlardan sonra yapabildikleri tek şey gürültü etmektir. Bu da öyle şen şakrak sesler çıkararak değil, vahşi ve kaba bir biçimde oluyordu.

Fakat duman adamlar çocuklardan hiçbirine görünmediler. Kentin üstüne ördükleri ağ, sık, sağlam ve parçalanmaz görünüyordu. En kurnaz çocuklar bile bu ağın ilmeklerinin arasından sızmayı başaramadılar. Duman adamlar amaçlarına ulaşmışlardı. Momo'nun dönmesi için her şey hazırды.

Artık eski tiyatro yıkıntısında in cin top oynuyordu.

Ve işte Momo şimdi burada, taş merdivenlere oturmuş, arkadaşlarını bekliyordu. Döndüğü andan beri, bütün gün öyle orada oturup beklemişti. Ama ne gelen var-

dı ne giden. Hiç kimse gözükmemişti.

Güneş batıya doğru yaklaştı. Gölgeleler uzadı. Hava serinlemişti.

Sonunda Momo ayağa kalktı. Karnı acıkmıştı. Kimse ona hiçbir şey getirmeyi akıl etmemişti. Oysa şimdiye kadar hiç böyle bir şey olmamıştı. Demek Gigi ile Beppo da bugün onu unutmuşlardı. Ama olur ya, bugün işleri ters gidiyordu, fakat yarın her şey düzelir diye düşündü Momo.

Uyumak üzere çoktan kabuğuna çekilmiş olan kaplumbağanın üzerine eğildi. Yere çömeldi ve parmağını kıvrırarak yavaşça kaplumbağanın kabuğunu tıklattı. Hayvancağız başını kabuğundan çıkarıp ona baktı.

"Affedersin," dedi Momo, "seni uyandırdığım için üzgünüm, ama bugün neden hiçbir arkadaşımın gelmediğini sen biliyor musun?"

Kabuğun üzerinde beliren sözcükler şöyleydi: "HİÇBİRİ BURADA DEĞİL."

Momo okudu, ama ne demek istediğini anlayamadı.

"Neyse canım," dedi, güvenli bir sesle. "Yarın anlarız. Arkadaşlarım yarın mutlaka gelir."

"BİR DAHA ASLA," sözcüleriyle geliyordu yanıt.

Momo donuk ışıltılı harflere bakakaldı.

"Sen ne demek istiyorsun?" diye korkuyla sordu. "Arkadaşlarıma ne oldu?"

"HEPSİ GİTTİ."

Momo başını iki yana salladı. "Hayır," diye söylendi, "bu olamaz. Sen yanıyorsun Kassiopeia. Daha dün, bu-

rada, büyük toplantıda hepsi vardı.”

“SEN ÇOK UYUDUN,” oldu Kassiopeia’nın yanıtı.

Momo birden Hora Ustanın sözlerini hatırladı. “Bir tohumun toprağın altında uyuması gibi bir güneş dönen-cesi boyunca uyumalısın,” demişti. Bunun ne kadar zaman aldığını bilmiyordu. Ama şimdi seziyordu.

“Ne kadar uyudum?” diye sordu.

“BİR YIL VE BİR GÜN.”

Momo bunun anlamını çıkarmak için biraz düşündü.

“Ama Beppo ile Gigi, onlar beni mutlaka beklerler.”

“ARTIK KİMSE YOK.”

“Nasıl olur?” Momo’nun dudakları titriyordu. “Hepsi geçip gitmiş olamaz – her şey, var olan her şey ...”

Kassiopeia’nın sırtında şu sözcük belirdi: “GEÇTİ.”

Yaşamında ilk kez olarak Momo bu sözün de demek olduğunu bütün şiddetiyle anlamıştı. Yüreği sıkıştı.

“Ama,” dedi, “ben hâlâ buradayım ...”

Ağlasa iyi olacaktı, ama ağlayamıyordu. Bir süre sonra kaplumbağanın çıplak ayaklarına dokunduğunu fark etti.

“BEN SENİN YANINDAYIM,” diye yazıyordu sırtında.

“Evet,” diye gülümsedi cesaretle Momo, “sen yanımdasın Kassiopeia! Buna çok seviniyorum. Gel, yatıp uyu-yalım.”

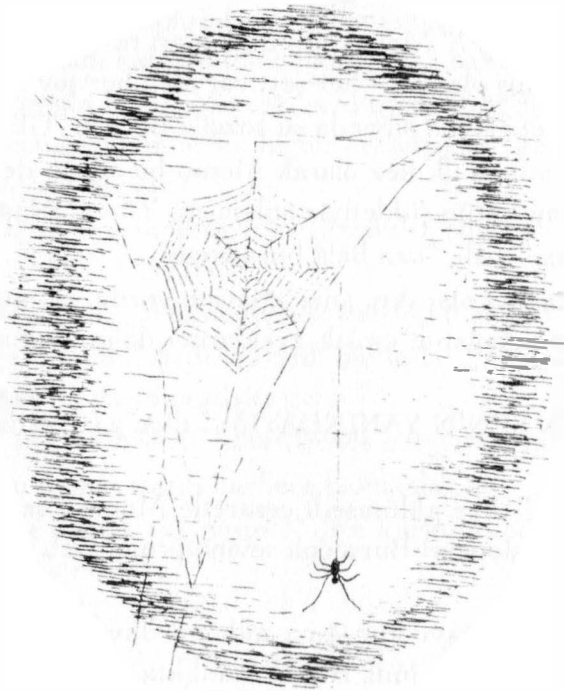
Kaplumbağayı kucağına aldı ve duvardaki delikten geçip yattığı yere indi. Alacakaranlıkta, her şeyin bıraktı-

ğı gündeki gibi durduğunu gördü. (Beppo o zaman odayı derleyip toplamıştı.) Ama her yer toz içindeydi ve örümcek ağları ortalığı sarmıştı.

Tahta masanın üzerindeki maşrapaya bir mektup dayalı duruyordu. Tozlanmıştı.

Üzerinde "Momo'ya" yazıyordu.

Momo'nun yüreği hızla çarpmaya başladı. Ömründe hiç mektup almamıştı. Eline aldı, evirip çevirdi, sonra zarfı yırtıp kâğıdı çıkardı ve okudu:

“Sevgili Momo,

Ben taşıyorum. Dönecek olursan, hemen beni ara. Seni çok merak ediyorum. Çok özlüyorum. Umarım başına bir şey gelmemiştir. Aç kalırsan Nino’ya uğra. O hesabı bana yollar, ben öderim. Canın ne kadar yemek isterse ye, anladın mı? Nino sana her şeyi anlatır. Beni sevmeyi unutma! Ben de seni seviyorum!

Daima senin,
Gigi.”

Gigi güzel ve okunaklı yazmak için özen gösterdiği halde, Momo’nun mektubu okuması bir hayli zaman aldı. Günün son ışıkları sönerken ancak bitirebildi.

Momo rahatlamıştı.

Kaplumbağayı kaldırıp yatağının üzerine koydu. Kendisi de tozlu örtülere sarınırken şöyle dedi: “Görüyorsun ya Kassiopeia, hiç de yalnız değilim.”

Fakat kaplumbağa uyumuşa benziyordu. Mektubu okurken Gigi’nin hayali Momo’nun gözünde canlanmıştı. Mektubun burada bir yıldan beri durduğunu hiç aklına getirmede.

Yanağını kâğıdın üzerine dayadı. Artık hiç üşümüyordu.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

çok ye, az konuş

Ertesi gün Momo kaplumbağayı koltuğunun altına sıkıştırdı ve Nino'nun küçük meyhanesinin yolunu tuttu.

"Bak göreceksin, Kassiopeia," diyordu, "şimdi her şey anlaşılacak. Nino, Gigi ile Beppo'nun şimdi nerede olduklarını bilir. Sonra da gider çocukları bulur ve yine hep bir arada oluruz. Belki Nino ile karısı ve diğerleri de gelir. Arkadaşlarımı, eminim beğeneceksin. Belki bu akşam küçük bir ziyafet veririz. Ben onlara çiçekleri, Hora Usta'yı, müzik seslerini, her şeyi anlatırım. Ah, onları tekrar göreceğim için öyle seviniyorum ki! Ama önce iyi bir öğle yemeği yiyeceğime seviniyorum. Çok acıktım, biliyor musun?"

Momo böyle konuşa konuşa yürüyor ve arada sırada Gigi'nin mektubunun hâlâ ceketin cebinde durup durmadığını kontrol ediyordu. Kaplumbağa asırlık gözleriyle ona yandan bakıyor, ama hiçbir şey söylemiyordu.

Momo giderek mırıldanmaya ve ardından şarkı söylemeye başladı. Bir gün önceki gibi, belleğinde kalmış olan

melodiler yeniden canlanmıştı. Artık onları asla unutmayacağını biliyordu.

Sonra birden sustu. Nino'nun meyhanesinin önündeydi. Momo önce yolu şaşırdığını sandı. Karşısında, yağmurdan lekelenmiş tentesi ve kapı önündeki çardağıyla eski evin yerinde, şimdi geniş pencereleriyle boydan boya caddeyi kaplayan kocaman bir beton yığını duruyordu. Cadde asfaltlanmıştı ve üzerinden otomobiller gidip geliyordu. Karşı kaldırımda büyük bir benzin istasyonu, yanı başında da dev gibi bir iş hanı yükseliyordu. Meyhanenin önüne bir sürü araba park etmişti. Giriş kapısının üstünde iri harflerle yazılmış bir tabela vardı:

NİNO'NUN EKSPRES RESTORANI

Momo içeri girdi. Önce şaşırdı. Pencereler boyunca uzanan tek ayaklı, tepsi kadar küçük masalar vardı. Mantarlara benziyorlardı. Bunlar öyle yüksekti ki, büyük bir insan bile onun önünde ancak ayakta yemek yiyebilirdi. Zaten iskemle de yoktu. Öbür yanda parlak metal çubukların oluşturduğu bir barikat uzanıyordu. Onun arka tarafında, camlı dolaplar içerisinde, tabaklara konulmuş bir sürü yiyecek vardı. Üzerlerine peynirler, sucuklar, salamlar yerleştirilmiş tereyağlı sandviçler, salatalar, pastalar, pudingler ve Momo'nun adını bile bilmediği çeşit çeşit yiyecekler.

Momo'nun bunları görebilmesi birazcık zaman almıştı, çünkü ortalık çok kalabalıktı ve Momo nereye adım atarsa atsın, sanki yollarına engel oluyormuş gibi herkes onu kenara doğru itiyorlardı. Bu arada insanların

bir bölümü de ellerinde üstü tabak ve şişelerle dolu tepsi-lerle kalabalık arasında cambazlık ederek kendilerine yol açıyorlardı. Hepsi masalarda bir yer kapmaya çabalıyor-du. Bir kısını yerken, diğerleri arkalarında onların çekil-mesini bekliyordu. Aralarında tek tük ve o da birkaç söz-cükle konuşuyorlardı. Hiç kimsenin halinden memnun olmadığı belliydi.

Metal barikatla camlı dolaplar arasındaki koridorda bir kuyruk uzuyor ve insanlar yavaş yavaş yürürken bir yandan da dolaplardan bir şeyler alıyordu.

Momo şaşırdı. Demek ki bu dolaplardan kim ne ister-se alabilecekti! Onlara engel olan ya da para isteyen kim-se yoktu. Belki de her şey bedavaydı! Kalabalığın sebebi de bu olmalıydı.

Momo neden sonra Nino'yu görebildi. İnsanların oluşturduğu kuyruğun bittiği yerde, camlı dolapların ya-nı başında, bir kasanın önünde oturuyor ve hiç durma-dan kasanın düğmelerine basarak para alıp para veriyor-du. Demek paralan o topluyordu! Metal çubukların bu-radaki rolü de insanların Nino'nun önünden geçmeden masalara ulaşamamasını sağlamaktı.

"Nino!" diye seslenip kalabalığı yararak ona yaklaş-mayı denedi Momo. Bir yandan da Gigi'nin mektubunu elinde sallıyordu, ama Nino onu duymadı. Otomatik ka-sa çok gürültü çıkarıyordu.

Momo cesaretini topladı ve metal barikatın üstünden atlayarak Nino'nun yanına ulaşmaya çalıştı. Onu fark e-den adamlar küfretmeye başladığındaysa Nino başını

kaldırdı, Momo'yu gördü ve aynı anda yüzünü bir sevinç kapladı.

"Momo!" diye seslendi, eskisi gibi dostça ve neşeyle. "Demek döndün! Bu ne hoş sürpriz!"

"Yürüyelim!" diye sesler yükseldi kalabalıktan. "Çocuk da bizim gibi sıraya girsin. Böyle öne geçmek olmaz! Bu ne terbiyesiz yumurcak!"

"Bir dakika," diye ellerini yukarı kaldırıp halkı yatıştırmaya çalıştı Nino, "biraz sabırlı olalım, lütfen!"

"Bunu herkes yapar!" diye sinirlendi bekleyenlerin arasından biri. "Haydi, devam! Devam! Çocuğun vakti bizden çok!"

"Momo, sen ne yersen Gigi ödeyecek," yavaşça fısıldadı Nino küçük kıza, "istediğin her şeyi alabilirsin. Ama ötekiler gibi sıraya girmelisin. Sen de duydun ya!"

Momo'nun bir şey sormasına zaman kalmadan adamlar gene onu itiştiriverdiler. Ötekilerin yaptığını yapmaktan başka çaresi kalmamıştı. İnsanların oluşturduğu kuyruğun en arkasına girdi. Bir tepsi, çatal, kaşık, bıçak aldı. Adım adım ilerliyordu.

İki eli de dolu olduğu için Kassiopeia'yı tepsinin üzerine koymuştu. Camlı dolapların önünden geçerken aldığı yiyecekleri de onun çevresine dizdi. Gördükleri Momo'yu öyle şaşkına çevirmişti ki, tepsiyi uygunsuz şeylerle doldurmuştu. Kızarmış balık, reçelli ekmek, sucuk, bir küçük pasta ve bir karton kutu dolusu limonata. Kassiopeia bunların ortasında evinin içine çekilmiş hiç görünmüyordu.

Momo nihayet kasanın önüne geldi ve Nino'ya çabucak sordu: "Gigi nerede, biliyor musun?"

"Evet," dedi Nino, "bizim Gigi ünlü oldu. Onunla gurur duyuyoruz, ne de olsa bizden biri! Sık sık televizyonda görünüyor. Radyoda da konuşuyor. Gazeteler her gün ondan söz ediyor. Geçende iki röportajcı geldi bana, eski günlerle ilgili sorular sordular. Onlara Gigi'nin şeylerini anlat ..."

"Öndekiler, yürüyün!" diye sesler yükseldi kuyrukta bekleyenlerden.

"Peki, ama neden artık bizim oraya gelmiyor?" diye sordu Momo.

"Aman canım sen de," diye biraz da sinirlenerek cevap verdi Nino, "artık öyle şeylere vakti yok. Şimdi çok önemli işleri var. Hem eski tiyatro yıkıntısında hiçbir şey yok artık."

"Ne oluyor orada?" diye kalabalıktan sesler ve homurtular yükseldi. "Burada böyle daha ne kadar bekleyeceğiz acaba?"

"Şimdi nerede oturuyor, biliyor musun?" diye sordu Momo, inatçı bir tavıra bürünmüştü.

"Yeşil Tepe dedikleri bir yerde," dedi Nino. "Çepeçevre park içinde bir köşkmüş diyorlar. Haydi ama, artık çekil, lütfen!"

Momo'nun henüz sormak istediği öyle çok şey vardı ki, çekilmek istemiyordu, ama arkadan gelenler onu itmeye başladığında çaresiz bir şekilde yürüdü. O mantar gibi masalardan birine yaklaştı, biraz bekleyince yer buldu.

Ama masa öyle yüksekti ki, burnunun hizasında kalıyordu.

Tepsisini yerleştirdiğinde etraftakiler tiksintiyle kaplumbağaya baktılar.

“Şu hale bak. Ne günlere kaldık,” diye söylendi biri yanındakine.

Öteki homurdandı: “Bugünkü gençlikten başka ne beklenir?”

Başka bir şey konuşmadılar ve Momo’yla fazla ilgilenmediler. Momo’nun yemeğini yemesi biraz güç oldu, çünkü tabağının içini bile göremiyordu. Bununla birlikte karnı çok aç olduğu için geride kırıntı bırakmaksızın tepsisini sildi süpürdü.

Gerçi karnı biraz doymuştu, ama Beppo’ya ne olduğunu da mutlaka öğrenmek istiyordu. O halde yeniden sıraya girmeliydi. Adamlar yine onun öyle aralarına girmesine kızmasınlar diye, yeniden tepsisine bir şeyler aldı. Nino’nun önüne gelince sordu: “Peki, Çöpçü Beppo nerede?”

“Seni çok bekledi,” diye çabucak cevap verdi Nino, “başına bir kötülük geldi diye çok korktu. Şimdi hatırlamıyorum, ama duman adamlar falan diye acayip bir şeyler anlattı durdu. Sen de bilirsin ya, biraz kafadan acayipti zaten.”

“Hey, siz ikiniz, oradakiler!” diye sesler yükselmeye başladı kuyruktan. “Uyuyor musunuz ne?”

“Hemen bayım! Şimdi,” dedi adama Nino.

“Ya sonra?” diye sordu Momo.

"Sonra polislere karşı geldi," diye cevap verirken, bir yandan da elini sinirli bir şekilde yüzünde dolaştırıyordu Nino. "Onların mutlaka seni aramalarını istiyormuş. Bil-diğim kadarıyla onu sanatoryum gibi bir yere kapatmış-lar. Fazla bir şey bilmiyorum."

"İşte yine başladı, kahretsin," diye küfürler yükselme-ye başladı sıradakilerden, "burası ekspres lokanta mı, yoksa bekleme salonu mu? Ön tarafta aile toplantısı mı yapılıyor, ha?"

"Onun gibi bir şey," dedi Nino yalvaran bir sesle.

"Hâlâ orada mı?" diye sordu Momo.

"Sanmıyorum," diye cevapladı Nino, "zararsız olduğu için bırakmışlar."

"İyi, ama şimdi nerede?"

"İnan ki bilmiyorum Momo. Şimdi lütfen yürü artık!"

Momo bir kez daha kalabalık tarafından sürüklenerek kasanın önünden uzaklaştı. Tekrar mantar biçimli masa-ların önünde sıra bekledi ve yer bulunca aldıklarını yedi. Bu sefer yedikleri pek hoşuna gitmedi. Yemeği olduğu gi-bi bırakmayı Momo düşünemezdi bile.

Ama bu sefer de onu hep arayan çocuklara ne olduğunu merak ediyordu. Sormak için başka çaresi olmadı-ğından yeniden sıraya girip adamlar kızmasın diye tepsi-sini yeniden yemeklerle donatıp Nino'nun önüne kadar geldi.

"Peki ya çocuklar," diye aceleyle sordu, "onlara ne ol-du."

"Şimdi her şey değişti," dedi Momo'yu tekrar önünde

görünce alnında ter taneleri belirmeye başlayan Nino. “Durumu görüyorsun! Sana şu anda anlatamam.”

“Ama neden artık gelmiyorlar?” diye inatla sordu Momo.

“Bakacak kimsesi olmayan bütün çocuklar şimdi Çocuk Depolarında toplanıyor. Onlar artık kendi hallerine bırakılmıyorlar. Çünkü... Neyse, işte orada bakılıyorlar.”

“Hey, öndekiler! Kesin şu tantanayı artık! Biz de yemek yiyeceğiz!” diye sesler gelmeye başladı yeniden.

“Arkadaşlarım,” diye hâlâ soruyordu Momo, “bunu kendileri mi istedi?”

“Onlara bunu soran olmadı,” derken bir yandan da ellerini kasanın düğmelerinde gezdiriyordu Nino. “Çocuklar böyle şeylere karışmaz. Sokaktan kurtarıldılar. Önemli olan da bu, değil mi?”

Momo, hiçbir şey söylemeden Nino’yu süzdü. Nino iyice şaşırdı.

“Aaa, gene başladılar,” diye arkalarından kalın bir ses duyuldu tam o sırada. “Bunlar insanı deli ederler. Gevezeliğin sırası mı şimdi?”

“Arkadaşsız ben ne yaparım?” diye aceleyle fısıldadı Momo.

Nino omuzlarını silkti ve sabrının sonuna gelmiş biri gibi içini çekti.

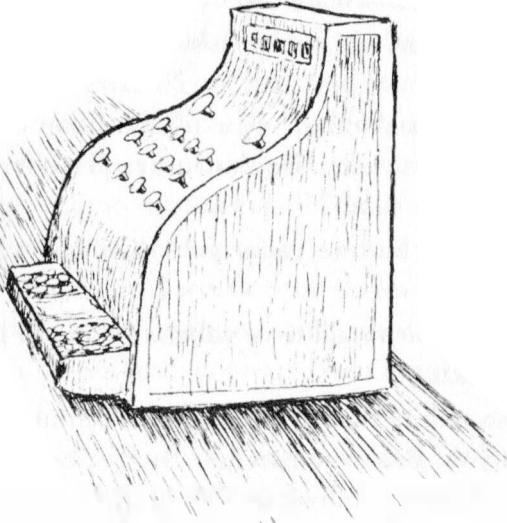
“Momo aklını başına topla. Şimdi seninle konuşacak zamanım yok. Başka zaman gel! Buraya her zaman gelip yemek yiyebilirsin, biliyorsun. Ama ben senin yerinde olsam, o çocuk depolarından birine giderdim. Orada barı-

nır ve bakılırsın, bu arada bir şeyler de öğrenirsin. Hem zaten böyle başıboş ortada dolaşırsan, seni nasıl olsa oraya götürürler.”

Momo, yine bir şey söylemeden Nino'ya baktı. Fakat kalabalık onu yine önüne katıp yürüttü. Momo robot gibi yürüyerek bir masaya gitti ve aldıklarını robot gibi yedi. Yemekten bu kez hiç tat almamıştı ve kendisini çok mutsuz hissediyordu.

Kassiopeia'yı koltuğunun altına alıp arkasına bile bakmadan kapıya doğru yöneldi.

“Hey Momo” diye seslendi son anda onu gören Nino. “Sen neredeydin şimdiye kadar? Sen bana bir şey anlatmadın !”

Ama önüne yığılan müşterilerin para alıp verme işlerine daldı ve yüzündeki gülümseme de kayboldu.

“Çok yemek yedim,” dedi Kassiopeia’ya Momo, tiyatroyıkıntısına gelmişlerdi. “Çok fazla yedim, ama içimde doymamışım gibi bir his var.” Bir süre sonra da şöyle ekledi: “Nino’ya zaten o güzel çiçekleri ve şarkıyı anlatamazdım.” Gene biraz durup konuştu: “Ama yarın gider, Gigi’yi ararız. Göreceksin Kassiopeia, ondan hoşlanacaksın!”

Fakat kaplumbağanın sırtında yalnızca kocaman bir soru işareti belirdi.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

bulmak ve kaybetmek

Momo ertesi gün sabah erkenden Gigi'nin evini aramak üzere yola koyuldu. Tabii, kaplumbağayı da beraber götürüyordu.

Yeşil Tepe'nin yolunu biliyordu. Eski tiyatronun bulunduğu yerin tam ters yönünde ve oldukça uzakta, kentin öbür yakasında bir yerdeydi. Hep aynı biçimdeki beton yığınlarının bulunduğu mahallenin çevresinde villa tipinde evler vardı.

Momo her ne kadar yalın ayak gezmeye alışık olsa da Yeşil Tepe'ye vardığı zaman tabanları sızlıyordu.

Kaldırımın kenarında biraz oturdu, dinlenmek istedi.

Gerçekten çok kibar bir mahalleydi burası. Caddeler geniş ve temizdi. Sokakta kimsecikler yoktu. Demir parmaklıklı yüksek taş duvarların çevirdiği bahçelerdeki asırlık ağaçların ancak en üst dalları görünüyordu. Bahçe içindeki evler, beton ve camdan yapılmış, düz çatılı, yayvan ve geniş yapılarıydı. Evlerin önündeki yeni biçilmiş açık yeşil renkli çimenler, insana üzerlerinde takla atma isteği veriyordu. Ama ortalıkta ne gezinen ne de oynayan

birileri vardı. Herhalde ev sahiplerinin buna zamanı olmuyordu.

"Gigi'nin hangi evde oturduğunu nasıl bileceğim?" diye kaplumbağaya dönerek sordu Momo.

"ÇABUK BULACAKSIN," sözcükleri belirdi Kassiopeia'nın sırtında.

"Öyle mi dersin?" diye yorgunlukla yakındı Momo.

"Hey, pis maskara," diye arkasında bir ses duydu, tam da o sırada, "burada ne işin var?"

Momo arkasına döndü. Orada bir adam duruyordu ve adamın sırtında çizgili tuhaf bir yelek vardı.

Momo, zenginlerin uşaklarının böyle yelekler giydiğini ne bilsin. Ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Günaydın, ben Gigi'nin evini arıyorum. Nino, burada oturduğunu söyledi."

"Kimin evini arıyorum, dedin?"

"Turist Rehberi Gigi'nin. Kendisi arkadaşımıdır."

Yelekli adam çocuğa şüpheyle baktı. Arkasındaki demirli kapı biraz aralık kalmıştı. Momo içeri bir göz attı. Geniş bir çimenlik uzanıyordu, üzerinde iki cins köpek oynuyorlardı. Bir döner fıskiyyeden sular fışkırıyordu. Çiçeklerle dolu bir ağacın üzerinde bir çift tavus kuşu tünemişti. Momo hayranlığını gizleyemedi. "Ooo, bunlar ne güzel kuşlar," diye haykırdı.

Ve onları yakından görebilmek için içeri girmeye yeltendi, ama yelekli adam onu yakasından geri çekti.

"Dur bakalım," dedi "Nereye gidiyorsun, pis maskara?"

Sonra onu bırakıp mendiliyle elini sildi, sanki pislik bulaşmış gibi davranıyordu.

"Burası senin mi?" diye sordu Momo, parmağını kapıya uzatarak.

"Hayır," dedi yelekli adam, çok daha soğuk bir ifadeyle, "ama sen toz ol artık! Buralarda işin yok senin."

"Olmaz," dedi Momo, hiç de böyle bir niyeti olmadığını belli ederek, "ben turist rehberi Gigi'yi arıyorum. O da beni bekliyor. Sen onu tanımıyor musun?"

"Burada turist rehberi filan yok," diyerek arkasını döndü yelekli adam. Bahçeye girdi ve kapıyı kapamak üzereyken birden bir şey hatırlamış gibi durdu.

"Sakın sen ünlü hikayeci Girolamo'dan söz etmeyesin?"

"Elbette," dedi sevinçle Momo, "işte o, Turist Rehberi Gigi! Asıl adı budur. Evinin nerede olduğunu biliyor musun?"

"Gerçekten seni bekliyor mu?" diye sordu adam.

"Evet, bundan hiç şüphem yok," dedi Momo, "o benim arkadaşımdır. Nino'nun orada ne yersem o ödüyor."

Yelekli adam kaşlarını kaldırdı ve sonra kafasını salladı.

"Şu sanatçılar!" diyerek yüzünü buruşturdu. "Bazen ne garip huyları oluyor! Ama seni gerçekten beklediğine eminsen, evi caddenin en başındaki evdir."

Ve geri dönüp arkasından bahçe kapısını hızla çarparak kapattı.

"MAYMUN SURATLI!" sözcükleri belirip silindi Kas-

siopeia'nın sırtında.

Caddenin üst başındaki ev, adam boyunu aşan bir duvarla çevriliydi. Kapısı da yelekli adamın evindeki gibi parmaklıkları yoktu, demirden yapılmıştı ve tamamen kapalıydı. İçeriye görmek olanaksızdı. Ne bir zil ne de isim yazılı bir levha vardı.

"Acaba burası gerçekten Gigi'nin evi mi?" diye sordu Momo, "hiç de ona uygun görünmüyor."

"AMA BURASI," sözcükleri belirdi kaplumbağanın sırtında.

"Niçin her tarafı böyle kapalı?" diye sordu Momo. "Ben buraya girmem."

"BEKLE," diye yazdı kaplumbağa.

"Neyse," diye içini çekti Momo, "daha çok beklerim herhalde! Gigi benim dışarıda olduğumu nereden bilecek ki? Hem kendisi içeride mi acaba?"

"ŞİMDİ GELİYOR," sözcükleri belirdi kaplumbağanın sırtında.

Momo kapının tam önüne oturdu ve beklemeye başladı. Uzun bir zaman geçti ve Momo, Kassiopeia'nın belki de bu sefer yanılmış olabileceğini düşünmeye başladı.

"Emin misin?" diye sordu bir süre sonra.

Kaplumbağanın sırtında hiç beklenmeyen bir yazı belirdi: "HOŞÇA KAL!"

Momo korktu. "Sen ne demek istiyorsun, Kassiopeia? Yine beni bırakacak mısın? Neler yapıyorsun?"

"SENİ ARAMAYA GİDİYORUM!" Kassiopeia'nın cevabı yine bilmece gibiydi.

Aynı anda demir kapı açıldı ve upuzun, gösterişli bir araba son hızla içeriden fırladı. Momo son anda kendini yana atarak kurtulabildi, ama yere yuvarlandı.

Araba o hızla biraz ilerledi ve keskin bir fren sesiyle durdu. Bir kapı açıldı ve Gigi dışarı atladı.

“Momo!” diye bağıyor ve bir yandan da kollarını açarak ona doğru koşuyordu.

Momo yerinden kalkıp ona doğru koştu ve Gigi onu kucaklayıp havaya kaldırdı. Yüzlerce kere yanaklarından öpüyor ve caddenin ortasında onu döndürüp duruyordu.

“Bir yerine bir şey olmadı ya?” diye sordu ve ardından o cevap vermeden yine kendisi konuştu. “Seni korkuttuğum için çok üzüldüm. Ama çok acelem vardı, biliyor musun? Yine geç kaldım işte. Sen şimdiye kadar nerelerdedin? Her şeyi bana anlatacaksın! Doğrusu artık geri döneceğini sanmıyordum. Mektubumu buldun mu? Öyle mi? Hâlâ orada mıymış? İyi, iyi, demek yemek için Nino’ya gittin? Hoşuna gitti mi? Ah Momo, birbirimize anlatacak o kadar çok şey var ki. Bu arada neler oldu neler! Sen nasılsın? Haydi sen de bir şey söylesene? Bizim ihtiyar Beppo ne yapıyor? Onu çoktandır görmedim. Ya çocuklar? Ah Momo, sık sık hep beraber olduğumuz günleri ve sizlere hikâyeler anlattığım zamanı çok özleyorum. Ne güzel günlerdi onlar. Şimdi her şey değişti, bambaşka oldu.”

Momo birkaç kez Gigi’nin sorularına karşılık vermeye niyetlendi, ama onun aralıksız konuşması kesilmeyince, sadece yüzüne bakarak bekledi. Gigi önceki haline hiç

benzemiyordu. Bakımlıydı, güzeldi, şıktı ve mis gibi kokular saçıyordu. Ama Momo'ya yabancı gelen bir hali vardı.

Bu arada arabadan dört kişi daha inmiş, yaklaşıyordu. Birisi, deri ceket ve kasket giymiş olan şofördü. Diğer üçü gayet ciddi görünümlü, ama çok makyajlı ve şık hanımlardı.

"Çocuk yaralanmış mı?" diye üzüntülü olmaktan çok sitemli bir tonla sordu kadınlardan biri.

"Hayır, hayır," dedi Gigi, "sadece korkmuş."

"Ne işi varmış onun kapının önünde?" diye sordu ikinci kadın.

"Ama bu Momo!" diyerek güldü Gigi. "Benim eski arkadaşım Momo!"

"Aaa, o kız demek gerçekten vardı ha?" diye hayretle sordu üçüncü kadın. "Ben onu hep sizin buluşlarınızdan biri sanıyordum. Haydi bunu hemen başına bildirelim! 'Masal prensesiyle kavuşma' ya da buna benzer bir şey! Halk buna bayılacaktır. Hemen harekete geçmeliyim. Harika olacak!"

"Hayır," dedi Gigi, "bunu istemiyorum".

"Ama sen, küçük," dedi Momo'ya dönerek birinci kadın, "sen herhalde gazetelere çıkmak istersin, değil mi?"

"Çocuğu rahat bırakın!" diye bağırdı Gigi.

İkinci kadın kol saatine bir göz attı. "Eğer elimizi çabuk tutmazsak, uçağı göz göre göre kaçıracamız. Bunun ne demek olduğunu hepiniz biliyorsunuz."

"Tanrım," diye sinirle söylendi Gigi, "bunca zaman

sonra görüp de Momo'yla şöyle rahatça birkaç kelime bile konuşamayacak mıyım! Ama görüyorsun işte yavrum, beni rahat bırakmıyorlar. Bu esir pazarcıları bana rahat vermiyor.”

“Ya,” diye alındığını belirtti ikinci kadın, “bize göre hava hoş. Biz sadece görevimizi yapıyoruz. Sizin programlarınızı düzenlemek için para ödüyorsunuz bize sayın üstat.”

“Evet, tamam tamam!” dedi Gigi. “Haydi gidelim! Bak Momo, sen de bizimle havaalanına kadar gelsene? Yolda konuşuruz. Sonra şoförüm seni eve götürür, oldu mu?”

Momonun konuşmasına bile vakit bırakmadan onu elinden tutarak arabaya doğru koştu. Üç kadın arkaya oturdular. Gigi şoförün yanına oturup Momo'yu kucığına aldı ve araba hareket etti.

“Eh,” dedi Gigi, “şimdi anlat artık Momo! Ama güzelce ve sırayla. Nasıl oldu da o zaman birdenbire kayboldun?”

Momo tam Hora Usta'dan ve saat-çiçeklerinden söz etmeye başlayacaktı ki, arkadaki kadınlardan biri öne doğru eğildi.

“Özür dilerim,” dedi, “ama aklıma çok iyi bir fikir geldi. Momo'yu mutlaka Halk Film Şirketi'ne tanıtmalıyız. Yakında çekecekleri serseriler konulu film için aradıkları çocuk yıldızın ta kendisi bu kız. Sansasyonu düşünün bir kere! Momo Momo'yu oynuyor!”

“Anlamadınız mı?” diye sertçe konuştu Gigi. “Çocuğu

hiçbir şekilde bu işlere bulaştırmanızı istemiyorum.”

“Ne istiyorsunuz, bilmiyorum,” dedi kadın biraz bozulmuş gibiydi. “Başkaları olsa böyle bir fırsatı kaçırmamak için göbek atar!”

“Ben başkası değilim!” diye sinirinden bağırdı Gigi. Sonra da Momo’ya dönerek ekledi: “Kusura bakma, Momo. Belki sen anlayamazsın, ama ben bu haşaratların seni de ellerinde oyuncak etmelerini istemiyorum.”

Bu üç hanıma karşı bir hakaretti.

Gigi inleyerek başını ellerinin arasına koyup sıktı, sonra yelek cebinden çıkardığı küçük gümüş bir kutudan bir hap alıp yuttu.

Birkaç dakika boyunca kimse konuşmadı.

Sonunda Gigi arkaya doğru dönüp kadınlardan özür diledi. “Affedersiniz,” dedi, “sözüm sizlere değildi. Sinirlerim çok bozuk.”

“Evet, ne demeli, fazlasıyla belli oluyor bu,” diye cevap verdi birinci kadın.

“Şimdi,” dedi Gigi, Momo’ya yandan bakıp gülümseyerek, “biraz da bizden konuşalım mı, Momo?”

“Gecikmeden bir soru daha” diye arkadan söze karıştı ikinci kadın. “Neredeyse alana geldik. Çocukla hiç değilse acele bir röportaj yapamaz mıyım?”

“Kesin!” diye adeta kükredi Gigi. “Ben artık Momo’yla konuşmak istiyorum, hem de özel! Bu benim için çok önemli! Kaç defa söyleyeceğim size!”

“Sizin için etkili reklamlar yapamadığımı,” diye en az onun kadar öfkeyle bağırdı kadın, “her zaman başıma ka-

kan siz değil misiniz?"

"Doğru!" diye inledi Gigi. "Ama şimdi değil! Şimdi değil!"

"Çok yazık!" diye söylendi kadın. "Böyle bir konu insanların gözlerini yaşartırdı. Fakat nasıl isterseniz. Belki ileride, daha sonra yapabiliriz, eğer biz ..."

"Hayır!" diye şimşek gibi sözünü kesti Gigi. "Ne şimdi ne de sonra. Hiçbir zaman! Ben Momo'yla konuşurken, artık çenenizi kapatın lütfen!"

"İzninizle belirtmeliyim ki," diye cevabı anında yaptırdı kadın, "söz konusu olan benim değil *sizin* popülerliğiniz. Böyle bir fırsatın bir daha ele geçmeyeceğini iyi düşünmelisiniz!"

"Biliyorum," diye can sıkıntısıyla bağırdı Gigi, "bir daha geçmez! Ama Momo bu işe karıştırılmayacak! Hem, şimdi, yalvarırım size, ikimizi beş dakika rahat bırakın!"

Hanımlar sustular. Gigi ellerini gözlerinin üstüne bastırdı.

"Görüyorsun ya," diyerek acı acı güldü Gigi, "bak, ne hale geldim. İstesem bile artık geri dönemem. Artık geçti. Gigi hep aynı Gigi'dir derdim. Hatırlıyor musun? Ama Gigi aynı kalamadı. Sana şunu söyleyeyim Momo, hayatta en tehlikeli şey, gerçekleşmiş hayallerdir. Hele benimki gibi olursa! Artık hayal edecek hiçbir şeyim kalmadı. Sizlere dönsem bile artık orada hiçbir işe yaramam. Her şeyden bıktım ben."

Üzgün üzgün pencereden dışarı baktı.

"Yapabileceğim tek bir şey kaldı artık, o da susmak ve

hiçbir şey anlatmamak. Hayatımın sonuna kadar ya da hiç değilse insanlar beni unutuncaya kadar susmak. Yeniden kimsenin tanımadığı zavallı bir berduş oluncaya kadar susmak.

“Ama bir hayal yoksulu olmayı asla istemem. Hayır Momo – bu cehennemden farksız. Bunun için olduğum yerde kalmayı yeğliyorum. Bu da bir cehennem gerçi, ama biraz daha rahat. Sana da neler anlatıyorum. Sen bütün bunları anlayamazsın daha. “

Momo yalnızca ona bakmakla yetindi. Anladığı tek şey, Gigi'nin hasta olduğuydu, hem de ağır hastaydı. Bu işte de duman adamların parmağı olduğunu sezdi. Ama Gigi istemedikçe ona nasıl yardım edebilirdi ki.

“Ama hep kendimden konuştum,” dedi Gigi, “biraz da sen anlat artık Momo. Nerelerdeydin ve neler yaptın?”

Tam da o anda araba havaalanının önünde durdu. Hepsi inip binaya doğru koştular. Gigi'yi burada üniformalı hostesler bekliyordu. Birkaç foto muhabiri aceleyle fotoğraflar çekip sorular sordular. Bu arada hostesler de uçak birkaç dakikaya kadar kalkıyor diye Gigi'yi uyarıyorlardı.

Gigi Momo'ya doğru eğildi, onun yüzüne baktığındaysa gözleri yaşla doldu.

“Dinle Momo,” dedi kimsenin duyamayacağı bir sesle, “benim yanımda kal! Seni her yere beraber götürürüm. Benim evimde güzelce yaşar, gerçek bir prenses gibi kadifeler ve ipekler içinde gezersin. Oturup sadece beni dinle, yeter! Belki o zaman gene eskisi gibi güzel hikâye-

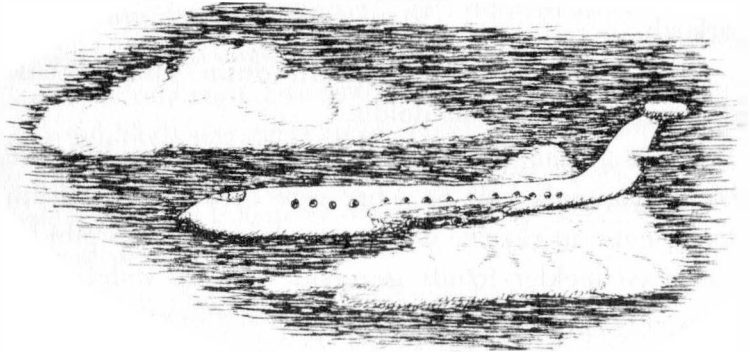
ler bulup anlatabilirim. Sen evet dersen her şey yoluna girecek. Momo lütfen bana yardım et, ne olur.”

Momo Gigi’ye yardım etmeyi elbette isterdi. Buna çok üzülüyordu. Ama içinde öyle bir his vardı ki Momo, Momo olmaktan çıkarsa, Gigi’nin eski Gigi olmasının hiçbir yararı olmayacaktı. Onun da gözleri yaşırdı. Başını hayır anlamında iki yana doğru salladı.

Gigi ne demek istediğini anlamıştı. Üzüntüyle önüne baktı. Bu işler için ondan para alan kadınlar onu kollarından çekerek uçağa doğru götürdüler. Gigi uzaktan dönüp ona el salladı, Momo da karşılık verdi ve ardından gözden kayboldu.

Momo, Gigi’yle karşılaştığı andan beri tek söz söyleyememişti. Oysa ona neler anlatmayı düşlemişti. Onu asıl şimdi, bulduğu şu anda kaybettiğini anladı.

Yavaşça dönüp yolcu salonundan çıktı ve vücudunu bir anda ateş bastı; Kassiopeia da onu bırakıp gitmişti.

ONALTINCI BÖLÜM

varlık içinde yokluk

“Nereye gidiyoruz?” diye sordu şoför, Momo, Gigi’nin upuzun ve görkemli arabasına girip oturunca.

Kızcağız önüne bakarak düşündü. Ne diyecekti şimdi? Nereye gitseydi acaba? Kassiopeia’yı araması gerekiyordu, ama nerede? Onu nerede kaybettiğini düşündü. Gigi’yle yol boyunca giderlerken yanında olmadığını biliyordu.

Tamam, Gigi’nin evinin önünde! Hatta sırtına “HOŞÇA KAL” ve “SENİ ARAMAYA GİDİYORUM,” diye yazmıştı. Kassiopeia birbirlerini kaybedeceklerini doğal olarak önceden bilmişti ve şimdi de Momo’yu arıyor olmalıydı. İyi, ama Momo onu nerede arayacaktı?

“Çabuk ol,” diye sabırsızca parmaklarını direksiyona vurdu şoför. “Seni gezdirmekten başka yapılacak işlerim var!”

“Gigi’nin evine, lütfen,” dedi Momo.

Şoför arkasını dönüp şaşkınlıkla baktı. “Seni kendi

evine götürsem daha iyi değil mi? Yoksa bizim evde mi kalacaksın?"

"Hayır," dedi Momo, "sokakta bir şey kaybettim. Onu arayacağım."

Zaten oraya gideceği için bu durum şoförün de işine geldi.

Gigi'nin villasının önüne gelince Momo indi ve hemen etrafı araştırmaya başladı.

"Kassiopeia!" diye alçak bir sesle sesleniyordu bir yandan da. "Kassiopeia!"

"Sen ne arıyorsun, kuzum?" diye sordu Şoför, arabanın penceresinden bakarak.

"Hora Usta'nın kaplumbağasını," diye karşılık verdi Momo, "adı Kassiopeia'dır ve olacakları yarım saat önce-den bilir. Sırtındaki kabuğun üstünde harfler belirir. Onu mutlaka bulmalıyım. Bana yardım eder misin, lütfen?"

"Benim aptalca şakalarla uğraşacak vaktim yok!" dedi şoför ve arabayı bahçe kapısından içeri sürüp gitti. Kapı arkasından hızla kapandı.

Momo yalnız başına aramaya devam etti. Bütün yol boyunca bakındı durdu. Fakat kaplumbağaya benzer bir şey göremedi.

"Belki de," diye düşündü Momo, "eski tiyatroya doğru gitmiştir." Geldiği yoldan gerisin geriye yürümeye başladı. Bir yandan da her duvar dibinde, her sokak çukurunda kaplumbağanın ismini sesleniyor, belki görürüm diye çevresine bakınıp duruyordu. Ama boşuna.

Momo tiyatroya ancak geceyarısı ulaşabildi. Orada da

karanlıkta yapabildiği kadarıyla kaplumbağaya bakındı. Onun kendisinden önce buraya dönmüş olacağı umudunu beslemişti hep. Ama, onun o yavaş yürüyüşüyle bunu başarması olanaksızdı.

Momo yatağına girdi, hayatında ilk defa yapayalnız kalmıştı.

Momo bundan sonraki haftalarını kentin sokaklarında dolaşıp Çöpçü Beppo'yu aramakla geçirdi. Kimse onun nerede olduğunu bilmediği için beklenmedik bir anda onunla karşılaşmayı umuyordu. Ama bir kazazedenin okyanusa attığı şişeyi uzak kıyılarda bir geminin bulması nasıl küçük bir ihtimalse, koskoca kentte iki insanın bir sokakta karşılaşması da pek sık görülen bir olay değildir.

Belki de birbirimize çok yakınız diye, düşündüğü oluyordu Momo'nun. Kim bilir, birinin az önce geçtiği bir yerden belki öteki az sonra geçiyordu. Bunun aksi de olabilirdi. Bu yüzden Momo şimdi de bir köşede durup saatlerce beklemeyi denedi. Ama sonunda gene yürüyüp bir yerlere gitmesi gerekiyordu.

Ah şimdi Kassiopeia yanında olacaktı ki! Ona işaretler verirdi, "BEKLE" ya da "DÜZ YÜRÜ" diye. Onun yokluğunda Momo çaresiz kalmıştı.

Bu arada eskiden tanıdığı çocukları da görebilmeyi umarak etrafına bakınıyordu. Ama hiçbirine rastlamadı. Zaten sokakta hiç çocuk yoktu. Nino'nun çocukların toplatıldığına ilişkin sözlerini hatırladı.

Bu arada duman adamlar da Momo'nun bir polis ya da başka biri tarafından görülüp bir Çocuk Deposuna

götürülmemesine son derece dikkat ediyorlardı, çünkü bu onların Momo'yla ilgili planlarına aykırı düşerdi. Ama Momo'nun bundan hiç haberi yoktu.

Her gün Nino'nun restoranına gidip yemeğini yiyordu. Ama hiçbir zaman, ilk günkü kadar bile konuşmamışlardı. Çünkü Nino'nun hep acelesi oluyor ve Momo'ya hiç vakit ayıramıyordu.

Haftalar, derken aylar geçti. Momo hep yalnızdı.

Derken günlerden bir gün, akşamüstünün alacakaranlığında bir köprünün parmaklıklarına dayanmış dururken, uzakta başka bir köprünün üzerinde ufak tefek bir gölge fark etti. Çabuk çabuk süpüren biri. Gölgeyi Beppo'ya benzetti. Seslendi, bağırdı, ama gölge işini bırakmadı. Momo koşmaya başladı, ama öbür köprüye ulaştığında kimseyi göremedi.

"Herhalde Beppo değildi," diye düşündü Momo, kendi kendini avutmak için. "Yok, o olamaz. Ben onun süpürme şeklini çok iyi bilirim."

Bazı günler tiyatrodan ayrılmıyor, bütün gün oturup bekliyordu, belki Beppo oradan geçerken uğrar ve eğer kendisini bulamazsa daha dönmediğini sanabilir diye. Ama ya daha önce gelmişse? Bunu nasıl olup da daha önceden akıl etmediği için kendisine çok kızdı. Bir kâğıt parçasına "BEN GERİ DÖNDÜM," diye yazıp masanın üstüne bıraktı.

Fakat o yazıyı kendisinden başka okuyan çıkmadı.

Bütün bu süre içinde aklında bütün canlılığıyla kalan olay Hora Usta, saat-çiçekleri ve güzel müzik sesiydi.

Onları yeniden yaşamak için gözlerini yumup kendini, içini dinlemesi yetiyordu. Çiçeklerin şahane renkleriyle açılışları, o tatlı melodiler yeniden yaşanıyordu. Onları ilk gün yaptığı gibi yüksek sesle tekrar söyleyebiliyordu, her seferinde değişik şekilde duyulmalarına rağmen.

Bazı günler tek başına taş basamaklarda oturup içinden geldiğince konuşup şarkılar söylediği de oluyordu. Ama onu yıpranmış taşlardan, ağaçlardan ve kuşlardan başka duyan olmuyordu.

Çeşit çeşit yalnızlık vardır. Momo'nunki çok az kişinin bildiği ve çok az kişinin dayanabileceği bir yalnızlıktı.

Kendisini bir hazinenin içine kilitlemişler ve hazine her gün çoğala çoğala sonunda onu boğacakmış gibi geliyordu. Hiçbir çıkış yolu yoktu. Kimse ona ulaşamıyor ve o da kimseye varlığını gösteremiyordu. Dağ gibi bir zaman yığınının altında bunalmış kalmıştı.

Bazen o renkleri ve o müziği hiç görmemiş ve duymamış olmayı dilediği saatler bile oluyordu. Ama ona sorsalar, ölümü pahasına bile olsa yaşadığı olayları dünyada başka hiçbir şeye değişmezdi. Artık öğrendiği bir şey vardı: Başkalarıyla paylaşılmayan zenginlikler insanı mahvediyordu.

İki günde bir Gigi'nin villasına gidip kapının önünde uzun süre bekliyordu. Onu bir daha görmeyi umuyordu. Her şeye razıydı. Eskisi gibi olmayacak bile olsa onunla oturmaya, onu dinlemeye ve onunla konuşmaya can atıyordu. Fakat kapı bir daha hiç açılmadı.

Aradan geçen süre yalnızca birkaç ay olduğu halde, Momo'ya sanki çok uzun bir zaman geçmiş gibi geliyordu. Çünkü gerçek zamanı ne bir saat ne de bir takvim ölçebilirdi. Böyle bir yalnızlığı anlatacak sözleri bulmak da aslında çok güçtür. Belki şunu söylemek yetebilir: Eğer Momo, Hora Usta'ya giden yolu bulabilseydi (ki bunu sık sık deniyordu), ona gidecek ve kendisine artık zamandan bir pay ayırmamasını rica edecek ya da kendisinin de sonsuza kadar Hiçbir Yerde Evi'nde, onun yanında kalmasına izin vermesini isteyecekti.

Fakat Kassiopeia olmadan yolu bulamıyordu. O da bir daha görünmemişti. Belki de Hora Usta'ya geri dönmüştü. Yoksa koca dünyada yolunu mu şaşırmıştı? Her neyse, gelmiyordu işte.

Onun yerine, bir gün başka bir şey oldu.

Momo kentte gezinirken eskiden tanıdığı üç çocukla karşılaştı. Bunlar Paolo, Franco ve küçük kardeşi Dedé'yi hep yanında taşıyan Maria'ydı. Üçü de çok değişmişti. Üzerlerinde tek tip gri elbiseler vardı. Yüzleri sanki taş gibi cansız görünüyordu. Momo onları sevinçle selamladığında bile gülümsemediler.

"Sizleri öyle çok aradım ki" dedi Momo heyecanla, "bana mı geliyorsunuz şimdi?"

Üçü de birbirlerine baktılar ve ardından hayır diye başlarını salladılar.

"Yarın gelir misiniz?" dedi Momo. "Ya da öbür gün?"

Üçü yine hayır anlamında başlarını salladılar.

"Ne olur, gelin!" diye yalvardı Momo. "Eskiden hep

gelirdiniz.”

“O eskidendi!” diye cevapladı Paolo, “Şimdi her şey değişti. Zamanımızı yararsız şeylerle ziyan edemeyiz.”

“Hiç etmedik ki” dedi Momo.

“Evet, güzel günlerdi,” dedi Maria, “ama mesele bu değil.”

Üçü de aceleyle yürümeye başladı. Momo da yanlarında koşuyordu.

“Şimdi nereye gidiyorsunuz?” diye sordu.

“Oyun dersine,” diye karşılık verdi Franco, “oynamayı öğreniyoruz.”

“Ne oynamayı?” diye sordu Momo.

“Bugün ‘delikli kart’ oyunu oynayacağız,” diye açıkladı Paolo, “çok yararlı, ama çok dikkat isteyen bir oyun.”

“Nasıl oynanıyor?”

“Her birimiz delikli bir kart oluyoruz. Her kartın belirli özellikleri var: Uzun – kısa, şişman – zayıf ya da ağır – hafif gibi. Ama elbette ki gerçekte sahip olduğumuz özellikler değil. Yoksa çok kolay olurdu. Bazen de uzun, karışık sayıları temsil ediyoruz; örneğin MUX/763/y gibi. Sonra karmakarışık bir şekilde bir yerde toplanıyoruz. İçimizden biri belli özellikteki bir kartı bulup çıkarmak zorunda. Bunun için herkese sorular yöneltiyor. Aldığı cevaplara göre hareket ediyor ve bir kısmımız da o belirli özelliklere uymadığı için sayımız gittikçe azalıyor. Sonunda belirtilen özellikleri taşıyan arkadaş tek başına ortada kalıyor. Bu sonuca kim daha çabuk ulaşırsa o başarılı sayılıyor.”

“Bu çok mu eğlenceli?” diye şüpheyle sordu Momo.

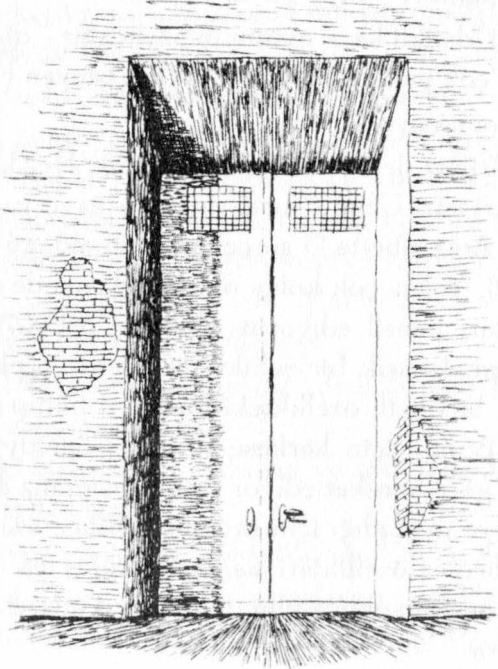
“Mesele onda değil,” diye korkuyla söze karıştı Maria, “böyle konuşulmaz!”

“Mesele nedir öyleyse?” diye öğrenmek istedi Momo.

“Mesele, gelecek için yararlı olmasıdır.” Paolo’nun verdiği bu karşılıktan sonra, üstünde Çocuk Deposu yazılı bir kapının önünde durduklarını gördü Momo.

“Sizlere anlatacak öyle çok şeyim var ki” dedi.

“Belki bir gün bir yerde tekrar görüşürüz,” diye karşılık verdi Maria üzüntüyle.

Çevrelerini kapıdan içeri giren çocuklar sardı. Hepsi de Momo'nun üç arkadaşının birer kopyasıydı. "Senin orada çok güzel eğleniyorduk," dedi Franco Momo'ya dönerek, "aklımıza ne oyunlar gelirdi. Ama bunlarla bir şey öğrenilmezmiş diyorlar."

"Buradan kaçamaz mısınız?" diye sordu Momo.

Üçü bir duyan var mı diye korkuyla etraflarına bakınıp başlarını salladılar.

"Ben önceleri birkaç kez denedim," diye fısıldadı Franco, "hiç yararı yok. Hemen yakalıyorlar insanı."

"Böyle söyleme," dedi Maria, ürkek bir tavırla. "Bize burada bakıyorlar."

Hepsi suskun suskun önlerine baktılar. Sonunda Momo kendini topladı ve konuştu: "Beni de beraberinizde götüremez misiniz? Şimdi çok yalnızım."

Tam o anda çok garip bir şey oldu. Çocuklar Momo'nun dileğine karşılık vermeye vakit bulamadan sanki çok güçlü bir rüzgârla itiliyorlarmış gibi kapıdan içeri adeta süpürölüp götürüldüler ve kapı şırak diye kapanıverdi.

Momo korkuyla bakakalmıştı, ama kısa bir süre sonra, her şeye rağmen kapıyı çalmak için biraz yaklaştı. Ne olursa olsun ve nasıl oyunlar oynarlarsa oynasınlar, onu da içeri almaları için yalvaracaktı. Kapıya bir adım yaklaşıp ki korkuyla irkildi. Karşısında duman adamlardan biri duruyordu.

"Yararı yok!" diye konuştu adam, ağzında sigarası ve soğuk gülümsemesi vardı. "Bunu hiç deneme bile! Senin

içeri girmen bizim işimize gelmez.”

“Niçin?” diye sordu Momo. O buz soğukluğu, gövdesini sarmıştı yine.

“Çünkü senin için başka tasarılarımız var,” dedi adam ve sigarasından kalın bir dumanı Momo’ya doğru üfledi.

Çevreden gelip geçenler vardı, ama kimse onlara aldırış etmiyor ve acele acele yürüyorlardı.

Momo parmağını duman adama doğru uzatıp çevreden yardım çağırmak istedi, ama sesi boğazında düğümlenip kaldı, konuşamadı.

“Bırak bunları!” diyerek soğuk bir kahkaha attı duman adam. “Bizi hâlâ öğrenemedin mi? Ne kadar güçlü olduğumuzu bilmiyor musun? Bütün arkadaşlarını elinden aldık. Artık sana kimse yardım edemez. Ve biz sana istediğimizi yapabiliriz. Ama gördüğün gibi sana dokunmuyoruz.”

“Neden?” diye zorla konuştu Momo.

“Çünkü bize küçük bir hizmette bulunmanı istiyoruz,” diye cevapladı duman adam. “Eğer aklını başına toplarsan, kendin için de, arkadaşların için de çok şey kazanırsın. Yapacak mısın bunu?”

“Evet” dedi Momo yavaşça.

Duman adam gülümsedi. “O halde, konuşmak üzere bu geceyarısı buluşuruz.”

Momo başını evet anlamında önüne doğru eğdi. Duman adam bir anda görünmez oldu.

Sigarasının dumanı havada asılmış gibi duruyordu.

Nerede buluşacaklarını söylememişti.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

korku büyük, ama cesaret daha büyük

Momo eski tiyatroya dönmekten korkuyordu. Onunla geceyarısı buluşacağını söyleyen duman adam herhalde oraya gelecekti.

Onunla orada yalnız başına karşılaşacağını düşünmek Momo'yu dehşete düşürüyordu.

Hayır, hayır, onunla ne orada ne de başka bir yerde karşılaşmaya hiç niyeti yoktu. Adamın yapacağı önerinin ne arkadaşları ne de kendisi için gerçekte hiç de iyi bir şey olmayacağı açıkça belliydi.

Ama ondan kaçıp nereye saklanacaktı?

Diğer insanlarla beraber, kalabalığın içinde olmak ona daha emniyetli geldi. Gerçi kimşenin onlara aldırış etmediğini görmüştü, ama eğer kendisine bir şey yapmaya kalkacak olurlarsa, imdat diye bağıırdı ve o zaman elbette yardımına gelen biri çıkardı. Üstelik çok kalabalık bir yerde onu bulmalarının da pek kolay olacağını sanmıyordu.

Bütün öğleden sonra, akşama kadar, Momo kentin en kalabalık caddelerinde ve alanlarında dolaştı durdu. Aynı yerlerden iki üç defa geçtiği bile oldu. Kalabalığın onu sürüklediği yere doğru, kendini sanki akıntıya bırakmış gibi ilerliyordu.

Ama artık bütün gün yürümekten ayakları ağrımaya başlamıştı. Saat iyice geç olmuştu ve Momo yarı uykulu bir halde olsa bile yürümeyi sürdürmeye gayret ediyordu...

"Biraz olsun dinlenmeliyim," diye düşündü, "kısa bir süreliğine, işte o zaman daha uyanık davranırım."

Yolun kenarında üç tekerlekli bir kamyonet duruyordu. Üzerine birtakım kutular ve çuvallar yığılmıştı. Momo arabaya tırmandı ve sırtını yumuşak bir çuvala dayadı. Ayaklarını çekip ceketinin altına sakladı. Ohh, ne iyi olmuştu! Derin bir soluk aldı. Çuvala iyice yaslandı, yorgunluktan bitkin bir halde uyuyakaldı. Karmakarışık rüyalar görüyordu. İhtiyar Beppo karanlık bir uçurumun üzerine gerilmiş bir ipin üstündeydi ve elindeki süpürge sopasıyla dengesini bulmaya çalışıyordu.

"Öteki ucu nerede bunun?" diye yaşlı adamın söylediğini duyabiliyordu Momo. "Öteki ucu bulamıyorum."

İp sonsuza kadar uzuyor gibiydi ve karanlıkta olduğu için iki ucu da görünmüyordu.

Momo Beppo'ya yardım etmek istiyordu. Fakat Beppo o kadar uzakta ve yüksekteydi ki Momo'yu görmüyordu bile. Sonra Gigi ortaya çıkıyordu. Ucundan tuttuğu bir kâğıt şeridini çeke çeke ağzından çıkarıyordu,

ama kâğıdın bir türlü sonu gelmiyordu. Gigi, bir yığın kâğıt şeridin ortasında kayboluyordu adeta. Momo'ya yalvararak bakıyor ve Momo yardımına koşmazsa arkadaşının boğulacağını sanıyordu.

Momo onun yanına gitmek istiyor, ama ayakları kâğıtlara dolaşüyor, kendini kurtarmak için çabaladıkça da kâğıtların arasına iyice gömülüyordu.

Sonra çocukları görüyordu. Hepsi de oyun kâğıtları gibi yamyassı olmuşlardı. Her kartın üstüne küçük delikler açılmıştı. Kâğıtlar karıştırılıyordu. Sonra yeniden sıraya dizilmeleri gerekiyordu. Üzerlerine yeni delikler açılmak isteniyordu. Kâğıt çocuklar durmaksızın ağlaşıyor, ama tekrar tekrar karıştırılıyorlar ve bu sırada da üst üste düşüyor, hışırtılı sesler çıkarıyorlardı.

"Durun!" diye bağırarak istiyordu Momo, "yapmayın!" Ama hışırtıların ve tıkırtıların arasında sesi bir türlü duyulmuyordu. Sonunda artan bir gürültüyle uyandı.

Karanlıkta önce nerede olduğunu anlayamadı, ama sonra kamyonete bindiğini hatırladı.

Şimdi bu motorlu taşıt gidiyor ve duyduğu gürültü de onun motorundan geliyordu.

Momo yanağında hâlâ duran gözyaşlarını sildi. Acaba neredeydi?

O uyurken taşıt epeyce yol almış olmalıydı, çünkü artık caddeler bomboştu ve yüksek binaların ışıkları sönmüştü.

Kamyonet pek hızlı gitmediği için Momo, hiç düşünmeden aşağı atladı. Duman adamlardan korunabileceği

kalabalık yerlere dönmek istiyordu. Sonra birdenbire gördüğü rüyaları hatırladı ve durdu.

Motor sesi bomboş caddede bir süre yankılandıktan sonra duyulmaz olmuştu.

Momo artık kaçmak istemiyordu. O ana dek kendisini kurtaracağı umuduyla kaçmıştı. Hep kendisini, kendi güvenliğini ve kendi korkusunu düşünmüştü! Oysa asıl sıkıntıda olan kişiler arkadaşlarıydı. Onlara hâlâ yardım edebilecek biri varsa, o da kendisiydi. Duman adamların arkadaşlarını serbest bırakma ihtimali az bile olsa bir ke-re denemek zorundaydı.

Bütün bunları düşündüğünde içinde bir şeyin değiştiğini anladı. Önceleri çaresizliği ve korkusu öylesine büyüktü ki, ama şimdi birdenbire tam tersi olmuştu. Korkularına dayanmıştı. Şimdi kendinden emindi, korkmuyordu. Dünyadaki herhangi bir gücün ona bir şey yapmasından ürkmüyordu, daha doğrusu kendisine ne yapacakları umurunda bile değildi.

Artık duman adamlarla karşılaşmayı istiyordu. Ne pahasına olursa olsun, bunu istiyordu.

“Hemen eski tiyatroya dönmeliyim,” diye düşündü, “belki daha geç olmamıştır ve beni hâlâ orada bekliyor-dur.”

Ama bunu gerçekleştirmesi pek kolay değildi. Çünkü nerede olduğunu bilmediği gibi, ne yöne doğru gideceğini de bilemiyordu. Rastgele bir şekilde yürümeye başladı.

Hep sessiz ve ıssız sokaklardan geçiyordu. Çıplak a-

yakla yürüdüğü için de kendi ayak sesini bile duymuyordu. Her dönemeçte bir işaret ya da nerede olduğunu belli edecek bir şey bulacağını umuyordu. Fakat boşunaydı. Soracak kimse de yoktu. Bir yerde çöp tenekelerinde yiyecek bir şey arayan ve onu görünce kaçan bir sokak köpeğinden başka bir canlıya rastlamamıştı.

Momo en sonunda çok geniş ve boş bir alana ulaştı. Burası öyle ağaçlıklı, havuzlu ve fiskiyeli bir alan değildi. Bomboş uzanıyordu. Çevresinde de gecenin karanlığına doğru yükselen ışıksız evler fark ediliyordu. Momo alanı geçti ve tam o sırada bir yerlerde bir saat kulesinin çanı çalmaya başladı. Vuruşlara bakılırsa gece yarısı olmalıydı. Eğer duman adam onu eski-tiyatro yıkıntısında bekliyorsa, artık yetişmesi olanaksızdı. O da çekip giderse, arkadaşlarına yardım etme şansı suya düşecek ve bir daha da bu fırsatı hiç bulamayacaktı belki!

Momo yumruklarını ısırdı. Şimdi ne yapabiliirdi? Şaşkına dönmüştü.

"Buradayım!" diye karanlığın içine doğru bütün gücüyle bağırdı. Duman adamın onu duyacağını sanmıyordu, ama yanılmıştı.

Son çan sesi sustuğu anda, alana açılan sokakların hepsinden birden gelen ve önce zayıfken, sonra giderek güçlenen ışıklar karanlık alanı aydınlatıverdi. Momo her taraftan üzerine doğru gelen arabaların farları ortasında kalmıştı. Ne yöne dönse gözleri kamaşıyor ve arabalar da ona doğru ağır ağır yaklaşıyorlardı. Sonunda Momo elleriyle yüzünü örttü.

Bu kadar güçlü bir çıkış yapacaklarını Momo hesaba katmamıştı. Bir an için cesaretini kaybeder gibi oldu. Çevresi sarıldığı için kaçması olanaksızdı. Eski geniş ceketinin içinde büzüldü kaldı.

Sonra birden çiçekleri hatırladı, müziği hatırladı, böylece yatıştığını ve güçlendiğini hissetti.

Arabalar çıkardıkları hırıltılı motor sesleri arasında yaklaştıkça yaklaştılar ve en sonunda tamponları birbirine değecek şekilde küçük kızın çevresini sardılar. Momo ortalarında kaldı.

Ardından duman adamlar araçlarından indiler. Farların arkasında ve karanlıkta kaldıkları için Momo onların kaç kişi olduklarını göremiyor, ama düşmanca bakışlarının kendi üzerine çevrildiğini seziyordu. Üşümeye başlamıştı.

Uzun bir süre, ne duman adamlar ne de Momo, kimse konuşmadı.

"Demek," diye soğuk bir ses duyuldu sonunda, "Momo denilen kız bu. Hani şu bize meydan okuyacağını sa-
nan kız. Şunun haline bir bakın. Küçücük bir zavallı!"

Bu sözlerin ardından, ortalık kahkaha sesleriyle çınladı.

"Dikkat edin!" dedi başka bir soğuk ses, "bu küçük çocuğun bizim için ne kadar tehlikeli olduğunu biliyorsunuz. Onunla eğlenmenin âlemi yok."

Momo dikkat kesildi.

"Peki öyleyse," dedi farların arkasından ilk konuşan ses, "öyleyse gerçeklere dönelim."

Yeniden uzun bir sessizlik oldu. Momo duman adamların gerçeği söylemekten korktuklarını seziyordu. Bunu yapmak onlara son derece güç geliyor olmalıydı. Momo birçok gırtlaktan aynı anda çıkıyormuş gibi bir hırıltı duydu.

Sonra içlerinden biri konuşmaya başladı. Ses başka bir yönden geliyordu, ama aynı soğukluktaıydı: "Birbiri-mizle açık konuşalım. Sen tek başınasın yavrum. Arkadaşlarına ulaşamazsın. Zamanını paylaşacağın kimsen yok.

"Bunların hepsini biz planladık. İşte, ne kadar güçlü olduğumuzu görüyorsun. Bize karşı koymanın anlamı yok. Yalnız geçirdiğin saatlerden sana ne kaldı? Seni ezen bir lanet, seni patlatan bir sıkıntı, seni boğan bir deniz, seni kahreden bir keder. Bütün insanlardan soyutlandın."

Momo dinliyor ve susuyordu.

"Bir gün," diye devam etti ses, "artık dayanamayacağın bir an gelecek. Belki yarın, belki de bir hafta veya bir yıl sonra. Bize göre hava hoş, bekleriz. Çünkü bir gün sürünerek bize gelip 'her şeye razıyım, beni bu yükten kurtarın' diye yalvaracağını biliyoruz. Yoksa çoktan o hale geldin mi? Bize söyle, yeter."

Momo başını hayır anlamında salladı.

"Sana yardım etmemizi istemiyor musun?" diye sordu buz gibi bir ses.

Çevreden Momo'ya doğru bir soğuk dalgası esti, ama o, dişlerini sıkarak başını bir kez daha hayır anlamında

salladı.

"Zamanın ne olduğunu öğrenmiş bu!" diye yılan ısıltığı gibi bir sesle fısıldadı birisi.

"Demek ki, sözünü ettiğimiz kişiyi görmüş," dedi ilk konuşan adam. Sonra yüksek sesle sordu: "Hora Ustayı tanıyor musun?"

Momo başını sallayarak onayladı.

"Gerçekten yanına gittin mi?"

Momo tekrar başını sallayarak onayladı.

"Öyleyse saat-çiçeklerini biliyorsun?"

Momo yine başını öne eğerek cevap verdi. Hem de nasıl biliyordu!

Uzunca bir sessizlik daha oldu. Yeniden konuşmaya başladığında ses bambaşka bir yönden geliyordu.

"Arkadaşlarını seversin, değil mi?"

Momo başını sallayarak onayladı.

"Onları bizim elimizden kurtarmak istersin herhalde?"

Bir kez daha başını yavaşça sallayarak onayladı Momo.

"Eğer istersen bunu yapabilirsin."

Momo bütün vücudunun donduğunu hissederek ceketine sımsıkı sarıldı.

"Arkadaşlarını kurtarman senin küçük bir gayretine bağlı. Sen bize yardım et, biz de sana yardım edelim. Bundan daha güzel pazarlık olur mu?"

Momo sesin geldiği yöne doğru baktı.

“Biz bu Hora Usta’yla yakından tanışmak istiyoruz, anlıyor musun? Ama onun nerede oturduğunu bilmiyoruz. Senden, bizi oraya götürmenden başka hiçbir şey istemiyoruz. Hepsi bu. Evet, seninle açık ve dürüst bir şekilde konuştuğumuzu anlaman için şunu söylüyorum: Bu hizmetine karşılık arkadaşlarına kavuşacak ve yine eskisi gibi mutlu bir yaşam süreceksiniz. Doğrusu buna değer!”

Momo ilk defa konuşmaya karar verdi. Dudakları soğuktan öylesine donmuştu ki, güçlkle konuşabildi.

“Hora Usta’dan ne istiyorsunuz?” diye ağır ağır sordu.

“Onunla tanışmak istiyoruz,” diyen sert bir karşılıkla beraber soğuk da arttı. “Hem sana ne bundan!”

Momo susup bekledi. Duman adamlar arasında bir kıpırtı başladı, huzursuz oldukları belliydi.

“Seni anlamıyorum,” dedi yine o ses, “sen kendini ve arkadaşlarını düşün! Hora Usta’yla kafanı yorma. Bırak kendini o düşünsün. Hem o kendi başının çaresine bakabilecek kadar yaşlı biri. Üstelik, eğer aklını başına toplar da bizimle iyi geçinirse, onun kılına bile dokunmayız. Aksi halde onu yola getirmesini biliriz.”

“Hangi yola?” diye morarmış dudaklarını oynattı Momo.

Ses birdenbire şirretleştii ve çığlık çığlığa bağırmaya başladı: “Bıktık artık. İnsanlardan saatleri, dakikaları, saniyeleri tek tek toplamaktan bıktık. Bütün insanların bütün zamanlarını birden istiyoruz. Hora bunu bize vermek zorunda!”

Momo karanlığın içine, sesin geldiği yöne doğru baktı.

“Peki ya insanlar?” diye sordu. “Onlara ne olacak?”

“İnsanlar zaten gereksiz,” diye bağırdı ses. “Dünyayı, artık kendileri gibilere yer kalmayacak bir hale yine kendileri getirdiler. Dünyaya biz hükmedeceğiz!”

Soğuk o dereceye varmıştı ki, Momo dudaklarını kıpırdatsa da ses çıkaramıyordu.

“Ama sen korkma, küçük Momo,” diye konuştu aynı ses, birdenbire yumuşak, sanki yalvaran ve okşayan bir tona bürünmüştü. “Sen ve arkadaşların bunun dışında tutulacaksınız. Durup dururken masallar anlatan ve oyunlar oynayan son insanlar olacaksınız. Artık bizim işlerimize karışmayacaksınız ve biz de sizi rahat bırakacağız.”

Ses sustu ve başka bir yönden yeni bir ses duyuldu: “Gerçeği söylediğimizi biliyorsun. Verdiğimiz sözümüz tutarız. Şimdi bizi Hora’ya götür!”

Momo konuşmayı denedi. Soğuk aklını başından almıştı. Bir iki kere yutkunduktan sonra konuşabildi: “Bunu istesem de yapamam.”

Sinirli bir ses bir yerlerden seslendi: “Ne demek, istesem de yapamam? Elbette yapabilirsin! Sen Horaya gitmişsin, yolu biliyorsun!”

“Yolu kendim bulamıyorum,” diye fısıldadı Momo, “denedim, ama yapamadım. Yolu yalnızca Kassiopeia biliyor.”

“O da kim?”

“Hora Usta’nın kaplumbağası.”

“Nerede şimdi?”

Momo, bayılmak üzere olan biri gibi çok yavaş bir şekilde konuştu: “O - benimle - beraber - dönmüştü - ama - sonra - onu - kaybettim.”

Çevresinde, sanki çok uzaklardan gelir gibi, karmakarışık sesler duyuyordu.

“Derhal büyük alarm verilsin!” dediğini duydu birinin. “Bu kaplumbağa bulunmalı! Bütün kaplumbağalar gözden geçirilsin! Kassiopeia mutlaka bulunmalı! Mutlaka! Mutlaka!”

Sesler uzaklaştı. Ortalıkta tek bir fısıltı bile kalmadı. Momo, yavaş yavaş kendine geldi. Koca alanın ortasında yapayalnız duruyordu. Üstünden, geniş bir boşluktan kopup gelmiş gibi soğuk, buz gibi bir rüzgâr esip geçti.

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

gelecek geriye bakmadan görülebilirse

Momo ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu. Saat kulesinin çanı birkaç kez çalmıştı, ama o farkında değildi. Donmuş organlarına yeniden sıcaklık yayılması epeyce zaman aldı. Gövdesi felç olmuş gibiydi, bir türlü toparlanamıyordu.

Eski tiyatronun oraya, evine gidip uyusa mıydı? Tam da şimdi, kendisi ve arkadaşları için tüm umutların kaybolduğu bu anda? Artık hiçbir şeyin düzelmeyeceğini biliyordu, hiçbir zaman...

Üstelik Kassiopeia için de korkuyordu şimdi. Ya duman adamlar onu bulurlarsa? Momo, kaplumbağanın adını söylediği için kendisine kızmaya başladı. Ama öyle sersemlemişti ki, hiçbir şey düşünecek hali kalmamıştı.

"Belki de," diye geçirdi içinden, "Kassiopeia çoktan Hora Usta'nın yanına dönmüştür. Evet, umarım hâlâ beni aramıyordur. Bu onun için de, benim için de iyi olur ..."

Bu sırada yumuşak bir şey çıplak ayağına değdi. Momo korkuyla eğilip baktı.

Kaplumbağa ayağının dibinde duruyordu! Ve sırtındaki harfler karanlıkta parlıyordu: “YİNE GELDİM.”

Momo onu kaptığı gibi ceketinin altına sakladı. Sonra doğrulup çevreyi kolladı. Duman adamların yakında olup da onu görmüş olmalarından çok korkuyordu.

Etrafta ses seda yoktu.

Kassiopeia ceketin altında debeleniyor ve kurtulmaya çalışıyordu. Onu sıkıca koynuna bastıran Momo ceketini aralayıp baktı ve fısıldadı: “Lütfen sakın ol!”

Kaplumbağanın kabuğundaki yazıyı okudu: “NE BU ÇILGINLIK?”

“Seni görmesinler!” dedi Momo.

Kaplumbağadan karşılık geldi: “SEVİNMEDİN Mİ?”

“Ah Kassiopeia,” diye hıçkırarak kaplumbağanın burnuna öpücükler kondurmaya başladı Momo, “sevinmez olur muyum, hem de nasıl sevindim!”

Kassiopeia’nın sırtındaki harfler bu defa kırmızı renkte parladı: “YAPMA BÖYLE, NE OLUR!”

Momo gülümsedi.

“Bu kadar zamandır hep beni mi arıyordun?”

“ELBETTE.”

“Peki, nasıl oldu da beni, tam da şimdi ve burada buldun?”

“ÖNCEDEN BİLİYORDUM,” diye geldi cevap.

Yani kaplumbağa, önceden onu bulamayacağını bildiği halde hep onu mu aramıştı? O zaman, aramasına ne gerek vardı? Bu da bir bilmece gibiydi. Zaten kaplumbağanın bu konularda işine akıl erdirmek zordu.

Ama şimdi bu sorularla kaybedilecek zaman yoktu. Momo olup bitenleri kısık bir sesle kaplumbağaya anlattı.

“Şimdi ne yapalım?” diye de sordu sonra.

Kassiopeia dikkatle dinlemişti. Sonra da sırtına şu cevabı yazdı: “HORA’YA GİDELİM.”

“Şimdi mi?” diye dehşetle sordu Momo. “Ama her yerde seni arıyorlar! Şu anda burada yoklar. Burada kalsak daha iyi değil mi?”

Kabuğun üstünde beliren sözcükler şunlardı: “BİLİYORUM, GİDELİM.”

“Ama,” dedi Momo, “tam da kucaklarına düşeceğiz.”

“HİÇBİRİNE RASTLAMAYACAĞIZ,” diye yazdı cevabını Kassiopeia ve o bu kadar emin olduğunda ortada bir mesele de kalmıyordu. Momo Kassiopeia’yı yere bıraktı. Sonra evvelce gittikleri o uzun, dolambaçlı yolu hatırladı ve gücünün şimdi buna yetmeyeceğini anladı.

“Sen yalnız git, Kassiopeia,” dedi, “benim halim yok! Yalnız git ve Hora Usta’ya benden çok çok selam söyle!”

“ÇOK YAKIN!” sözcükleri yazıldı Kassiopeia’nın sırtında.

Momo şaşkınlıkla çevresine baktı. Yavaş yavaş belleği canlandı ve buranın o yoksul ve terk edilmiş yer olduğunu, hemen ileride beyaz evlerle o tuhaf ışığın bulunduğunu hatırladı. O halde Hiçbir Zaman Sokağı’ndaki Hiçbir Yerde Evi’ne kadar yürüyebilirdi.

“Tamam,” dedi Momo, “seninle geliyorum. Ama daha çabuk olmak için seni taşıyamaz mıyım?”

“NE YAZIK Kİ OLMAZ,” diye yazıldı kaplumbağanın kabuğunda.

“Neden öyle kendin sürünmek zorundasın?” diye sordu Momo.

Yine bir bilmece gibi sözcükler belirdi: “YOL BENİM İÇİMDE.”

Kaplumbağa yürümeye başladı ve Momo küçük, ama yavaş adımlarla onu izlemeye koyuldu.

Küçük kız ve kaplumbağa, alana açılan dar sokaklardan birine henüz girmişlerdi ki, alanın çevresindeki karanlık evlerde kıpırdanmalar oldu. Her tarafı kişnemeye benzer gülme sesleri doldurdu. Bunlar olanları gizlice dinlemiş olan duman adamlardan başkası değildi. Bir kısmı kızı gözetlemek için kalmıştı. Biraz beklemeleri gerekmişti, ama sonunda kazandıkları başarı buna değirdi.

“İşte gidiyorlar!” dedi soğuk bir ses, “Yakalayalım mı?”

“Elbette hazır,” diye konuştu biri. “Bırakalım da gitsinler.”

“Neden?” diye sordu ilk konuşan. “Kaplumbağayı yakalamalıyız. Ne pahasına olursa olsun yakalayın diye emir aldık.”

“Doğru. Ama bu neye yarayacak?”

“Bizi Hora’ya götürmesine.”

“İyi ya. Şimdi de bunu yapıyor zaten. Hem de bizim zorlamamıza gerek kalmadan, gönüllü olarak. Her ne kadar bile bile değilse de!”

Alanın her yanını bir kez daha o çirkin gülüşmeler sardı.

“Hemen kentteki bütün temsilcilere haber verilsin. Aramay! bırakınlar. Hepsi bize katılsın. Ama çok dikkatli olalım baylar! Kimse onların yolunu kesmesin. Yollarının üzerine kimse çıkmasın. Bizi görmemeliler. Şimdi baylar, sessiz sedasız bu iki habersiz öncüyü izleyelim bakalım.”

Ve böylece gerçekten de Momo ile Kassiopeia, kendilerini izleyenlerden hiçbirleriyle karşılaşmadılar, çünkü onların yöneldiği yerdeki duman adamlar hemen geri çekilip Momo'yla kaplumbağanın arkasında kalmayı başarıyorlardı. Ama ikisinin peşinde, giderek çoğalan ve duvar diplerine, köşelerine sinerek onları adım adım izleyen bir duman adamlar ordusu oluşmuştu.

Momo ömründe hiç olmadığı kadar yorgundu. Neredeyse bir adım sonra yere düşüp oracıkta uyuyuverecekti. Attığı her adımda kendisini zorluyor, bir adım daha, bir daha, bir daha diyerek gücünü kaybetmemeye çalışıyordu.

Ah, ne olurdu şu kaplumbağa bu kadar yavaş ilerlemeseydi! Ama çare yoktu. Momo artık sağına, soluna bakmıyor, gözlerini kaplumbağanın ve kendisinin ayaklarından ayırmıyordu.

Ona sonsuz uzunlukta gelen bir sürenin ardından yolun aydınlandığını fark etti. Kurşun gibi ağırlaşmış göz kapaklarını kaldırıp bakındı.

Evet, en sonunda ne şafak vaktine ne de günbatımı zamanına benzeyen tatlı bir ışığın aydınlattığı yere gelmişlerdi. Burada gölgeler çeşitli yönlerde uzuyordu. Siyah pencere ve göz kamaştırıcı beyazlıktaki evler uzaktan kar gibi pırıltılar saçıyordu. İşte, siyah bir taşın üzerindeki dev gibi kocaman yumurtadan ibaret olan anıt da oradaydı.

Momo'nun cesareti arttı, artık Hora Usta'nın yanına varmalarına az kalmıştı.

"Lütfen" dedi Kassiopeia'ya, "biraz daha hızlı gidemez miyiz?"

"NE KADAR YAVAŞ, O KADAR ÇABUK," oldu Kaplumbağanın cevabı.

Şimdi daha da ağır sürünüyordu. Momo tıpkı önceki gelişinde ve aynı yerde olduğu gibi, çok yavaş gittikleri halde ilerlediklerini fark etti; çünkü onlar yavaşladıkça, cadde ayaklarının altında geriye doğru daha büyük bir hızla kayıyordu.

İşte bu beyaz sokağın sırrı buydu: İnsan ne kadar yavaş hareket ederse o kadar hızla ilerliyordu. Ama aksine, ne kadar acele ederse de o kadar güç ilerliyordu. O seferinde, duman adamlar Momo'yu üç arabayla izlerlerken burada mihlanıp kalmışlar ve böylece Momo da onlardan kaçabilmişti.

Ama bu o seferlikti!

Şimdiyse işler değişmişti. Artık Momo'yla kaplumbağayı yakalamak istemiyorlardı. Bu yüzden onlar da gayet yavaş geliyorlardı ve böylece de bu sırrı çözmüş oldular.

İkisinin geçtiği yerlerdeki beyaz caddeler yavaş yavaş duman adamlarla doldu. Burada nasıl yürüneceğini öğrendikleri için kaplumbağadan da daha yavaş yürüyorlar, böylece aralarındaki açıklık gittikçe azalıyordu. Bu tersine bir yarıştı, sanki yavaşlık yarışıydı.

Bu rüya yollarının arasından uzayan cadde beyaz kentin içlerine doğru sokuluyor ve Hiçbir Zaman Sokağı'nın köşesine dek ulaşıyordu.

Kassiopeia köşeyi dönüp eve yaklaşmıştı. Bu sokağa saptıklarında Momo önceki gelişinde yalnızca geri geri yürüebildiğini hatırlayarak tekrar öyle yapmak istedi.

Arkasını döndüğünde kalbi neredeyse korkudan duracaktı.

Sokağın tümünü hareket eden gri bir duvar gibi kaplamış olan duman adamlar, göz alabildiğine uzanan yığınlar halinde geliyorlardı.

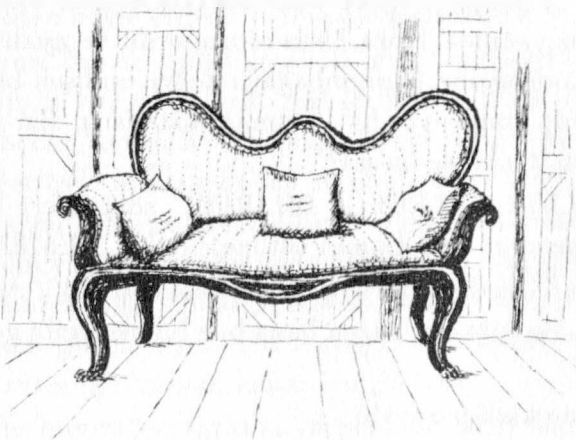
Momo bağırды, ama kendi sesini duymadı. Sokağın içine doğru geri geri kaçarken, bir yandan da korkudan büyümüş gözleriyle üzerine doğru yaklaşan zaman hırsızlarına bakıyordu.

Birdenbire garip bir şey oldu: Sokağı dönüp ilerleyen duman adamların ilk sırasında bulunanlar Momo'nun gözlerinin önünde yok oluverdiler. Önce öne doğru uzattıkları elleri, sonra ayakları ve gövdeleri, en sonunda da korkuyla gerilmiş yüzleri silinip gitti.

Ama bunu yalnızca Momo görmüş değildi, onların arkasından gelen diğer duman adamlar da görmüştü. Onların duraklaması ve arkadan gelenlerin öndekilerin üzeri-

ne abanmasıyla bir kargaşa doğdu. Momo öfkeli yüzlerini ve salladıkları yumruklarını gördü. Ama hiçbir daha çok yaklaştırmaya cesaret edemedi.

Momo da sonunda Hiçbir Yerde Evi'ne ulaştı. Yeşil metalden yapılmış büyük kapı açıldı. Momo kendisini içeri attı, taş heykellerin durduğu koridoru koşarak geçti, sondaki küçük kapıyı açıp içeri girdi. Sayısız saatlerin bulunduğu salondan hiç oyalanmadan geçerek dolaplı saatlerin ortasındaki odacığa erişti ve kendisini küçük divanın üzerine atarak başını yastıkların arasına gömdü. Artık hiçbir şey görmek ve duymak istemiyordu.

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

kuşatılanlar karar vermek zorunda

Birisi alçak sesle konuşuyordu.

Momo derin ve deliksiz bir uykudan sonra gözlerini araladı. Kendisini son derece dinlenmiş ve dinç hissediyordu.

“Çocuğun bir suçu yok,” diyordu konuşmakta olan kişi, “ama sen Kassiopeia, sen bunu neden yaptın?”

Momo gözlerini iyice açıp baktı. Divanın önündeki masanın yanında Hora Usta oturuyordu ve ayaklarının az ötesinde duran kaplumbağaya doğru endişeli bir yüzle eğilmiş konuşuyordu. “Duman adamların sizi izleyeceklerini düşünmedin mi?”

“YALNIZ GELECEĞİ BİLİRİM,” sözcükleri belirdi Kassiopeia’nın kabuğunun üstüne, “DÜŞÜNEMEM!”

Hora Usta derin bir iç çekerek başını salladı. “Ah Kassiopeia, Kassiopeia, bazen bana bile bilmece gibi geliyor-sun!”

Momo kalkıp oturdu.

"Ah, küçük Momo'muz uyanmış!" dedi Hora Usta sevinçle. "Umarım artık kendini iyi hissediyorsundur."

"Çok iyiyim, teşekkür ederim," diye cevap verdi Momo, "burada uyuyup kaldığım için de özür dilerim."

"Bunu düşünme bile!" dedi Hora Usta. "Çok iyi ettin. Bana olanları açıklamana gerek yok. Her şeyi gören göz-lüğümle ulaşamadığım yerlerde olup bitenleri Kassiopeia bana anlattı ."

"Duman adamlar ne oldu?" diye sordu Momo.

Hora Usta ceketinin cebinden büyük bir mavi mendil çıkardı. "Bizi kuşattılar. Hiçbir Yerde Evi'nin çevresini sardılar. Yani yaklaşabildikleri yere kadar."

"Buraya, içeriye gelemezler, değil mi?" diye sordu Momo.

Hora Usta mendiliyle burnunu sildi. "Hayır, bunu yapamazlar! Sen de kendi gözlerinle gördün ya, Hiçbir Zaman Sokağı'na adım atar atmaz yok oluyorlar."

"Neden böyle oluyor?" diye merakla sordu Momo.

"Bunu Zaman Emici yapıyor," diye açıkladı Hora Usta, "Orada her şeyin geri geri gittiğini biliyorsun, değil mi? Hiçbir Yerde Evi'nin çevresinde zaman tersine çalışır. Eğer öyle olmasaydı sen zamanın içine değil, zaman senin içine girmiş olurdu. Böyle olunca içine biriken zaman seni yaşlandırır. Ama Hiçbir Zaman Sokağı'nda zaman senden boşalır, dışarı çıkar. Başka bir deyişle oradan geçerken gençleşirsin. Fazla değil, ama sokağı geçmek için kullandığın zaman kadar gençleşirsin."

"Ben bunun hiç farkına varmadım," dedi Momo şaş-

kınlıkla.

"Evet, elbette," diye güldü Hora Usta, "bir insan için bunun pek önemi yoktur; çünkü insan, içinde taşıdığı zamandan başka şeylere de sahiptir. Ama duman adamlar için durum böyle değil. Onların yapısını yalnız çalınmış zamanlar oluşturuyor ve bu yüzden de onlar Hiçbir Zaman Sokağı'na girdiklerinde Zaman Emici tarafından çekilip alınan zamanlar onların yok olmalarına sebep oluyor. Tıpkı bir balonun patlayınca havasının kaçması gibi. Ama balondan geriye hiç değilse kılıfı kalıyor, bunlardansa hiçbir şey."

Momo derin derin düşünmeye başladı.

"Öyleyse," diye sordu bir süre sonra, "tüm zamanı geriye doğru çalıştırmak olanağı bulunsa. Yani, şöyle kısa bir süre için demek istiyorum. O zaman bütün insanlar biraz gençleşir ve bunun bir zararı olmaz, ama bütün zaman'ın hırsızları yok olup giderler, değil mi?"

Hora Usta gülümsedi. "Bu gerçekten hoş olurdu. Ama ne yazık ki bu olanaksız. Her iki akım da aynı güçtedir. Birini kaldırırsak öteki de yok olur. O vakit zaman büsbütün ortadan kalkar ..."

Durdu, bir an için nefesini tuttu ve sonra her şeyi gören gözlüğünü alnına kaldırdı.

"Demek ki..." diye mırıldanarak küçük odada gidip gelmeye başladı. Bir şeyler tasarladığı belliydi. Momo heyecanla onu gözlüyordu. Kassiopeia da gözleriyle onu izlemekteydi.

Sonunda yerine oturup dikkatle Momo'ya baktı.

“Sen bana bir fikir verdin,” dedi, “ama gerçekleştirilmesi yalnız bana bağlı değil.”

Ayakları dibinde duran kaplumbağaya döndü: “Kassiopeia, kıymetlim! Bir kuşatma altında sence yapılacak en iyi şey nedir?”

“KAHVALTI ETMEK!” diye yazdı kabuğun üstünde.

“Evet,” dedi Hora Usta. “Hiç fena fikir değil!”

Aynı anda masanın hazır olduğu görüldü. Yoksa zaten önceden hazırdı da Momo mu farkına varmamıştı, bunu bilemedi. Her neyse, işte yine o küçük altın kupaların yanı sıra içi sıcak çikolata dolu güğüm, bal ve tereyağı tabakları, çıtır çıtır taze sandviçler masada duruyordu.

Momo geçen zaman içinde bu lezzetli yiyecekleri özlediği için hemen yemeye başladı. Bu sefer yedikleri ona öncekilerden daha güzel gelmişti. Üstelik Hora Usta da onunla birlikte aynı iştahla yiyordu.

“Onlar,” diye konuştu bir süre sonra Momo, bir yandan da kocaman bir lokmayı çiğniyordu, “senden bütün insanların bütün zamanlarını istiyor. Bunu yapmayacak-sın, değil mi?”

“Hayır, yavrum” diye karşılık verdi Hora Usta, “bunu asla yapmam. Zaman bir kere başlamış bulunuyor. İnsanların artık ona gereksinimi kalmayınca ya kadar sürecek. Duman adamlar benden tek bir an bile alamazlar.”

“Ama seni buna zorlayabilirlermiş,” dedi Momo, “yle dediler.”

“Bu konuyu konuşmadan önce, onları kendi gözleriyle grmeni istiyorum,” dedi Hora Usta gayet ciddi bir sesle.

Küçük altın gözlüğünü çıkarıp Momo’ya uzattı ve o da alıp taktı.

Eskiden olduğu gibi yine renkler ve şekiller karmakarışık olup başını döndürdüler önce, ama sonra alıştı. Her şeyi gören gözlükle artık rahatça görebiliyordu.

şimdi kuşatma ordusunu görüyordu!

Duman adamlar omuz omuza vermişler, sıralar halinde göz alabildiğine uzanıyorlardı. Yalnızca Hiçbir Zaman Sokağı’nın girişini kapamakla kalmamış, Hiçbir Yerde Evi ortada olmak üzere bütün mahalleyi, kar beyazı evlerin bulunduğu sokakları ve alanı kocaman, sımsıkı bir

çember halinde kuşatmışlardı. Arada hiç boşluk bırakmamışlardı. Fakat sonra Momo'nun gözüne başka bir şey ilişti. Duman adamların şekillerini pek kesin göremeyince önce gözlüğün camlarını buğulu sandı. Sonra da gözü'nün gözlüğe hâlâ uyum sağlayamadığını düşündü.

Ama sonra bunun ne kendi gözlerinden ne de gözlükten değil de, orada, sokaklardan yükselen bir tür sisten kaynaklandığını anladı. Sis bazı yerlerde daha yeni oluşurken bazı yerlerde de kalın bir tabaka oluşturuyor ve etrafta hiçbir şey görünmüyordu. Duman adamlar hiç kıpırdamadan duruyorlardı. Her zamanki gibi, hepsinin melon şapkaları başlarında, evrak çantaları ellerinde ve sigaraları ağızlarındaydı, ama dumanlar burada, açık havada olduğu gibi dağılmıyordu. Bu, cam gibi donmuş ve rüzgârsız ortamda, sigara dumanları örümcek ağıları gibi her yere takılıp kalıyordu. Arttıkça da Hiçbir Yerde Evi'nin çevresinde mavi bir bulut gibi yükselen bir duvar oluşturuyordu.

Momo arada sırada arkadan yeni adamların gelip öndekilerle yer değiştirdiğini fark etti. Neden böyle yapıyorlardı acaba? Zaman hırsızlarının planları neydi?

Gözlüğü çıkardı ve soran bakışlarla Hora Usta'ya baktı.

"Yeterince baktıysan gözlüğü bana ver," dedi Hora Usta.

Gözlüğü takarken bir yandan da konuşmayı sürdürdü: "Sen bana, onların beni zorlayıp zorlayamayacaklarını sormuştun. Bildiğin gibi bana ulaşamazlar. Ama insan-

lara zarar verebilirler. Onlara şimdiye kadar yaptıklarından çok daha beter şeyler yapabilirler. İşte beni bununla zorlayabilirler.”

“Daha beter şeyler mi?” diye korkuyla sordu Momo.

Hora Usta başını sallayarak onayladı. “Ben insanlara zamanı paylaştırırım. Duman adamlar buna engel olamazlar. Onlara yolladığım zamana da el koyamazlar. Ama o zamanı zehirleyebilirler.”

“Zamanı zehirlemek mi?” diye soran Momo’nun aklı başından gitti.

“Sigaralarının dumanıyla,” diye açıkladı Hora Usta. “Sen hiç onlardan birini ağzında sigarası olmadan gördün mü? Hayır, değil mi? Çünkü onsuz var olamazlar.”

“Bunlar ne biçim sigara öyle?” diye öğrenmek istedi Momo.

“Saat-çiçeklerini hatırlıyorsun, değil mi,” dedi Hora Usta. “Sana o zaman demiştim ki, bir yüreği olduğu için her insanın içinde böyle altın bir zaman tapınağı bulunur. İnsanlar bu duman adamların oraya girmesine izin verirse, onlar da bu saat-çiçeklerini birer birer koparırlar. Ama insanların yüreklerinden çekilip koparılan bu saat-çiçekleri yine de ölmezler. Çünkü gerçekte sürelerini doldurup solmamışlardır. Bununla birlikte gerçek sahiplerinden koparılıp alındıkları için yaşayamazlar da. Ama bütün güçleriyle, ait oldukları insana dönmeye çalışırlar.”

Momo dikkatle dinliyordu.

“Şunu iyi bil Momo, kötülerin de sırları vardır. Çaldıkları saat-çiçeklerini nerede sakladıklarını bilmiyorum.

Kendi yaydıkları soğukla çiçekleri dondurup birer cam kadeh gibi katılaştırdıklarını biliyorum yalnızca. Bu yüzden sahiplerine geri dönemiyorlar. Yeraltında bir yerde, kim bilir nerede, bu dondurulmuş zamanı sakladıkları bir depoları olmalı. Ama orada bile olsalar saat-çiçekleri yine de ölmez.”

Duyduğu şeylerden Momo’nun yanakları kıpkırmızı olmuştu ve ateş gibi yanıyordu.

“İşte bu depolarından devamlı yararlanırlar. Çiçeklerin yapraklarını koparır, iyice kurutur ve gri bir renk alınca da bunları kıvırıp sigaralarını yaparlar. Bu ana kadar yapraklarda bir damla olsun hâlâ hayat belirtisi vardır. Ama onlar canlı zamanı sevmedikleri için sigaralarını yakar ve içerler. Zaman yalnızca o vakit gerçekten ölür. Görüyorsun ya, duman adamlar varlıklarını işte bu şekilde, insanların ölü zamanlarından yararlanarak sürdürür.”

Momo ayağa kalktı. “Ah,” diye yakındı, “ne kadar da çok ölü zaman ...”

“Evet, dışarıda gördüğün ve Hiçbir Yerde Evi’nin çevresini saran bu duman, ölü zamanlardan oluşuyor. Daha hâlâ biraz temiz hava var ve insanlara hâlâ zamanlarını dağıtabilirim. Ama bu duman kocaman bir çan gibi çevremizi sarıp üstümüze kapanırsa, işte o vakit benim buradan yolladığım her saatin içine duman adamların ölü ve pis zamanları karışır. Bu zaman insanlara ulaştığındaysa onları hasta eder, hem de ağır hasta eder.”

Momo, Hora Usta’ya gözünü ayırmadan bakarak sor-

du: “Bu ne biçim bir hastalık?”

“Önceleri pek farkına varılmaz. Günün birinde insanın canı artık hiçbir şey yapmak istemez. Hiçbir şeyle ilgilenmez ve kurur gider. Üstelik bu isteksizlik geçici değildir, hatta giderek de artar. Günden güne, haftadan haftaya daha kötü olur. İnsan kendinden hoşlanmaz, sanki içi bomboştur ve dünyayla bağdaşamaz. Sonraları bu hisler de kalmaz ve hiçbir şey hissetmez olur. Bütün dünyaya yabancılaşmış ve hiç kimse onu artık ilgilendirmez olmuştur. Ne kızgınlık duyar ne de hayranlık. Ne sevinmesini bilir ne de üzülmesini. Gülmeyi de ağlamayı da unutmuştur. Böyle bir insanın içi kaskatı kesilmiştir. Artık hiçbir şeyi ve hiç kimseyi sevemez. Bu durumda, artık hastanın iyileşmesine olanak yoktur. Geriye dönüş kalmamıştır. Bomboş, kül rengi bir yüzle ve nefretle çevresine bakar, tıpkı duman adamlar gibi. Onlardan biri olup çıkmıştır. Hastalığın adına gelince, buna ölümcül can sıkıntısı denir.”

Momo'nun tüyleri diken diken oldu.

“Yani şimdi sen onlara insanların tüm zamanlarını vermezsen,” diye sordu, “bütün insanları böyle mi yapacaklar?”

“Evet ve beni bununla tehdit ediyorlar” diyerek ayağa kalktı Hora Usta.

“Şimdiye kadar hep insanların bu beladan kendi kendilerine kurtulmalarını bekledim. Bunu başarabilirlerdi. Çünkü onların var olmalarına kendileri yardım etmişti, ama artık daha fazla bekleyemem. Bir şey yapmak zorun-

dayım. Fakat yalnız yapamam.” Momo’ya baktı. “Bana yardım etmek ister misin?”

“Evet,” diye fısıldadı Momo.

“Seni, sonucunun ne olacağı bilinmeyen bir tehlikeye atmak zorundayım,” dedi Hora Usta. “Dünyanın sonsuza dek durup bir daha hiç dönmemesi ya da yeniden canlanması ve yaşamın sürmesi sana bağlı olacak. Bunun için gerçekten cesaretin var mı?”

“Evet,” diye tekrarladı Momo, sesi titremeden.

“Öyleyse” dedi Hora Usta, “şimdi söyleyeceklerimi dikkatle dinle; çünkü tamamen kendi başına kalacaksın ve ben sana yardımcı olamayacağım. Ne ben ne de bir başkası.”

Momo başını sallayarak bunu onayladı ve dikkatle dinlemeye hazırlandı.

“O zaman şunu bil ki,” dedi Hora Usta, “ben hiç uyumam. Eğer uyuyacak olursam, o anda zaman durur. Dünya hareketsiz kalır. Ortada zaman kalmayınca da duman adamlar çalacak bir şey bulamaz. Ama depolarında bol bol zaman bulunduğu için bir süre daha varlıklarını sürdürürler ve bu bitince de yok olup giderler.”

“Öyleyse,” dedi Momo, “bu iş çok kolay!”

“Ne yazık ki, o kadar kolay değil çocuğum. Yoksa senin yardımını istemezdim. Ortada zaman kalmayınca ben yeniden uyanamam. Dünya artık sonsuza kadar öyle donmuş kalır. Bununla birlikte benim gücüm sana tek bir saat-çiçeği vermeye yeter Momo. Yalnızca sana ve tek bir tane. Çünkü bunlar tek açarlar. Böylece dünyada zaman

durunca senin önünde bir saatlik zamanın olacak.”

“O zaman da seni uyandırabilirim!” dedi Momo.

“Ama yalnızca bununla hiçbir şey elde edemezdik,” diye devam etti Hora Usta, “çünkü duman adamların yedekleri çok çok daha fazladır. Tek bir saat içinde bu yedeklerden neredeyse hiçbir şey harcamamış olurlardı. Yani bu olaydan sonra da hâlâ orada olurlardı. Çözmek zorunda kalacağın sorunlar çok daha zor. Duman adamlar zamanın bittiğinin farkına varır varmaz -ki sigara desteği sağlayamayacakları için bunun çok çabuk farkına varacaklardır- kuşatmayı kaldırarak ve zaman depolarına ulaşmaya çalışacaklardır. Ve sen onları oraya kadar izlemek zorundasın Momo. Gizli yerlerini bulduğunda onların zaman depolarına ulaşmalarını engellemelisin. Sigaraları bittiği anda onlar da biterler. Ama bundan sonra da yapacak bir şey var ve belki en zoru da bu. En son zaman hırsız da kaybolduktan sonra çalınmış olan zamanın tümünü serbest bırakmalısın, çünkü ancak çalınan zamanın tümü insanlara geri döndükten sonra dünyanın hareket-sizliği sona erecek ve ben de tekrar uyanabileceğim. Üstelik bütün bunları yapman için de sana yalnızca bir saat kalıyor.”

Momo çaresizlik içinde, Hora Usta’nın yüzüne baktı. Önüne böyle dağ gibi güçlüklerin ve tehlikelerin yığılacığını hesaba katmamıştı.

“Her şeye rağmen bunu yapacak mısın?” diye sordu Hora Usta. “Son ve tek çaremiz bu!”

Momo susuyordu.

Bunu başarabilmek küçük çocuğa olanaksız gibi görünüyordu.

“BEN DE SENİNLE GELİYORUM!” sözcükleri parladı birden Kassiopeia’nın kabuğunda.

Bu işlerde kaplumbağanın ona ne yardımı olabilirdi? Öyle bile olsa içinde bir umut ışığı belirmiş ve yapayalnız olmayacağını bilmek Momo’yu yüreklendirmişti. Gerçi bu yüreklenişin sağlam bir dayanağı yoktu, ama kararını çabuk vermesini sağladı.

“Denemek istiyorum” dedi kesin bir şekilde.

Hora Usta ona uzun uzun baktı ve ardından gülümse-di.

“Pek çok şey sandığından daha kolay olacak,” dedi. “Sen yıldızların sesini duydun. Hiçbir şeyden korkmamalısn.”

Sonra kaplumbağaya döndü ve sordu: “Ya sen, Kassiopeia, demek beraber gideceksin?”

“ELBETTE!” sözcüğünü yazdı kabuğunun üstüne. Derken bu silindi ve yeni sözcükler belirdi: “BİRİ ONA GÖZ KULAK OLMALI!”

Hora Usta ve Momo gülüştüler.

“Ona da bir saat-çiçeği verecek misin?” diye sordu Momo.

“Kassiopeia’nın ihtiyacı yok,” diyerek kaplumbağanın çenesinin altını kaşdı Hora Usta, “o, zamanın dışında bir yapıya sahiptir. Onun zamanı kendi içindedir. Her şey dursa bile o bütün dünyayı dolaşabilir.”

“İyi,” dedi Momo. Birden içinde hemen harekete geç-

me isteği duydu. "Peki şimdi ne yapıyoruz?"

"şimdi birbirimize hoşça kal diyelim," diye karşılık verdi Hora Usta.

Momo yutkundü ve yavaşça sordu: "Birbirimizi bir daha görmeyecek miyiz?"

"Yine görüşeceğiz Momo," diye konuştu Hora Usta, "ve o zamana kadar yaşamının her saati benden sana bir selam ulaştıracak. Çünkü biz dostuz, değil mi?"

"Evet," dedi Momo ve başını sallayarak bunu onayladı.

"Ben artık gidiyorum," dedi Hora Usta, "arkamdan gelme ve nereye gittiğimi de sorma. Çünkü benim uykum herkesinkine benzemez. Senin görmemen daha iyi? Son bir şey daha: Ben gider gitmez her iki kapıyı da hemen aç! Üstünde benim adım yazılı olan küçük kapıyı ve Hiçbir Zaman Sokağına açılan yeşil metalden yapılmış büyük kapıyı; çünkü zaman durur durmaz bu kapıları artık dünyadaki hiçbir güç açamaz. Her şeyi iyice aklında tut-tun ve anladın mı yavrum?"

"Evet," dedi Momo, "ama zamanın durduğunu nasıl anlayacağım?"

"Merak etme, fark edersin."

Hora Usta ayağa kalktı ve Momo da onunla beraber doğruldu. Hora Usta küçük kızın kıvrıcık saçlarını okşadı.

"Hoşça kal küçük Momo," dedi, "beni canı gönülden dinlediğin için çok sevinçliyim."

"Herkesi seni anlatacağım," dedi Momo, "sonradan."

Hora Usta birden tarif edilemez şekilde yaşlanmış göründü. Tıpkı Momo'yu altın tapınağa götürdüğü vakit olduğu gibi. Yaşlı bir kaya veya asırlık bir ağaç gibi.

Döndü ve küçük odadan çıktı. Momo onun ayak seslerinin gittikçe uzaklaştığını duyuyordu. Sonra binlerce saatin tik taklarından ayıramaz oldu. Sanki bu tıkırtıların içine girip kaybolmuştu.

Momo Kassiopeia'yı kaldırıp kucağına bastırdı. Artık büyük serüveni geri dönülmez bir biçimde başlıyordu.

YİRMİNCİ BÖLÜM

takip edenlerin takip edilişi

Momo önce üstünde Hora Usta'nın adının yazılı olduğu küçük kapıyı açtı. Sonra taş heykellerin bulunduğu koridoru koşarak geçip metalden yapılmış büyük, yeşil kapıyı açtı. Kocaman kapının kanatları çok ağır olduğu için bu işi ancak bütün gücüyle iterek başarabilmişti.

Bunlar tamam olunca yeniden saatlerin durduğu salona dönüp koltuğunun altında Kassiopeia olduğu halde olabilecekleri beklemeye başladı.

Çok sürmedi, bir sarsıntı oldu!

Ama bu böyle bildiğimiz bir deprem gibi eşyaları sarsan bir hareket değildi; bu bir zaman depremiydi. Bunun nasıl bir duygu olduğunu sözlerle anlatmak olanaksızdı. Ve ardından, o güne kadar hiçbir insanın duymadığı bir ses yayıldı etrafa, asırların ötesinden gelen derin bir soluk gibi.

Sonra her şey bitti.

Bir anda, sayısız saatin çıkardığı tik taklar, çın çınlar,

din danlar ve diğer bütün zil sesleri sustu. Saatlerin sar-
kaçları ne durumdaysalar öylece kalakaldılar. Geride hiç-
bir kıpırtı kalmadı ve ortalığı tam bir sessizlik kapladı.
Zaman durmuştu.

Momo birdenbire, elinde son derece güzel ve kocaman
bir saat-çiçeği tutmakta olduğunu gördü. Nasıl olup da e-
line geldiğini anlamamıştı bile. Sanki hep elindeymiş gibi
hissediyordu.

Dikkatli bir şekilde adım attı. Gerçekten kolaylıkla
yürüyebiliyordu. Masanın üzerinde kahvaltıdan artaka-
lanlar hâlâ duruyordu. Momo, yumuşak minderli sandal-
yelerden birine oturdu. Ama minder artık taş gibi sertti.
Bardağında bir parça çikolata kalmıştı, ama bardak ma-
sadan kalkmıyordu. Momo parmağını daldırdığında için-
deki sıvının cam gibi sert olduğunu anladı. Bal da aynı
durumdaydı. Hatta sandviçleri bile kımıldatmak olanak-
sızdı. Zaman durduğu için artık hiçbir şeyin yer değiştire-
meyeceğini kavradı.

Kassiopeia huzursuz huzursuz kıpırdıyordu ve Momo
ona baktı.

“ZAMAN KAYBEDİYORSUN!” yazıyordu kabuğu-
nun üstünde.

Aman Tanrım, doğru! diye düşündü Momo ve hemen
kendini topladı. Hızla salondan çıkıp küçük kapıyı ve ko-
ridorunu geçti, büyük kapının köşesinden ileriye gözetledi-
ğinde titredi. Kalbi deli gibi çarpıyordu. Zaman hırsızla-
rı kaçmamışlardı! Tam aksine, şimdi artık zaman durdu-
ğu için Hiçbir Zaman Sokağı’nı geçip Hiçbir Yerde Evi-

ne doğru ilerliyorlardı. Hora Usta'yla birlikte plan yaparlarken bunu düşünmemişlerdi!

Momo derhal büyük salona kaçtı ve kaplumbağayı koltuğunun altına alıp dolaplı büyük saatlerden birinin arkasına gizlendi.

"Ne de güzel başladık," diye söylendi.

Koridordan duman adamların ayak sesleri geliyordu. Derken birer birer küçük kapıdan içeri girip salonu doldurdular. Çevrelerine bakındılar.

"Çok etkileyici!" dedi içlerinden biri. "Demek yeni yuvamız burası."

"Momo denilen kız bize kapıyı açtı," diye konuştu başka bir soğuk ses, "ben iyice gördüm. Çok akıllı bir kız! İhtiyarı atlatmayı nasıl başardı, bunu merak ediyorum doğrusu."

Aynı soğukluktaki bir sesle konuşan başka birisi de şöyle dedi: "Bana kalırsa, bu ihtiyarın kendi marifeti. Hiçbir Zaman Sokağı'ndaki zaman emicinin işlememesi, bunu onun durdurduğunu gösterir. Bize teslim olmak zorunda olduğunu anladı demek! Şimdi hemen onunla olan işimizi bitirelim. Nerede o?"

Duman adamlar çevrelerini araştırdılar ve birdenbire buz gibi soğuk bir sesle belirtti içlerinden biri: "Bunda bir iş var, baylar! Saatler! Saatlere bakın! Hepsi durmuş! Şuradaki kum saati bile!"

"O durdurmuş olmalı!" dedi biri.

"Bir kum saati durdurulamaz!" diye haykırdı birisi, "Üstelik, baksanıza baylar! Dikkat edin, kum akar du-

rumda donmuş kalmış! Saat de yerinden oynatılamıyor! Bu ne anlama geliyor?”

O konuşurken, koridordan telaşlı ayak sesleri duyuldu ve hemen ardından son derece heyecanlı bir duman adam küçük kapıdan içeri dalarak nefes nefese konuştu: “Şimdi kentteki temsilcilerimizden haber geldi. Arabaları durmuş. Her şey durmuş. Dünya durmuş! Artık hiç kimseden tek bir zaman kısıntısı bile kopartılamaz. İkmal yollarımız kesildi! Artık zaman bitti! Hora zamanı durdurmuş!”

Bir an ölüm sessizliği oldu. Sonra birisi sordu: “Siz ne diyorsunuz? İkmal yollarımız kesildi mi? Elimizdeki sigaralar bitince ne olacak?”

“Ne olacağını siz de biliyorsunuz!” diye bağırdı içlerinden biri. “Bu korkunç bir felaket, baylar!”

Ve hepsi birden bağırışmaya başladılar: “Hora bizi mahvedecek! – Hemen kuşatmayı kaldıralım! – Hemen zaman depolarımıza koşalım! – Arabasız mı? Buna zamanımız yeter mi? Benim sigaram ancak yirmi yedi dakika dayanır! – Benimkinin kırk sekiz dakikası kaldı! – Onu hemen bana ver! – Aklını mı kaçırdın? –Herkes canını kurtarsın!”

Hepsi birden küçük kapıya saldırdılar, itiş kakış içinde dışarı fırlıyorlardı. Momo gizlendiği yerden onların birbirlerini nasıl da dirsekleyip yumrukladıklarını, paniğe kapılmış olarak bir an önce çıkmak için düşmanca ve gözleri dönmüş bir şekilde nasıl da dövüştüklerini izliyordu. Kafalarından şapkalarını düşürüyor, birbirlerinin

sigaralarını kapmaya çalışıyorlardı. Sigarasını kaybeden duman adam da böylece bütün gücünü kaybediyor, elleri aşağı sarkmış ve yüzünde korkunç bir dehşet ifadesiyle gittikçe dumanlaşıp en sonunda görünmez oluyordu; bu duman adamlardan geriye hiçbir şey kalmıyordu, şapkaları bile.

En sona kalan üç duman adam da küçük kapıdan peş peşe çıkıp gidince salon boşalmıştı.

Momo, koltuğunun altında kaplumbağası ve elinde saat-çiçeğiyle arkalarından koşmaya başladı. Bundan sonra onları artık gözden kaybetmemesi gerekiyordu.

Büyük kapıdan çıktığında, zaman hırsızlarının Hiçbir Zaman Sokağı'nın başına ulaşmış olduklarını gördü. Orada, dumanların arasında bir başka duman adamlar grubu da birbirleriyle telaşlı telaşlı bir şeyler konuşmaktaydı.

Hiçbir Yerde Evi'nden koşarak gelenleri gören diğerleri de hemen dönüp kaçmaya başladılar ve sanki yarışıyorlarmış gibi bir koşuşturma tutturdular. Gölgelemlerin çeşitli yönlerle düştüğü, kar beyazı evlerin oluşturduğu ışıklı rüyalar ülkesinden kente doğru büyük bir duman adamlar ordusu akın etmekteydi. Görünüşe göre zamanın durmuş olması burada yaşanan ileri-geri zıtlaşmasını da yok etmişti.

Duman adamlar ordusu, devasa yumurta heykelinin bulunduğu alanı hızla geçti, zamanın kıyısında yaşayan insanların oturduğu o gri renkli koca taş yapıların bulunduğu yere yaklaştılar. Ama orada da her şey donup

kalmıştı.

En arkada koşanlardan belli bir uzaklıkta da Momo koşuyordu. Şimdi tersine bir kovalamaca başlamıştı. Önde bir yığın duman adam, onların arkasındaysa elinde çiçeği ve koltuğunun altında kaplumbağasıyla küçük bir kız çocuğu büyük kentin sokaklarına hızla daldılar.

Ama kent şimdi ne kadar da tuhaf görünüyordu! Cadelerinin ortasında arabalar kıpırdamadan sıra sıra durmuşlardı. Şoförlerin bir bölümü direksiyonlarını tutarken bir bölümü de kolunu çıkarmış dönüş işareti veriyor, bir bölümü kornaya basmış öylece duruyor, bir bölümü de yandaki arabanın şoförüne eliyle "deli misin?" işareti yapıyordu. Yolda yürüyenlerse, kadın, erkek, çocuk, kedi, köpek, hepsi de son adımları nasılsa öylece kalakalmışlardı, hatta egzoz borularından çıkan dumanlar bile dağılmadan donmuştu.

Kavşak noktalarında trafik polisleriye ağızlarında düdükleriyle, belli bir işareti verirken adeta heykelleşmişlerdi. Bir güvercin sürüsü parkın üzerinde, havada resim olmuş gibi öylece kalakalmıştı. Hele yükseklerde bir yerde mavi göğe çakılıp kalmış uçağın görüntüsü pek hoştu. Fıskiyelerden akan sular buz tutmuş gibi kalakalmıştı. Ağaçlardan düşen yapraklar bile yere varmadan havada öylece asılı duruyorlardı. Küçük bir köpek bir elektrik direğinin dibinde, arka ayağını direğe doğru kaldırmışken donup kalmıştı.

Bir fotoğraf gibi hareketsiz duran bu kentin ortasında duman adamlar itişe kakışa koşmaya çalışıyorlardı. Momo da onların kendisini görmemesine dikkat ederek du-

man adamları izleyip duruyordu. Ama zaten telaştan ve panikten duman adamların kimseyi görececek halleri kalmamıştı.

Aslında böyle uzak yolları yayan gitmeye alışık değillerdi. Nefes nefese ve güçlkle soluyorlardı. Üstelik, yok olmamak için sigaralarını ağızlarında tutmak zorundaydılar. Kazara birininki yere düşünce, adam eğilip almaya bile vakit bulamadan uçup yok oluveriyordu.

Kaçışlarını güçleştiren şeyler yalnızca bunlar değildi. Kendi aralarındaki düşmanca davranışlar da onları etkiliyordu. Örneğin sigarası biten biri, can havliyle hemen yanındakinin ağzından sigarasını kapmaya kalkışıyor, aralarında itişirken sigara yere düşüyor ve ikisi de yok oluveriyorlardı. Böylece sayıları giderek azalmaya başlamıştı.

Çantalarında bir parça yedek sigara taşıyanlar, diğerleri bunu fark edecek diye korku içindeydiler. Çünkü böyle bir durumda herkes birden adamın üstüne atlıyor ve sigaraları kapışmak için bir dövüştür gidiyordu. Bu sırada caddeye saçılan sigaralarsa ayaklar altında eziliyordu. Yeryüzünden silinip gitme korkusu duman adamları çılgına çevirmişti.

Kentin en kalabalık kısımlarına yaklaştıkça koşmalarını engelleyen şeyler daha da çoğaldı. İnsanlar olduğu gibi donup yolları sık bir ormanın ağaçları gibi kapattıkları için bunların arasından kendilerine yol bulup ilerlemeleri çok zorlaşmıştı. Momo ufak tefek bir kız olduğu için ilerlemesi çok daha kolay oluyordu. Duman adamlar ise bir kuşun düşürdüğü havada kalmış bir kuş tüyüne bile dik-

katsizce çarpabiliyorlardı.

Yol çok uzamıştı ve kim bilir daha da ne kadar sürecekti? Momo elindeki saat-çiçeğine bir göz attı. Tüm bunlar olurken çiçek daha yeni yeni açıyordu. Henüz en-dişeye gerek yoktu.

Ama bu sırada Momo'ya her şeyi unutturan bir şey oldu; yan sokaklardan birinin başında Çöpçü Beppo'yu görmüştü!

"Beppo!" diye haykırarak ona doğru koştu, sevinçten aklı başından giden Momo. "Beppo, seni her yerde aradım! Nerelerdeydin sen Tanrı aşkına? Neden bana hiç uğramadın? Ah Beppo, sevgili Beppo!"

Tam onun boynuna atılmak için kollarını açmıştı ki, onun da diğer insanlar gibi taşlaştığını anladı. Bu Momo'ya öyle dokundu ki, gözleri yaşardı, hıçkırarak yaşlı adamın yüzünü seyre daldı.

Beppo'nun gövdesi daha da küçülmüş, zavallı yüzü ufalmış, solmuş ve sararmıştı. Tıraş olmaya zaman ayırmadığı için çenesini bembeyaz bir sakal kaplamıştı. Elinde yıpranmış ve eski bir süpürge vardı. Gözlüklerinin arkasından gözlerini yerdeki süprüntülere dikmiş, öylece heykel gibi duruyordu.

Momo onu ne kadar da çok aramıştı oysa! Şimdi kendisini aradığını anlatamayacağı bir durumdayken onu bulmuştu, ama bu neye yarardı ki! Belki de bu Beppo'yu son görüşü olacaktı. Neler olacağını kim bilebilirdi? İşler kötüye giderse ihtiyar Beppo da sonsuza kadar böylece durup kalırdı.

Kaplumbağa Momo'nun kucagında debelendi.

"YÜRÜ!" sözcüğü belirdi sırtında.

Momo ana caddeye koştu ve büyük bir korkuyla sarsıldı. Zaman hırsızları ortadan kaybolmuşlardı! Momo onların önceden koşmakta oldukları yöne doğru biraz yürüdü, ama görünürde yoklardı.

İzlerini kaybetmişti!

Çaresizlik içinde duraladı. Şimdi ne yapmalıydı? Kassiopeia'ya baktı.

"KOŞ BULURSUN!" yazılıydı sırtında.

Madem ki Kassiopeia olacakları önceden biliyordu, hangi tarafa gitse onları bulabilecekti demek.

Böylece içinden geldiği gibi, kâh sola kâh sağa sapaarak koşmaya başladı.

Bu arada kentin yeni yapılan mahallesine ulaşmıştı. Burada evler birbirinin aynıydı ve yollar birbirlerini keserek, ufka kadar dümdüz uzayıp gidiyordu. Momo koştu, koştu, ama her yer öylesine birbirinin aynısıydı ki, Momo'ya bir labirentin içinde dönüp duruyormuş gibi geldi.

Büyük bir umutsuzluğa düşmek üzereyken, bir duman adamın köşelerden birini döndüğünü gördü. Adam sendeliyordu, pantolonu yırtılmış, çantası ve şapkası kaybolmuştu. Yalnız sımsıkı kapalı dudaklarında ufacık bir sigara parlıyordu.

Momo onu izledi. Sıralanmış evlerin en sonunda bir inşaat şantiyesi vardı, etrafı yüksek kalaslarla çevrilmiş, ortada bir kapısı olan dört köşe, büyük bir baraka. Du-

man adam aralık kapıdan içeri süzüldü.

Kapının üzerinde bir levha asılıydı. Momo, üzerindeki yazıyı okumak için durdu.

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM

yeniliklerin başlangıcı olan bir son

Momo kapının üzerindeki yazıyı okumakla oyalanırken duman adam hızla uzaklaşmıştı.

Momo, kapıdan içeri girince kimseyi göremedi. Ortada belki yirmi otuz metre derinliğinde bir temel çukuru bulunuyordu. Çevreye vinçler ve inşaat makineleri sıralanmıştı. Çukurun içine doğru inen bir rampada bir iki kamyon öylece durup kalmıştı. Orada burada yaptıkları işin gerektirdiği çeşitli durumlarda donmuş kalmış işçiler görülüyordu. Şimdi nereye gitmeliydi? Momo, duman adamların girmiş olabileceği hiçbir yer göremedi. Kassiopeia'ya baktı. Onun da pek bir şey bilmediği belliydi. Sırtında tek bir harf bile yoktu.

Momo çukurun dibine doğru inmeye başladı. Birdenbire karşısında tanıdık bir yüz gördü. Bu duvarcı ustası Nicola'ydı, Momo'nun odasının duvarına çiçek resmini çizen usta. Doğal olarak o da diğerleri gibi kımıldamadan duruyordu, ama duruşu biraz tuhaftı. Birine sesleniyormuş gibi bir elini ağzının kenarına dayamıştı ve öteki e-

liyle de ayaklarının dibinde, yerden yukarı doğru çıkmış kocaman bir borunun ağzını işaret ediyordu. Momo, Nicola'nın önünde durduğunda adam onun gözlerinin içine bakıyordu sanki.

Momo bunun bir anlamı olduğunu sezip hiç zaman kaybetmeden borunun ağzından içeri daldı ve bir kaydıraktaymış gibi, borunun içinden aşağı doğru kayıverdi. Ama boru lunaparklardaki oyun tünelleri gibi sağa sola dönemeçler yaparak uzadıkça uzuyordu. Üstelik de devamlı bir iniş içindeydi. Momo'nun savrulup sarsılmaktan başı dönmüş, gözleri kaymıştı. Bazen ters dönüp yüzükoyun kayıyor, ama ne kaplumbağayı ne de çiçeği elinden hiç bırakmıyordu. Aşağılara indikçe, soğukluk artıyordu.

Bir ara, buradan tekrar nasıl çıkabileceği düşüncesi kafasına takılmıştı ki, borunun ucu yerin dibindeki bir galeride son buldu.

Burası karanlık değildi. Duvarlardan yayılan soluk gri bir ışıkla aydınlanmıştı.

Momo ayağa kalktı ve koşmaya başladı. Çıplak ayaklı olduğu için adımları hiç ses çıkarmıyordu, ama önde giden duman adamların ayak seslerini duyuyordu. Bu sesleri izledi.

Geçtiği koridorların her yöne doğru açılan kolları vardı. Anlaşıldığı kadarıyla bu dehlizler kentin yeni mahallesinin altında uzayıp gidiyordu.

Sonra karmakarışık konuşmalar duydu, bir köşeden başını dikkatle uzatıp baktı.

Orada büyük bir salon görünüyordu. Ortada geniş bir konferans masası vardı. Çevresinde duman adamlar oturuyordu. Kurtulabilenlerin hali oldukça perişandı. Elbiseleri yırtılmış, sökülmüş, yüzleri gözleri yara bere içinde kalmıştı. Korkudan titriyorlardı. Hepsinin ağzındaysa sigaraları yanıyordu hâlâ.

Momo gerilerde, salonun arka tarafında, kocaman zırhlı bir kapının yarı aralık durduğunu gördü. Salondan buz gibi bir hava geliyordu. Yararı olmayacağını bile bile çömelip ceketıyla ayaklarını sardı.

"Yedek depomuzu çok idareli kullanmak zorundayız," diyordu, zırhlı kapının tam önündeki bir masanın başında oturan duman adam, "çünkü bunun bize ne kadar yeteceğini bilemeyiz. Bu yüzden de önlem almalıyız."

"Artık çok az kişi kaldık!" diye bağırdı içlerinden biri. "Yedeğimiz bize yıllarca yeter!!"

"Kısıtlamaya ne kadar erken başlarsak," diye sözlerine devam etti Başkanın yerinde oturan adam, bu itiraza hiç aldırmamıştı, "o kadar uzun süre dayanırız. Kısıtlamadan söz ederken ne demek istediğimi anladınız sanırım, baylar! Bu felaketi birkaçımızın atlatması yeterlidir. Olayı gerçekçi bir gözle görelim! Burada bulunanların sayısı çok fazla baylar! Bu sayıyı daha aza indirmeliyiz. Mantık bunu emreder. Lütfen baylar, sıradan sayalım!"

Duman adamlar sıradan saydılar. Sonunda Başkan cebinden bozuk bir para çıkardı: "Şimdi yazı tura atacağız. Yazı çift sayıları, tura tek sayıları gösterecek."

Parayı havaya atıp yakaladı.

“Yazı!” diye bağırdı. “Çift sayanlar kalsın. Tek sayılarsa hiç karşı koymadan yok olmaya baksın!”

Kaybedenlerin üzgün iç çekişleri duyuldu. Hiç kimse karşı çıkmadı. Çift sayan zaman hırsızları ötekilerin ağızlarındaki sigaraları çekip alırken sigarasız kalanlar hemen ortadan yok oluyordu.

“Şimdi,” diye sessizliği bozdu Başkan, “aynı şeyi tekrarlayalım, lütfen!”

Bu tüyler ürpertici yöntem ikinci, üçüncü hatta dördüncü defa uygulandı. Sonunda altı kişi kalmışlardı. Masanın başında, karşılıklı üçer kişi olarak oturmuş, birbirlerini düşmanca süzüyorlardı.

Momo olup bitenleri tüyleri ürpererek izlemişti. Bu arada duman adamların sayısı azaldıkça, ortamdaki soğukluk da azalıyordu ve başlangıçtakine göre şimdi çok daha dayanılır haldeydi.

“Altı pis bir sayı” diye konuştu Zaman hırsızlarından biri.

“Yeter artık,” dedi masanın karşısında oturanlardan biri, “sayımızı daha fazla azaltmanın hiç gereği yok. Bu felaketi altı kişi atlatamayacaksa eğer, üç kişi de atlata-maz!”

“Amaç bu değil,” dedi bir başkası, “gerekirse bunu ileride yine konuşuruz.”

Bir süre sustular ve sonra içlerinden biri konuştu: “Şu depo kapısının zaman durduğu sırada açık bulunması ne şans! Eğer kapalı kalsaydı, dünyada hiçbir güç onu açamazdı. İşte o zaman mahvolurduk!”

“Ne yazık ki, haklısın diyemeyeceğim dostum,” dedi karşısındaki, “kapı açık kaldıkça, depodaki soğuk hava dışarı kaçıyor. Saat-çiçekleri yavaş yavaş erimeye başlayacaklar. O zaman, onların ait oldukları yerlere geri dönmelerine engel olamayız.”

“Yani siz,” diye sordu üçüncü adam, “bizim soğukluğumuzun, yedekleri donmuş olarak tutmaya yetmeyeceğini mi söylemek istiyorsunuz?”

“Ne yazık ki altı kişi kaldık,” diye karşılık verdi ikinci adam. “Ne kadar gücümüz olduğunu siz de hesaplayabilirsiniz. Bana kalırsa, sayımızı bu kadar azaltmakta acele ettik. Hiçbir kazancımız olmayacak.”

“İki olasılıktan birini seçmek zorundaydık,” diye bağırdı birinci adam, “biz de seçimimizi yaptık.”

Tekrar bir sessizlik oldu.

“Belki senelerce böyle oturup birbirimizi gözetlemekten başka bir şey yapmayacağız,” dedi içlerinden biri, “açık söyleyelim, umutsuz bir durum.”

Momo düşünüyordu. Burada böyle oturup hiç beklemenin anlamı yoktu. Duman adamlar ortadan kalkınca, saat-çiçekleri kendiliklerinden eriyeceklerdi. Ama adamlar hâlâ vardı ve eğer kendisi bir şey yapamazsa da var olmaya devam edeceklerdi. Kapı açık olduğuna ve adamlar yedeklerden istedikleri kadar yararlandıklarına göre ne yapabilirdi ki?

O böyle düşünürken Kassiopeia kıpırdandı ve Momo onun sırtına baktı.

“KAPIYI KAPAT!” yazıyordu.

“Olmaz!” dedi Momo. “Kimıldamaz bile!”

“ÇİÇEKLE DOKUN!” diye belirdi cevap kaplumbağanın sırtında.

“Çiçekle dokunursam hareket ettirebilir miyim?” diye mırıldandı Momo.

“YAPACAKSIN,” yazıyordu Kassiopeia’nın kabuğunda.

Kassiopeia gerçekleşecekleri önceden bildiğine göre, bu iş olacaktı demek. Momo kaplumbağayı dikkatle yere bıraktı. Sonra oldukça solmuş ve pek fazla yaprağı kalmamış olan saat-çiçeğini ceketinin içine sakladı.

Duman adamlara görünmeden yerde sürünerek konferans masasının altına girdi. Oradan çabucak masanın başucuna kadar hızla emekledi. Şimdi zaman hırsızlarının ayaklarının arasındaydı. Kalbi yerinden kopacakmış gibi çarpıyordu. Saat-çiçeğini yavaşça çıkarıp dişlerinin arasında tuttu ve sonra adamlara görünmeden sandalyelerin arasından yavaş yavaş sürünerek kapının yanına yaklaştı.

Çiçeği kapıya dokundurdu ve bir eliyle de kapıyı itti. Koca kanat menteşeleri üzerinde sessizce döndü ve büyük bir gürültüyle çarparak kapandı. Çarpma sesi bütün salonda ve ilerideki koridorlarda yankılar yaptı.

Momo ayağa fırladı. Kendilerinden başka kimsenin donup kalmadan dolaşabileceğini akıllarının ucuna bile getiremeyen duman adamlar korkudan kaskatı kesilmiş bir şekilde küçük kıza bakakaldılar.

Momo hiç düşünmeden hemen salonun çıkışına doğru

koşmaya başladı. Duman adamlar da kendilerini toplayıp peşinden koştular.

“Bu, o küçük korkunç kız!” diye bağıırıyordu birisi. “Bu Momo!”

“Olamaz! diye cevapladı bir diğeri. “Nasıl hareket edebiliyor?”

“Elinde bir saat-çiçeği var,” diye belirtti üçüncüsü.

“Kapıyı onun için mi kapatabildi?” diye sordu dördüncüsü.

“Bunu biz de yapabilirdik,” diye kendi kafasını yumruklayarak söyleniyordu beşincisi, “elimizde onlardan çok vardı.”

“Yapardık, yapardık!!” diye sinirli sinirli dişlerini gıcırdattı altıncısı, “ama artık kapı kapalı! Tek çaremiz var: Kızın elinden saat-çiçeğini almak. Yoksa her şey bitecek.”

Bu arada Momo her yöne doğru uzayıp giden dehlizlerden birinde izini kaybettirmişti. Ama duman adamlar elbette ki buraları daha iyi tanıyorlardı. Momo ara sıra onlardan birisiyle karşılaşüyor ve hemen başka bir yöne sapıyordu.

Bu kaçıışta Kassiopeia da payına düşeni yapmaktaydı. Gerçi çok yavaş yol alıyordu, ama duman adamların nereden geçeceklerini önceden bildiği için yollarına çıkıp ayaklarına dolaşarak onları düşürüyor ve ilerlemelerini önliyordu. Böylece birkaç yerde Momo’yu yakalanmaktan son anda kurtardı. Bu arada kendisi de tekmelenerek duvara savrulmaktan pek kurtulamadı, ama yine de bü-

tün gayretiyle Momo'ya yardım etmeye devam etti.

Bu kovalamaca sırasında duman adamların aklı yalnız saat-çiçeğini kapmak olduğu için birkaç aceleden ağızlarındaki sigaraları düşürdüler ve hemen yok olup gittiler. Sonunda iki kişi kaldı.

Momo yeniden uzun masanın bulunduğu büyük salona kaçmıştı. İki zaman hırsız peşinden koşuyorlar, ama yakalayamıyorlardı. Bu defa da iki ayrı yönden ona doğru koşup sıkıştırmaya kalkıştılar.

Momo salonun bir köşesine sıkışıp kaldı. Kendisine yaklaşanlara korku içinde bakıyordu. Çiçeği göğsüne bastırılmış sıkıca tutuyordu. Artık üzerinde yalnızca üç parlak yaprak kalmıştı.

İlk yaklaşan duman adam tam elini uzatıp çiçeği alacakken diğeri yetişip onun eline yapıştı.

“Hayır,” diye bağıırıyordu, “çiçek benim, benim!”

Birbirlerini itiştiirmeye başladılar. Bu sırada birinci adam ikincinin ağzından sigarasını çekip attı. Adam olduğu yerde bir kere döndü ve ardından dağılan bir duman gibi çözülp yok oldu. Şimdi son duman adamla Momo karşı karşıya gelmişti.

Adamın sigarası dudağının kenarında nokta gibi kalmıştı.

“Ver çiçeği!” diye hırsından soluyarak bağırmasıyla birlikte sigara da yere düşüverdi ve yuvarlanıp bir kenara gitti. Duman adam kendini yere attı ve kolunu uzatıp sigaraya yetişmek istedi, ama yapamadı. Kül rengi yüzünü Momo'ya çevirirken elini de güçlkle ona doğru uzat-

tı.

“Lütfen,” diye yalvarmaya başladı, “lütfen yavrucuğum, çiçeği bana ver!”

Momo hâlâ çiçeği göğsüne bastırmış bir şekilde köşede duruyordu ve başını hayır anlamında iki yana doğru salladı.

“Pekâlâ,” diye mırıldandı duman adamların sonuncusu. “Pekâlâ – artık – her – şey – bitti!”

Sonra o da kaybolup gitti.

Momo demin onun durduğu ve birdenbire boş kalan noktaya bakakalmıştı. Sonra birden orada Kassiopeia’nın kımıldamakta olduğunu gördü ve sırtında şu yazıyordu: “KAPIYI AÇ.”

Momo kapiya doğru gitti ve çiçekle dokunarak tutup çekti. Saat-çiçeğinin üzerinde artık tek bir yaprak kalmıştı.

Kapı açılınca Momo da içeri girdi. Son duman adamın yok olmasıyla beraber soğuk kalmamıştı. İçeride duvarlar boyunca uzanan raflarda sayısız saat-çiçeği camlaşmış bir şekilde şahane kadehler gibi sıra sıra dizilmiş duruyorlardı. Hiçbiri diğerine benzemiyordu. Her biri ötekinden başka bir güzellikeydi. Yüz binlerce, milyonlarca yaşam saati. Ortalık tıpkı bir çiçek serası gibi yavaş yavaş ısındı.

Momo’nun elindeki saat-çiçeğinin son yaprağı da düşerken içeride bir fırtına koptu. Yığın yığın saat-çiçeği Momo’nun çevresinde bulut gibi savruluyordu. Kurtulmuş zamanların, ılık bir ilkbahar rüzgârı gibi esen fırtına-

sıydı bu!

Momo rüyadaymış gibi çevresine bakındı ve önünde duran Kassiopeia'yı gördü. Kaplumbağanın kabuğunda pırıl pırıl harflerle şöyle yazılıydı: "EVE UÇ. KÜÇÜK MOMO, EVE UÇ!"

Bu, Momo'nun Kassiopeia'yı son görüşü oldu. Çiçek fırtınası şimdi öyle bir hal almış, öyle kuvvetli esmeye başlamıştı ki, Momo ayaklarının yerden kesildiğini ve çiçeklerin arasında havada olduğunu hissetti. Kendisi de bir çiçekmiş gibi onlarla beraber, koridorlardan, karanlık dehlizlerden geçerek borunun ağzından yeryüzüne çıktı.

Çiçek bulutları Momo'yla birlikte kentin üstünden, evlerin, damların, kulelerin üstünden hızla esip geçiyordu. Sanki güzel bir vals çalıyor ve çiçek kümeleri bunun temposuna uyarak bir aşağı bir yukarı dalgalanarak uçuyordu.

Çiçekler yavaş yavaş alçaldılar, alçaldılar ve donup kalmış dünyanın üzerine kar taneleri gibi yağdılar. Ve tıpkı kar taneleri gibi eriyip çözülerek görünmez oldular. Çünkü artık her biri ait olduğu yere ulaşmıştı. Bu yer, insanların yüreği idi.

Aynı anda zaman yeniden işlemeye başladı. Herkes ve her şey yeniden canlandı. Arabalar yürüdü, trafik polisleri düdüklerini öttürdü, güvercinler uçtu, elektrik direğinin yanında arka ayağını kaldırmış bir şekilde duran küçük köpek orayı ıslattı.

Dünyanın bir saat dönmeden durduğunu kimse anlamamıştı. Çünkü gerçekte durmasıyla yeniden dönmesi a-

rasında zaman hiç işlememişti. İnsanlar için göz kırpmak gibi bir şeydi bu.

Ama öncekinden farklı bir durum vardı artık. Şimdi insanların bol bol zamanı olmuştu. Herkes çok sevinçliydi. Bunun aslında, vaktiyle kısıtladıkları kendi öz zamanları olduğunu ve şimdi onlara döndüğünü asla bilemediler.

Momo kendine geldiği sırada bir caddenin üzerindeydi. Ana caddeye açılan ve Beppo'yu gördüğü yerdi burası. Gerçekten de işte oradaydı Beppo, arkası ona dönük bir şekilde süpürgesine dayanmış, eskiden olduğu gibi dalgın dalgın yere bakıyordu. Nasıl ve neden artık acele etmediğini kendi de anlayamamış, duyduğu iç huzuru ve umut onu şaşırtmıştı.

Kim bilir, diye geçiriyordu içinden, belki de yüzbin saati biriktirdim ve böylece Momo da kurtuldu.

İşte tam bu sırada birisi ceketini çekti. Beppo döndü ve Momo karşısında duruyordu.

Bu buluşma anının mutluluğunu anlatmaya sözcükler yetmez. İkisi de aynı anda bir gülüyor, bir ağlıyordu. İnsanın sevinçten sarhoş olduğunda yaptığı gibi, dudaklarından bir sürü saçma sapan sözler dökülüyordu. Durup durup birbirlerine yeniden sarılıyorlardı. Gelip geçerken onları gören başka insanlar da sevinçlerine katılıyor, onlarla beraber gülüp ağlıyorlardı. Artık böyle duygulara ayıracak zamanları vardı.

En sonunda Beppo, doğal olarak böyle mutlu bir günde çalışılmayacağı için süpürgesini omzuna vurdu. Mo-

mo'yla kol kola girdiler ve kalabalık kenti geçerek eski tiyatronun yolunu tuttular. Birbirlerine anlatacak öyle çok şeyleri vardı ki.

Büyük kentte çoktandır görülmeyen şeyler oluyordu: Yol üstünde oynayan çocukları gören şoförler arabalarını durdurup onlara gülümseyerek bakıyor, hatta içlerinden bir bölümü araçlarından aşağı inip onlarla beraber oynuyordu. Caddelerde karşılaşan tanıdıklar durup birbirlerinin hatırlarını soruyor ve ayaküstü kısa sohbetler ediyorlardı. İşe gidenlerin artık pencere önlerindeki çiçekleri seyredecek ya da küçük bir kuşa yem atacak kadar vakitleri vardı. Doktorlar hastalarıyla tek tek ilgilenmeye zaman ayırabiliyordu. İşçiler işlerini severek ve huzur içinde yapıyordu, çünkü kimse onları en kısa sürede en çok iş diye sıkıştırmıyordu. Herkes her şeye dilediği kadar zaman ayırıyordu, çünkü artık bol bol zamanları vardı.

Ama pek çok kimse bütün bunları aslında kime borçlu olduklarını asla öğrenemedi ve bir göz kırpması kadar süren an içinde kendilerine neler olduğunu asla anlayamadı. Hoş, belki de buna inanmazlardı. Bunu bilen ve buna inanan yalnızca Momo'nun dostları ve arkadaşları oldu.

Çünkü küçük Momo ile ihtiyar Beppo o gün eski tiyatroya ulaştıklarında hepsi çoktan oraya gelmiş bekliyordu. Turist Rehberi Gigi, Paolo, Massimo, Franco, küçük kız kardeşi Dedé ile birlikte Maria, Claudio ile öteki çocuklar, lokantacı Nino ile şişman karısı Liliana ve oğlu, duvarcı ustası Nicola ve tüm çevre halkı. Tıpkı eskiden

olduğu gibi Momo'yu seven herkes.

Sonra öyle bir eğlence tertiplendi ve öyle bir kutlama oldu ki sormayın. Bunu yalnızca Momo'nun arkadaşları bu kadar güzel yapabiliirdi. Gökte yıldızlar görününceye kadar yediler, içtiler, eğlendiler. Sevinç çığlıkları, kucaklaşmalar, el sıkışmalar, gülüp söylemeler sona erince de hepsi ot bürümüş taş basamaklara sıralanıp oturdu. Herkes sustu.

Momo, tiyatronun ortasındaki yuvarlak alana indi. Ortada durdu. Yıldızların sesini ve saat-çiçeklerini düşündü.

Sonra tatlı bir sesle şarkı söylemeye başladı.

O sırada Hora Usta da Hiçbir Yerde Evi'ndeki küçük, zarif masasının önündeki sandalyesine oturmuş, her şeyi gören gözlüğüyle Momo ve arkadaşlarını seyrederek gü-lümsüyordu. Geri dönen zamanla birlikte ilk ve tek uykusundan uyanmıştı.

Yüzü hâlâ biraz solgundu ve hastalıktan yeni kalkmış gibiydi. Ama gözleri pırıl pırıl parlıyordu.

Ayaklarına bir şey değdiğini hissetti. Gözlüğünü çıkardı, önüne baktı. Kaplumbağa orada duruyordu.

"Kassiopeia," dedi tatlı bir sesle ve eğilip çenesinin altını okşadı, "ikiniz de çok iyi bir iş başardınız. Ama sen bana her şeyi anlatacaksın, çünkü bu defa sizi göremedim."

"DAHA SONRA!" sözcükleri belirdi kabuğun üstünde. Sonra Kassiopeia aksırdı.

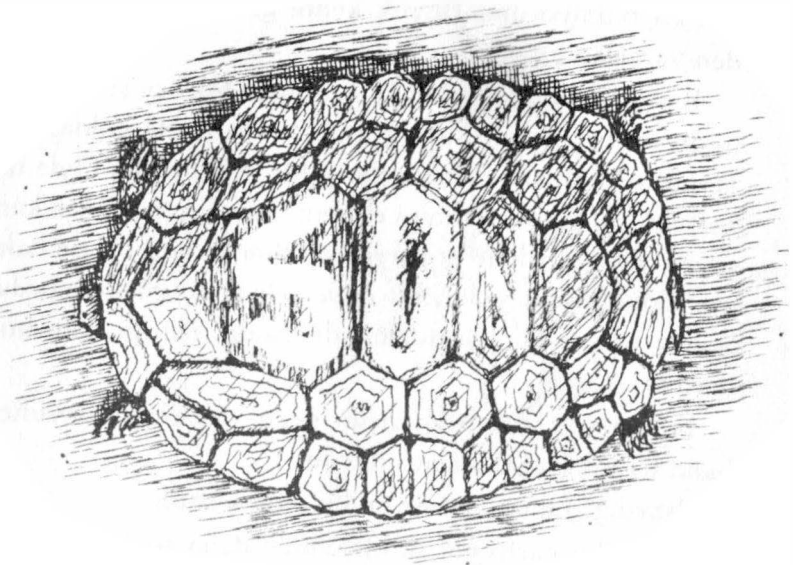
"Sakın üşütmüş olmayasın?" diye üzülererek sordu Hora Usta.

"HEM DE NASIL!" oldu Kassiopeia'nın karşılığı.

"Herhalde duman adamların soğukluğundandır," dedi Hora Usta. "Çok yorgun olduğunu ve önce iyice dinlenmek istediğini anlıyorum. Haydi git yat."

"TEŞEKKÜRLER!" diye yazdı sırtına Kassiopeia.

Sonra sarsak adımlarla sessiz ve rahat bir köşeye çekildi. Başını ve dört ayağını kabuğunun içine çekti ve sırtında bu kitabı okuyanlardan başka kimsenin göremeyeceği bir yazı belirdi:

yazarın gerekli gördüğü kısa bir son söz

Okuyucularımın bir bölümünün kafasında belki bir sürü soru birikmiştir. Korkarım, bunlara yardımcı olamayacağım. Şunu açıkça belirteyim: Ben bu kitaptaki bütün olayları, bana anlatıldığı şekilde ve ezberimden yazdım. Kendim küçük Momo'yu veya arkadaşlarından birini tanımış değilim. Sonra ne olduklarını, bugün nasıl olduklarını da bilmiyorum. Büyük kente gelince, tahminlerimden yararlandım.

Bunun dışında açıklamak istediğim tek şey şu: O günlerde uzun bir yolculuğa çıkmıştım (ve hâlâ yoldayım). Bir gece kompartımanıma garip bir yolcu geldi. Öyle tuhaftı ki, yaşını bile tahmin etmem olanaksızdı. Önce karşımda yaşlı bir dede oturuyor sandım. Sonra bir de baktım aldanmışım, yolcu bu defa çok genç görünüyordu. Sonra tekrar bu görünüşün de yanlış olduğu kanısına vardım.

Her neyse, yol arkadaşım gece yolculuğu boyunca bana bu hikâyeleri anlattı durdu.

Bitirdiği zaman ikimiz de bir süre sustuk.

Sonra bu garip yolcu, bir cümle daha söyledi ve onu

okurlarıma aynen aktarıyorum.

“Ben size bütün bunları,” dedi, “olup bitmiş gibi anlattım. Oysa gelecekte olacakmış gibi de anlatabilirdim. Benim için ikisi arasında büyük bir ayırım yok.”

Herhalde sonraki ilk istasyonda inmiş olmalı. Çünkü bir süre geçince kompartımanda yalnız olduğumu fark ettim. Ne yazık ki bu hikâyeyi anlatan o günden sonra bir daha hiç görmedim.

Ama bir gün gene kismet olur da karşılaşırsak, ona çok şey sormak isterim.

